

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Research and Development Journal, Loei Rajabhat University

ISSN 1905-1867

ปีที่ 16 ฉบับที่ 55 มกราคม – มีนาคม 2564

นันทก้องเกียรติผู้ช่วยอธิการบดีและการทวนระทึกใจอดีตในโรงแรม	1
จักรพงศ์ โชติกาเสถียร ปิยะจิตร ปวงนิคม นุชนาถ ไทมณีนละ	
เรื่องราวกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยพักเน่า: พื้นที่ ความเป็นมา และสิ่งสะท้อนการรื้อฟื้นวิถีชีวิตและวัฒนธรรม	13
ไทยธานี พวงมณี ธัชชนก หอมส่วลดี สุภาวดี สาราช	
ไท่ถ่านซ้าย: คำศัพท์ภาษาถิ่นไท่ถ่านที่ต่างจากภาษาถิ่นไทยเลย ภาษาถิ่นไท่หม่ม ภาษาถิ่นไท่แอ่ และภาษาถิ่นอีสานถิ่นอื่น	25
เอกสิทธิ์ มณีนศรี	
องค์ประกอบการจัดการอีเวนต์ประเภทกีฬาที่ส่งผลต่อการรับรู้ของผู้อาวุโสมานวรมารชอนในรั้วมหาวิทยาลัย:	
กรณีศึกษา Silpakorn Cha-am Mini Half Marathon 2020	36
ระชานนท์ ทวีพล	
องค์ประกอบของปัจจัยการตระหนักถึงต่อจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีศักยภาพสูง	48
จารุวรรณ พิลลา เกศรา สุภาเพชร	
ศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสู่การพัฒนาในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคนคร-วันตก	58
ธนวรรษ ดอกจันทร์ นิพล เชื้ออมืองพาน	
พฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวพืชรักกับนักท่องเที่ยวกลุ่มงานนอร์ช่นวาย	70
พสุดี คู่มิตรชา ไพรทูลย์ มนต์พานทอง	
ความรู้ความเข้าใจและขั้นตอนเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน ในเขตพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก	82
วันระ คำชัย กิรพร พรสำปรมัตถ์	
ผลกระทบของความเชื่อชาเขมรทางการเกษตรที่มีผลต่อการจัดการของเกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู	94
บุษรี พัทธชัย มินท์ธิดา ติ่งพุ่ม นิตติกรณ จันทรสุริยะศักดิ์	
การสำรวจชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับพนักงานต้อนรับส่วนหน้าของโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย	105
ศรจิตร นวรัตนกรณ	

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Research and Development Journal, Loei Rajabhat University

ปีที่ 16 ฉบับที่ 55 เดือนมกราคม – มีนาคม พุทธศักราช 2564

วัตถุประสงค์

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เป็นวารสารระดับชาติที่ส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพในลักษณะของบทความวิชาการ (Academic article) บทความวิทยานิพนธ์ (Thesis article) และบทความวิจัย (Research article) ของนักวิชาการ คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา ในด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และสาขาอื่นๆ ในด้านสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยครอบคลุมสาขามานุษยวิทยา นิเทศศาสตร์ วารสารศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจและการจัดการ ประวัติศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา ภาษาศาสตร์ พัฒนาสังคม พัฒนาชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้บทความที่ลงตีพิมพ์และเผยแพร่จะต้องผ่านการกลั่นกรองจากคณะกรรมการ (Peer review) ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายในและภายนอก มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย อย่างน้อยบทความละ 2 ท่าน โดยผู้พิจารณาไม่ทราบชื่อผู้แต่ง และผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้พิจารณา (Double-blind peer review)

ที่ปรึกษา

ผศ.ดร.เชาว์ อินโย

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Reviews)

รศ.ดร.พิมพ์ระวี ใจจันรุ่งสัจย์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ดร.นิพล เชื้อเมืองพาล	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
รศ.ดร.รัตนา วงศ์ศรีมีเดียน	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.พิมพ์มาดา วิชาศิลป์	โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
รศ.ชนิษฐา จิตชินะกุล	คณะมนุษยศาสตร์และประยุกต์ศิลป์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ดร.อนันต์ เชื้อชาญกิจการ	คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ผศ.ดร.ไพฑูรย์ มนต์พานทอง	คณะการจัดการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ดร.ปานแพรว เชาวน์ประยูร อุดมรักษาทรัพย์	คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผศ.ดร.ชมพูนุท ธารีเอียร	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผศ.ดร.อารีรัตน์ ปานสุวัชร	คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ดร.ละอียด ศิลาน้อย	คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ดร.โสภี อุันทะยา	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผศ.ดร.สุขศิลป์ ประสงค์สุข	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.สุขุม วสุนธราโศภิต	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รศ.ดร.พรสวรรค์ ศิริกาญจนามรณ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.นัยนา อรรถนาทร	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
รศ.ดร.พรสวรรค์ ศิริกาญจนามรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ผศ.ดร.ยิ่งศักดิ์ คชโคตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ผศ.ดร.ไพฑูรย์ มนต์พานทอง	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ผศ.ดร.พิมพ์มาดา วิชาศิลป์	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
รศ.ดร.รัตนา วงศ์รัมย์เดือน	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
รศ.ดร.รุ่งระวี วีระเวสส์	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ผศ.ดร.ไพโรจน์ นวลนุ่ม	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
ผศ.ดร.อรทัย เลียงจินดาถาวร	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผศ.ดร.เอมอร แสงภูวา	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผศ.จักรกฤษ สถาปนศิริ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร.วีระกิตติ เสาร่ม	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รศ.ดร.รักษนก แสงภักดีจิต	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผศ.ดร.ขวัญฤดี พรชัยทิวัตต์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผศ.ดร.วิภาวี กฤษณะภูติ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รศ.ดร.โสภิตย์ บำรุงภักดี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
รศ.ดร.สุทธิชัย หล่อตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รศ.ดร.ธนวิทย์ บุตรอุดม	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

บรรณาธิการอำนวยการ

ผศ.ดร.สุพรรณิ ฟูฤษา	รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและประกันคุณภาพ
---------------------	--------------------------------------

บรรณาธิการ

ดร.สัณชัย เกียรติทรงชัย	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
-------------------------	---

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร.รุ่งกานต์ อินทวงศ์	รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา ฝ่ายวิจัยและพัฒนา
ดร.วิศิษฐ์ศิริ ชูสกุล	รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา ฝ่ายบริการวิชาการ
ดร.เนตรนภา พงพิ์ชร	รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา ฝ่ายโครงการพระราชดำริ
ดร.กนกพร นาสมตริก ชมิอินิกะ	รักษาราชการแทนหัวหน้างานวิจัยและพัฒนา
นายอิทธิชัย อินลุ่มเพ	รักษาราชการแทนหัวหน้างานสารสนเทศการวิจัย

เจ้าหน้าที่ประจำกองบรรณาธิการ

นางสุพัตรา จันทรรอด	นักวิจัยสถาบันวิจัยและพัฒนา
นางสาวปรีติกร พลตาหาญ	พนักงานสถาบันวิจัยและพัฒนา
นายปริญญา จิตรโคตร	พนักงานสถาบันวิจัยและพัฒนา
นางสาวกมลศรี ราชวงษา	พนักงานสถาบันวิจัยและพัฒนา
นายปริญญา ยะคันทะ	พนักงานสถาบันวิจัยและพัฒนา

เจ้าของ

สถาบันวิจัยและพัฒนา ชั้น 4 อาคารที่ 20 มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ถนนเลย-เชียงคาน ตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย 42000

โทร. 042-835223-8 ต่อ 41141-2, 042-808000 ต่อ 51143, 086-643-7010 โทรสาร 042-813061

E-mail: research_lru@hotmail.com

เว็บไซต์: <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/researchjournal-lru>

กำหนดออก ปีละ 4 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม, ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน,
ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน, และ ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม

พิมพ์จำนวน 140 เล่ม

ปีที่พิมพ์ 2564

พิมพ์ที่ รุ่งแสงธุรกิจการพิมพ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย

ISSN I905-I867

การเผยแพร่ จัดส่งให้แก่ผู้เขียนบทความ คณะ สำนักวิทยบริการในมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ห้องสมุดของ
สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา หอสมุดแห่งชาติ สำนักงาน วช. หน่วยงานภาครัฐ

- ข้อความที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้เป็นความคิดเห็นของผู้เขียนแต่ละท่าน สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย และกองบรรณาธิการ ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยและไม่มีส่วนรับผิดชอบใดๆ
- สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ขอให้ผู้อ่านอ้างอิงในกรณีที่ท่านคัดลอกเนื้อหาบทความในวารสารฉบับนี้

บทบรรณาธิการ

วารสารวิจัยและพัฒนา ของสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เป็นวารสารที่นำเสนอผลงานบทความทางวิชาการ/บทความวิทยานิพนธ์/บทความวิจัย ของนักวิชาการ คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา ในด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสาขาอื่นๆ ในด้านสหวิทยาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ดังต่อไปนี้ มานุษยวิทยา นิเทศศาสตร์ วารสารศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจและการจัดการ ประวัติศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา ภาษาศาสตร์ พัฒนาสังคม พัฒนาชุมชน เพื่อการเผยแพร่ผลงานแก่ผู้สนใจต่อไป

สำหรับนักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา หรือผู้สนใจที่มีผลงานและมีความประสงค์ จะเผยแพร่ผลงาน สามารถส่งผลงานของท่านตามหัวข้อและแบบฟอร์มของสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย โดยสถาบันวิจัยและพัฒนา จะส่งผลงานของท่านให้ผู้ทรงคุณวุฒิอ่านและประเมินผลงานของท่าน เพื่อให้ผลงานของท่านเป็นที่ยอมรับและได้รับการเผยแพร่ต่อไป

ขอขอบคุณผู้เขียน ผู้ทรงคุณวุฒิ คณะที่ปรึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดจนผู้อ่านที่ให้ความสนใจจนทำให้วารสารฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ปีที่ 16 ฉบับที่ 55 จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางวิชาการ หากมีข้อบกพร่องประการใด สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ยินดีน้อมรับคำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป

กองบรรณาธิการ

นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุไทยและการหวนระลึกถึงอดีตในโรงแรม

Thai Senior Tourists and Nostalgia in Hotels

จักรพงษ์ โชติกเสถียร^{1*} ปิยะฉัตร ปวงนิยม¹ นุชนาด โกมลนิละ¹

Chakrapong Jotikasthira^{1*} Piyachat Puangniyom¹ Nuchanart Komolnila¹

Corresponding author's E-mail: chakraspong.jot@kbu.ac.th¹

(Received: July 17, 2020; Revised: September 8, 2020; Accepted: October 14, 2020)

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นบทความวิชาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดในการใช้การหวนระลึกถึงอดีตในโรงแรมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นมากทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2563 นี้กำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ โดยคาดการณ์ว่า จะมีสัดส่วนประชากรที่อายุมากกว่า 60 ปีมากกว่าร้อยละ 20 ในปี พ.ศ. 2564 นับเป็นโอกาสอันดีสำหรับผู้ประกอบการโรงแรมที่จะขยายธุรกิจให้เข้าถึงและตอบสนองกับความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ เนื่องจากนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุมีศักยภาพในการใช้จ่าย สามารถเข้าพักได้ในระยะเวลายาวนานกว่านักท่องเที่ยวทั่วไป โรงแรมควรให้ความสนใจในการออกแบบสถานที่ให้มีความเหมาะสม สะดวกและปลอดภัย หากโรงแรมนำแนวคิดการหวนระลึกถึงอดีตมาใช้ในการออกแบบตกแต่งและสร้างสรรค์กิจกรรมที่มีคุณค่าในการนำไปสู่ความทรงจำที่ดีงามในอดีต จะยิ่งสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ซึ่งอาจเป็นหนึ่งปัจจัยที่เพิ่มแรงจูงใจให้กลับมาพักที่โรงแรมอีกครั้งได้ในอนาคต

คำสำคัญ: โรงแรม นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ การหวนระลึกถึงอดีต

Abstract

This academic article aims to present the idea of applying nostalgia in hotel in order to attract elderly tourists which a number of them has continually increased all over the world. Especially Thailand is one of the countries that will enter a complete transition to aged society in 2020 and it is anticipated that there will be more than 20 percent of population aged 60 years or older in 2021. This is a great opportunity for hoteliers to expand their business in order to reach and respond to the needs of this group of tourists, due to the fact that elderly tourists have the potential to spend more money and will be able to stay for a longer period of time than other group of tourists. It is ideal for the hotel owners to pay more attention in designing their properties in the perspective of appropriateness, convenience and safety. In addition, if the hotel can apply the idea of nostalgia to decorate and create activities that are valuable to bring back old good memories, this will make a great impression on elderly tourists and could be one of the factors that will increase their motivation on returning to the hotel in the future.

Keywords: hotel, elderly tourists, nostalgia

¹ อาจารย์ประจำสาขาการจัดการโรงแรม (หลักสูตรนานาชาติ) คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

¹ Lecturers, Hotel Management Program (International), Faculty of Liberal Arts, Kasem Bundit University

ความนำ

ประชากรในหลายประเทศกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งนับเป็นความท้าทายที่ต้องมีการเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จากข้อมูลประชากรของประเทศไทยตามรายงานในเอกสารข้อมูลประชากรของ ESCAP ปี 2561 (รวบรวมโดยคณะกรรมการการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียแปซิฟิกแห่งสหประชาชาติ) แสดงให้เห็นว่า ในช่วงกลางปี 2018 ประชากรของประเทศไทยมีจำนวนถึง 69,183,000 คน ประมาณ 17.6% ของจำนวนนี้ประกอบด้วยคนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป โดยคาดว่าสัดส่วนจะขยายตัวเป็น 35.10% ในปี 2593 หรือภายใน 30 ปีข้างหน้า จึงนับเป็นโอกาสอันดีที่จะขยายธุรกิจให้เข้าถึงและตอบสนองกับความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.), 2562)

องค์การสหประชาชาติ (United Nation - UN) ได้สรุปว่า ในอนาคตอันใกล้ การท่องเที่ยวของกลุ่มผู้สูงอายุจะมีปริมาณนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นกว่ากลุ่มอื่น โดยองค์การสหประชาชาติให้นิยามคำว่า “ผู้สูงอายุ” คือ คนที่มีอายุ “60 ปี” ขึ้นไปโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติได้แบ่งผู้สูงอายุออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้สูงอายุวัยต้น (อายุ 60-69 ปี) 2) ผู้สูงอายุวัยกลาง (อายุ 70-79 ปี) และ 3) ผู้สูงอายุวัยปลาย (อายุตั้งแต่ 80 ปีขึ้นไป) โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นิยมสำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ กิจกรรมนันทนาการ ซึ่งถือว่าการกระทำกิจกรรมยามว่างเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจหรือเพื่อความบันเทิง โดยอาจจะทำกิจกรรมนั้นคนเดียวหรือทำเป็นหมู่คณะก็ได้ เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นกิจกรรมนันทนาการอีกรูปแบบหนึ่งที่มีแนวโน้มการเติบโตทางการตลาดสูงในอนาคต โดยพิจารณาจากแนวโน้มด้านโครงสร้างของประชากรผู้สูงอายุของไทยและของโลกที่มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้น (ปริญญานาคนปฐม และระชานนท์ ทวีผล, 2561)

นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุแบ่งเป็นสามกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรก คือ กลุ่มที่อ่อนแอหรือต้องพึ่งพาครอบครัว กลุ่มที่สอง คือ กลุ่มที่พึ่งพาผู้อื่นบางส่วน และกลุ่มสุดท้าย คือ กลุ่มที่แข็งแรงดูแลตัวเองได้ ในการหาข้อมูลการท่องเที่ยวก่อนที่จะออกเดินทางท่องเที่ยว กลุ่มผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องอาศัยพึ่งพาครอบครัวในการหาข้อมูล ส่วนกลุ่มผู้สูงอายุที่แข็งแรงจะสามารถหาข้อมูลเพื่อใช้ในการจัดการท่องเที่ยวด้วยตัวเอง โดยจะเลือกใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการหาข้อมูล นอกจากนี้รูปแบบการสื่อสารหรือพฤติกรรมของผู้สูงอายุจะแตกต่างกันไปตามกลุ่มคนที่เดินทางด้วย เมื่อท่องเที่ยวกับครอบครัวผู้สูงอายุจะเป็นผู้แนะนำหรือตัดสินใจเป็นส่วนใหญ่ที่ไม่นับถือ หากท่องเที่ยวไปกับกลุ่มทัวร์ ผู้สูงอายุจะแสดงถึงความเป็นนักท่องเที่ยวที่จริงจัง ชอบแสวงหาความรู้ แต่หากเดินทางกับกลุ่มเพื่อนผู้สูงอายุจะกลับไปเป็นเด็กหรือหนุ่มสาว (ศุภมณฑา สุภานันท์, 2557)

สถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยว

โลกาภิวัตน์เชื่อมต่อกับโลกเข้าด้วยกัน มีการพัฒนาระบบการติดต่อสื่อสาร การคมนาคมขนส่ง และเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย จนเกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆ อย่างรวดเร็วขึ้น ผู้ประกอบการมีความจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อก้าวให้ทันและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางด้านธุรกิจ เพราะนักท่องเที่ยวมีความต้องการรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย นักท่องเที่ยวมีความสนใจเฉพาะด้านมากขึ้น นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังมีชีวิตเกี่ยวข้องกับดิจิทัลที่มีเทคโนโลยีและนวัตกรรมอันหลากหลายในการอำนวยความสะดวก จึงทำให้นักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางทั้งในและนอกประเทศสามารถศึกษาหาข้อมูลด้านการท่องเที่ยวจากอินเทอร์เน็ต แอปพลิเคชันการท่องเที่ยวในโลกออนไลน์ และสามารถทำธุรกรรมโดยการจองหรือซื้อทัวร์ออนไลน์แบบครบวงจรด้วยตนเอง มีการแข่งขันของธุรกิจสายการบินอย่างเข้มข้น

จนเกิดสายการบินราคาประหยัดทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปยังสถานที่ที่ต้องการได้ง่ายและสะดวกสบาย หลายประเทศมีนโยบายต่างประเทศที่ผ่อนผันในการยื่นขอวีซ่า การยกเลิกการขอวีซ่า หรือการยกเลิกค่าทำเนียบระยะสั้น เป็นการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวที่สนใจและต้องการจะไปท่องเที่ยวมีมากขึ้น แม้การเดินทางท่องเที่ยวจะเป็นเรื่องง่าย แต่นักท่องเที่ยวก็ยังให้ความสำคัญและคำนึงถึงความปลอดภัยที่มีในแหล่งท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.), 2561)

ดังนั้นนักท่องเที่ยวมักจะหาข้อมูลอย่างละเอียดก่อนที่จะพิจารณาว่าจะเดินทางไปในจุดหมายปลายทางใด ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการต้องสร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยวเกิดความมั่นใจว่าจะสามารถช่วยดูแลสวัสดิภาพของนักท่องเที่ยวได้ นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุเป็นตลาดใหม่ที่มีศักยภาพสูงมาก เนื่องจากเป็นตลาดที่มีคุณภาพ เพราะมีกำลังในการใช้จ่ายใช้สอย มีความต้องการที่จะท่องเที่ยวและต้องการที่จะได้รับการบริการที่ดี ผู้ประกอบการจำเป็นต้องนำเสนอคุณประโยชน์และสร้างคุณค่า (Value proposition) ที่มีในบริการ ทั้งในด้านเหตุผล (Functional benefit) และทางด้านอารมณ์ (Emotional benefit) ว่าสามารถตอบสนองของความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้มากกว่าบริการของคู่แข่ง ซึ่งต้องมีศึกษาและทำความเข้าใจลูกค้าเพื่อให้ทราบความต้องการลึกๆ ในใจของลูกค้า (Customer insight) ถ้าคุณค่ารวมในสายตาของลูกค้า (Total customer value) อันได้แก่ ภาพลักษณ์ (Image value) คุณค่าในตัวสินค้า (Product value) บุคลากร (Personal value) และการบริการ (Service value) มีค่ามากกว่าต้นทุนรวมหรือสิ่งที่ลูกค้าเสียไป (Total customer cost) เช่น เงินที่ลูกค้าเสียไป (Monetary cost) เวลาที่เสียไป (Time cost) พลังงานที่สูญเสียไป (Energy cost) และค่าเสียโอกาส (Opportunity cost) ผลลัพธ์ที่เป็นบวกก็คือ คุณค่ารวมที่ลูกค้าได้รับ (Customer delivered

value) (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.), 2561)

มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวในหลายประเทศหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความพยายามที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยวิธีที่แตกต่างกันไปตัวอย่างเช่นประเทศเกาหลีใต้ได้พยายามสร้างจุดขายให้กรุงโซลเมืองหลวงของประเทศเป็นเมืองแห่งการสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวเข้าไปสัมผัสกับแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ตามรอยซีรีส์ที่โด่งดัง ซึ่งมีทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความงามตามธรรมชาติที่มีความสวยงามแตกต่างกันไปในที่สุด ูงใจให้นักท่องเที่ยวมาเพลิดเพลินกับการใช้จ่ายในแหล่งช้อปปิ้งชื่อดังต่างๆ เชิญชวนให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสลิ้มลองอาหารประจำชาติที่มีรสชาติดี ประชาสัมพันธ์ว่าการเดินทางมาที่ประเทศเกาหลีนั้น สามารถเดินทางสะดวก มีค่าใช้จ่ายในราคาย่อมเยา ประเทศญี่ปุ่นมีความพยายามที่จะจุดประกายให้โรงแรมเป็นสถานที่สร้างความสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวิถีชีวิตคนท้องถิ่น บริษัทนำเที่ยวพยายามสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน ให้มีเครือข่ายที่สามารถต่อยอดความสัมพันธ์ จนกลายเป็นเพื่อนที่รู้ใจที่ชอบท่องเที่ยวเหมือนกัน เมื่อนักท่องเที่ยวเหล่านี้เกิดความผูกพันกันก็จะชวนกันกลับมาใช้บริการด้วยกันอีก (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.), 2561)

การท่องเที่ยวในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย

จากผลสำรวจพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปทั่วประเทศ จำนวน 63,060 ราย ระหว่างเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์ 2560 พบว่า มีวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางเพื่อเยี่ยมครอบครัวหรือญาติมิตร ร้อยละ 33.10 การท่องเที่ยวและพักผ่อน ร้อยละ 20.20 ไหว้พระหรือ

ปฏิบัตินิยม ร้อยละ 11.70 ตั้งใจหรือแวะไปรับประทานอาหาร ร้อยละ 9.00 และซื้อของ ร้อยละ 8.90 โดยมีลักษณะการเดินทางแบบพักค้างคืนอย่างน้อย 1 คืน ร้อยละ 47.30 ส่วนผู้เดินทางที่มีลักษณะการเดินทางแบบไม่พักค้างคืนซึ่งถือว่าเป็นนักท่องเที่ยวประมาณ ร้อยละ 37.10 และผู้ที่เดินทางทั้ง 2 ลักษณะ คือ ทั้งพักและไม่พักค้างคืน ร้อยละ 15.60 ผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวมากกว่าครึ่งหนึ่งเลือกเดินทางท่องเที่ยวกับครอบครัวหรือญาติ ร้อยละ 63.20 เดินทางกับเพื่อนหรือเพื่อนร่วมงาน ร้อยละ 20.00 สำหรับการตัดสินใจเลือกการเดินทางส่วนใหญ่ของเป็นครอบครัวหรือญาติ ร้อยละ 43.50 รองลงมา คือ ตัดสินใจด้วยตนเอง ร้อยละ 37.60 (สำนักงานสถิติแห่งชาติและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2560)

จากการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวโดยทั่วไปเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยของกรวรรณ สังขกร และคณะ (2558) พบว่า ส่วนใหญ่มีความถี่ในการเดินทางท่องเที่ยวปีละ 1-2 ครั้ง และจะชอบสถานที่ท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่สวยงามมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.50 รองลงมาชอบสถานที่ท่องเที่ยวแบบวัดหรือศาสนสถาน คิดเป็นร้อยละ 22.80 โดยมีวัตถุประสงค์การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน เพื่อชื่นชมธรรมชาติที่สวยงาม และฟื้นฟูจิตใจหรือให้รางวัลศักดิ์สิทธิ์ ช่วงเวลาการเดินทางท่องเที่ยวมักจะเป็นช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ ส่วนใหญ่จะเดินทางท่องเที่ยวกับลูกหลานหรือคนในครอบครัวหรือญาติพี่น้อง รวมถึงลูกหลานหรือคนในครอบครัวหรือญาติพี่น้องจะเป็นผู้วางแผนการเดินทางให้มากที่สุด และจะใช้เวลาในการท่องเที่ยวแต่ละครั้งอยู่ในช่วงไม่เกิน 3 วัน

อาจกล่าวได้ว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มารวมถึงนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ เลือกที่จะเดินทางไปกับครอบครัว และยังมีแนวโน้มที่จะพักค้างคืนอย่างน้อยหนึ่งคืน ซึ่งสถานที่ที่นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุมักใช้บริการส่วนใหญ่เป็นโรงแรม (เพ็ญพัชรินา วิเชียรวรรณ, 2559) ดังนั้นจึงถือ

เป็นโอกาสอันดีของโรงแรมที่จะเตรียมความพร้อมเพื่อตอบสนองความคาดหวังของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่มีต่อที่พักแรมในด้านที่พักและบริการในอันดับสูงสุด (เบญจพร เชื้อผึ้ง และคณะ, 2561)

ความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุควรได้มีโอกาสได้เดินทางท่องเที่ยว รักษาพล สนธิยา (2555) ศึกษาภาวะสุขภาพจิตของผู้สูงอายุไทย พบว่า ผู้สูงอายุมักคิดมาก และมีความวิตกกังวล รู้สึกหงุดหงิดรำคาญใจ รู้สึกหมดหวังในชีวิต รู้สึกว่าชีวิตไม่มีคุณค่า รู้สึกไม่มีความสุขและเศร้าหมอง และรู้สึกเหงา ซึ่งปัญหาทางสุขภาพจิตนี้จะเพิ่มขึ้นตามอายุที่มากขึ้น ผู้สูงอายุเพศหญิงมีปัญหาสุขภาพจิตมากกว่า ดังนั้นการได้ออกมาท่องเที่ยวก็เป็นการช่วยให้ผู้สูงอายุได้ผ่อนคลายความเครียด

ณัฐญา วงละคร (2557) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวของผู้สูงอายุ ทั้งในด้านแรงผลักดันและด้านแรงดึงดูด พบว่า องค์ประกอบด้านการพัฒนา และยกระดับตัวเอง เป็นปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจด้านแรงผลักดันในการเดินทางท่องเที่ยวของผู้สูงอายุมากที่สุด ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ อัครวิน แสงพิกุล (2560) ที่แสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุยังมีความต้องการจะพัฒนาและยกระดับตัวเองจากการได้เดินทางท่องเที่ยว การได้เลือกซื้อสินค้า และการได้ลิ้มรสชาติอาหารที่หลากหลาย ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจด้านแรงดึงดูดในการเดินทางท่องเที่ยวของผู้สูงอายุมากที่สุด คือ องค์ประกอบด้านสถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติและประวัติศาสตร์ ซึ่งสัมพันธ์กับการศึกษาเรื่องปัจจัยด้านคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาดังกล่าวมีความแตกต่างจากการศึกษาของ Jang and Wu (2006, อ้างถึงใน ณัฐญา วงละคร, 2557) พบว่า ผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับองค์ประกอบด้าน

การเดินทาง ความปลอดภัย และสภาพภูมิอากาศมากกว่าปัจจัยอื่นๆ

นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ นั้น จะมีรูปแบบและพฤติกรรมท่องเที่ยวที่แตกต่างจากนักท่องเที่ยวทั่วไป คือ เน้นการท่องเที่ยว และบริการที่มีคุณภาพดี คำนึงถึงความสำคัญกับความพึงพอใจของตนเป็นหลัก ในการเลือกบริษัทที่ให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมักจะคำนึงถึงผู้ประกอบการที่ให้ความสำคัญด้านความปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐาน ให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพ มีกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย และสุขภาพ กิจกรรมสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ อาทิ ทวีธรรมะ-สมาธิ ทวีธรรมชาติ ทวีศิลปวัฒนธรรม ทวีย้อนวัย-ย้อนรอยอดีต ทวีกินของอร่อย และชุ่มฉ่ำดวงเที่ยวตามราศี การท่องเที่ยวพักผ่อนในเวลาว่างของนักท่องเที่ยวสูงอายุมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อต้องการพักผ่อน คลายความเครียด เพื่อสุขภาพที่ดี และได้เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม หรือวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น จุดเด่นของกลุ่มนักท่องเที่ยวสูงอายุ คือ ศักยภาพในการใช้จ่ายสูงสามารถเข้าพักได้ในระยะยาว โดยเฉพาะผู้เกษียณ อายุจากการทำงานจะมีสวัสดิการหรือบำนาญที่รัฐบาลจ่ายให้ ซึ่งถือว่าเป็นรายได้ที่มั่นคง แม้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัวต่อวันน้อยกว่านักท่องเที่ยวทั่วไป แต่หากสามารถจูงใจให้พักเป็นเวลานานก็จะมีรายได้จากค่าที่พัก และการใช้จ่ายภายในโรงแรมที่มากกว่า

ในการเดินทางท่องเที่ยวเป็นโอกาสที่ผู้สูงอายุจะได้ใช้เวลาาร่วมกับครอบครัวในบรรยากาศใหม่ๆ ได้พบปะและเยี่ยมเยียนเพื่อน ญาติ พี่น้อง ลูกหลาน และเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งผู้สูงอายุมักเดินทางมากับครอบครัวด้วยรถยนต์ส่วนตัว เพื่อบริหารการคมนาคม วิเชียรวรรณ (2559) ได้สำรวจลักษณะการเดินทางในการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุ และการใช้บริการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ พบว่า นักท่องเที่ยวสูงอายุส่วนใหญ่เดินทาง

พร้อมครอบครัว การตัดสินใจในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวหรือจังหวัดในการท่องเที่ยว มักมีผู้ร่วมตัดสินใจในการเลือกสถานที่ท่องเที่ยว หากผู้สูงอายุเป็นผู้หาข้อมูลท่องเที่ยว มักมีการสอบถามจากเพื่อนหรือญาติที่เคยเดินทางมาก่อน ช่วงเวลาที่เดินทางท่องเที่ยว ส่วนใหญ่มักเป็นช่วงวันหยุดยาว ระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่ผู้สูงอายุใช้ในการท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นใช้ระยะเวลา 3 - 4 วัน ช่วงเวลาที่ผู้สูงอายุนิยมท่องเที่ยวมักเป็น ช่วงเดือนเมษายน - มิถุนายน พาหนะหลักที่ผู้สูงอายุใช้ในการเดินทางท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นรถยนต์ส่วนตัว ภูมิภาคที่ผู้สูงอายุนิยมเดินทางท่องเที่ยว คือ ภาคกลาง สถานที่พักแรมที่ผู้สูงอายุมักใช้บริการส่วนใหญ่เป็นโรงแรม

โรงแรมสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

ปณณพร บุญรังสี และประสพชัย พสุนนท์ (2561) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับองค์ประกอบด้านระบบความปลอดภัยในพื้นที่ทั่วไป ด้านห้องพัก ด้านบุคลากร และการบริการ ตามลำดับ ธุรกิจโรงแรมจึงควรออกแบบให้รองรับการบริการสำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุ โดยให้หลัก Universal design ในการออกแบบเสมอ ซึ่งเป็นการออกแบบให้เหมาะสมกับคนทุกเพศทุกวัย ซึ่งนอกจากจะคำนึงถึงความสวยงามแล้ว การออกแบบยังคำนึงถึงความสะดวกในการใช้งาน มีความปลอดภัย การทำทางลาดคู่กับบันได ทางลาดทางชันมีสัดส่วนที่เหมาะสม พื้นไม้ลิ้นควรมีการทำราวจับตั้งแต่ทางเข้าโรงแรม และตามทางเดินในโรงแรมเพื่อช่วยในการเดินและการพยุงตัวของผู้สูงอายุ รวมทั้งมีสิ่งอำนวยความสะดวก ช่วยผ่อนแรงในเวลาที่พื้นที่ต่างๆ ด้วย เช่น หากอาคารที่มีตั้งแต่สองชั้นขึ้นไปควรมีลิฟต์โดยสาร เนื่องจากผู้สูงอายุอาจขึ้นลงบันไดไม่สะดวก และลิฟต์โดยสารควรมีพื้นที่กว้างเพียงพอเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุที่ต้องใช้

รถเข็น ควรมีระบบสัญญาณเตือนภัยโดยรอบ และโรงแรมทุกห้องควรมีสัญญาณขอความช่วยเหลือเพื่อเตือนไปยังเจ้าหน้าที่ของโรงแรม โรงพยาบาลหรือติดต่อบุคลากรทางการแพทย์โดยตรง อุปกรณ์เหล่านี้ควรเป็นแบบที่สามารถพับดัดสอยได้ทันที หากโรงแรมไม่ได้ตั้งอยู่ใกล้ระบบขนส่งสาธารณะ โรงแรมควรจัดบริการรถรับ-ส่ง ไปยังสนามบินเพื่ออำนวยความสะดวกในกรณีที่ผู้สูงอายุที่ไม่มีรถยนต์มาเอง และรถที่ให้บริการควรเป็นรถที่สามารถบรรทุกรถเข็นนั่งได้ด้วย

เนื่องจากนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุมักใช้เวลาอยู่ในโรงแรมมากกว่านักท่องเที่ยวในช่วงอายุอื่น โรงแรมจึงควรมีร้านอาหารเพื่อสุขภาพที่มีบรรยากาศดี และมีสิ่งอำนวยความสะดวกผ่อนคลาย เช่น บริการสปาเพื่อสุขภาพที่ช่วยให้ผู้สูงอายุผ่อนคลายระหว่างที่รอรถหลานกลับมาจากข้างนอก หรือการจัดสถานที่ให้ผู้สูงอายุทำกิจกรรมอื่นที่น่าสนใจภายในโรงแรม เช่น สระแช่น้ำอุ่นนวดร่างกาย คาราโอเกะ ลีลาศ นั่งสมาธิ โยคะ fitness ผู้สูงอายุ จะช่วยทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกสนุกเพลิดเพลิน เป็นการสร้างความประทับใจให้กลับมาพักครั้งต่อไป ปริญา นาคปทุม และระชานนท์ ทวีผล (2561) และวิไลพร ตรีพรชัยศักดิ์ (2555) ได้เสนอผลการวิจัยไปในทิศทาง เดียวกันว่า โรงแรมควรต้องจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุให้สามารถใช้งานได้อย่างปลอดภัย รวมถึงสิ่งที่พบจากผลการวิจัยของ เสาวรัตน์ บุขวานนท์ และสุรรัตน์ สุดสมบุรณ์ (2561) ยังเป็นการเน้นย้ำว่าโรงแรมควรต้องมีการจัดสถานที่ให้มีความเหมาะสม เพราะนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย และโรงแรมต้องมีความใส่ใจที่จะนำเสนอบริการต่างๆ ที่คำนึงถึงสุขภาพที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี

จากผลการวิจัยของ Chun-Fang, Wen-Yu and Chia-Yuan (2019) พบว่า ห้องที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสามารถเพิ่มความพึงพอใจของผู้เข้าพักที่สูงวัยได้อย่าง

มากโดยพิจารณาจากความสะอาด ความสะดวกสบาย การตกแต่ง และความสว่าง

ผลการวิจัยของ Akçay, Kiliç, Esen and Yozukmaz (2017) ยังพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้สูงวัยที่มีต่อของโรงแรมระดับสูง ได้แก่ บรรยากาศโรงแรม ราคาโรงแรม และบทวิจารณ์ทางอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับความสะดวก วานิสสา ตโนภาส และก้องกัญท์ โตชัยวัฒน์ (2554) ยังได้ทำการ ศึกษาเรื่องพื้นที่ใช้สอยและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อรีสอร์ทสำหรับผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการต้องเข้าใจพฤติกรรมของผู้เข้าพัก และจัดการพื้นที่ใช้สอยและสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีความเหมาะสม อีกทั้งควรทราบว่าคุณลักษณะของผู้นิยมท่องเที่ยวในรูปแบบใดใครคือผู้ที่มักเดินทางไปท่องเที่ยวด้วย ฤดูกาลที่มักจะไปท่องเที่ยว และราคาที่พักต่อคืนที่ผู้สูงอายุรับได้

ภายหลังที่มีการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา หรือ โควิด19 ผู้ประกอบการโรงแรมและรีสอร์ท ต้องมีมาตรการการป้องกันโรคปอดอักเสบให้กับแขกที่มาพัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุเนื่องจากหากติดเชื้อจะมีอันตรายสูงกว่าคนที่อายุน้อยกว่า ที่แผนกต้อนรับควรมีการสอบถามประวัติการเดินทาง และสังเกตอาการสุขภาพของแขกที่มาเข้าพัก หากในช่วง 14 วันที่ผ่านมา มีประวัติเดินทางไปในพื้นที่เสี่ยง และมีอาการไข้ ไอ จาม มีน้ำมูก หรือเหนื่อยหอบ ให้แจ้งมายังกระทรวงสาธารณสุขทันทีทางสายด่วนกรมควบคุมโรค โทร. 1422 และให้ผู้ป่วยสวมหน้ากากอนามัย ส่งไปโรงพยาบาลที่อยู่ใกล้ที่สุดเพื่อเข้าสู่ระบบการดูแลรักษาตามความเหมาะสมต่อไป ภายในโรงแรมควรจัดเตรียมหน้ากากอนามัยและติดตั้งเครื่องจ่ายแอลกอฮอล์เจลล้างมือไว้ในบริเวณพื้นที่ส่วนกลาง เช่น ลิโอบบี้ ห้องอาหาร ห้องออกกกำลังกาย ประตูทางเข้าออก หรือหน้าลิฟต์ เป็นต้น เพื่อให้บริการแก่แขก รวมถึงพนักงานของโรงแรม ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงในการแพร่กระจายเชื้อระหว่างบุคคลได้ โรงแรมจึงควร

จัดการอบรมให้กับพนักงานทำความสะอาดถึงความเสี่ยงในการปนเปื้อนเชื้อ โดยให้ความสำคัญในการป้องกันตนเอง เช่น การสวมหน้ากากอนามัยและถุงมืออย่างขณะปฏิบัติงาน และการดูแล ทำความสะอาดสิ่งของที่ใช้งานบ่อยๆ เช่น รีโมท สวิตช์ไฟ แก้วน้ำดื่ม โทรศัพท์ หัวเตียง และมือจับประตู เป็นต้น เพื่อกำจัดเชื้อ ทั้งนี้ น้ำยาฆ่าล้างห้องสุขา ผงซักฟอก และ 70% แอลกอฮอล์ สามารถทำลาย เชื้อไวรัสได้ (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2563)

การสร้างบรรยากาศให้เกิดความรู้สึกหวนระลึกถึงอดีตในโรงแรมที่พัก

ปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจเลือกเข้าพักโรงแรมโดยทั่วไปคือ โรงแรมต้องมีความสะอาด ความสะดวก มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน และระบบความปลอดภัยที่ดีตามความเหมาะสม นอกจากนี้หากผู้ประกอบการโรงแรมสามารถสร้างความโดดเด่นด้วยการตกแต่งสถานที่ การนำแนวคิดที่ชวนหวนระลึกถึงอดีตมาใช้จะยิ่งทำให้โรงแรมมีความน่าสนใจมากขึ้นได้ การสร้างบรรยากาศให้ผู้เข้าพักเกิดความรู้สึกหวนระลึกถึงอดีต (Nostalgia) เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะสร้างความแตกต่างให้นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุเกิดความประทับใจ เนื่องจากนักท่องเที่ยวสูงอายุล้วนมีความหลังฝังใจทั้งสิ้น เหตุผลหนึ่งที่จูงใจให้คนเกิดความต้องการที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวก็เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสได้เก็บเกี่ยวประสบการณ์และหลีกเลี่ยงความจำในชีวิตประจำวัน Megan Cleaver Sellick (2008) กล่าวว่า นักท่องเที่ยวต่างมีแรงจูงใจในการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวสูงอายุมิมีแรงจูงใจในการเดินทางจากความรู้สึกที่ต้องการหวนระลึกถึงอดีต

การหวนระลึกถึงอดีต (Nostalgia) หมายถึงอารมณ์ที่มีทั้งความสุข และความเศร้าในเวลาเดียวกันเมื่อคนหวนระลึกถึงอดีต (Solomon, Polgato, & Saikkowski,

2011) การหวนระลึกถึงอดีตมีผลต่อการสร้างความพึงพอใจ ซึ่งทำให้ผู้เข้าพักมีความตั้งใจที่จะเข้าพักหรือเข้ารับบริการอีกครั้ง Chih-Chien, Yu-Ting and Shih-Yun (2014) ระบุว่า การหวนระลึกถึงอดีตมีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความตั้งใจในการเข้ามาใช้บริการ การหวนระลึกถึงอดีตมีอิทธิพลทำให้เกิดการจดจำ สร้างความสนใจในหมู่ผู้ให้บริการ เพราะได้กระตุ้นความทรงจำบางอย่างให้เกิดขึ้น ซึ่งเป็นการสร้างความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อการบริการ การหวนระลึกถึงอดีตจึงเป็นจุดเริ่มต้นของความตั้งใจในการบริโภค มรดกทางประเพณีและการหวนระลึกถึงอดีตมีผลกระทบเชิงบวกต่อนวัตกรรมซึ่งนำไปสู่การสร้าง ความพึงพอใจของลูกค้า (Castellano, Ivanova, Adhane, Safraou, & Schiavone, 2013)

Duncan (2014) กล่าวว่าปัจจุบันมีผู้นำการหวนระลึกถึงอดีตนี้มาใช้ในการตลาดมากขึ้น เนื่องจากพบว่าผู้คนจำนวนมากยอมใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าที่ทำให้พวกเขาสามารถสัมผัสความรู้สึกที่ทำให้สามารถหวนระลึกถึงอดีตได้ Vignolles and Pichon (2014) กล่าวว่า การหวนระลึกถึงอดีตมักจะเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบสามประการ ประการแรก เมื่อสิ่งนั้นเกี่ยวข้องกับคนสำคัญในอดีต เช่น ปู่ย่าตายาย ผู้ปกครอง เพื่อนจากวัยเด็ก ญาติ และคู่สมรส ประการที่สอง สิ่งนั้นเชื่อมต่อกับสถานที่จริงที่เคยมีประสบการณ์ในอดีตต่อสถานที่แห่งนั้น ซึ่งสถานที่เหล่านั้นอาจเป็นบ้านของปู่ย่าตายายเมื่อครั้งที่ได้เดินทางมาพักช่วงวันหยุดปิดเทอมในวัยเด็ก ประการที่สาม ประสบการณ์เกี่ยวกับการหวนระลึกถึงอดีตอาจเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ผู้บริโภครับรู้ว่ามีความหมายต่อพวกเขา สิ่งนี้อาจหมายถึงกิจกรรมของครอบครัวในอดีต เช่น การร่วมรับประทานอาหารมื้อสายวันอาทิตย์ที่บ้านของปู่ย่าตายาย หรือการไปเยี่ยมบ้านของลุงในช่วงปีใหม่

สิริธัญญา วงษ์อาทิตย์ และยุพวรรณ วรรณวานิชย์ (2559) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอดีต คือ ปรากฏการณ์

ในเชิงการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่ตอบสนองความต้องการ
 โหยหาอดีต และนำมาสู่ความต้องการที่จะหวนย้อนกลับ
 ไปมีประสบการณ์ความสุขในอดีตครั้งนั้นๆ อีกครั้ง ทำให้
 เกิดความรู้สึกหวนระลึกถึงอดีต และจากผลการศึกษา
 บัณฑิตที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเชิงโหยหาอดีตของ
 นักท่องเที่ยวชาวไทย นักท่องเที่ยวมองว่าการหวนระลึก
 ถึงอดีตทำให้เห็นถึงคุณค่าที่ฝังมโนในอดีตที่ไม่สามารถพบ
 เห็นได้ง่ายในโลกปัจจุบัน อาทิ 1) คุณค่าในเรื่องของ
 ศิลปวัฒนธรรมไทย 2) คุณค่าในเรื่องของความสงบสุข
 เรียบง่าย 3) คุณค่าในเรื่องของภูมิปัญญาดั้งเดิม 4) คุณค่า
 ในเรื่องของความรู้สึกผูกพัน 5) คุณค่าในเรื่องของการเข้า
 วัด และ 6) คุณค่าในเรื่องของการทำกิจกรรมร่วมกับ
 ครอบครัว อาจกล่าวได้ว่า โรงแรมอาจนำคุณค่าที่ฝังมโน
 ในอดีตตามทัศนคติของนักท่องเที่ยวสูงวัยที่โหยหาอดีต
 มาสร้างคุณค่า (Value proposition) ทางด้านอารมณ์
 (Emotional benefit) เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของ
 นักท่องเที่ยวประเภทนี้ได้ โดยนำมาประยุกต์ใช้ในการ
 ดำเนินงานของโรงแรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับรับรู้ทาง
 ประสบสัมผัสของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ เพื่อตอบสนอง
 ความรู้สึกหวนระลึกถึงอดีตในโรงแรมที่พัก โดยเริ่มจาก
 การตกแต่งบริเวณรอบโรงแรมรวมไปถึงห้องพักให้มีความ
 เรียบง่าย แสดงถึงคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทย รวมถึง
 สะท้อนภูมิปัญญาดั้งเดิมของไทย เช่น การตกแต่งผนัง
 บางส่วนด้วยไม้ฝาปะกน ไม้แกะสลัก หรือติดกระดาษบุ
 ผนังลายไทย การประดับห้องพักด้วยมุ้งพร้อมกับการวาง
 หมอนขิดไว้บนที่นอนแขก การใช้เตียงไม้สี่เสาหรือการใช้
 ของประดับตกแต่งที่เป็นข้าวของเครื่องใช้เกี่ยวข้องกับวิถี
 ชีวิตของไทยในอดีต เช่น เครื่องเบญจรงค์ โคมไฟแบบไทย
 เครื่องจักรสานไทย รวมถึงเฟอร์นิเจอร์แบบย้อนยุคของ
 ไทยตามกระแสโรซึ่ง ชาตรี บัวคลี (2556) ได้กล่าวถึง
 กระแสโร (Retro style) ว่าเป็นกระแสนิยมย้อนอดีต
 โดยใช้กลยุทธ์การหยิบยืมกระแสความนิยมในวันวานที่
 นำหวนคืนของอดีต มาผสมเข้ากับประโยชน์ใช้สอยที่

จำเป็น (Functional) ผสมกับประโยชน์ในแง่ของอารมณ์
 และความรู้สึก (Emotional) โดยผ่านขั้นตอนและ
 กระบวนการพัฒนาสินค้าและการวิจัย (R&D) ยังผลให้
 เกิดการออกแบบเฟอร์นิเจอร์ (Furniture design) แนว
 Re-Production หรือเฟอร์นิเจอร์ใหม่แต่ทำให้อายุเก่าแนว
 แอนทีค (Antique) และเนื่องจากสังคมไทยมีคติและ
 ความเชื่อเกี่ยวกับจิตวิญญาณเจ้าของเก่าที่ติดตามมา
 กับเฟอร์นิเจอร์เก่านั้น ดังนั้นเฟอร์นิเจอร์แนว
 Re-Production จึงตอบสนองความชื่นชอบในสไตล์โร
 (Retro) และถือเป็นตัวอย่างงานออกแบบที่สามารถตอบ
 โจทย์ความต้องการของผู้บริโภคยุคหลังสมัยใหม่ ที่นิยม
 ความหลังและอดีต (Nostalgia) ทั้งในแง่ของการใช้งาน
 (Functional) และอารมณ์ความรู้สึกที่หวนรำลึกถึงอดีต
 อย่างสมเหตุสมผล อาจกล่าวได้ว่า โรงแรมอาจใช้
 ศิลปวัฒนธรรมไทย และภูมิปัญญาดั้งเดิมของไทยในการ
 ออกแบบสถาปัตยกรรมของโรงแรมรวมถึงการเลือกใช้
 เฟอร์นิเจอร์และของตกแต่งอย่างเรียบง่าย โดยใช้
 วัสดุต่างๆ ที่เป็นของใหม่แต่ถูกทำให้อายุเก่าในแนว
 Re-Production เพื่อการสร้างบรรยากาศให้เกิดความรู้สึก
 หวนระลึกถึงอดีตได้ทางหนึ่ง โรงแรมยังอาจจัดกิจกรรมที่
 นำคุณค่าที่ฝังมโนในอดีตกลับมา เพื่อเปิดโอกาสให้
 นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุได้ทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัวใน
 การทำบุญ เช่น โรงแรมมีการจัดเตรียมอาหารคาวหวาน
 ไว้อำนวยความสะดวกแก่แขกที่ต้องการทำบุญตักบาตร
 พระที่บิณฑบาตบริเวณใกล้โรงแรมหรือการจัดโปรแกรม
 พาไปไหว้พระตามวัดต่างๆ ที่เดินทางเข้าถึงได้สะดวก
 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของ
 นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยของกรวรรณ สังขกร และ
 คณะ (2558) พบว่านักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยชอบ
 สถานที่ท่องเที่ยวแบบวัดและศาสนสถานเป็นอันดับสอง
 รองจากการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่สวยงาม โดยมี
 วัดอุประสงคในการไปเพื่อไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งการเข้าวัด
 เป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวเชิงโหยหาอดีตมองว่า เป็นคุณค่า

ที่ตีงามในอดีตที่ไม่สามารถพบเห็นได้ง่ายในโลกปัจจุบัน (สิริขญา วงษ์อาทิตย์ และยุพาวรรณ วรณวณิชย์, 2559) นอกจากนี้ โรงแรมยังอาจจัดกิจกรรมประเภทอื่นเพิ่มเติม เช่น การฝึกทำขนมไทยให้กับนักท่องเที่ยว ผู้สูงอายุ และครอบครัวได้ทำร่วมกัน เนื่องจากขนมไทยสะท้อนถึงภูมิปัญญาไทยตั้งแต่อดีตกาลที่สามารถนำวัสดุในท้องถิ่นมาปรุงเป็นของหวานโดยใช้ผลิตผลทางธรรมชาติที่มีอยู่มากมาย เช่น ในอดีตหากอยากได้กะทิก็กีบมะพร้าวมาชุบคั้นน้ำกะทิ หากอยากได้แป้งก็นำข้าวมาไม่เป็นแป้งทำขนมอร่อยๆ เช่น บัวลอย ไข่ก้นเอนในครอบครัว (สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2554) เป็นการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุได้ระลึกถึงอดีตผ่านการทำกิจกรรมที่มีคุณค่าร่วมกันกับครอบครัวอีกด้วย ซึ่งการสร้างบรรยากาศเพื่อให้ผู้เข้าพักในโรงแรมโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุได้สัมผัสรวมถึงการจัดให้มีกิจกรรมต่างๆ ที่ชวนให้ทวนระลึกถึงอดีต ล้วนมีส่วนในการสร้างความประทับใจให้ผู้เข้าพักและอาจส่งผลต่อการตัดสินใจกลับมาเข้าพักอีกในอนาคต

การทวนระลึกถึงอดีตสามารถทำให้เกิดความภักดี

มีงานวิจัยจำนวนมากที่ยืนยันว่าการทวนระลึกถึงอดีตมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค ตัวอย่างเช่น Toledo and Lopes (2016) พบว่า ความรู้สึกทวนระลึกถึงอดีตสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อความภักดีของลูกค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการฟื้นฟูความสัมพันธ์กับลูกค้าที่เคยล้มเหลวให้กลับมาภักดีอีกครั้ง มีการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการตอบสนองของผู้บริโภคที่มีต่อการทวนระลึกถึงอดีต Sultan, Muehling and Sprott (2010) พบว่า การทวนระลึกถึงอดีตนั้นเป็นเรื่องส่วนตัวอย่างมาก และสามารถนำมาใช้ได้ดีสำหรับผู้บริโภคปัจจุบัน เช่น การใช้กลยุทธ์การทวนระลึกถึงอดีตในการออกแบบผลิตภัณฑ์ และการโฆษณา นั้นจะได้ผลดีมาก โดยเฉพาะ

หากลูกค้ามีความภักดีต่อตราสินค้าอยู่แล้ว บริษัทต่างๆ สามารถใช้การออกแบบที่มีกลิ่นอายของการทวนระลึกถึงอดีตเพื่อสร้างความภักดีได้

การทดสอบบทบาทของคุณภาพการบริการเกี่ยวกับการพัฒนาความสัมพันธ์ของตราสินค้า และความภักดีต่อตราสินค้า Alexandris, Douka, Papadopoulos and Kaltsatou (2008) พบว่า การทวนระลึกถึงอดีตเป็นหนึ่งในแปดปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการทำนายความภักดีของลูกค้า ซึ่งหมายความว่าเมื่อลูกค้าเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์และบริการที่มีกลยุทธ์ในการสร้างการทวนระลึกถึงอดีต พวกเขาก็มีความต้องการที่จะใช้ผลิตภัณฑ์หรือบริการต่อไป อย่างไรก็ตาม Aliana Man Wai, Shih-Shuo and Li-Hui (2015) กลับได้ผลการศึกษาที่ขัดแย้งกัน จากผลการวิจัย โดยพบว่าการทวนระลึกถึงอดีตไม่มีผลกระทบโดยตรงต่อความภักดี ซึ่งการค้นคว้านี้ได้มีการสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่กำลังเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ พวกเขาว่าการทวนระลึกถึงอดีตอาจมีบทบาทสำคัญในการสร้างภาพในใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อจุดหมายปลายทางและสร้างประสบการณ์ที่มีค่า แต่ปัจจัยเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องเป็น การสร้างความภักดี ซึ่งหมายความว่า การใช้กลยุทธ์นี้ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกทวนระลึกถึงอดีตต่อสถานที่ใดที่หนึ่งนั้น เป็นเพียงแต่การทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจเท่านั้น แต่ไม่ได้เป็นการสร้างความภักดี อย่างไรก็ตามการวิจัยนี้ได้เสนอแนะว่า หากต้องการให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกดีต่อสถานที่นั้นๆ อาจจะต้องจัดให้มีการเตรียมสถานที่สำหรับครอบครัวและเพื่อนๆ เพื่อให้ทุกคนได้แบ่งปันเวลาที่มีคุณภาพด้วยกัน

ข้อเสนอแนะ

เมื่อสังคมไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุของไทยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย นับเป็นโอกาสอันดีสำหรับ

ผู้ประกอบการโรงแรมที่ควรขยายธุรกิจให้เข้าถึง และตอบสนองกับความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ เนื่องจากนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุมีศักยภาพในการใช้จ่าย สามารถเข้าพักได้ในระยะเวลายาวนานกว่านักท่องเที่ยวทั่วไป โรงแรมต่างๆ ควรให้ความสำคัญในการออกแบบสถานที่สำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุอย่างเหมาะสมด้วยความสะดวกสบาย และปลอดภัยเป็นหลัก นอกจากนี้แต่ละโรงแรมควรสร้างความแตกต่างในการตกแต่งสถานที่ให้มีความโดดเด่นและมีคุณค่าในทัศนคติของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ โดยการสร้างบรรยากาศโดยรอบโรงแรมเพื่อชวนให้วนระลึกถึงอดีตด้วยการตกแต่งที่สะท้อนถึงศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่เรียบง่ายของไทยในอดีต รวมถึงการสร้างสรวคกิจกรรมเพื่อให้นักท่องเที่ยวสูงอายุสามารถใช้เวลาอย่างมีคุณค่าร่วมกับครอบครัว และมีตรสหาย เช่น การทำบุญหรือการทำกิจกรรมร่วมกันภายในโรงแรม ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวสูงอายุได้วนระลึกถึงภาพอดีตที่อยู่ในความทรงจำ รวมถึงได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่า และสร้างความประทับใจให้เกิดความต้องการที่จะกลับมาพักแรมอีกครั้งในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2563, 2 เมษายน). คำแนะนำสำหรับการดำเนินงานโรงแรม. สืบค้นจาก https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/eng/file/recommendation/03hotel_operations.pdf.

กวรรณ สังขกร และคณะ. (2558). รายงานวิจัยเรื่อง การบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ (รายงานงานวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

ชาตรี บัวคลี่. (2556). เเรโทรสโตร์ตีไซน์บายวันวาน. วารสารวิชาการการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2(1), 6-7.

ณัฐญา วงละคร. (2557). การวิเคราะห์แรงจูงใจในการเดินทางของผู้สูงอายุในประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุรนารี, นครราชสีมา.

เบญจพร เชื้อผึ้ง และคณะ. (2561). แนวทางการจัดการการบริการของโรงแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ชาวไท่ที่มาพักแรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

ปริญญา นาคปฐม และระชนานท์ ทวีผล. (2561). การพัฒนาคุณภาพงานบริการทางการท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 12(1), 255-269.

ปฤณพร บุญรังษี และประสพชัย พสุนนท์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยธนบุรี, 12(29), 193-205.

เพ็ญพักริตินา วิเชียรวรรณ. (2559). จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภายในประเทศของผู้สูงอายุ. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์, 3(2), 13-28.

รักษพล สนิทยา. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะสุขภาพจิตของผู้สูงอายุไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

- วานิสสา ตโนภาส และกนกคุณท์ โตชัยวัฒน์. (2554). *พื้นที่ใช้สอยและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่ออีอีอีสำหรับผู้สูงอายุ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- วิไลพร ตรีพรชัยศักดิ์. (2555). *แนวทางการปรับปรุงอาคารในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุ กรณีศึกษาโรงแรมในเขตกรุงเทพฯ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ศุภมณฑา สุภานันท์. (2557). *การสื่อสารอัตลักษณ์และประสบการณ์การท่องเที่ยวของผู้สูงอายุไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.). (2561, 2 มิถุนายน). *ธุรกิจโรงแรม ท่องเที่ยว และภัตตาคาร*. สืบค้นจาก <http://www.sme.go.th/th/download.php?module key=224>.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.). (2562, 5 เมษายน). *รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี 2562*. สืบค้นจาก http://www.sme.go.th/upload/mod_download/download-20190909110059.pdf.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2560). *การสำรวจพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของชาวไทย ปี 2560 (ในรอบปี 2559)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติพยากรณ์ และสำนักงานสถิติแห่งชาติ
- สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2554, 11 สิงหาคม). *สนทนารัฐมนตรีไทย ปี 2554*. สืบค้นจาก <https://www.lib.ru.ac.th/journal/kanom.html>
- สิริขญา วงษ์อาทิตย์ และยุพาวรรณ วรรณวานิชย์. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 10(1), 115-131.
- เสาวรัตน์ บุษรานนท์ และสุภารัตน์ สุดสมบุญ. (2561). *แนวทางการพัฒนาโรงแรมสำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุ*. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 12(2), 229-234.
- อัศวิน แสงพิกุล. (2560). ปัจจัยด้านคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*, 15(2), 159-168.
- Akçay, S., Kiliç., B., Esen, F. O. N., & Yozukmaz, N. (2017). *The factors influencing senior tourists' hotel preferences*. Conference proceedings, 7th Advances in Hospitality & Tourism Marketing & Management (AHTMM) Conference, Famagusta, Cyprus, 10-15 July 2017, 346-364.
- Alexandris, K., Douka, S., Papadopoulos, P. & Kaltsatou, A. (2008). Testing the role of service quality on the development of brand associations and brand loyalty. *Managing Service Quality: An International Journal*, 18(3), 239-254.

- Aliana Man Wai, L., Shih-Shuo, Y. & Li-Hui, Ch. (2015). Nostalgic tourism in Macau: The bidirectional causal relationship between destination image and experiential value. *Journal of Hospitality and Tourism Technology*, 6(1), 89-99.
- Castellano, S., Ivanova, O., Adnane, M., Safraou, I. & Schiavone, F. (2013). Back to the future: adoption and diffusion of innovation in retro-industries. *European Journal of Innovation Management*, 16(4), 385-404.
- Chih-Chien H., Yu-Ting H. & Shih-Yun H. (2014). Nostalgic emotion, experiential value, brand image, and consumption intentions of customers of nostalgic-themed restaurants. *Journal of Business Research*, 67(3), 354-360. doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.jbusres.2013.01.003>
- Chih-Chien, H., Yu-Ting, H. & Shih-Yun Hsu. (2015). Nostalgia as travel motivation and its impact on tourists' loyalty. *Journal of Business Research*, 68(1), 81-86. doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.jbusres.2014.05.003>
- Chun-Fang, Ch., Wen-Yu, Ch. & Chia-Yuan, H. (2019). Classifying technological innovation attributes for hotels: an application of the Kano model. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 36(7), 796-807.
- Duncan, O. (2014). *Introduction to structural equation models*. Elsevier.
- Megan Cleaver Sellick. (2008). Discovery, Connection, Nostalgia. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 17(1), 55-71.
- Solomon, M. R., Polegato, R. & Zaichkowsky, J. L. (2011). *Consumer behavior: Buying, having, and being*. Toronto: Pearson Prentice Hall.
- Sultan, A. J., Muehling, D., & Sprott, D. E. (2010, July). The effect of personal attachment and usage on consumers' response to nostalgia. In Allied Academies International Conference. *Academy of Marketing Studies. Proceedings*, 15(2), 1.
- Toledo, Ana Carolina., & Lopes, Evandro Luiz. (2016). Effect of Nostalgia on Customer Loyalty to Brand Post-Merger/Acquisition. *BAR-Brazilian Administration Review*, 13(1), 33-55. <https://dx.doi.org/10.1590/1807-7692bar2016150007>
- Vignolles, A., & Pichon, P. (2014). A taste of nostalgia. *Qualitative Market Research*, 17(3), 225. Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/1661348959?accountid=48250>.

เรื่องเล่ากลุ่มชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเนา:
พื้นที่ ความเป็นมาและสิ่งสะท้อนการรื้อฟื้นวิถีชีวิตและวัฒนธรรม

The Story of Tai Daeng Ethnic in Ban Huey Puk Nao: The Area of History
and Textiles with the Revival of Life and Culture

ไทยโรจน์ พวงมณี^{1*} ธัญชนก หอมสวัสดิ์¹ สุภาวดี สำราญ²

Thairoj Phoungmanee^{1*} Thanchanok Homsawat¹ Supawadee Sumran²

Corresponding author's E-mail: thai-roj@hotmail.com¹

(Received: June 16, 2020; Revised: September 27, 2020; Accepted: November 11, 2020)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพื้นที่ ความเป็นมาและสิ่งสะท้อนการรื้อฟื้นวิถีชีวิตและวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงบ้านห้วยผักเนา อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ศึกษาข้อมูลด้วยการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มจากประชากรเป้าหมายในพื้นที่หมู่บ้านห้วยผักเนา อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ใช้แนวคิดทฤษฎี การอนุรักษ์วัฒนธรรมในการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า การมีหลักฐานจาก คนรุ่นเก่าที่ยังมีชีวิตอยู่ และภาพถ่ายบรรพบุรุษ ส่งผลทำให้คนรุ่นใหม่ เห็นคุณค่า เกิดความตระหนักและสนใจที่จะ รื้อฟื้นวิถีชีวิตดั้งเดิมที่เป็นตัวตนขึ้นมา ผ่านเงื่อนไขของความเป็นคนในชุมชนที่มีการอพยพมาตั้งถิ่นฐานจากอดีต จนถึงปัจจุบันที่เชื่อมโยงกับคนภายนอกชุมชน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการพัฒนาพื้นที่บ้านห้วยผักเนา ให้เป็นพื้นที่เฉพาะที่มีอัตลักษณ์ทางกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดง โดยมีแนวทางการรื้อฟื้นดังนี้ 1) ผู้นำชุมชนจัดประชุมเพื่อ ชี้แจงและขอความคิดเห็น 2) ผู้นำชุมชนประสานกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อแจ้งและขอสนับสนุนงบประมาณ 3) ประสาน กับหน่วยงานการศึกษาเพื่อเก็บข้อมูล 4) ผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับฟังผลการดำเนินการ และร่วมกัน หาจุดเริ่มต้นเพื่อการดำเนินการเพื่อการบ่งชี้และสร้างอัตลักษณ์ผ่านสื่อหรือวัตถุในพื้นที่

คำสำคัญ: การรื้อฟื้น วิถีชีวิตและวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเนา

Abstract

This academic article was aimed to study about the area, history and textiles with the revival of life and culture of Tai Daeng Ethnic group in Ban Huey Puk Nao, Phurau district, Loei province. The data was collected from the document, interview and focus group conversation in Ban Huey Puk Nao village, Phurau district, Loei province. Theoretical concept of cultural preservation was applied for this study and content analysis was used for analyzing data. The results of the study showed that there were evidences from old people still living in the area and photographs of the ancestors enhancing new generations to realize and become interested in reviving traditional lifestyle through the status of being local people immigrating to settle down in this area from the past to present which was connected to people outside communities by collecting the data and develop

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

¹ Lecturers, Visual Arts Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Loei Rajabhat University

² Lecturer, Food Science and Technology Program, Faculty of Science and Technology, Loei Rajabhat University

the area of Ban Huey Puk Nao to have Tai Daeng Ethnicity. The guidelines for reviving processes were 1) the community leaders should hold the meeting to inform and ask for villagers' opinion, 2) the community leaders should connect with government sectors to inform and ask for reviving budget, 3) there should be the coordination with education institutes for data collection, and 4) the community leaders and the related organizations should be involved in the operating system and take part in making decision to find out how to start the operation in order to indicate the identity through mediums or object in the area.

Keywords: revival, lifestyle and culture, Tai Daeng ethics, Ban Huey Puk Nao

ความนำ

วัฒนธรรมเป็นลักษณะพฤติกรรมต่างๆ ที่เป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ทั้งบุคคลและสังคมที่ได้วิวัฒนาการต่อเนื่องมาอย่างมีแบบแผน โดยมีองค์ประกอบสำคัญ คือ มีการประกอบสร้างขึ้นร่วมกัน มีการเรียนรู้ มีการถ่ายทอด มีลักษณะเป็นรูปแบบและมีการเปลี่ยนแปลง (เพชรรี ฐปะวิเชตร์, 2550) สำหรับการแปรเปลี่ยนของอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์นั้นอาจเกิดขึ้นด้วยเหตุผลสำคัญคือเพื่อความอยู่รอดในบริบททางสังคมที่แตกต่างและการมุ่งเน้นความเจริญและความทันสมัย โดยที่คนกลุ่มชาติพันธุ์นั้นอาจมีการเลือกใช้หรือไม่ใช้อัตลักษณ์ของความเป็นชาติพันธุ์ตนเองก็ได้ในทุกกรณี ถึงแม้ว่าจะมีการเลื่อนไหลอยู่ตลอดเวลา สำหรับคนรุ่นเก่าแล้วมักเป็นกลุ่มที่ยังมีการรับรู้และมีความภาคภูมิใจในความเป็นชาติพันธุ์ของตนเองสูง จึงมีความอ่อนไหวต่อความรู้สึกที่หยอกล้อที่มีความงามในยุคของตน เช่น อาจรู้สึกสะเทือนใจที่คนรุ่นลูกหลานไม่เห็นความสำคัญของตัวตนที่แบบที่ต้องเป็น ซึ่งผลการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสาร วิธีการดำเนินชีวิตรูปแบบใหม่และการเคลื่อนย้ายคนจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งก็ล้วนส่งผลทำให้มีการผสมผสานเข้าไปโดยไม่รู้ตัว สำหรับนโยบายของรัฐด้านความมั่นคงและการพัฒนาเศรษฐกิจกระทบต่อการดำเนินชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นอย่างมาก ซึ่งการใช้วิธีควบคุมส่งผลให้

กลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ป่าเขาต้องเผชิญปัญหาต่างๆ ชาติสิทธิในการจัดการทรัพยากรในชุมชน การทำเกษตรกรรมเพื่อการค้าตามที่ภาครัฐแนะนำให้พึ่งตนเองได้น้อยลง ต้องเปลี่ยนวิถีชีวิต เปลี่ยนอาชีพ และแสวงหาพื้นที่ทางสังคมในบริบทที่แตกต่างจากเดิมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมจึงทำให้ชุมชนท้องถิ่นมีการเปลี่ยนแปลงไปเพื่อการปรับไปสู่การมีผลประโยชน์ต่างๆ (นภาพร อัคระรังสีกุล, 2562)

คำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” หรือ “Ethnic group” เป็นคำที่นักมานุษยวิทยาชาติตะวันตกมีการนำมาใช้ในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 หมายถึง กลุ่มคนที่พูดภาษาและแบบแผนทางวัฒนธรรมเดียวกัน เป็นหน่วยทางสังคมและระบบเครือญาติเดียวกัน และการมีอัตลักษณ์และประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ร่วมกัน ซึ่งสมาชิกมักเป็นผู้ที่มีประเพณี บรรทัดฐานและความเชื่อเดียวกัน มีการสืบทอดเครือญาติด้วยการแต่งงานและมีกฎแห่งการแต่งงานกันภายในกลุ่มที่ชัดเจน (ไศรยา ัญญประกอบ และปฐม หงส์สุวรรณ, 2560) สำหรับคำว่า “อัตลักษณ์” ในนิยามของความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์นั้น จะมีนัยยะถึงสิ่งที่ทำให้เรารู้สึกว่า “มีความเป็นเราหรือพวกเรา ซึ่งแตกต่างจากพวกเขา” โดยที่ความเป็นอัตลักษณ์นั้นอาจจะไม่ใช่สิ่งที่อยู่ตามธรรมชาติแต่จะต้องถูกสร้างขึ้นจากสังคมโดยอาศัยกระบวนการสร้างความเหมือนระหว่างพวกเราที่แตกต่างจากพวกอื่นๆ

(ไพฑูริย์ มีกุล, 2559) ซึ่งการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ก็จะถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือช่วยแสดงให้เห็นถึงความ เป็นปึกแผ่นและมั่นคงในกลุ่มของตนเอง อย่างไรก็ตาม ความเป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงในพื้นที่ จังหวัดเลยนั้นก็ยังไม่เคยมีการศึกษาค้นคว้ามาก่อน ซึ่งคณะผู้เขียนสันนิษฐานว่าอาจมีการผสมผสาน รูปแบบเดิม หรืออาจมีการเปลี่ยนไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง ด้วยปัจจัยหลายๆ อย่างมาประกอบกันแล้วจึงมีการ ประกอบสร้างตัวตนแบบใหม่ขึ้นมา เช่นจากความเป็น สมัยใหม่ของสังคม การศึกษา และ/หรือการผสมผสาน วัฒนธรรม

กล่าวถึงการอพยพของกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดง จากที่หนึ่งไปยังที่หนึ่งด้วยเหตุผลทางสงครามและการ ถูกปล้นสะดมจากจีนฮ่อในช่วงประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา ส่งผลทำให้ต้องมีการปรับตัวพฤติกรรมและกระบวนการคิด เพื่อให้สอดคล้องสัมพันธ์กับคนในพื้นที่ที่จะเข้าไป ตั้งถิ่นฐานใหม่ อันเป็นวิถีการสร้างเกาะป้องกันตนเอง ด้วยการปรับเปลี่ยนทัศนคติคนของกลุ่มด้วยการไม่ ยึดติดกับสิ่งที่ตนเองเคยมีและเคยเป็น พร้อมกับการ พยายามเรียนรู้ภาษาในพื้นที่ วิธีการพูดและการสื่อสาร ตามรูปแบบของพื้นที่ใหม่ที่เข้าไปอยู่อาศัยเพื่อให้เกิด ความง่ายต่อการดำรงชีวิตของกลุ่ม มัญชรี ไชตรัฐติ (2556) กล่าวว่า ภาษาและการสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ช่วยเอื้ออำนวยต่อการให้กลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงสามารถ ก้าวข้ามทางวิถีชีวิตและวัฒนธรรมจากของตนเองไปสู่ ของใหม่ที่ตนเองเข้าไปอยู่ได้อย่างง่ายดาย ด้วยเหตุที่ ภาษาและการสื่อสารนั้นเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยสร้าง ความเข้าใจระหว่างกันได้ เช่น การทำกิจกรรมทางสังคม ร่วมกัน หรือเข้าร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนที่อยู่ ในท้องถิ่นนั้นๆ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการปรับเปลี่ยนวิถี ตนเองของกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงในพื้นที่ใหม่ เมื่อดำรงอยู่ ในพื้นที่นั้นไปนานๆ ความเป็นรากเหง้าของตนเองก็จะ

ค่อยๆ กลืนกับคนในพื้นที่และหายไปมากที่สุด และ บางครั้งพื้นที่ใหม่ที่ไปอยู่นั้นก็ไม่เอื้ออำนวยต่อแสดงออก ทางวัฒนธรรมและการประกอบพิธีกรรมตามประเพณี และความเชื่อ ก็ส่งผลทำให้ความเป็นตัวตนของกลุ่ม ชาติพันธุ์ไทแดงค่อยๆ เลือนหายไปเพราะขาดการปฏิบัติ การสืบสานและสืบทอดทางวัฒนธรรม ซึ่งรูปแบบของ การกลืนหายทางวัฒนธรรมก็เกิดขึ้นกับกลุ่มชาติพันธุ์ ไทแดงในพื้นที่จังหวัดเลยด้วยเช่นกัน จากการศึกษา พบว่า วิถีชีวิต ความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของกลุ่ม ชาติพันธุ์ไทแดงค่อยๆ เลือนหายไปนั้น ชาวไทแดงเชื่อว่า “ในที่สุดความสำนึกและความทรงจำในความเป็นตัวตน ก็ยังคงอยู่กับคนรุ่นเก่า และการที่ต้องพยายามหา โอกาสถ่ายทอดผ่านการบอกเล่าสู่คนรุ่นใหม่อย่าง ต่อเนื่องและเป็นระบบ ด้วยความต้องการที่จะร้อยพัน ตัวตนขึ้นมาเหมือนวัฒนธรรมไทดำและผู้เกี่ยวข้องนำมา พัฒนา สร้างสรรค์จนเกิดเป็นพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงวิถี ชีวิตเกิดขึ้น”

จากการลงพื้นที่ศึกษาในหมู่บ้านห้วยผักเฒ่า พบว่า เยาวชนรุ่นใหม่ที่เป็นลูกหลานของคนกลุ่มชาติ พันธุ์ไทแดงที่มีการศึกษาสูงต่างก็มีความพยายามที่จะ หาวิถีทางและวิธีการที่จะร้อยพันวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ของตนเองให้กลับมาส่งงาม และมีตัวตนที่ชัดเจนแจก เช่นกลุ่มชาติพันธุ์ไทดำ บ้านนาป่าหนาดและกลุ่มชาติ พันธุ์ไทพวน บ้านกลาง โดยคนรุ่นเก่าอย่างพ่อแม่ปู่ย่า ตายาย พยายามสร้างการเรียนรู้และการรับรู้จากคนใน ก่อนด้วยกิจกรรมการพูดคุยสนทนา และการดูภาพถ่าย การเครื่องแต่งกายในครอบครัว โดยมีการพูดคุย ประก เริงตลกเย้าบ่อยๆ จนเยาวชนรุ่นใหม่เกิดความสำนึกและ ตระหนักรู้ในคุณค่าและความเป็นรากเหง้าของตนเอง โดยคนรุ่นใหม่เห็นว่า “วัฒนธรรมของตนเองนั้นมีความ โดดเด่นไม่ต่างจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่นในจังหวัดเลย เช่น จากหลักฐานภาพถ่ายและเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของ

บรรพชนที่หลงเหลืออยู่” เช่นเดียวกับคนรุ่นพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ก็มักสื่อสารเจินยัยะออกมาในลักษณะที่แสดง ให้เห็นถึงการโหยหาอดีตแห่งความงดงามของวิถีชีวิต ผ่านการบอกเล่าถึงประเพณีและการแต่งกายจาก ภาพถ่ายที่หลงเหลืออยู่กับลูกหลานและคนอื่นๆ อย่างไรก็ตามสิ่งที่ทั้งคนรุ่นใหม่และคนรุ่นเก่าต้องการก็คือ การสร้างกระบวนการฟื้นฟูวิถีชีวิตและวัฒนธรรม หรือ การหาแนวทางที่จะทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงได้กลับมา แสดงอัตลักษณ์ตนเองในพื้นที่ทางวัฒนธรรมใหม่ที่ไม่ใช่ พื้นที่รากเหง้าของตนเองอีกครั้งหนึ่ง พร้อมกับสร้าง กระบวนการฟื้นฟูและการทำให้อัตลักษณ์ และ วัฒนธรรมที่ไม่เคยมีในพื้นที่และหายไปได้กลับมาใหม่ อย่างสง่างาม ถึงแม้ว่าจะเป็นการเดินทางเริ่มต้นเพียงการ สร้างการรับรู้พร้อมกับการพยายามแสวงหาข้อมูล เบื้องต้นไว้นำเสนอกับหน่วยงานภาครัฐ ทั้งนี้มีเป้าหมาย เพื่อแสดงให้เห็นว่า “กลุ่มคนรุ่นใหม่มีความต้องการและ จริงใจที่จะฟื้นฟูวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตนเอง ถึงแม้ว่าจะเป็นเพียงคนกลุ่มย่อยหรือเพียงแค่คนกลุ่ม เล็กๆ ที่เกิดความสำนึกร่วมกันเท่านั้นก็ตาม” ซึ่งรัฐก็ ไม่ควรละเลยหรือปล่อยผ่านเพราะอาจเป็นทรัพยากร มนุษย์ที่ทรงคุณค่าที่อยู่ในพื้นที่ก็เป็นได้ ดังนั้นการฟื้นฟู จึงเป็นคำเริ่มต้นพร้อมกับการสร้างวาทกรรมที่มีแตกต่าง ว่า “มีกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงอยู่ในจังหวัดเลย” อย่างไรก็ตาม การศึกษาเรื่องเล่า พื้นที่และวัตถุทางวัฒนธรรมผ่าน สิ่งทอ จึงทำให้เป็นต้นทางไปสู่การสร้างกระบวนการฟื้นฟู อัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงให้ปรากฏขึ้น เช่น กระบวนการสร้างการตระหนักรู้ถึงการมีรากเหง้าทาง ประวัติศาสตร์ ประเพณีและวัฒนธรรมที่เป็นของตนเอง ด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งการศึกษาและการฟื้นฟูพื้น จะช่วยสร้างภาพใหม่ทดแทนภาพอดีตที่เคยถูกคนอื่นๆ ในสังคมมองว่า คนกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงไม่เหมือนกับ คนพื้นราบทั้งภาษาและการแต่งกาย พร้อมกับมองว่า

เป็นเรื่องน่าอัศจรรย์ในความไม่เหมือนคนอื่นในพื้นที่ คนไทแดงจึงต้องปิดบังไม่ให้คนอื่นรับรู้ในความเป็น ตัวตนของตนเอง นักวิชาการอย่าง จินตนา แปปดิบ (2554) กล่าวว่า การศึกษา การรื้อฟื้นและสร้างขึ้นมา ใหม่เท่ากับการสร้าง “คุณค่า” ของกลุ่มชาติพันธุ์นั้นให้ สื่อสารออกมาว่า “ตนเองนั้นมีรากเหง้า” จึงส่งผลต่อ ความรู้สึก “ภาคภูมิใจ” บนพื้นฐานของความเท่าเทียม ในสังคมไทย อย่างไรก็ตาม การศึกษาให้เข้าใจระบบคิด ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม ภาษา ศิลปะ หัตถกรรม และจิตวิญญาณจะนำไปสู่การร่วมกันสร้างพื้นที่เฉพาะ ทางวัฒนธรรมของตนเองในพื้นที่บ้านห้วยผักเฒ่าออกมา คณะผู้เขียนจึงสนใจที่จะนำเสนอภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ ไทแดง บ้านห้วยผักเฒ่า อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย เพื่อ นำไปสู่การเป็นพื้นที่การเรียนรู้วัฒนธรรมเฉพาะและการ เป็นพื้นที่การท่องเที่ยวใหม่เชิงอัตลักษณ์ของจังหวัดเลย ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาพื้นที่ ความเป็นมาและสิ่งทอกับ การรื้อฟื้นวิถีชีวิตและวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเฒ่า อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย

ขอบเขตของเรื่องที่นำเสนอ

ศึกษาเกี่ยวกับพื้นที่ ความเป็นมาและวัตถุ ทางวัฒนธรรมอย่างสิ่งทอเพื่อนำไปสู่การสร้างพื้นที่ การเรียนรู้ การท่องเที่ยวและการรื้อฟื้นวิถีชีวิตวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ไทแดง

คำจำกัดความ

1. เรื่องเล่า หมายถึง กระบวนการเก็บข้อมูล จากคำบอกเล่าของคนที่บอกเล่าเรื่องของตนเองว่าเป็น กลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงจากความทรงจำ
2. พื้นที่ หมายถึง อาณาบริเวณที่เคยเป็น พื้นที่อยู่อาศัยหรือการเข้าไปครอบครองสำหรับการ

อาศัยอยู่และมีการกำหนดอาณาบริเวณขึ้นมาใหม่
สำหรับการบ่งชี้ที่อยู่อาศัย

3. สิ่งทอ หมายถึง งานหัตถกรรมเช่นเสื้อผ้า
เครื่องแต่งกายและการตัดเย็บที่คนชาติพันธุ์ไทแดงมีการ
ผลิตสร้างขึ้นมาเองสำหรับใช้ในชีวิตรประจำวันและใช้ร่วม
ในพิธีกรรม มีลักษณะเฉพาะ โดยปัจจุบันนั้นมีเหลือ
เพียงเสื้อผ้าและความทรงจำเท่านั้น

4. การรื้อฟื้น หมายถึง กระบวนการ
ดำเนินการเพื่อที่จะทำให้สิ่งที่เคยมีและไม่ได้มีอยู่แล้วได้
กลับมาใช้ชีวิตร่วมกับคนที่เป็นเจ้าของสิ่งนั้นๆ ซึ่งใน
บทความนี้หมายถึง การรื้อฟื้นวิถีชีวิตและวัฒนธรรม
กลุ่มชาติพันธุ์ไทแดง

5. วิถีชีวิตและวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดง
หมายถึง รูปแบบของการดำเนินชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์
ไทแดงที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ ความเชื่อ
ความศรัทธา พิธีกรรม ศิลปะพื้นบ้าน งาน ถักทอ การอยู่
อาศัยที่มีอัตลักษณ์

6. กลุ่มชาติพันธุ์ไทแดง หมายถึง กลุ่มคนที่มี
การอพยพและย้ายถิ่นฐานเข้ามาในเขตพื้นที่ประเทศไทย
เชื่อว่ามาจากประเทศเวียดนามผ่าน สปป.ลาว และมา
อยู่ในพื้นที่จังหวัดเลย โดยมีการปรับตัวให้เข้ากับวิถีชีวิต
ของคนพื้นถิ่น

บริบทพื้นที่บ้านห้วยผักเนา

บ้านห้วยผักเนา อยู่ที่หมู่ที่ 1 ตำบลลาดค่าง
อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย มีชาวบ้านอาศัยอยู่ในพื้นที่
จำนวน 95 ครัวเรือน แยกเป็นชาย จำนวน 159 คน และ
เป็นหญิงจำนวน 156 คน รวมทั้ง 315 คน ผู้ใหญ่ที่ดูแล
หมู่บ้าน ชื่อนายมะริ สารมะโน พื้นที่ของหมู่บ้านห่างจาก
อำเภอกู่เรือ 12 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดเลย 65
กิโลเมตร ราษฎรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม เช่นทำไร่
ข้าวโพด ไร่ข้าว ปลูกผลไม้ และค้าขายของป่า มีรายได้

ต่อปีเฉลี่ยคนละ 23,000 บาทต่อปี ภายในหมู่บ้านมี
วัดป่า 1 แห่ง คือ วัดใหม่พัฒนาราม และมีโรงเรียน
บ้านห้วยผักเนาที่จัดการเรียนการสอนระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐานระดับปฐมวัยถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมี
สถานเอนกนัยพื้นที่หมู่บ้าน ตั้งอยู่ถนนเส้นกู่เรือ-ท่าลี่
มีลำน้ำสาขาน้ำที่ผ่านบ้านห้วยผักเนา เป็นแหล่งน้ำสาย
สำคัญ บางช่วงของลำน้ำมีการบริหารจัดการพื้นที่ให้เป็น
แหล่งท่องเที่ยวล่องแก่งชมธรรมชาติ จุดเด่นของลำน้ำ
คือด้านหนึ่งติดถนนและหมู่บ้านส่วนอีกด้านหนึ่งภูเขา
ทำให้สามารถมองเห็นทิวทัศน์ ทัศนียภาพเป็นธรรมชาติ
ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลลาดค่างนั้น มีการจัดสรร
งบประมาณเพื่อนำมาสู่การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว
ล่องแก่งเชิงธรรมชาติ การสืบค้นและอนุรักษ์วัฒนธรรม
กลุ่มชาติพันธุ์ไทแดง และมีการปรับภูมิทัศน์ที่บริเวณ
แก่งห้วยผักเนาให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ด้านการ
พัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่อำเภอกู่เรือ และจังหวัด
เลย

อย่างไรก็ดีจากการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้าน
ห้วยผักเนายังไม่มีการบันทึกประวัติหมู่บ้านอย่างเป็น
ลายลักษณ์อักษรและมีความละเอียดของข้อมูลที่
เพียงพอ คณะผู้ศึกษาจึงยังไม่สามารถที่จะนำเสนอว่า
หมู่บ้านเกิดขึ้นเมื่อไหร่และอย่างไร เนื่องจากที่ผ่านมา
ผู้นำชุมชนเห็นว่ายังไม่มีความสำคัญและยังไม่มีบุคคลที่
จะดำเนินการเขียนอย่างเป็นระบบที่น่าสนใจได้
เช่นเดียวกับการขาดผู้นำที่มีความรู้ในการนำชุมชน
ร่วมกันศึกษา อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่า ถ้ามีการ
เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนและบริบทที่เกี่ยวข้องใน
ทุกมิติ ดังเช่น เรื่องเล่าของกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงที่อพยพ
มาจากเมืองสบบาประเทศ สปป.ลาว ระหว่างเดินทาง
ได้ทำการหลบหนีพวกฮ่อเข้าไปในป่าห้วยคา การเข้าไป
ในป่าห้วยคาที่มีความรกแต่มีความคุ้นเคยมากก็ส่งผล
ทำให้ทำการสู้รบชนะ จึงมีการตั้งชื่อตระกูลของตนเอง

ว่า “คา” ที่หมายถึง ชัยชนะที่ได้จากปาหนาคา เหล่านี้ จึงถือว่าเป็นองค์ความรู้หนึ่งเกี่ยวกับเรื่องเล่าที่สามารถ สร้างมูลค่าทางความรู้สึกและทางเชิงวัฒนธรรมได้

ตัวตนกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงผ่านการบอกเล่า

ดินแดนสิบสองจุไทเป็นดินแดนที่อยู่ติดกับ ประเทศลาวเหนือ เมืองหลวงพระบางขึ้นไปมีแม่น้ำดำ เป็นแนวเขตแดนกับตั้งเคียงของเวียดนาม ซึ่งคนไทส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ตามลุ่มแม่น้ำต่างๆ โดยมีเมืองขนาดใหญ่ 12 เมืองที่มีความสัมพันธ์กันอย่างหลวมๆ ในรูปแบบของสหพันธ์ ส่วนที่ราบสูงต่างๆ นั้นจะมีลักษณะเป็นหมู่บ้านเล็ก โดยมีกลุ่มพวกมอญ - เขมร พวกคนไท ได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานบริเวณลุ่มแม่น้ำแดงและลุ่มแม่น้ำดำ มาแต่โบราณ เมื่ออำนาจทางการเมืองการปกครองของ หลวงพระบางมีมากกว่าเมืองต่างๆ ในเขตสิบสองจุไท จึงได้ทำการส่งส่วยให้กษัตริย์หลวงพระบางนับตั้งแต่ คริสต์ศตวรรษที่ 14 (สุมิตร ปิติพัฒน์, 2546) โดยคนไทดำในสิบสองจุไทมีการแสดงตัวตนด้วยการแต่งกายด้วย ชุดดำเป็นหลัก ส่วนไทขาวเป็นกลุ่มที่เข้ามาอยู่ที่หลัง กลุ่มไทดำโดยจะสวมใส่เสื้อด้านในเป็นสีขาว ส่วนไทแดง นั้นมักสวมใส่เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่มีสีแดง และ สันนิษฐานว่าอาจเป็นกลุ่มที่อยู่มาก่อนไทดำและไทขาว และมีสภาพความเป็นอยู่ที่ล้าหลัง กลุ่มไทแดงจึงมักถูก เรียกว่า “พวกม้อย หรือ ชาวดอย” (ไพฑูรย์ มีกุล, 2559) ส่วนชื่อไทแดงนั้นสันนิษฐานว่า น่าจะมาจากการ ที่พวกเขา (ตระกูลขุนนางไทเมืองหมก เมืองมุน และ เมืองคอง) มีบรรพบุรุษอพยพมาจาก “ลุ่มแม่น้ำแดง” ตอนบนคือเมือง “เกือกเปือกข่า” ปัจจุบันคือเมืองบักหา จังหวัดลาวกาย เกือบติดพรมแดนจีน โดยมีการบันทึก คำให้การของนักประวัติศาสตร์เวียดนามว่า รว คริสต์ศตวรรษที่ 13 มีการอพยพลงมาจากใต้ตาม เส้นทางของแม่น้ำแดงของกลุ่มคนกลุ่มหนึ่ง จากนั้น

จึงย้อนขึ้นไปทางแม่น้ำดำหรือแม่น้ำแดง โดยมีเรื่องราว ผ่านการบอกเล่าว่า “กลุ่มไทผู้ที่ได้เห็นถึงสภาพแวดล้อม และความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่จึงลงหลักปักฐานที่เมืองหมก ส่วนไทผู้น้อยได้เดินทางลงมาทางตอนใต้อีกระยะ หนึ่ง เมื่อเห็นสภาพแวดล้อมมีความอุดมสมบูรณ์ มีแหล่งน้ำสำหรับบริโภคและอุปโภค จึงลงหลักปักฐาน ที่เมืองมุน สำหรับน้องคนสุดท้ายได้นำผู้คนอพยพโดยการออกเดินทางลงไปทางใต้จนถึงเมืองคองโดยมี ลุ่มแม่น้ำดำหรือแม่น้ำแดงเป็นแหล่งน้ำสำหรับการทำ เกษตรกรรมและการยังชีพ” (อัจฉริยา, 2557)

ส่วนกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงในเวียดนามที่เมืองคองนั้นมักให้คนนอกเรียกว่า “ไทเมืองคอง” แม้ว่าจะมี ภาษาและวัฒนธรรมใกล้เคียงกับ “ไทขาว” ที่เมืองมุน ก็ตาม รวมทั้งการมีประวัติศาสตร์ความทรงจำร่วมกัน ที่เมืองมุน ดังคำกล่าวที่ว่า “เมืองหมกเป็นอ้าย เมืองมาย เป็นน้อง เมืองคองเป็นอ้อด” (เมืองหมกเป็นพี่ เมืองมาย เป็นน้อง และเมืองคองเป็นน้องคนสุดท้าย) สำหรับ ชื่อเรียกไทแดงนั้นมาจากการที่คนลาวเรียก เพราะเห็นว่า มีการสวมใส่เสื้อผ้าแดง และในพิธีกรรมงานศพ โลงศพ จะมีการตกแต่งด้วยสีแดง (อัจฉริยา, 2557) ส่วนกลุ่ม ชาติพันธุ์ไทแดงใน สปป.ลาว ตั้งถิ่นฐานผสมผสานกัน ระหว่างกลุ่มลาวลุ่มที่นับถือศาสนาพุทธและกลุ่มไทแดง ที่นับถือผีแต่มาตอนหลังก็เริ่มหันมานับถือพุทธศาสนา มากขึ้น ตามเงื่อนไขจากการย้ายถิ่นมาอยู่ในเขตพื้นที่ ลาวลุ่มที่ต้องมีการรับนับถือศาสนาพุทธ ซึ่งก็ทำให้ สถานภาพของชาวไทแดงมีความสำคัญเท่ากับชาว ลาวพุทธทันที ดังนั้นชาวไทแดงรุ่นลูกหลานจึงได้นิยาม ตนเองว่าเป็น “ลาวพุทธ” แทน

สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงบ้านห้วยผักเนา อำเภอรือ จังหวัดเลย นั้นจากการศึกษาพบว่ามีการ ทบพตนเองและมีการสร้างกระบวนการสำนึกใน ราวเกล้าและวิถีทางวัฒนธรรมของตนเองที่มีความ

แตกต่างและเฉพาะ ดังนั้นลูกหลานคนกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงส่วนใหญ่ที่เกิดความตระหนักในความมีอยู่ของตนเอง จึงเข้าสู่กระบวนการคิด และสร้างการเรียนรู้ด้วยสืบทอดเรื่องราวของตนเองมานับแต่ปี พ.ศ. 2560 โดยการศึกษาเรียนรู้ผ่านต้นเรื่องคือ ภาพถ่าย สิ่งทอ เสื้อผ้า เครื่องแต่งกายที่มีอยู่ในบ้าน และวิถีการปลูกข้าวไร่ จึงเกิดปรากฏการณ์การพูดคุยกับพ่อแม่ปู่ย่าตายายและคนในหมู่บ้านในวงกว้างขึ้น เกี่ยวกับความเป็นตัวตนที่มีอัตลักษณ์เฉพาะของกลุ่มคนชาติพันธุ์ไทแดง เพื่อการเรียนรู้และการจดบันทึกเชิงประวัติศาสตร์เรื่องราวที่ผ่านมาด้วยการบอกเล่าที่มีการถ่ายทอดซ้ำแล้วซ้ำเล่า จนก่อเกิดความตระหนักในคุณค่าของตัวตนมีความชัดเจน และสามารถหาหนทางสู่การสร้างตัวตนเก่าขึ้นมาใหม่บนพื้นที่ใหม่ที่ไมคุ้นเคย แต่เป็นพื้นที่แห่งการปรับตัวเพื่อการดำรงอยู่ ดังคำกล่าวที่ว่า “ด้วยความอยากรู้อยากเห็นและความภาคภูมิใจในกลุ่มชาติพันธุ์ตนเอง ทำให้มีการสืบเสาะหาต้นทางของเครือญาติและบรรพบุรุษ สุดท้ายก็มีการพบญาติพี่น้องที่บ้านสบเบา แขวงหัวพันห้าเหนือ ประเทศ สปป.ลาว และบ้านนากลาง ที่นครเวียงจันทน์ และมีการสืบค้นไปยังกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงที่อยู่ประเทศเวียดนาม” ด้วย

นอกจากนี้ยังพบว่า ได้มีการพัฒนาวัฒนธรรมแบบชุมชนไปสู่การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรความว่า “ท้าวทอง มูลทาสี (สิงค) บุตรของท้าวอุทาสี (สิงค) ได้ร่วมกันนำพาชาวไทแดงมีถิ่นฐานอยู่ในดินแดนที่เรียกว่า สิบสองจุไท หรือ สิบผู้ไททางตอนเหนือของประเทศเวียดนาม และทางตอนเหนือของประเทศไทย” จึงสันนิษฐานว่ากลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงมีการอพยพมาจากเมืองที่ชื่อว่าเมืองก๊อในดินแดนสิบสองจุไทเข้ามายังเมืองสบแอดเชียงค้อในแคว้นหัวพัน เนื่องจากมีเหตุการณ์พวกฮ่อรณลาย และฮ่อธงแดงมีการสู้รบและเกิดสงครามกันขึ้น และยังมีพวกแกวที่เดินทางเข้ามาปล้นสดมภ์

ราวปีคริสต์ศักราช 1874 นอกจากนี้การเคลื่อนย้ายและอพยพยังขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านนโยบายการปกครองของหัวพันของฝรั่งเศส นับตั้งแต่ปี คริสต์ศักราช 1896 โดยมีนายทับฮ่อ ที่ชื่อ อมยิบ ได้คุมไพร่ประมาณ 2,000 คนเศษ เข้าตีเมืองสบแอด เจ้าเมืองสบแอด สู้พวกฮ่อไม่ได้ ดังนั้นราษฎรชาวไทแดงที่อยู่เมืองสบแอด จึงได้อพยพราษฎรชาวไทแดงมาอยู่ในเมืองนาแก แขวงไชยบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และอีกกลุ่มได้อพยพไปอยู่ที่เมืองเฟื่อง แขวงเวียงจันทน์ บ้านนาโพน และบ้านนากลาง จากนั้นจึงอพยพเข้ามาในประเทศไทยทางฝั่งอำเภอทาลี โดยการนำของเจ้าทิบหล่า ผู้นำชาวไทแดงมาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ฝั่งแม่น้ำเหือง โดยอาศัยอยู่ที่บ้านก๊อ แต่พบว่าพื้นที่ที่ตั้งถิ่นฐานนั้นไม่เหมาะสมแก่การอยู่อาศัย และทำมาหากิน จึงได้พากันอพยพเดินเท้าเข้ามาตามแนวเส้นทางภูเขา จนมาลงหลักปักฐานและตั้งหมู่บ้านอยู่บนภูเขาขนาดใหญ่ที่มีป่าไม้พืชพันธุ์ธัญญาหารอุดมสมบูรณ์เป็นอย่างมาก พร้อมกับการตั้งชื่อหมู่บ้านว่าบ้านสันแปร เหตุเพราะหมู่บ้านตั้งอยู่บนสันเขาพอดี และอยู่มาได้ไม่นานก็เกิดความแห้งแล้ง ไม่มีน้ำในการบริโภคอุปโภคอาหารการกินก็ขาดแคลน ชาวไทแดงจึงอพยพกลับไปยังประเทศลาวโดยเดินทางผ่านบ้านนากลาง แขวงเวียงจันทน์ ซึ่งในขณะนั้นเวียงจันทน์มีปัญหาการเจรจากับฝรั่งเศสชาวไทแดง ราวปี พ.ศ. 2417 จึงมีการเปลี่ยนแผนอพยพด้วยการข้ามแม่น้ำโขงย้อนกลับมายังฝั่งไทยโดยผ่านเส้นทางอำเภอเชียงคาน เพื่อเดินทางไปยังบ้านโนนปอแดง อำเภอผาขาวก่อน โดยการเข้าไปอาศัยอยู่กับชาวบ้าน โดยเชื่อว่า “เมื่อปัญหาในพื้นที่นครเวียงจันทน์คลายตัวลง ก็จะเดินทางกลับ” และเมื่ออยู่มาระยะหนึ่งจึงได้ย้ายไปหาพื้นที่ตั้งหลักแหล่งใหม่ที่บ้านห้วยทรายขาว อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย และอยู่มาระยะหนึ่งก็เกิดโรคระบาดและภูมิประเทศไม่เหมาะสมแก่การดำรงชีวิตและการ

ทำมาหาเลี้ยงชีพ จึงได้ทำการอพยพมาตั้งหลักแหล่งในพื้นที่บ้านห้วยผกเนา ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย เพราะพื้นที่มีสภาพเป็นที่ดอนน้ำท่วมไม่ถึง มีความอุดมสมบูรณ์ของป่าเขาและแหล่งน้ำ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับถิ่นฐานดั้งเดิมที่ได้อพยพมา และในพื้นที่ยังมีแม่น้ำขนาดใหญ่ที่เรียกว่า “น้ำสาน” ไหลผ่านด้วย โดยที่การอพยพเข้ามาในระยะแรกของกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงในทุกพื้นที่นั้น จะยังไม่มี การเข้ารับนับถือพุทธศาสนา แต่หลังจากที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มาระยะหนึ่ง เกรงว่าจะมีปัญหา กับคนในพื้นที่ จึงทำให้มีการปรับตัวเข้ากับคนในพื้นที่ ด้วยการเข้ารับนับถือพุทธศาสนา เพื่อแสดงถึงความเป็นพวกและมีความเป็นตัวตนคนชนชาติไทย (สมพาวัน แก้วบุตตา, 2556)

วัตถุดิบวัฒนธรรมผ้าทอเครื่องบ่งชี้อัตลักษณ์

ผ้าทอถือเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมที่แสดงอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงผ่านระบบการคิดจินตนาการเรื่องราวบนผืนผ้าด้วยฝีมืออันประณีตบรรจงที่แสดงตระกูลของตนเอง ซึ่งการอพยพก็ทำให้กระบวนการผลิตมีการเปลี่ยนแปลง และรูปแบบของการใช้งานก็เปลี่ยนไป โดยการผลิตเพื่อการขายชาวไทแดงจึงต้องมีการปรับตัวประยุกต์ลวดลายผ้าเพื่อประโยชน์ทางการตลาดมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงในสปป.ลาว (สุมิตร ปิติพัฒน์, 2546) สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผกเนาปัจจุบันไม่มีการสืบทอดในวัฒนธรรมการทอผ้า โดยบทบาทของชายและหญิงจะมุ่งไปที่การทำเกษตรกรรม การทำไร่และปลูกข้าว โดยที่เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายจะเป็นแบบสมัยใหม่หาซื้อได้ในตลาดนัดหมู่บ้านและอำเภอโดยทั่วไป อันเป็นการปรับตัวด้วยเงื่อนไขของการเป็นคนนอกพื้นที่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการเมืองส่งผลทำให้อยู่ร่วมกับคนในพื้นที่ได้อย่างมีความสุข แต่จากการ

สัมภาษณ์พบว่า “มีคนบางกลุ่มที่ต้องการอ้างไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของตนเอง” ซึ่ง ศิริพร เชิดดอก และจักรพันธ์ ชัดชุมแสง (2558) กล่าวว่า การแสดงอัตลักษณ์ผ่านการสวมใส่เสื้อผ้าที่เครื่องแต่งกายมีการใช้ผ้าแดงขลิบ ตกแต่งชายเสื้อก็มีเป้าหมายเพื่อการบอกให้คนอื่นรับรู้ถึงตัวตนที่แตกต่างจากคนอื่น ๆ

การมีหลักฐานในความเป็นตัวตนกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงผ่านผ้าชิ้นที่ทอลายเจือก พร้อมกับกิจกรรมการคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคนในตระกูลทำให้พบว่า การทอผ้าและผ้ามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตเป็นอย่างมาก โดยเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายไม่ได้มีความหมายแค่การสวมใส่เท่านั้น แต่ผ้าทอที่มีลวดลายเฉพาะก็มีความหมายต่อการดำรงไว้ซึ่งประเพณีและวัฒนธรรมที่มีคุณค่าของตนเองเป็นหลัก โดยที่กลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงในแต่ละตระกูลจะมีการทอผ้าประจำตระกูลเพื่อแสดงสัญลักษณ์และส่งผ่านความส่งต่อลูกหลาน โดยกลุ่มชาติพันธุ์ตระกูลคางจะมีการสร้างสรรค์ลวดลายเป็นลายนกเจือก ซึ่งมีนัยยะเชิงความหมายว่า “ตระกูลที่สูงศักดิ์” สำหรับลวดลายของผ้าชิ้นไทแดงในแขวงห้วยผกนั้นมักมีความสัมพันธ์กับสัตว์อันเป็นที่นับถือประจำตระกูล ซึ่งไทแดงเรียกตระกูลว่า “จาว” ในอดีตจะมีการทอลวดลายสัตว์ซึ่งเป็นที่นับถือ บูชาของแต่ละตระกูลไว้ในผ้าและชิ้น ต่อมาเมื่อมีการติดต่อกับกลุ่มอื่นๆ มากขึ้น จึงเกิดการแลกเปลี่ยนลวดลาย และมีการผสมผสานกับลวดลายของกลุ่มต่างๆ ดังที่ ราชนันท์ นิลวรรณภา (2557) ได้ทำการศึกษาพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงมีการนับถือสัตว์ประจำตระกูลดังนี้ 1) จาวลนกนับถือไก่ป่า 2) จาวลนกนับถือนกต้งล่อ 3) จาวคานนกนับถือปลาไหล งู และตะพานน้ำหรือเรียกปลาผา 4) จาวคาลัก นับถือนกกดคา 5) จาววี นับถือพัด โดยไม่ให้เอามาพัดไฟ 6) จาวเลื่อง นับถือเสือ และ 7) จาวเงิน นับถือเงือกและนาก

(1)

(2)

(3)

(4)

ภาพที่ 1-4 การรื้อฟื้นเครื่องแต่งกายของชาวไทแดง บ้านห้วยผักเฒ่า
ที่มา: ภาพถ่ายโดย เทวรักษ์ สารมะโน (2563)

อย่างไรก็ดี การแต่งกายไทแดงบ้านสบฮาว ผู้หญิงมักจะนุ่งผ้าซิ่น โดยที่ผืนผ้าซิ่นจะมีการต่อตีนด้วยผ้าปักลวดลายสวยงาม และต่อหัวซิ่นด้วยแถบผ้าสีขาวสีแดง หรือผ้าลายให้มีความยาวขึ้นไปจนถึงระดับอกของผู้หญิงซิ่น สำหรับผ้าซิ่นนิยมนุ่งกันคือ ซิ่นมุก นำมาสวมกับเสื้อผ้าฝ้ายสีดำ โดยมีลักษณะเป็นเสื้อผ่าหน้า มีการตัดเย็บพอดีตัว จะดึงส่วนชายเสื้อด้านขวา มาทับด้านซ้ายแล้ว เย็บส่วนปลายด้านล่างติดกัน มีการขลิบขอบชายเสื้อตั้งแต่ด้านล่างขึ้นมารอบคอและไปสุดที่ปลายอีกข้างหนึ่ง ซึ่งผ้าที่นำมาขลิบนั้นมีทั้งผ้าสีล้วน และผ้าที่มีการออกแบบลวดลายสวยงาม ส่วนแขนเสื้อจะยาวจนถึงข้อมือ ปลายแขนเสื้อจะมีทั้งที่ขลิบปลายและไม่ขลิบ สำหรับความยาวของตัวเสื้อนั้นจะยาวเลยหน้าอกลงมาเล็กน้อย สำหรับการตกแต่งเพิ่มเติมนั้น ผู้หญิงจะนำเส้นฝ้ายรวมกันได้ประมาณหนึ่งกำมือมาทำเป็นสายรัดเอว เรียกว่า “สายแอ้ง” และพันหัวด้วยผืนผ้าฝ้ายที่มีความกว้างประมาณครึ่งเมตร และมีความยาวสามเมตร มีการพับครึ่งตามด้านยาวแล้วพันรอบหัวให้แน่นแล้วเก็บปลายผ้า มีคำเรียกลักษณะการแต่งกายของผู้หญิงไทแดงที่เป็นเอกลักษณ์ว่า “ซิ่นเหลือ เสื้อบ่พอ” ส่วนผู้ชายจะสวมกางเกงผ้าฝ้าย ตัดเย็บเป็นกางเกง หัวรูดใส่เชือกมัด มีทั้งแบบขาสั้นและขายาว สำหรับเสื้อผ่าทอจากฝ้าย แขนสั้นหรือยาว ผ่าหน้าทำเชือกมัดสองด้านแทนกระดุม สำหรับเสื้อนั้นจะมีการย้อมด้วยสีดำ คอไม่มีปัก นอกจากนี้บางโอกาสผู้หญิงไทแดงจะมีการห่มผ้าในลักษณะห่มเฉียงด้วยผ้าที่เรียกว่า “ผ้าตุ้ม” ซึ่งมีความกว้างประมาณครึ่งเมตร และมีความยาวประมาณสามเมตร มักจะทอดด้วยวัสดุเช่นไหมและมีการทอเป็นรูปสัตว์ชนิดต่างๆ บนผืนผ้าสีแดงหรือสีขาว หรือบางคนทอดด้วยฝ้ายเป็นลวดลายเรขาคณิต (ราชนันท์ นิลวรรณภา, 2557) อย่างไรก็ตาม กลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงปัจจุบันมักจะนิยมใส่เสื้อผ้า

สีชุดขาด มีการปักลวดลายลงบนผ้า มีการทอผ้า ลวดลายโบราณ โดยเฉพาะผ้าชิ้น จะมีการทอลวดลาย เลียนแบบลายโบราณที่ผ่านมา สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ ไทแดงในเวียดนามนั้นมักนิยมใช้สีแดงในการปักทอ ผ้าชิ้น และเย็บขลิบชายผ้าด้วยสีแดงอันแสดงให้เห็นถึง การพยายามปรับเปลี่ยนรายละเอียดเพื่อการสร้างของ ตนเองที่อยู่บนฐานคิดเหมือนกันแต่ไม่เหมือนกัน

ส่วนการแต่งกายในพิธีศพ เมื่อมีผู้เสียชีวิตใน บ้านผู้ไทแดง ญาติพี่น้องทางสายเลือด และญาติพี่น้องที่ เป็นจาวเดียวกัน จะต้องมาเป็นเจ้าภาพทั้งหมดและการ แต่งกายของกลุ่มญาติพี่น้องของผู้ตายทั้งหญิงและชาย จะต้องสวมใส่เสื้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นเสื้อแขนสั้น ผ่าอก ไม่มีคอที่ตัดเย็บจากผ้าฝ้ายด้ายดิบสีขาวสวมทับกับชุด แต่งกายปกติ ใส่หมวกที่มีการตัดเย็บจากผ้าชนิด เดียวกัน สำหรับผู้ชายจะใส่กางเกงขาวที่ตัดเย็บจาก ผ้าชนิดเดียวกันด้วย ส่วนแขกที่มาร่วมงานนั้นจะแต่งตัว กันตามปกติ ไม่ได้กำหนดตายตัวว่าต้องสวมใส่ชุดสี ดำเหล่านั้น แต่สามารถสวมใส่เสื้อผ้าเครื่องแต่งที่แสดง ถึงการให้เกียรติผู้ตายได้ ดังนั้นจึงถือได้ว่าสิ่งทอ สี สัน ลวดลายและวิธีการสวมใส่เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย มี ลักษณะเฉพาะ ซึ่งสามารถสื่อสารเรื่องราว แสดงตัวตน และนำเสนอสุนทรียศาสตร์จากลวดลายได้

แนวทางการรื้อฟื้นวิถีชีวิตและวัฒนธรรม

คำว่า “จาว” มีนัยยะถึงระบบโคตรตระกูล ของชาวไทแดงที่นับถือความสัมพันธ์เครือญาติแบบ โคตรตระกูล เกิดจากการนับถือผีประจำตระกูลเดียวกัน ลักษณะเฉพาะของจาวมีรายละเอียดดังนี้ 1) มีความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติของจาว ซึ่งทุกคนจะต้อง มีจาวเดียวกัน 2) จาวแต่ละจาวจะมีนิทานปรัมปราที่ เกี่ยวข้องกับเรื่องราวของบรรพบุรุษและเรื่องเล่าต่างๆ 3) กลุ่มจาวเป็นกลุ่มสัมพันธ์ที่มีความร่วมมือกันด้าน

เศรษฐกิจ การปกครอง ศาสนา และมีบทบาททางสังคม สำหรับความสำคัญของระบบ “จาว” คือการสร้างพลัง การขับเคลื่อนทางสังคมที่มาจากความร่วมมือกันของสมาชิก กลุ่มบนพื้นฐานของวิถีชีวิต ความเชื่อ พิธีกรรม ซึ่ง สมพาวัน แก้วนุดตา (2556) กล่าวว่า ผลของการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมก็อาจทำให้ระบบจาวของกลุ่ม ชาติพันธุ์ไทแดงนั้นมีการเปลี่ยนไปตามกระแสสังคมด้วย

อย่างไรก็ดีกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเฒ่า ก็มีผู้ใหญ่บ้านและครอบครัวที่เป็นผู้นำทางการและผู้นำ ทางจิตวิญญาณของชุมชน หรืออาจแสดงถึงนัยยะของ การเป็น “จาว” ในกลุ่มและพื้นที่ที่เริ่มต้นการคิด การเรียนรู้ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมในการรื้อฟื้นวิถี ชีวิตให้กลับมามีตัวตนบนพื้นที่อื่นๆ ถึงแม้ว่าตัวตนของ ตนเองจะมีการผสมผสานทางวัฒนธรรมไปแล้วก็ตาม แต่ก็เชื่อว่ารากเหง้าเดิมที่อยู่ในสำนึกและจิตใจก็เป็นสิ่ง ที่ยังคงหลงเหลืออยู่ในสายเลือด และคนรุ่นเก่าก็มีความ ต้องการที่จะมีชีวิตแบบดั้งเดิม และมีความโหยหาที่จะ กลับไปมีประสบการณ์แบบเดิมเต็มรูปแบบบนพื้นที่ใหม่ ในบ้านห้วยผักเฒ่าอีกครั้ง อย่างไรก็ตามสำนักทางชาติพันธุ์ ที่ผ่านกระบวนการทั้งการเรียนรู้และการรื้อฟื้นตัวตนก็ จะต้องเกิดจากคนในพื้นที่ที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงเอง เป็นผู้กำหนดกิจกรรมมากกว่าคนนอก แต่มีคนนอกเป็น ผู้หนุนเสริมและสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับชุมชน

สำหรับแนวคิดของการรื้อฟื้นวิถีชีวิตและ วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงนั้นสิ่งสำคัญก็คือ 1) ปัจจุบันภายในชุมชนเองที่ต้องมีผู้รู้ผู้อาวุโสเป็นกลุ่ม ที่นำการขับเคลื่อนและการดำเนินการทั้งการเตรียมคน สำหรับการให้ข้อมูลและร่วมดำเนินการ การเตรียมพื้นที่ สำหรับการพัฒนาและสร้างบรรยากาศของการเป็น หมู่บ้านไทแดงที่มีอัตลักษณ์ และ 2) ปัจจุบันภายนอก จากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่จะเข้ามาหนุน เสริมความรู้ กิจกรรมและงบประมาณสำหรับการดำเนิน

กิจกรรมและการพัฒนา โดยที่การรื้อฟื้นนั้นจะอยู่บนแนวคิดของการจัดการที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมที่ต้องนำมาใช้เป็นกลไกการสร้างเสริมการอยู่ร่วมกัน เช่นมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ โดยที่ผู้นำการรื้อฟื้นนั้นจะต้องมีจิตวิทยาสำหรับการสร้างแรงจูงใจของคนกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงด้วยการทำให้เกิดความกระตือรือร้น การสร้างความอยากมีส่วนร่วมในการคิด การร่วมตัดสินใจ การร่วมทำ การร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหาและหาแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป อย่างไรก็ตามมีแนวทางการรื้อฟื้นวิถีชีวิตและวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงที่เกิดจากการระดมความคิดพบว่ามีดังนี้ 1) ผู้นำชุมชนและผู้นำทางจิตวิญญาณต้องเริ่มทำการประชุมลูกบ้านที่มีรากเหง้าของความเป็นชาติพันธุ์เพื่อประชาสัมพันธ์ว่าจะมีการศึกษาเรียนรู้และการรื้อฟื้นวิถีชีวิตและวัฒนธรรมไทแดง พร้อมนำเสนอถึงวัตถุประสงค์และบทบาทของลูกบ้านที่ต้องดำเนินการ 2) ผู้นำชุมชนต้องประสานความร่วมมือกับ นายอำเภอภูเรือ หน่วยงานการท่องเที่ยว และองค์การบริหารส่วนตำบลลาดค่าง เพื่อขอความเห็นและขอความร่วมมือในการรื้อฟื้นวิถีชีวิตและวัฒนธรรมด้วยการกำหนดยุทธศาสตร์และกิจกรรมประจำอำเภอภูเรือ หน่วยงานปกครองในพื้นที่และหน่วยงานการท่องเที่ยว และการขอรับรองงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการ 3) ประสานความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคามเพื่อขอความร่วมมือในการเป็นผู้ดำเนินการสืบค้นข้อมูลและการพัฒนาให้เป็นหมู่บ้านวิถีชีวิตและวัฒนธรรมไทแดง และ 4) ผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับฟังผลการดำเนินการและร่วมกันหาจุดเริ่มต้นเพื่อการดำเนินการเพื่อการบ่งชี้และสร้างอัตลักษณ์ผ่านสื่อหรือวัตถุในพื้นที่บ้านห้วยผักเฒ่า

บทสรุป

กลุ่มชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเฒ่า อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ถือว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยังไม่มีการเปิดเผยตัวตนให้กับสังคมได้รับรู้อย่างชัดเจน มีเพียงการพูดคุยสนทนาผ่านคนรุ่นเก่าและวัตถุทางวัฒนธรรมอย่างเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายและความทรงจำ โดยพบว่าเข้ามาอยู่ในพื้นที่ของจังหวัดเลยมากกว่า 3 รุ่น โดยคนรุ่นใหม่ที่ไม่เห็นคุณค่าของตัวตน และสำนึกในความเป็นชาติพันธุ์เกิดความตระหนักในรากเหง้าของตนเอง จึงมีความต้องการที่จะศึกษา เรียนรู้และทำการรื้อฟื้นวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตนเองด้วยการประสานความร่วมมือกับ อำเภอภูเรือ และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเลยในการกำหนดยุทธศาสตร์การศึกษาเรียนรู้ การรื้อฟื้นและการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมที่มีอัตลักษณ์เฉพาะในอำเภอภูเรือ โดยร่วมกันวางแผนจัดกิจกรรมและสร้างกระบวนการรื้อฟื้นและการอนุรักษ์ที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่นเดียวกับการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่นการท่องเที่ยว วัฒนธรรมจังหวัด พัฒนาชุมชนและสถาบันการศึกษาเพื่อเข้ามาร่วมกันสร้างกิจกรรมการรื้อฟื้นและการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดเป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรมไทแดง และหน่วยงานภาครัฐและเอกชนควรร่วมมือกันสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการและงบประมาณสำหรับการพัฒนาพื้นที่โดยมีเป้าหมายเพื่อการเป็นพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมใหม่ของจังหวัดเลย

ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานปกครองท้องถิ่นในพื้นที่ต้องประสานความร่วมมือกับวัฒนธรรมจังหวัดเลย หน่วยงานการท่องเที่ยวเพื่อที่จะร่วมมือกันในการเรียนรู้และการรื้อฟื้นวิถีชีวิตและวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงเพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเลยและ

สร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรมใหม่สำหรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จินตนา แปดดิบ. (2554). วาทกรรมอัตลักษณ์ไทใหญ่ชุมชนบ้านเมะหลวง ตำบลแม่เมะ อำเภอแม่เมะ จังหวัดลำปาง. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา*, 1(2), 1-10.
- สมพาวัน แก้วบุตตา. (2556). “จาว”: สายสัมพันธ์ฉันท์เครือญาติของไทแดง. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 5(1), 1-22.
- สุมิตร ปิติพัฒน์. (2546). *คนไทแดงในแขวงหัวพัน*. สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไศรยา ัญญประกอบ และปฐม หงส์สุวรรณ. (2560). ตำนานเมืองของคนไทเลยกับปฏิบัติการทางสังคมว่าด้วยสำนึกทางชาติพันธุ์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 8(1), 122-154.
- มัญชรี ไชตริสฐิติ. (2556). *การปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของนักเรียนไทยในต่างประเทศ* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ไพฑูรย์ มีกุล. (2559). ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 3(2), 1-32.
- เพชรวิ ฐปะวิเชตร. (2550). *การเรียนรู้ลักษณะการจัดการ: การจัดการข้ามวัฒนธรรม*. เชียงใหม่: นพบุรีการพิมพ์.
- นภาพร อัคระรังสีกุล. (2562). ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย: อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลง. *บทความนำเสนองานประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิตประจำปี 2562*, 947-957.
- ราชนันย์ นิลวรรณภา. (2557). วิถีวัฒนธรรมการแต่งกายและอาหารกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดง. *วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์*, 1(1), 109-123.
- ศิริพร เชิดดอก และจักรพันธ์ ชัดขุ่มแสง. (2558). งานบุญอีสานกับการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทยเชื้อสายเขมร ในจังหวัดสุรินทร์. *บทความนำเสนอผลการจัดประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 34. ณ ห้องประชุมมอดินแดง ชั้น 1 อาคารเรียนรวม คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 1507-1517.
- อัจฉริยา. (2557, 5 มิถุนายน). *ไปคุยกับผู้ไทแดง-ไทขาวที่แขวงว่า เวียดนาม: ชื่อไทแดงมาจากไหน ใครเรียก ใครยอมรับ*. สืบค้นจาก <https://blogazine.pub/blogs/achariyach/post/5336>

ไท่ด่านซ้าย: คำศัพท์ภาษาถิ่นไท่ด่านที่ต่างจากภาษาถิ่นไทยเลย ภาษาถิ่นไท่หล่ม ภาษาถิ่นไท่แอ และภาษาถิ่นอีสานถิ่นอื่น

Tai Dan Sai: Vocabulary Tai Dan Dialect is Different from Tai Loei Dialect,
Tai Lom Dialect, Tai Ae Dialect and Other Isan Dialect

เอกสิทธิ์ มณีศรี¹

Ekkasit Maneesri¹

Corresponding author's E-mail: htung2526@hotmail.com

(Received: July 15, 2020; Revised: September 24, 2020; Accepted: November 4, 2020)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อคัดเลือกคำศัพท์ภาษาถิ่นไท่ด่านที่ต่างจากภาษาถิ่นไทยเลย ภาษาถิ่นไท่หล่ม ภาษาถิ่นไท่แอ และภาษาถิ่นอีสานถิ่นอื่น ผลการศึกษาพบว่า คำศัพท์ที่คัดเลือกได้ทั้งหมดนั้นมีความแตกต่างจาก คำศัพท์ของภาษาถิ่นไทยเลย ภาษาถิ่นไท่หล่ม ภาษาถิ่นไท่แอ และภาษาถิ่นอีสานถิ่นอื่น คำศัพท์เหล่านี้เป็นอัตลักษณ์ทาง ภาษาที่สร้างความภาคภูมิใจให้คนไท่ด่าน

คำสำคัญ: ไท่ด่านซ้าย คำศัพท์เฉพาะ ภาษาถิ่นไท่ด่าน

Abstract

This article aims to select vocabulary specifically of Tai Dan dialect different from Tai Loei dialect, Tai Lom dialect, Tai Ae dialect and other Isan dialect. The study found that, all of the selected vocabulary are different from vocabulary of Tai Loei dialect, Tai Lom dialect, Tai Ae dialect and other Isan dialect. These vocabularies are a language identity that creates pride for Tai Dan people.

Keywords: Tai Dan Sai, vocabulary specifically, Tai Dan dialect

ความนำ

“ภาษาถิ่นไท่ด่าน” เป็นภาษาที่คนในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ใช้ในการสื่อสารกัน รวมทั้งอีก 3 อำเภอ คือ อำเภอภูเรือ อำเภอนาแห้ว และอำเภอท่าลี่ก็ใช้ภาษาไท่ด่านเหมือนกัน โดยที่ภาษาถิ่นไท่ด่านนี้จะมีบางคำที่แตกต่างไปจากภาษาถิ่นจังหวัดเลย หรือ “ภาษาถิ่นไทยเลย” ดังที่ สงวน ศิริวรณ (2536) ได้กล่าวไว้ว่า “หน่วยเสียง /m/ นี้ เมื่อปรากฏต้นพยางค์ ผู้บอกภาษา กลุ่มที่ 1 โดยเฉพาะที่อำเภอด่านซ้าย ภูเรือ นาแห้ว และ

ท่าลี่ จะออกเสียง /m/ เป็นเสียง /b/ ในบางคำ... หน่วยเสียง /n/ นี้ เมื่อปรากฏต้นพยางค์ ผู้บอกภาษา กลุ่มที่ 1 โดยเฉพาะที่อำเภอด่านซ้าย ภูเรือ นาแห้ว และท่าลี่ จะออกเสียง /n/ เป็นเสียง /d/ ในบางคำ” ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เอกสิทธิ์ มณีศรี (2536) ที่ได้วิเคราะห์ความแตกต่างของระบบเสียงระหว่างภาษาถิ่นไท่ด่านกับภาษาถิ่นไทยเลย พบว่า ภาษาไท่ด่านแตกต่างจากภาษาไทยเลย 3 ลักษณะ คือ 1) หน่วยเสียงพยัญชนะแตกต่างกัน 3 หน่วยเสียง 2) หน่วยเสียงสระแตกต่างกัน 6 หน่วยเสียง

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

¹ Lecturer, Thai Language Teaching Program, Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Loei Buddhist College

และ 3) แตกต่างกันทั้งหน่วยเสียงพยัญชนะและหน่วยเสียงสระในคำเดียวกัน มี 10 หน่วยเสียง กล่าวคือทั้ง 4 อำเภอนี้มีการ ออกเสียงที่เหมือนกัน แต่มีคำศัพท์หลายคำที่แตกต่างจากการออกเสียงของคนในอำเภออื่นๆ ของจังหวัดเลยด้วยกัน คนถิ่นอื่นจึงมักจะเข้าใจว่าเป็นภาษาถิ่นของจังหวัดเลย เพราะมีสำเนียงพูดเหมือนกัน แต่ในความเป็นจริง ภาษาถิ่นไทดำมีระบบเสียงที่แตกต่างออกไปบ้าง เนื่องด้วยสภาพทางภูมิศาสตร์และสภาพสังคม อย่างที่ ศิวพร ฮาชันนารี (2543) ได้กล่าวไว้ว่า แม้แต่อำเภอที่อยู่ในจังหวัดนั้นๆ ก็ยังมีสำเนียงบางคำที่แตกต่างจากตัวจังหวัดเอง ถึงแม้ความแตกต่างนี้จะมีไม่มาก แต่ก็สังเกตได้ว่าเป็นภาษาที่ต่างถิ่นกัน เช่นเดียวกับ ภาษาไทดำหรือภาษาที่คนอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ใช้สื่อสารกันก็มีความแตกต่างจากภาษาไทเลยหรือภาษาในตัวจังหวัดเลย ถึงจะเป็นภาษาในกลุ่มลาวหลวงพระบางเหมือนกันก็ตาม

ภาษาถิ่นไทเลยเป็นภาษาที่มีพัฒนาการมาจากภาษาลาวหลวงพระบาง ดังปรากฏหลักฐานว่า “เมื่อพระเจ้ากรุงธนบุรีรวมอาณาจักรลาวไว้ได้ทั้งหมด คนเมืองหลวงพระบาง ส่วนหนึ่งได้อพยพมาตั้งบ้านเรือนบริเวณปากน้ำเหือง และน้ำเลยมากขึ้น จนเป็นชุมชนใหญ่ ฉะนั้นชาวเลยจึงมีสำเนียงพูดเหมือนชาวหลวงพระบาง ต่างจากชาวอีสานบ้าง” (ธวัช ปุณโณทก, 2532) ภาษาถิ่นไทเลยจึงเป็นภาษาลาว คนละกลุ่มกับภาษาไทดำ ดังที่ Marvin Brown (อ้างถึงใน สงวน ศิรินารถ, 2536) ได้กล่าวไว้ว่า “...กลุ่มลาวหลวงพระบางยังจำแนกเป็นกลุ่มย่อยได้อีก คือ กลุ่มลาวหลวงพระบาง กลุ่มภาษาลาวเมืองไชยบุรีที่แก่นท้าว กลุ่มภาษาลาวจังหวัดเลยที่อำเภอด่านซ้าย และกลุ่มภาษาลาวที่จังหวัดเลย”

ภาษาถิ่นไทเลยยังคล้ายกันกับภาษาถิ่นอำเภอลหม่อม และอำเภอลหม่อมสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ หรือ “ภาษาถิ่นไทลหม” ดังที่ สมพิศ สายบุญขึ้น และสฤติ คำมี

(2560) ได้กล่าวไว้ว่า “สำเนียงภาษาไทลหมจะเรียกตนเองว่าเป็น คนลาว มีวัฒนธรรมลาวที่ชัดเจนมาก ทางด้านภาษาพูด บริเวณเมืองลหม่อมเก่า และเมืองลหม่อมสัก นั้น มีการรวมตัวกันของวัฒนธรรมลาวที่หนาแน่น และหลากหลาย แต่ที่สำคัญนั้นมีอยู่ 2 ตระกูล คือ ตระกูลลาวหลวงพระบาง และตระกูลลาวเวียงจันทน์ ถ้าจะแยกแยะลาวทั้งสองตระกูลนี้ ต่างกันด้านสำเนียงการพูดเท่านั้น นอกนั้นก็เหมือนกันเกือบทั้งหมด ภาษาลาวสำเนียงหลวงพระบาง คือสำเนียงที่ใช้พูดกันมากบริเวณจังหวัดเลย หรือที่เรียกกันว่า “ภาษาไทเลย” ส่วนสำเนียงเวียงจันทน์นั้น ก็เป็นอีกสำเนียงหนึ่งที่ใช้พูดกันบริเวณจังหวัดหนองคาย อุดรธานี ขอนแก่น ชัยภูมิ และอื่นๆ ในเมืองลหม่อมบริเวณที่พูดภาษาสำเนียงหลวงพระบาง ได้แก่ ในอำเภอลหม่อมเก่า บ้านนาซำ บ้านหินกลิ้ง บ้านตาดกลอย เป็นต้น ในอำเภอลหม่อมสัก ได้แก่ บ้านน้ำก้อ บ้านสังกอย บ้านบุ่งยาง เป็นต้น... ทั้งสองสำเนียงนี้ถือว่าเป็นตระกูลภาษาลาวล้านช้างเหมือนกัน แต่มีที่มาถิ่นฐานที่แตกต่างกันจึงมีสำเนียงแตกต่าง และคำพูดบางคำอาจจะแตกต่างกันบ้างเล็กน้อย”

ภาษาถิ่นไทดำยังคล้ายกันกับภาษาถิ่นอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก หรือ “ภาษาถิ่นไทแอ่” ดังที่ กาญจนา เกรียงสี และคณะ (อ้างถึงใน แก้วตา สาลีโชชน์, 2550) ได้กล่าวไว้ว่า “ภาษาถิ่นที่ใช้ในบริเวณกิ่งอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกันไปเป็น 4 กลุ่มย่อย...กลุ่มที่ 2 ภาษาด่านซ้าย มีระบบเสียงวรรณยุกต์เหมือนภาษาด่านซ้ายที่ใช้พูดในอำเภอนครไทย และอำเภอชาติตระการ...”

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่า ภาษาถิ่นไทดำมีสำเนียงพูดหรือระบบเสียงคล้ายกันกับภาษาถิ่นไทเลย ภาษาถิ่นไทลหม และภาษาถิ่นไทแอ่ แตกต่างกันแค่บางคำศัพท์

นอกจากนี้ ภาษาถิ่นไทดำนั้น รวมถึงภาษาถิ่นไทเลย ภาษาถิ่นไทหล่ม และภาษาถิ่นไทแอ่ ยังมีคำศัพท์จำนวนมากที่ใช้เหมือนกันกับภาษาถิ่นอีสานถิ่นอื่น

ดังนั้น บทความนี้มีวัตถุประสงค์คือคัดเลือกคำศัพท์ภาษาถิ่นไทดำที่ต่างจากภาษาถิ่นไทเลย ภาษาถิ่นไทหล่ม ภาษาถิ่นไทแอ่ และภาษาถิ่นอีสานถิ่นอื่น จึงต้องมีการนำภาษาถิ่นไทดำที่รวบรวมได้ทั้งหมดไปเทียบกับคำศัพท์ภาษาถิ่น ไทเลย ภาษาถิ่นไทหล่ม ภาษาถิ่นไทแอ่ และภาษาถิ่นอีสานถิ่นอื่น ให้ได้คำศัพท์ภาษาถิ่นไทดำที่ไม่ซ้ำกันกับคำศัพท์ของภาษาถิ่นเหล่านั้น เพื่อให้ภาษาถิ่นไทดำนั้นโดดเด่นเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวมากยิ่งขึ้น ให้คนในท้องถิ่นได้เกิดความภาคภูมิใจ ให้ลูกหลานได้เรียนรู้และอนุรักษ์ไว้สืบต่อไป อีกทั้งให้คนทั่วไปได้ศึกษาและใช้เป็นคู่มือในการสื่อสารกับคนไทดำ

วัตถุประสงค์

เพื่อคัดเลือกคำศัพท์ภาษาถิ่นไทดำที่ต่างจากภาษาถิ่นไทเลย ภาษาถิ่นไทหล่ม ภาษาถิ่นไทแอ่ และภาษาถิ่นอีสานถิ่นอื่น

วิธีการศึกษา

ผู้เขียนใช้วิธีการศึกษาดังนี้

1. สืบหาหนังสือ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์และแนวทางในการศึกษา

2. รวบรวมคำศัพท์ภาษาถิ่นไทดำ เป็นการรวบรวมคำศัพท์ภาษาถิ่นไทดำทั้งหมด ทั้งที่ใช้ร่วมกันกับภาษาถิ่นอีสาน ถิ่นอื่นด้วย โดยมีหลักเกณฑ์และวิธีการในการรวบรวมคำศัพท์ดังนี้

2.1 รวบรวมคำศัพท์ภาษาถิ่นไทดำจากงานวิจัยและการสัมภาษณ์ ได้แก่ 1) งานวิจัยเรื่อง การศึกษาระบบเสียงในภาษาลาวหลวงพระบาง: ศึกษาเปรียบเทียบกับภาษาลาวครั้ง ลุ่มน้ำท่าจีน และ

ภาษาลาวด่านซ้าย ของ ศิวพร ฮาชันนารี (2543) และสัมภาษณ์ ประกอบ สมวงศ์ (2561) และ 2) การเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา

2.2 การเลือกพื้นที่ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ถึงแม้คำว่า ไทดำ จะหมายความรวมทั้ง 4 อำเภอ คือ อำเภอด่านซ้าย อำเภอภูเรือ อำเภอนาหว้า และอำเภอท่าลี่ แต่อาศัยหลักเกณฑ์ว่าชุมชนนั้น มีการตั้งถิ่นฐานอยู่ร่วมกันเป็นระยะเวลายาวนานกว่า และมีประวัติศาสตร์เกี่ยวกับที่มาของภาษาถิ่นไทดำที่ชัดเจนกว่า ผู้เขียนจึงเลือกเก็บข้อมูลที่อำเภอด่านซ้าย

2.3 การเลือกผู้บอกภาษา โดยกำหนดคุณสมบัติดังนี้

2.3.1 เป็นผู้ที่เกิดและมีภูมิลำเนาอยู่อำเภอด่านซ้าย รวมถึงหมู่บ้านที่อยู่รอบๆ บริเวณที่ตั้งเมืองด่านซ้าย และอาศัยอยู่จนถึงปัจจุบัน มีการใช้ภาษาถิ่นไทดำในชีวิตประจำวัน

2.3.2 มีอายุ 50 ปีขึ้นไป เพราะจะรักษาระบบเสียงที่แท้จริงได้ดีกว่าผู้บอกภาษาที่อายุน้อย

2.3.3 มีสุขภาพสมบูรณ์ อวัยวะที่ใช้ ในการออกเสียงไม่ผิดปกติ มีเสียงชัดเจน มีไหวพริบ และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

2.3.4 ในการศึกษาครั้งนี้ผู้เขียนเลือกผู้บอกภาษา (ให้ข้อมูล) จำนวน 10 คน เป็นเพศหญิงทั้งหมด เพราะผู้หญิงจะอยู่บ้านมากกว่าผู้ชาย ทำให้โอกาสที่ภาษาจะเปลี่ยนแปลงไปมีน้อยกว่า โดยทำการสัมภาษณ์กลุ่ม ซึ่งมีผู้บอกภาษา มีดังนี้

- 1) นางคำปัน พรหมรักษา
- 2) นางดวงทิวา จันทนพ
- 3) นางทัศนีย์ กิตติพงศ์พิทยา
- 4) นางสุรธรรยา พรหมรักษา
- 5) นางอรุณวรรณ แสงศิริ
- 6) นางมะลิ บัวศักดิ์

7) นางทรัพย์ ยะเสน

8) นางทองทูล นาวีชา

9) นางวัชรียาพา

10) นางเยี่ยมลักษณ์ สิงห์สถิต

2.4 การเก็บข้อมูลภาคสนาม

2.4.1 นัดหมายผู้บอกภาษาทั้ง 10 คน มารวมกัน จากนั้นให้ผู้บอกภาษาคนหนึ่งเป็นผู้อ่านคำศัพท์ พร้อมทั้งความหมายที่ผู้เขียนเตรียมไป และทุกคนช่วยกันตรวจสอบ

2.4.2 รวบรวมคำศัพท์เพิ่มเติมจากการช่วยกันคิด การศึกษาเอกสาร การใช้รูปภาพ สิ่งของ สถานที่ และการจำลองสถานการณ์

2.5 ผู้เขียนเก็บข้อมูลคำศัพท์ภาษาไทยด้านเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562

2.6 การคัดเลือกคำศัพท์ภาษาถิ่นไทดำที่ต่างจากภาษาถิ่นไทเลย ภาษาถิ่นไทหล่ม ภาษาถิ่นไทแอ และภาษาถิ่นอีสานถิ่นอื่น โดยใช้วิธีการนำคำศัพท์ภาษาถิ่นไทดำที่รวบรวมได้ทั้งหมดนั้นไปเทียบกับภาษาถิ่นเหล่านั้น ซึ่งภาษาถิ่นเหล่านั้น มีที่มาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ดังนี้ คือ

2.6.1 คำศัพท์ภาษาถิ่นไทเลย ได้จาก

1) งานวิจัยเรื่อง ระบบหน่วยเสียงในภาษาถิ่นจังหวัดเลย ของ สงวน ศิรินารถ (2536)

2) บทความออนไลน์ เรื่อง ภาษาไทยเลยแท้ๆ แนว ของ Somsaksn (2551)

2.6.2 คำศัพท์ภาษาถิ่นไทหล่ม ได้จาก

1) บทความเรื่อง ภาษาถิ่นของอำเภอหล่มสักของ วัฒนชัย หมั่นยิ่ง (2548)

2) บทความเรื่อง การศึกษาคำศัพท์ภาษาไทยหล่ม กรณีศึกษาอำเภอหล่มสัก อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ ของ สมพิศ สายบุญขึ้น และสุชาติ คำมี (2560)

2.6.3 คำศัพท์ภาษาถิ่นไทแอ ได้จาก

1) บทความเรื่อง ระบบเสียงภาษาไทยถิ่นหมู่บ้านปลวกงาม ตำบลชมพู อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ของ แก้วตา สาลีโกชน์ (2550)

2) บทความออนไลน์ เรื่อง ภาษาานครไทย ของ เรสวง ขวัญเมือง (2560)

2.6.4 คำศัพท์ภาษาถิ่นอีสานถิ่นอื่น ได้จากพจนานุกรม ภาษาอีสาน-ไทยกลาง ของ ลำลี รักสุทธิ (2554) แล้วคัดเอาเฉพาะคำศัพท์ภาษาถิ่นไทดำที่ต่างจากคำศัพท์ภาษาถิ่นอื่นๆ นั้น ตัวอย่างเช่น

ภาษา	คำศัพท์
ไทดำ	กย /koj ² / (สระโอะ)
ไทเลย	กวย /kuaj ² /
ไทหล่ม	กวย /kuaj ² /
ไทแอ	กวย /kuaj ² /
อีสานถิ่นอื่น	กวย /kuaj ² /
ไทยกลาง	ตะกร้า, เข่ง

คำศัพท์ภาษาถิ่นไทดำที่ใช้ต่างจากคำศัพท์ภาษาถิ่นไทเลย ภาษาถิ่นไทหล่ม ภาษาถิ่นไทแอ และภาษาถิ่นอีสานถิ่นอื่น

ผู้เขียนได้นำคำศัพท์ภาษาถิ่นไทดำที่รวบรวมได้ทั้งหมดไปเทียบกับคำศัพท์ภาษาถิ่นไทเลย ภาษาถิ่นไทหล่ม ภาษาถิ่นไทแอ และภาษาถิ่นอีสานถิ่นอื่น แล้วตัดคำศัพท์ที่ใช้เหมือนกันกับคำศัพท์ภาษาถิ่นอื่นๆ นั้นออก เพื่อให้ได้คำศัพท์ภาษาถิ่นไทดำที่มีความแตกต่าง

ในการนำเสนอคำศัพท์ ผู้เขียนได้เขียนสัทอักษรกำกับไว้ด้วย และได้แก้ไขจากต้นฉบับ คือเขียนอักษรไทยกำกับไว้ด้านหลังสัทอักษร ดังนี้

ตารางที่ 1 หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาลาวด้านซ้าย (ศิวพร ฮาชันนารี, 2543)

ลักษณะ ของเสียง	ฐานกรณ์ คุณสมบัติของเสียง	ริมฝีปาก ทั้งคู่	ริมฝีปาก พื้น	ปุ่มเหงือก	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	คอหอย
กักหรือระเบิด	ไม่ก้อง ไม่มีลม	P (ป)		t (ต)		k (ก)	? (อ)
	ไม่ก้อง มีลม	p ^h (ผ พ ภ)		t ^h (ฐ ฑ ฒ ถ ฑ ฐ)		k ^h (ข ฃ ค ฅ ฌ)	
	ก้อง	b (บ)		d (ด)			
กึ่งเสียดแทรก	ไม่ก้อง ไม่มีลม				c (จ)		
เสียดแทรก	ไม่ก้อง		f (ฟ ฟ)	s (ซ ศ ษ ส)			h (ฮ ฮ)
นาสิก	ก้อง	m (ม)		n (น)	~ (ญ)	N (ง)	
ข้างลิ้น	ก้อง			l (ล ล)			
ครี้งสระ	ก้อง	w (ว)			j (ย)		

ตารางที่ 2 หน่วยเสียงสระภาษาลาวด้านซ้าย (ศิวพร ฮาชันนารี, 2543)

ตำแหน่งของลิ้นและลักษณะของริมฝีปาก ระดับลิ้น	ลิ้นส่วนหน้า ไม่หรือริมฝีปาก	ลิ้นส่วนกลาง ไม่หรือริมฝีปาก	ลิ้นส่วนหลัง หรือริมฝีปาก
สูง	i (อิ) i: (อี)	ɪ (อี้) ɪ: (อือ)	u (อุ) u: (อู)
กลางสูง	e (เอะ) e: (เออ)	ɛ (เออะ) ɛ: (เออ)	o (โอะ) o: (โอ)
กลางต่ำ	ɐ (แอะ) ɐ: (แอ)		ɔ (เออะ) ɔ: (ออ)
ต่ำ		a (อะ) a: (อา)	
สระประสม	ia (เอียะ, เอีย)	ɪa (เอือะ, เอือ)	ua (อัวะ, อัว)

ส่วนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ของภาษาลาว
ด้านซ้ายนั้น ผู้เขียนสรุปจากงานของศิวพร ฮาชันนารี
(2543) ได้ดังนี้

วรรณยุกต์ 1 ลักษณะเสียงต่ำ – ขึ้น แทนเสียง
จั่ว

วรรณยุกต์ 2 ลักษณะเสียงกลาง – ระดับ แทน
เสียงสามัญ

วรรณยุกต์ 3 ลักษณะเสียงสูงระดับ แทนเสียง
เอก

วรรณยุกต์ 4 ลักษณะเสียงต่ำ – ตก แทนเสียง
โท

วรรณยุกต์ 5 ลักษณะเสียงสูง – ตก แทนเสียง
ตรี

คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นที่ต่างจากภาษาถิ่น
ไทเลย ภาษาถิ่นไทหล่ม ภาษาถิ่นไทแอ และภาษาถิ่น
อีสาน ถิ่นอื่น มีดังนี้

คำศัพท์ภาษาไทยถิ่น	ภาษาไทยกลาง / ความหมาย
ก	
กันขี้ลัวะ /kon ⁵ -k ^h i: ⁴ -lu:a ³ /	กันรั้ว มักใช้กับทุ่งหรือกระสอบ ที่กันดูขนาด
กย /koj ² /	- แข่ง, ตะกร้าใบใหญ่ - ไกวเปล
กีย /koj ⁵ /	กล้วย
กียแค /koj ⁵ -k ^h ɐ: ⁴ /	กล้วยป่าชนิดหนึ่งมีเมล็ด จำนวนมาก
กียเตว /koj ⁵ -tew ¹ /	กล้วยเดี่ยว
กียเตว /ka ³ -tew ³ /	โจงกระเบน

คำศัพท์ภาษาไทยด้าน	ภาษาไทยกลาง / ความหมาย
กั้งกะ /kaN ³ -ka ⁵ /	ขาไม้ไผ่ (ของเล่นชนิดหนึ่ง ทำจากไม้ไผ่ขนาดยาว 2 ลำ ใช้เดินแทนขา มีที่เหยียบ ใช้ขึงมวนิ้วเท้าคืบแล้วเดิน)
กานา /ka:N ² -na: ² /	หุงนา
กุดขุมลุ่ม /kud ⁴ -k ^h um ⁴ -lum ⁴ /	กุดหมด
เกว /kew ⁵ /	รัด, พัน
เกว /kew ³ /	- เคียว เช่น เคียวอันใหม่ (เกวอันใหม่) - เกี้ยว เช่น เกี้ยวข้าว (เกวเข้า)
แก็ดแต็ด /k%oo:d ⁵ -t%oo:d ⁵ /	ม่วงคล้ำ ดำคล้ำ
แก่นแต่น /k%oo:n ³ -t%oo:n ³ /	ร้อน, แห้งแล้ง
โกบโก /ko:b ⁴ -ko: ⁵ /	หงายฝ่ามือ 2 ข้างเอาสันมือ ชนกันเพื่อซ่อนเอาของหรือน้ำ
ข	
ชะ /k ^h a ⁴ /	วิต, ล้าง
ชะดัม /k ^h a ⁴ -dom ¹ /	ขนม
ขัดติะแว /k ^h ad ⁴ -ta ² -?%oo:w ³ /	เข็มขัด
ชาเซ่ง /k ^h a: ¹ -seN ⁴ /	ชาไม่เท่ากัน, เดินกะเผลก
ชียากเคียม (ชี่เคียม) /k ^h i: ⁴ -ja:k ⁴ -diam ² / (k ^h i: ⁴ -diam ² /)	จักจี้
ชี่หลักควม /k ^h i: ⁴ -lak ⁴ -k ^h ua:m ² /	เอาเปรียบ, ชีโกง
ชี่มินหม้อ /k ^h i: ⁴ -min ⁴ -mØ: ⁴ /	คราบดำกันหม้อ
ชี่นไค /k ^h i ¹ ln ⁵ -daj ¹ /	บันได
ชู่ /k ^h u ¹ /	หล่น, ร่วง (ใช้กับเศษฝุ่น เศษผงเล็กๆ)
เซ (ชี่) /k ^h e: ³ / (k ^h i: ³ /)	หลวม, จะหลุด เช่น ช่งชี่ (กางเกงจะหลุด)
เซว /k ^h ew ¹ /	สี่เหลี่ยม
เซว /k ^h ew ⁴ /	เซียว, พัน
เข้าเก็ด /k ^h aw ⁴ -ked ⁴ /	ข้าวที่กำลังจะแก่ แล้วนำมา แคะกินเหมือนเมล็ดพืช
เข้าโกบ /k ^h aw ⁴ -ko:b ⁴ /	ข้าวพอง ทำจากข้าวแผ่น ตากแห้ง ปิ้งบนถ่านไฟ
เข้าเรียงเบ็ด /k ^h aw ⁴ -riaN ² -bed ² /	ข้าวนางเล็ด

คำศัพท์ภาษาไทยด้าน	ภาษาไทยกลาง / ความหมาย
เขาะ /k ^h Ø ⁴ /	หมด, เกลี้ยง เช่น เข้าเขาะ หม้อ (ข้าวหมดหม้อ)
โข /k ^h o: ¹ /	เกร็ง, คดงอ เช่น หนาวจน มือเกร็ง (หนาวจนมือโข)
ค	
คย /k ^h oj ² /	อวัยวะเพศชาย
คะโป๊ะ /k ^h a ² -bo ² /	มาพบกันโดยบังเอิญ
คัง /k ^h an ² /	กระปุกอมสิน
เค /k ^h e: ⁴ /	เร่งเร็ว, บังคับ
เคว /k ^h ew ² /	เจ้าชู้, ล้ำสอน
เคว /k ^h ew ⁴ /	เคียวเขี่ย
เคว /k ^h ew ⁵ /	เคียว
ง	
งย /Noj ⁴ /	หงายหลัง
งั่น /N:n ⁴ /	กัด, แทะ
จ	
จักปิดก่อน /cak ⁴ -bld ⁴ -kØ:n ³ /	ล็อกกุญแจ เช่น ล็อกจักปิดก่อน (รอล็อกครุณะ)
จั้งโจะ /ciN ⁵ -co ¹ /	จิ้งเหลน
จู้บเจีย /cub ⁴ -cia ² /	คำชม เช่น เก่งจูบเจีย (เก่งเหมือนกันนะเนี่ย)
ช	
ชะชู่ชะช่าย /sa ³ -su: ⁵ -sa ³ -sa:j ³ /	กระจัดกระจาย
ชูเซีย /su ² -sia ⁵ /	ทุกอย่าง, มากมาย
ชอยวอย /sØ:j ² -wØ:j ² /	หายเงียบไปเลย
โซ้นหม /so:n ⁵ -hom ³ /	หลบอยู่ในที่ร่ม
ซ้ำชา /sam ² -sa: ² /	ชั่วคราว, ฆ่าเวลา
ญ	
หญะ /a ⁴ /	ระคาย, สกปรก
หญั่น /an ³ /	เขย่า
ญั่น /in ⁴ /	ริน(น้ำ)
ญุ่ม /um ⁵ /	ขยุ้ม, มัดถุงแบบรวบปากถุง ใส่กัน
ญอ /Ø: ² /	กระดกน้ำจากขวด / กระตัก / กระบอก

คำศัพท์ภาษาไทยด้าน	ภาษาไทยกลาง / ความหมาย
ญัระ /ɽu:a ² /	ยุ้งสงเสริม
ด	
ดัก /dok ² /	นก
ดักแก้ว /dok ² -t ^h ew ³ /	นกอีแสว
ดืบมือ /dob ² -mɿ: ² /	พนมมือ
ดม /dom ² /	นม
ดย /doj ³ /	ลักษณะนามของผลไม้
ด้งโบ /daN ² -bo: ² /	จุมูกโด้ง, จุมูกแดงด้วย ความโกรธ
เด็ก /dek ² /	กต
เด่ง /deN ³ /	นึ่ง, เียบ
เด็บ /deb ⁴ /	- เสียบ เช่น เสียบไว้ (เด็บไว้) - นุ่ง เช่น นุ่งโจกกระเบน (เด็บกะเตว)
เคย /dEj ² /	ลูกเคย, เคยยกไก่
เคย /dEj ¹ /	ไหน, ใคร
เด็ว /dew ² /	เดียว เช่น คนเดียว (คนเดียว)
เด่ว /dew ³ /	เดียว (ดวลกันตัวต่อตัว)
เด่ว /dew ¹ /	- เหนียว เช่น ข้าวเหนียว (เข้าเด่ว) - เหนียว เช่น เหนียวติดมือ (เด่วติดมือ) - เดียวก่อน
เด็ง /dE:N ⁵ /	เอียง, โนม
เด็บ /dE:b ⁵ /	ทำให้เอียง เช่น เด็บเข้าก่อน จ้งบลิ้มไปถั่ว อี้ได้เกี่ยวหาง หมายถึง ทำให้ตันข้าวเอียงไป ทางเดียวกัน ไม่ให้ข้าวลิ้มไป คนละทิศละทางจะได้เกี่ยวง่าย
แต่ /d% ³ /	หน้อย เช่น ขอหน้อย ช่วยหน้อย
โด /do: ² /	หัวโน ปูด
ด	
ตะเหล็น /ta ² -lEn ³ /	ลื่น, แฉลบ
ตัน /tan ⁵ /	คนเดียวที่ล้ำัน
ตาดีโตน /ta ² -di: ² -to:n ² /	น่าสงสาร
ตาตุ่มหมอง /ta ² -tum ⁵ -moN ² /	ตาตุ่ม

คำศัพท์ภาษาไทยด้าน	ภาษาไทยกลาง / ความหมาย
ดืบ /tɿb ⁴ /	หนา, งาม (ใช้กับพืช)
ตุ้ /tu: ⁵ /	นม, หน่อก, ตู้ใส่ของ
เต้ย /tEj ³ /	ห้อย เช่น สบเต้ย หมายถึง ปากห้อย
เตอะ /tE ⁴ /	กอง, โปะ
เตาะ /tO ⁴ /	สะกิด
ไต้ก้อง /taj ⁵ -kO:N ⁵ /	ไต้, ข้างล่าง
ถ	
ถ้ย /t ^h oj ⁴ /	ถ้วย
ถั่ว /t ^h ew ² /	ท้องเขียว
ท	
ทืบ /t ^h ɿb ² /	ทับ
เท้ง /t ^h eN ² /	ข้างบน
เท้ว /t ^h ew ² /	เที่ยวไป-กลับ
เท่ว /t ^h ew ⁴ /	(เที่ยว) รอบ, ครั้ง
แท้เท้ว /t ^h % ⁵ -t ^h ew ² /	จริงหรือ
น	
หน่อไม้ค้าย /nO: ³ -maj ⁵ -k ^h a:j ² /	หน่อไม้ไร่
นวม /num ² /	นวม (ลักษณะร่างกายหรือ สิ่งของหลังจากถูกทุบ)
บ	
บก /bok ⁴ /	หมก เช่น ห่อหมก
บ้ง /boN ⁴ /	ที่, ตรง (บ.)
บัด /bod ² /	มด
บัน /bon ⁴ /	มุด, แทรก
บิม /bom ⁵ /	พัน เช่น หนีไม่พัน (หนีบิม)
บักซุมซัวะ /ma:k ⁴ -sum ² -su:a ² /	อรุณป่า (อีสานเรียก หมากอีโก้ย)
บักอีและ /ma:k ⁴ -?i: ⁴ -l% ² /	ลูกสะบ้า
บึดเบ็ด /bi:d ⁵ /bed ¹ /	ตกปลา
บึดเด้ว /bɿd ⁴ -dew ² /	แป้นเดียว
บืบ /bɿb ² /	ผลไม้หล่นลงมา เช่น หล่นบืบ (หล่นตู่บ)
บุ /bu ⁴ /	มุด, ดัน, แทรก
บู้บ /bub ⁴ /	ทุบ
เบ็ด /bed ² /	เม็ด

คำศัพท์ภาษาไทยด้าน	ภาษาไทยกลาง / ความหมาย
เบ้ง /beN ² /	บวม, ช้วน
เบ้น /ben ⁴ /	ตัวเม่น
เบ้น /ben ¹ /	เหม็น
เบ้ย /bEj ³ /	เหนื่อย
เบี้ยว /bew ⁵ /	เบี้ยว, บิดเบี้ยว, เอียง เช่น เบี้ยวแล้วเลี้ยว หมายถึง บิดเบี้ยว มาก เอียงมาก
เบ้า /baw ⁵ /	- จาวของมะพร้าวที่ยังอยู่ใน กะลา - บ้องหนู เช่น ตบเบ้าหนู หมายถึง ตบบ้องหนู
เบีย /bia ² /	วางยาเบื่อ
เบีย้ง /biaN ⁵ /	ข้าง เช่น เบีย้งซ้าย (ข้างซ้าย)
โบ้ /bo: ⁵ /	ชีไม่, ชีคุย
โบ้น /bo:n ³ /	ขาวแบบหงอกๆ ขาวเพราะ ทาแป้งมากเกินไป
โบ่ม /bo:m ³ /	เอาเข้าปากคำใหญ่ๆ
โบ๊ะ /bo ⁴ /	ทูป, ตี, ผ่า
ป	
ปาปก /pa: ² -pok ⁴ /	ปลาสลวย
เป้ย /bEj ² /	เปื่อย
เปอะ /pE ⁴ /	ทาบ, โปะ
เปีย้ง /piaN ⁵ /	ไม่ตรงเป้า
ปวด /puad ⁵ /	ตื่นเต้น
ผ	
ผักเหน่า /p ^h ak ⁴ -naw ³ /	ผักชะอม
ผ้าโบน /p ^h a: ⁴ -bo:n ² /	ผ้าเช็ดหน้า
ผีชะไห่, ผีชะนา /p ^h i: ¹ -sa ² -haj ³ //p ^h i: ¹ -sa ² -na: ² /	ผีตาแฮก, ผีอารักษ์
ผี /p ^h i: ³ /	คลี, เกลีย
ผู้เคย /p ^h u: ⁴ -dEj ¹ /	ใคร เช่น เจ้าเป็นผู้เคย (คุณเป็นใคร)
เผ้ย /p ^h Ej ¹ /	ใคร เช่น เจ้าเป็นเผ้ย (คุณเป็นใคร)
เผ้ย /p ^h ia ¹ /	พวกเรา, พวกผม, พวกฉัน (สรรพนามบุรุษที่ 1)

คำศัพท์ภาษาไทยด้าน	ภาษาไทยกลาง / ความหมาย
ผ่องกาง /p ^h o: ³ -ka:N ² /	ลุง
ผ่อไซ่น /p ^h o: ³ -son ⁵ /	พ่อตาหรือพ่อของเมีย
ผ่อเผ่า /p ^h o: ³ -t ^h aw ⁴ /	ตา (พ่อของแม่)
พ	
โพ๊ก /p ^h o:k ⁵ /	ปู
ฟ	
เฟ้ว /p ^h ew ⁵ /	รีบ
ภ	
ภาเข้าน้อย /p ^h a: ² -k ^h aw ⁴ n ^o : ⁵ /	ล้ารับกับข้าวของคนตาย
ม	
มะหุ่มมมะหุ่มม /ma ² - [~] o:m ² -ma ² - [~] o:m ² /	เล็กๆ น้อยๆ, ประปราย
ม้าน /ma:n ⁵ /	ซิด, หน้าซิด
(น้ำตา) ม้านด้อย /ma:n ⁵ -doj ³ /	น้ำตาคลอเป้า
มิดอิมลิม /mid ² -im ² -sim ² /	หายจ้อย
มูป /mub ² /	ฟูป, สลอบ
มูน /mu:n ² /	ดินโคลนทับถมจนตื้นเขิน
หม่มกาง /m ^o : ³ -ka:N ² /	ป้า
หม่มไซ่น /m ^o : ³ -son ⁵ /	แม่ยาย (แม่ของเมีย)
หม่มเผ่า /m ^o : ³ -t ^h aw ⁴ /	ยาย (แม่ของแม่)
มอม /m ^o :m ² /	คำอุทาน แสดงถึง ความน่า สงสาร
ล	
ลัปลี่ /lab ² -li: ⁵ /	เล่นซ่อนแอบ
ลิ /li ² /	ลิด, ตัด(กิ่งไม้)
ลิน /lin ⁴ /	เล่น
ลีน /li:n ² /	ทีหลัง, ภายหลัง
ลูย /luj ⁴ /	(มีด)ไม่คม, (คาถา)ไม่ขลัง
เล้ย /lEj ⁵ /	- เรือย เช่น ไปเล้ยๆ (ไปเรือๆ) - เล้ยย
เล้ว /lew ⁵ /	เลี้ยว
เลียดด้าง /liad ⁵ -daN ² /	เลียดกำเดา
ส	
สลบสะลี่ /sa ⁴ -lob ⁴ -sa ⁴ -li: ⁴ /	กลีบกลอก
สับส้อ /sab ⁴ -s ^o : ³ /	ยุแยงตะแคงรั่ว
เส้ย /sEj ¹ /	ไหนด เช่น อยู่เส้ย (อยู่ไหน)

คำศัพท์ภาษาไทยถิ่น	ภาษาไทยกลาง / ความหมาย
เส่ว /sew ³ /	เพื่อนสนิท
เส่ว /sew ⁴ /	แอลบ, ไม่ตรง
ไสย /so:j ⁴ /	ใช้เรียกสิ่งของที่โคนใหญ่ แต่ปลายเล็ก
สั่วด /suad ⁴ /	โหนด, นูน
ห	
หัย /hoj ⁴ /	คลอง, แม่น้ำ, ลำธาร
หัวซีไค /hua ¹ -si ² -k ^h aj ² /	ตะไคร้
หัวแต่... /hua ¹ -t ^h oo: ³ /	ฟังจะ... เช่น หัวแต่เห็น (ฟังจะเห็น)
หัวหลิม /hua ¹ -lim ¹ /	คำใช้เรียกคนที่เคยผอมแต่ปัจจุบันอ้วนขึ้นจนดูศีรษะเล็ก
ห่าย /ha:j ³ /	กรอก
หั้น /hun ⁴ /	หด
เหยย /jEj ³ /	ใหญ่
เหยว /jew ³ /	ปัสสาวะ
หย่องย้อย /jO: ³ -jO: ⁵ /	นั่งยองๆ
หลั้น /lt:n ³ /	เกินหน้าคนอื่น, ไม่เชื่อฟัง, อวดดี
เหลย /lEj ² /	เลื่อย
เหลว /lew ¹ /	เหลียว
หล่วง /lu:aN ³ /	เข้านอกออกนอกไม่เกรงใจ
หอยกบแก /hO: ¹ -ka:b ³ -k ^h oo: ⁵ /	หอยกบ
อ	
อันซุกซา /?on ² -suk ² -sa: ² /	ซิงช้า
อามตำม /?a:m ³ -ta:m ³ /	มากมายก่ายกอง
(ลาย)อ้ออาย /?am ³ -?aj ³ /	ลายเยอะ
อื้อจู้ /?i: ⁴ -cu: ⁵ /	เครื่องสานไว้ดักกุ้ง
อึ้นว /?i: ⁴ -niw ⁴ /	ตัวอ่อนแมลงปอ
อื้แต็ก /?i: ⁴ -t ^h oo:k ² /	รถไถนาเดินตามมาดัดแปลงเป็นรถแทรกเตอร์
อัวะ /?u:a ⁴ /	กระดิ่งหรือถาดทำจากไม้ไผ่และไม่เนื้ออ่อน สำหรับรองข้าวเหนียวที่สุกใหม่จากหวดมาทำให้เย็นลง ก่อนจะใส่ในกระติบข้าว

คำศัพท์ภาษาไทยถิ่น	ภาษาไทยกลาง / ความหมาย
อุณอ้ว /?un ² -?aw ² /	กวนกายกวนใจ
เอ็ง /?eN ² /	สรรพนามบุรุษที่ 1 ของคนอายุน้อยกว่าใช้กับคนอายุมากกว่า
เอ็ง /?e: N ⁵ /	อ้าง, อวด
เอี้ย /?Ej ² /	พี่สาว
เอ้ว /?ew ³ /	เอี้ยว, หุ่นสวน
เอ้วว /?ew ⁵ /	เอี้ยวตัว
เออะ /?O ⁴ /	แกงอ่อม
แอบแอขา /?%o:b ³ -?%o: ² -k ^h a: ¹ /	โคนขาหนีบและข้อพับ
โอ /?o: ³ /	อาหารที่เริ่มบูด
โอินโสน /?o:n ³ -so:n ³ /	เป็นกอบเป็นกำ
อย่าหญอย /ja: ³ -?Oj ³ /	อย่ามาตอแย
อ็อกอ็อก /?O:k ² -?O: ⁵ /	สมอง
อ่อง /?O:N ³ /	ผอม, แคระ
อ้อยต้อย /?O:j ⁵ -t ^h oo:j ⁵ /	ตามกัน, ด้วยกัน, อันเดียวกัน
ฮ	
ฮู้จักความคน /hu: ⁵ -cak ⁴ -k ^h wam ² -k ^h on ² /	รู้จักตัว
ฮอ /hO ² /	อุปกรณ์สำหรับทำเส้นมะละกอ

บทสรุป

เมื่อนำคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นที่รวบรวมได้ทั้งหมดไปเทียบกับภาษาถิ่นไทยเลย ภาษาถิ่นไทหล่ม ภาษาถิ่นไทแอ และภาษาถิ่นอีสานถิ่นอื่น ทำให้ได้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นที่ต่างจากภาษาถิ่นเหล่านั้น คำศัพท์เหล่านี้เป็นอัตลักษณ์ทางภาษาที่น่าภาคภูมิใจของคนไทยถิ่น

คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นจะมีคำศัพท์ที่ต่างจากภาษาถิ่นไทยเลย ภาษาถิ่นไทหล่ม และภาษาถิ่นไทแอ แต่ก็มีจำนวนไม่มาก เพราะคำศัพท์ส่วนหนึ่งก็ยังใช้เหมือนกัน นอกจากนี้ คำศัพท์ส่วนใหญ่ก็ใช้เหมือนกันกับทั้งภาษาถิ่นไทยเลย ภาษาถิ่นไทหล่ม ภาษาถิ่นไทแอ และภาษาถิ่นอีสานถิ่นอื่น (เอกสิทธิ์ มณีศรี และคณะ,

2563) แตกต่างแค่ระบบเสียงวรรณยุกต์หรือสำเนียง การพูดเท่านั้น ซึ่งคำศัพท์ ส่วนใหญ่ที่ใช้เหมือนกันนี้อยู่ ในหนังสือ “พจนานุกรมภาษาอีสาน- ไทยกลาง” ของ สำลี รักสุทธี (2554)

อย่างไรก็ดีด้วยข้อจำกัดหลายๆ อย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งงบประมาณในการเก็บข้อมูลภาคสนาม คำศัพท์ ที่รวบรวมมาได้ทั้งหมดนี้อาจจะยังไม่ครบทุกคำ คำศัพท์บางคำอาจจะมีการใช้ร่วมกันของคนที่อยู่ใน พื้นที่ติดกัน พื้นที่ทับซ้อนกัน หรือคนต่างถิ่นแต่มีความ ใกล้ชิดสัมพันธ์กันก็อาจใช้คำศัพท์ร่วมกันได้ ดังนั้น บทความนี้จึงยังไม่เป็นที่ยุติในทางวิชาการ แต่เป็นการ วางพื้นฐานเพื่อให้มีการต่อยอดการศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับภาษาถิ่นไทด้านที่ครอบคลุมสมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการลงพื้นที่ ให้ ครอบคลุมหมู่บ้านหรืออย่างน้อยก็ครบทุกตำบลในเขต พื้นที่ไทด้านทั้ง 4 อำเภอ คือ อำเภอด่านซ้าย อำเภอ นานาแหว่ อำเภอภูเรือ และอำเภอท่าวาสุกรี เพื่อให้ได้จำนวน คำศัพท์ภาษาถิ่นไทด้านที่มากกว่านี้ และลงพื้นที่ติดกับ พื้นที่ไทด้าน คือ อำเภอเมืองและอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ และ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เพื่อให้ได้คำศัพท์ ภาษาถิ่นเหล่านี้เพิ่มมากขึ้น และเมื่อนำมาเปรียบเทียบ กันจะทำให้ได้คำศัพท์ภาษาถิ่นไทด้านที่ไม่ซ้ำกับ คำศัพท์ภาษาถิ่นเหล่านี้

เอกสารอ้างอิง

แก้วตา สาสีโกชน. (2550). ระบบเสียงภาษาไทยถิ่น หมู่บ้านปลวกง่าม ตำบลชมพู อำเภอ เนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก. *วารสาร มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 4(ฉบับ พิเศษ), 55-72.

ธวัช ปุณโณทก. (2532). *ภาษาถิ่น* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วัฒน์ชัย หมั่นยิ่ง. (2548). ภาษาถิ่นของอำเภอหล่มสัก. *วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 2(2), 58-67.

ศิวพร ฮาชันนารี. (2543). *การศึกษาระบบเสียงใน ภาษาลาวหลวงพระบาง: ศึกษาเปรียบเทียบกับภาษาลาวครั้งลุ่มน้ำท่าจีน และภาษาลาว ด่านซ้าย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

สมพิศ สายบุญชื่น และสดุดี คำมี. (2560). การศึกษา คำศัพท์ภาษาไทหล่ม กรณีศึกษาอำเภอ หล่มสัก อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์. ใน สถาบันวิจัยและพัฒนา, รายงานการประชุม วิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 4 วันที่ 10 มีนาคม 2560 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ภาค บรรยาย (น. 760). การประชุมวิชาการ ระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, เพชรบูรณ์.

สงวน ศิรินารถ. (2536). *ระบบหน่วยเสียงในภาษาถิ่น จังหวัดเลย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทการศึกษา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

เรสวง ขวัญเมือง. (2560, 17 มิถุนายน). *ภาษานครไทย*. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/ADD TEWADANEWS/posts/696923590514269>

สำลี รักสุทธี. (2554). *ภาษาอีสาน - ไทยกลาง*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.

เอกสิทธิ์ มณีศรี. (2563). ไทด้านซ้าย: การเปรียบเทียบ ระบบเสียงระหว่างภาษาไทด้านกับภาษา ไทเลย. *วารสารพื้นถิ่น ไข ชี มูล*, 6(1), 247-264.

เอกสิทธิ์ มณีศรี และคณะ. (2563). ไทด้านซ้าย: คำศัพท์ภาษาถิ่นไทด้านที่ใช้เหมือนกันกับ ภาษาถิ่นไทเลย ภาษาถิ่นไทหล่ม และภาษาถิ่นไทแอ แต่แตกต่างจากภาษาถิ่นอีสาน. ใน พระชยานันท์มณี, ผศ.ดร. (บรรณาธิการ), รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 4 เรื่องพุทธเกษตร: นวัตกรรมเพื่อการพัฒนา สังคมอย่างยั่งยืน (น. 1148-1160).

Somsaksn. (2551, 1 กรกฎาคม). ภาษาไทเลยแท้ๆ แน้ว. สืบค้นจาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/print.php?id=364523>

ผู้ให้สัมภาษณ์

คำปณ พรหมรักษา. (2562, 27 พฤศจิกายน). [สัมภาษณ์].
ดวงทิวา จันทนพ. (2562, 27 พฤศจิกายน). [สัมภาษณ์].
ทองพูล นาวินา. (2562, 27 พฤศจิกายน). [สัมภาษณ์].
ทัศนีย์ กิตติพงศ์พิทยา. (2562, 27 พฤศจิกายน). [สัมภาษณ์].
ทรัพย์ ยะเสน. (2562, 27 พฤศจิกายน). [สัมภาษณ์].
ประกอบ สมวงศ์. (2561, 1 ตุลาคม). ผู้เชี่ยวชาญด้าน ภาษาถิ่น. [สัมภาษณ์].
มะลิ บัวศักดิ์. (2562, 27 พฤศจิกายน). [สัมภาษณ์].
เยี่ยมลักษณ์ สิงห์สถิต. (2562, 27 พฤศจิกายน). [สัมภาษณ์].
วัชรียา พา. (2562, 27 พฤศจิกายน). [สัมภาษณ์].
สุวรรยา พรหมรักษา. (2562, 27 พฤศจิกายน). [สัมภาษณ์].
อรุณวรรณ แสงศิริ. (2562, 27 พฤศจิกายน). [สัมภาษณ์].

องค์ประกอบทางการจัดการอีเวนต์ประเภทกีฬาที่ส่งผลต่อการรับรู้ของผู้เข้าร่วมงาน วิ่งมาราธอนในรั้วมหาวิทยาลัย: กรณีศึกษา Silpakorn Cha-am Mini Half Marathon 2020

The Elements of Managing Sport Event That Affecting to Runners' Perception in University: A Case Study of Silpakorn Cha-am Mini Half Marathon 2020

รชานนท์ ทวีผล¹

Rachanon Taweephol¹

Corresponding author's E-mail: rachanon@ms.su.ac.com¹

(Received: July 9, 2020; Revised: September 4, 2020; Accepted: November 4, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาค่าระดับขององค์ประกอบทางการจัดการอีเวนต์ประเภทกีฬา และค่าระดับของการรับรู้ของผู้เข้าร่วมงานวิ่งมาราธอนในรั้วมหาวิทยาลัย และ 2) ศึกษาองค์ประกอบทางการจัดการอีเวนต์ประเภทกีฬาที่ส่งผลต่อการรับรู้ของผู้เข้าร่วมงานวิ่งมาราธอนในรั้วมหาวิทยาลัย ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้เข้าร่วมงานวิ่ง Silpakorn Cha-am Mini Half Marathon 384 จำนวน 384 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์พหุเชิงถดถอย ผลการศึกษา พบว่า 1) ค่าระดับขององค์ประกอบทางการจัดการอีเวนต์ประเภทกีฬา เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า ด้านการบริการอาหารและเครื่องดื่มอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านแบ่งภาระงานหน้าที่บุคลากร ด้านการกำหนดกติกา ด้านการประชาสัมพันธ์การจัดงาน ด้านการจัดทำระบบการลงทะเบียน และด้านจุดเด่นของการจัดงานวิ่ง สำหรับการรับรู้อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ตัวแปรอิสระ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านแบ่งภาระงานหน้าที่บุคลากร ด้านการประชาสัมพันธ์การจัดงาน ด้านจุดเด่นของการจัดงานวิ่ง และด้านการจัดทำระบบการลงทะเบียน ส่งผลต่อการรับรู้ของผู้เข้าร่วมงานวิ่งมาราธอน

คำสำคัญ: การจัดการ อีเวนต์ประเภทกีฬา การรับรู้ มินิ-ฮาล์ฟมาราธอน

Abstract

The objective of this research aimed to 1) study the level of elements of sport event management and the level of runners' perception in university 2) study elements of managing sport event that affects to runners' perception in university. A sample of 384 was studied. Statistics for data analysis were the percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient & multiple regression analysis. The result showed that 1) the level of elements of sport event, when classified every aspect, It found that the most concerning was food and beverage aspect. The inferior concerning was classified the role of staff aspect, the rule of competition aspect, the promoting of event aspect, the registration management aspect and the highlight of running event was the most concerning 2) Independent variable consisted of 4 aspects which were classified the role of staff

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

¹ Lecturer, Hotel Management Program, Faculty of Management Science, Silpakorn University

aspect ,the promoting of event aspect, the highlight of running event and the registration management aspect affected to runners' perception.

Keywords: management, sport event, perception, mini half marathon

ความเป็นมาของปัญหา

การเติบโตของมูลค่าทางการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย ไม่ได้เกิดขึ้นความอุดมสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่สมบูรณ์เพียงอย่างเดียว ส่วนหนึ่งนั้นเกิดมาจากการต่อยอดทางกิจกรรมด้วยธุรกิจการจัดการงานอีเวนต์ มีส่วนเข้ามาสนับสนุนในฐานะเครื่องมือการตลาดแบบบูรณาการอีกหนึ่งประเภทที่จะมอบประสบการณ์ที่หลากหลายแก่กลุ่มนักท่องเที่ยว เช่น ศิลปะ อาหาร ดนตรี กีฬาและนันทนาการ เป็นต้น พร้อมทั้งยังเพิ่มจำนวนวันและระยะเวลาทางการเดินทางท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ซึ่งรูปแบบของงานอีเวนต์ที่มีความน่าสนใจจะต้องผสมผสานต้นทุนทางด้านวัฒนธรรมพื้นถิ่นและประเพณีร่วมกับการใช้ความคิดสร้างสรรค์ของทางผู้จัดงาน (ธนวรรณ วินัยเสถียร, 2563) ในขณะเดียวกันงานอีเวนต์ประเภทกีฬาให้เกิดความยั่งยืนต้องอาศัยการสร้างความนิยม เทคนิคการโฆษณาประชาสัมพันธ์ รูปแบบการจัดงาน เพื่อชี้ให้เห็นรายละเอียดของเนื้อหาที่น่าสนใจ รวมทั้งกำหนดแนวทางการบริหารงานทั่วไปร่วมกับการสร้างเครือข่ายหรือผู้สนับสนุนที่เข้ามาช่วยเหลือด้านงบประมาณ ตลอดจนการยกระดับการจัดการแข่งขันให้มีมาตรฐานเพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวในฐานะผู้เข้าร่วมการแข่งขันและผู้ชมได้รับความช่วยเหลือ เช่น การบำรุงรักษาสถานที่จัดงาน การดูแลรักษาความปลอดภัย การจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ การจัดเลี้ยง และการจัดเตรียมที่พักอาศัย เป็นต้น ทางผู้จัดงานจะต้องมีการกำหนดกติกาการแข่งขันให้ได้

มาตรฐานระดับสากล เพื่อรองรับกลุ่มผู้เข้าร่วมงานทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ (รัตชพงษ์ เขียววนพันธ์, 2561)

หากสถานการณ์เชื้อไวรัสโควิด 19 มีการแพร่ระบาดลดลงภายในปี พ.ศ. 2563 การยกระดับศักยภาพทางการท่องเที่ยวด้วยการสร้างงานอีเวนต์ขนาดใหญ่ให้ประเทศไทยได้รับการยอมรับจากตลาดนักท่องเที่ยวทั่วโลก นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ปี 2561-2562 ที่ผ่านมามีโอกาสได้รับโอกาสเป็นเจ้าภาพในการจัดงานอีเวนต์ขนาดใหญ่ โดยเฉพาะกลุ่มงานอีเวนต์ประเภทกีฬาอย่างงานวิ่งมาราธอนที่ต้องใช้ระยะเวลาการเตรียมงานเป็นเวลานาน ควบคู่กับงบประมาณจำนวนมาก ทางรัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญที่จะนำการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sport event) เพื่อมาดึงดูดนักท่องเที่ยวต่อไป จากผลสำรวจพบว่าการสำรวจผู้เข้าร่วมงานอีเวนต์ประเภทกีฬาในระดับโลกในประเทศไทย จำนวน 59,000 คน เป็นกลุ่มต่างชาติจาก 41 ประเทศทั่วโลก อีกทั้งยังเป็นการสร้างรายได้ให้มากกว่า 20,000 บาท รวมทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงรายได้ก่อน-หลังการแข่งขันเป็นจำนวนเงินไม่น้อยกว่า 499 ล้านบาท ในขณะที่เดียวกันประเทศไทยยังคงได้รับประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์จากการถ่ายทอดสดการแข่งขันไปทั่วโลก ซึ่งจะนำไปสู่การรายได้จากจำนวนผู้ชมมากกว่า 800 ล้านคนใน 207 ประเทศ (อนุทิน ชาญวีรกูล, 2563) เช่นเดียวกับอีกในหลายประเทศที่เริ่มใช้การจัดงานอีเวนต์ประเภทกีฬา อย่างการจัดงานวิ่งมาราธอนมาเป็นจุดเริ่มต้นการสร้างแบรนด์ให้กับเมืองใหม่และประเทศให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นการจัดงานอีเวนต์ประเภทกีฬายังก่อให้เกิดระบบเศรษฐกิจใหม่จากระดับท้องถิ่นที่ประชาชน สามารถในการเป็นเจ้าของบ้าน

ต้อนรับผู้เข้าร่วมการแข่งขัน พร้อมกับการนำเสนอสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวในแต่ละประเภท สิ่งเหล่านี้ได้กลายเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตจากรายได้ที่เพิ่มขึ้นและการสร้างการจดจำในฐานะเมืองอีเวนต์แห่งกีฬาที่ต้องมาเยือนเมื่อถึงฤดูกาลแข่งขัน (Hemmonsbeay & Tichaawa, 2018)

อย่างไรก็ตามพฤติกรรมการเข้าร่วมงานอีเวนต์ประเภทกีฬามารารอนส่วนในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้น เนื่องจากการเข้าถึงข้อมูลผ่านระบบเว็บไซต์ วิ่งไหนดีและสื่อสังคมออนไลน์ประเภทต่างๆ ที่มีการเผยแพร่ข้อมูลอย่างแพร่หลาย ซึ่งกลุ่มนักวางแผนจัดงานอีเวนต์มารารอนยังคงมีการจัดงานในทุกสัปดาห์ ประชากรชาวไทยเริ่มหันมาเอาใจใส่ด้านสุขภาพทั้งด้านระบบหัวใจและหลอดเลือด จึงมีกลุ่มนักวิ่งหน้าใหม่ที่เริ่มเข้าสู่การแข่งขันหลากหลายช่วงอายุทั้งเยาวชนจนถึงผู้สูงอายุ (ลลิตา บงกชพรรณราย, 2560) ซึ่งในขณะเดียวกันการเข้าร่วมงานอีเวนต์ประเภทมารารอนเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่มีการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ภายในเขตกลางเมือง สวนสาธารณะ แหล่งท่องเที่ยว และมหาวิทยาลัยสำหรับการจัดงานอีเวนต์ประเภทมารารอนภายในรั้วมหาวิทยาลัยได้มีการนำเสนอจุดเด่นของงานให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของสถาบัน โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการที่จะเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่ากับศิษย์ปัจจุบัน รวมทั้งยังเป็นการสร้างประเพณีใหม่ในการกลับมาเยี่ยมสถาบันทางการศึกษาที่ตนเองเคยใช้ชีวิตอยู่ช่วงเวลาหนึ่ง อีกทั้งงานวิ่งภายในรั้วมหาวิทยาลัยยังคงมีธรรมเนียมการปฏิบัติกรอุทิศด้วยการนำเงินหลังการจัดงานไปบริจาคให้กับทางสังคมด้วยการมอบโอกาสทางการศึกษาให้แก่เยาวชนท้องถิ่นต่อไป เช่นเดียวกับทางมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี เป็นอีกหนึ่งสถาบันชั้นนำแห่งการสร้างสรรค์ที่มีการจัดงานในชื่อ Silpakorn Cha-am Mini Half Marathon 2018

วิ่งสาธิตปี ครั้งที่ 1 ได้กำหนดกติกาที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล พร้อมกับการนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาในการลงทะเบียนรับสมัคร ตลอดจนการจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกในรูปแบบการบริการอาหารและเครื่องดื่ม และการกระจายอัตราค่าสมัครคนในฐานะผู้สนับสนุนให้เพียงพอต่อการรองรับผู้เข้าร่วมงานจากภายนอกมหาวิทยาลัย (ระชานนท์ ทวีผล, 2562) ทั้งนี้ในปี พ.ศ. 2563 ทางผู้จัดงานยังคงมีความตั้งใจที่จะดำเนินการจัดงานขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นครั้งที่ 2 เพื่อเป็นช่องทางทางประชาสัมพันธ์วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี มหาวิทยาลัยศิลปากร และการสานต่อกิจกรรมการดูแลและรับผิดชอบสังคม จากกิจกรรมการระดมทุนบริจาคที่เกิดขึ้นหลังจากการแข่งขันสิ้นสุดลง ควบคู่กับการสร้างการรับรู้ความสำคัญกับการออกกำลังกายในชีวิตประจำวันให้กับคนท้องถิ่น

จากประเด็นปัญหาที่กล่าวมาสามารถอธิบายได้ว่า ท่ามกลางความหลากหลายของการจัดการอีเวนต์ภายในประเทศไทย ที่ถูกนำไปใช้เป็นอีกหนึ่งเครื่องมือที่ใช้กระตุ้นระบบเศรษฐกิจการท่องเที่ยวในประเทศไทย ก่อให้เกิดเติบโตด้านรายได้แก่กลุ่มธุรกิจบริการอื่นๆ ในแต่ละภูมิภาค ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายของรัฐบาลเพื่อดึงดูดกลุ่มผู้เข้าร่วมงานจากทั่วโลก รวมทั้งงานอีเวนต์ลักษณะดังกล่าวยังคงได้รับความนิยมจากกลุ่มผู้เข้าร่วมงานที่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ควบคู่กับการเดินทางไปยังแหล่งเที่ยวที่ใกล้กับสถานที่จัดงาน ยิ่งไปกว่านั้นกระแสความนิยมดังกล่าวยังคงถูกนำไปจัดขึ้นภายในมหาวิทยาลัย โดยทางมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี ยังคงเดินทางที่จะจัดงานอีเวนต์ประเภทกีฬาให้กลายเป็นอีกหนึ่งประเพณีท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบุรี ดังนั้นผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาประเด็นเรื่อง องค์ประกอบทางการจัดการอีเวนต์ประเภทกีฬาที่ส่งผลต่อการรับรู้ของผู้เข้าร่วมงาน

วิ่งมาราธอนในรั้วมหาวิทยาลัย กรณีศึกษา Silpakorn Cha-am Mini Half Marathon 2020 เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการเตรียมความพร้อมให้แก่นักวางแผนจัดงานที่จะต้องบริหารองค์ประกอบของงานแต่ละส่วนให้มีความสมบูรณ์ และการรับรู้ถึงพฤติกรรมของกลุ่มผู้เข้าร่วมแข่งขันที่บ่งบอกถึงข้อจำกัดที่เกิดขึ้น โดยสามารถนำกลับมาปรับปรุงรายละเอียดต่างๆ ของงานให้มีมาตรฐาน และการแก้ไขปัญหาให้ตรงตามความต้องการของผู้เข้าร่วมงาน ตลอดจนยังเป็นแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวประเภทกีฬาของจังหวัดเพชรบุรีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับองค์ประกอบทางการจัดการอีเวนต์ประเภทกีฬา และระดับการรับรู้ของผู้เข้าร่วมงานวิ่งมาราธอนในรั้วมหาวิทยาลัย กรณีศึกษา Silpakorn Cha-am Mini Half Marathon 2020

2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบทางการจัดการอีเวนต์ประเภทกีฬาที่ส่งผลต่อการรับรู้ของผู้เข้าร่วมงานวิ่งมาราธอนในรั้วมหาวิทยาลัย กรณีศึกษา Silpakorn Cha-am Mini Half Marathon 2020

สมมติฐานการวิจัย

องค์ประกอบทางการจัดการอีเวนต์ประเภทกีฬาด้านจุดเด่นของการจัดงานวิ่ง (X1) ด้านการกำหนดกติกา (X2) ด้านการจัดทำระบบการลงทะเบียน (X3) ด้านการบริการอาหารและเครื่องดื่ม (X4) ด้านแบ่งภาระงานหน้าที่บุคลากร (X6) และด้านการประชาสัมพันธ์การจัดงาน (X7) ส่งผลต่อการรับรู้ของผู้เข้าร่วมงานวิ่งมาราธอนในรั้วมหาวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เพื่อศึกษาองค์ประกอบทางการจัดการอีเวนต์ประเภทกีฬาที่ส่งผลต่อการรับรู้ของ

ผู้เข้าร่วมงานวิ่งมาราธอนในรั้วมหาวิทยาลัย กรณีศึกษา Silpakorn Cha-am Mini Half Marathon 2020

2. การกำหนดประชากรของการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้เข้าร่วมงานวิ่งภายในงาน Silpakorn Cha-am Mini Half Marathon 2020 โดยการไม่ทราบจำนวนประชากรที่เข้าร่วมแข่งขันที่แน่นอน เนื่องจากมีการเปิดรับสมัครหน้างานและวันแข่งขันจริงอยู่ในช่วงการเฝ้าระวังการแพร่ระบาดเชื้อโควิด 19 ระยะที่ 2-3 จึงมีจำนวนผู้เข้าร่วมงานสถิติไม่มาแข่งขัน และส่งผลให้มีจำนวนที่ไม่คงที่ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามแนวทางของ Cochran (1971) มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเท่ากับ 384 คน โดยใช้การสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) ที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการไปเก็บรวบรวมข้อมูลภายในบริเวณต่างๆ ของงานให้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับมอบหมายโดยไม่มีการนัดหมายล่วงหน้า ซึ่งทั้งหมดจะเป็นนักวิ่งที่เข้าเส้นชัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด (Close-ended questionnaire) จำนวนทั้งหมด 31 ข้อ แบ่งเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้เข้าร่วมงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นที่เกี่ยวกับองค์ประกอบทางการจัดการอีเวนต์ประเภทกีฬาเป็นตัวแปรต้น และส่วนที่ 3 ความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการรับรู้ของผู้เข้าร่วมงานวิ่งมาราธอนในรั้วมหาวิทยาลัยเป็นตัวแปรตาม โดยส่วนที่ 2-3 ใช้มาตราส่วนแบบประเมินค่า (Rating scales) จำนวน 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

4. การทดสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหา (Context validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีตามด้วยค่าเที่ยงตรง IOC (Index of Item Objective Congruence) ซึ่งได้รับการตรวจสอบจากอาจารย์และคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้าน

บริหารธุรกิจ การจัดการนิทรรศการและงานอีเวนต์ จำนวน 3 ท่าน พบว่า ข้อคำถามแต่ละข้อมีค่ามากกว่า 0.50

5. การตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจำนวน 30 ตัวอย่าง ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันจากงานวิจัยในจังหวัดเพชรบุรี เพื่อทดสอบความเข้าใจในข้อคำถามของกลุ่มตัวเอง รวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลและการนำข้อมูลมาหาความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม (Reliability of the best) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha) ได้ค่าความสัมพัทธ์ของแบบสอบถามทั้งชุดอยู่ที่ 0.87 ซึ่งค่าเชื่อมั่นที่มากกว่า 0.70 สามารถนำแบบสอบถามไปใช้ในขั้นตอนต่อไปได้

6. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการถดถอยเชิงพหุ (Multiple regression analysis) เพื่อพยากรณ์องค์ประกอบทางการจัดการอีเวนต์ประเภทกีฬาที่ส่งผลต่อการรับรู้ของผู้เข้าร่วมงานวิ่งมาราธอนในรั้วมหาวิทยาลัย ได้แก่ 1) ด้านจุดเด่นของการจัดงานวิ่ง 2) ด้านกำหนดกติกา 3) ด้านการจัดทำระบบการลงทะเบียน 4) ด้านการบริการอาหารและเครื่องดื่ม 5) ด้านแบ่งภาระงานหน้าที่บุคลากรประเภทกีฬา และการรับรู้ของผู้เข้าร่วมงานวิ่งมาราธอนในรั้วมหาวิทยาลัย

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 52.30 มีอายุระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.70 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ

64.60 สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 78.90 ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 29.20 มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 69.30 มีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.90 ประเภทการแข่งขันระยะทาง 2 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 17.20 ระยะทาง 5 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 42.40 ระยะทาง 10 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 31.00 ระยะทาง 21 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 7.30 ระยะทาง VIP คิดเป็นร้อยละ 2.10 โดยส่วนใหญ่เป็นการแข่งขันประเภทบุคคลทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 50.80 สำหรับค่าระดับขององค์ประกอบทางการจัดการอีเวนต์ประเภทกีฬา และค่าระดับของการรับรู้ของผู้เข้าร่วมงานวิ่งมาราธอนในรั้วมหาวิทยาลัย มีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าระดับขององค์ประกอบทางการจัดการอีเวนต์ประเภทกีฬา และค่าระดับของการรับรู้ของผู้เข้าร่วมงานวิ่งมาราธอนในรั้วมหาวิทยาลัย

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
องค์ประกอบทางการจัดการอีเวนต์ประเภทกีฬา			
ด้านจุดเด่นของการจัดงานวิ่ง (X1)	4.20	0.57	มาก
ด้านการกำหนดกติกา (X2)	4.29	0.58	มากที่สุด
ด้านการจัดทำระบบการลงทะเบียน (X3)	4.20	0.68	มาก
ด้านการบริการอาหารและเครื่องดื่ม (X4)	4.36	0.58	มากที่สุด
ด้านแบ่งภาระงานหน้าที่บุคลากร (X5)	4.29	0.65	มากที่สุด
ด้านการประชาสัมพันธ์การจัดงาน (X6)	4.20	0.69	มาก
รวม	4.26	0.66	มากที่สุด
การรับรู้ของผู้เข้าร่วมงานวิ่งมาราธอนในรั้วมหาวิทยาลัย (Y)	4.26	0.58	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 แสดงค่าระดับขององค์ประกอบทางการจัดการอีเวนต์ประเภทกีฬา และค่าระดับของการรับรู้ของผู้เข้าร่วมงานวิ่งมาราธอนในรั้วมหาวิทยาลัยพบว่า องค์ประกอบทางการจัดการอีเวนต์ประเภทกีฬาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.66) เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า ด้านการบริการอาหารและเครื่องดื่มอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.58) รองลงมาคือ ด้านแบ่งภาระงานหน้าที่บุคลากรอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.69) ด้านการกำหนดกติกาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.58) ด้านการประชาสัมพันธ์การจัดงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.69) ด้านการจัดทำระบบการลงทะเบียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.68) และด้านจุดเด่นของการจัดงานวิ่งอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.57) ตามลำดับ ในส่วนของระดับการรับรู้ของผู้เข้าร่วมงานวิ่งมาราธอนในรั้วมหาวิทยาลัยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.58) จากนั้นผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้ง 6 ด้านที่ส่งผลต่อการรับรู้ของผู้เข้าร่วมงานอีเวนต์ประเภทกีฬาในรั้วมหาวิทยาลัยด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันพบว่าตัวแปรอิสระทุกด้านดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันของแต่ละตัวแปร

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	X6	Y	VIF
X1	1.00	0.46**	0.59**	0.48**	0.53**	0.56**	0.58**	1.82
X2		1.00	0.58**	0.44**	0.43**	0.40**	0.43**	1.25
X3			1.00	0.46**	0.57**	0.50**	0.57**	1.80
X4				1.00	0.54**	0.56**	0.52**	1.25
X5					1.00	0.60**	0.72**	1.86
X6						1.00	0.62**	1.80

** . Correlation is significant at the .01 level (2-tailed)

จากตารางที่ 2 แสดงค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันของตัวแปรด้านแบ่งภาระงานหน้าที่บุคลากร (X5) มีค่าสหสัมพันธ์สูงสุด ($r = 0.72$, Sign = .01) รองลงมาคือ ด้านการประชาสัมพันธ์การจัดงาน ($r = 0.62$, Sign = .01) และด้านจุดเด่นของการจัดงานวิ่ง ($r = 0.58$, Sign = .01) ตามลำดับ ในทางตรงกันข้ามพบว่า ด้านการกำหนดกติกา มีค่าสหสัมพันธ์ในระดับต่ำสุด ($r = 0.43$, Sign = .01) รองลงมาคือ ด้านการบริการอาหารและเครื่องดื่ม ($r = 0.52$, Sign = .01) และด้านการจัดทำระบบการลงทะเบียน ($r = 0.57$, Sign = .01) ตามลำดับ ทั้งนี้การตรวจสอบความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรอิสระพบว่า ไม่เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทุกตัวมีค่า VIF: Variance Inflation Factor น้อยกว่า 10 (ประยูรศรี บุตรแสนคม, 2555) โดยความสอดคล้องกับการตรวจสอบเงื่อนไขทางสถิติของค่า VIF ที่ควรน้อยกว่า 10 แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทุกตัว สามารถนำไปสู่การทดสอบความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลได้ตามเงื่อนไขของสมการการถดถอยเชิงพหุ (Multiple regression analysis) จากนั้นผู้วิจัยได้นำตัวแปรอิสระ (X) ที่เป็นองค์ประกอบทางการจัดการอีเวนต์ประเภทกีฬา 6 ด้าน กับตัวแปรตามที่เป็นการรับรู้ของผู้เข้าร่วมงานอีเวนต์ประเภทกีฬาในรั้วมหาวิทยาลัย (Y) เพื่อนำมาวิเคราะห์ด้วยการถดถอยพหุด้วยเทคนิคการเลือกตัวแปรอิสระแบบขั้นตอน (Stepwise) จากตัวแปรอิสระองค์ประกอบทั้งหมด 6 ด้าน เหลือเพียง 4 ด้าน โดยการทดสอบตัวแปรพยากรณ์ที่เข้าไปในสมการแล้วถูกนำ ตัวแปรใหม่เข้าสู่สมการที่บอกถึงตัวแปรพยากรณ์ที่เข้าไปในโครงสร้างสมการและจะถูกตัดออกทันที สามารถอธิบายผลการค้นพบดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การทดสอบองค์ประกอบทางการจัดการ อีเวนต์ประเภทกีฬาที่ส่งผลต่อการรับรู้ของผู้เข้าร่วมงาน วิ่งมาราธอนในรั้วมหาวิทยาลัย

สมมติฐาน	B	SD	Beta	t	sig
(Constant)	0.73	0.15		4.75	0.00
ด้านแบ่งภาระงานหน้าที่บุคลากร (X5)	0.39	0.03	0.44	10.02	0.00
ด้านการประชาสัมพันธ์การจัดงาน (X6)	0.17	0.03	0.20	4.72	0.00
ด้านจุดเด่นของการจัดงานวิ่ง (X1)	0.17	0.04	0.16	3.74	0.00
ด้านการจัดทำระบบการลงทะเบียน (X3)	0.11	0.03	0.13	2.95	0.00

Adjusted $R^2 = 0.61$; Durbin-Watson = 1.83; $F=147.57$;
สมการถดถอยพหุคูณ: $\hat{Y} = 0.73 + 0.44(X5) + 0.20(X6) + 0.16(X1) + 0.13(X3)$ [Y = สมมติฐานตาม คือ การรับรู้ของผู้เข้าร่วมงานวิ่งมาราธอนในรั้วมหาวิทยาลัย, $\hat{Y}$ = ตัวทำนาย]

จากตารางที่ 3 แสดงการทดสอบพบว่า องค์ประกอบทางการจัดงานอีเวนต์ ด้านแบ่งภาระงานหน้าที่บุคลากร ด้านการประชาสัมพันธ์การจัดงาน ด้านจุดเด่นของการจัดงาน และด้านระบบการลงทะเบียน สามารถพยากรณ์การรับรู้ของผู้เข้าร่วมงานวิ่งมาราธอนในรั้วมหาวิทยาลัย ได้ร้อยละ 61.00 (Adjusted $R^2 = 0.61$) โดยมีตัวพยากรณ์ที่สำคัญที่สุด คือ ด้านแบ่งภาระงานหน้าที่บุคลากร รองลงมา คือ ด้านการประชาสัมพันธ์การจัดงาน ด้านจุดเด่นของการจัดงานวิ่ง และด้านการจัดทำระบบการลงทะเบียน มีค่าเบต้าเท่ากับ 0.44, 0.20, 0.16 และ 0.13 หรือคิดเป็นร้อยละ 44.00, 20.00, 16.00 และ 13.00 ตามลำดับ ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลยังสามารถแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบทางการจัดการอีเวนต์ประเภทกีฬาทั้ง 4 ด้าน ส่งผลต่อการรับรู้ของผู้เข้าร่วมงานวิ่งมาราธอนในรั้วมหาวิทยาลัย

อภิปรายผล

1. องค์ประกอบทางการจัดการอีเวนต์ประเภทกีฬา ด้านแบ่งภาระงานหน้าที่บุคลากร ที่ส่งผลต่อการรับรู้ของผู้เข้าร่วมงานวิ่งมาราธอนในรั้วมหาวิทยาลัย กรณีศึกษา Silpakorn Cha-am Mini Half Marathon 2020 ผลการศึกษาพบว่า ภายในงานมีมีฝ่ายสวัสดิการดูแลความเรียบร้อยบริเวณจุดฝากของ จุดลงทะเบียน และจุดบริการอาหารและเครื่องดื่มหลังเข้าเส้นชัย พร้อมกับการจัดมีหน่วยพยาบาลและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้ดูแลรักษาความปลอดภัยระหว่างการแข่งขันอย่างเหมาะสม อาทิ รถพยาบาล จักรยานลาดตระเวน และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lampert et al. (2013) พบว่า การคำนึงถึงความปลอดภัยของกลุ่มนักกีฬา ที่ทางผู้จัดงานจะต้องคอยกำหนดมาตรการกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอาการบาดเจ็บบริเวณฝ่าเท้าและขาที่อาจเกิดจากอุบัติเหตุของแรงกระแทกมักเกิดขึ้นเป็นอันดับแรก เช่นเดียวกับอาการเวียนศีรษะหน้ามืด และกลุ่มอาการของโรคหัวใจเป็นสิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้น จึงมีความจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์เครื่องกระตุ้นหัวใจที่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นแพทย์เล็งเห็นถึงความจำเป็นในการนำเข้ามาใช้กรณีฉุกเฉินอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างไรก็ตามการจัดงานวิ่งภายในรั้วมหาวิทยาลัยยังคงต้องมียุทธศาสตร์ของบุคลากรที่คอยทำหน้าที่พิธีกรบนเวทีมีการรายงานข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมงาน การแจ้งเตือนเหตุการณ์สำคัญของงานและการประสานงานกับฝ่ายต่างๆ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมงานได้รับความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มของผู้ที่ไม่คุ้นเคยกับสถานที่จัดงานมาก่อน ดังนั้นนักวางแผนจัดงานอีเวนต์ประเภทกีฬาควรมีการจำแนกแต่ละฝ่ายให้มีความชัดเจน ระบุถึงขอบเขตหน้าที่การปฏิบัติงานแบ่งเป็นก่อนการจัดงาน ระหว่างการแข่งขัน และหลังการแข่งขันสิ้นสุดลง ยิ่งไปกว่านั้น

ควรมีการทบทวนความรู้เกี่ยวกับภูมิประเทศของสถานที่จัดงาน และการปฐมพยาบาลหรือการเคลื่อนย้ายผู้เข้าร่วมงานกรณีที่ได้รับอุบัติเหตุจากการเข้าร่วมการแข่งขัน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตพงษ์ เชี่ยววนพันธ์ (2561) พบว่า ความสำเร็จในการสร้างการยอมรับของงานอีเวนต์ประเภทกีฬาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ส่วนหนึ่งเกิดมาจากการกำหนดหลักการดำเนินงานในการสรรหาบุคลากรที่จะเข้ามาทำงานตามคุณสมบัติที่มีความยืดหยุ่น เนื่องจากอีเวนต์ประเภทกีฬามีบุคลากรที่มาจากหลากหลายสายวิชาชีพ รวมถึงการประเมินความเสี่ยงจากปัญหาการขาดความรู้เฉพาะทางสำหรับบางตำแหน่ง ที่แก้ไขได้ด้วยวิธีการพัฒนาทักษะความรู้และการเตรียมความพร้อมก่อนการเริ่มงานทุกครั้ง ในบางสถานการณ์บุคลากรจะต้องสามารถทำหน้าที่ได้หลายอย่างในเวลาเดียวกัน ดังนั้นองค์ประกอบทางการจัดการอีเวนต์ประเภทกีฬา ด้านแบ่งภาระงานหน้าที่บุคลากร จึงส่งผลต่อการรับรู้ของผู้เข้าร่วมงานวิ่งมาราธอนในรั้วมหาวิทยาลัย

2. องค์ประกอบทางการจัดการอีเวนต์ประเภทกีฬา ด้านการประชาสัมพันธ์การจัดงาน ที่ส่งผลต่อการรับรู้ของผู้เข้าร่วมงานวิ่งมาราธอนในรั้วมหาวิทยาลัย กรณีศึกษา Silpakorn Cha-am Mini Half Marathon 2020 ผลการศึกษาพบว่า งานวิ่งภายในรั้วมหาวิทยาลัยที่มีการจัดงานอย่างต่อเนื่องกันเป็นฤดูกาลที่ 2 จะมีข้อได้เปรียบจากจำนวนกลุ่มนักวิ่งเดิมที่เคยเดินทางมาเข้าร่วมฤดูกาลแรกในปี ค.ศ. 2018 ซึ่งกลุ่มผู้เข้าแข่งขันชื่นชอบภาพรวมของการจัดงานและต้องการเข้าร่วมงานคอยติดตามข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางต่างๆ ด้วยสื่อสังคมออนไลน์ที่มีความร่วมสมัย ที่ผู้จัดงานทำหน้าที่คอยตอบข้อสงสัยของกลุ่มผู้เข้าร่วมงานแบบทันที อาทิ Facebook และ Line สอดคล้องกับงานวิจัยของ Engblom (2010) พบว่า การประชาสัมพันธ์ข้อมูลการจัดงานอีเวนต์

ผ่านช่องทางสื่อออนไลน์มีประสิทธิภาพในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวไปอย่างรวดเร็วที่สุดจำกัดด้านระยะทาง หากผู้ดูแลระบบมีการออกแบบโครงสร้างทางสารสนเทศที่ครอบคลุมจะสามารถบันทึกข้อมูลของผู้เข้าร่วมงานเอาไว้ใช้สำหรับการประชาสัมพันธ์เชิญชวนในครั้งต่อไป ในขณะที่การจัดงานเนื้อหาในการประชาสัมพันธ์งานอีเวนต์จะต้องระบุรายละเอียดของงานสถานที่จัดงานพร้อมกับการคำนึงถึงข้อมูลข่าวสารในการประชาสัมพันธ์ที่จะกระตุ้นความสนใจของผู้เข้าร่วมงานในลักษณะของสื่อสิ่งพิมพ์ ภาพนิ่ง แผ่นพับ และโปสเตอร์ สำหรับงาน Silpakorn Cha-am Mini Half Marathon 2020 มีการสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ภายในงานด้วยคลิปวิดีโอที่แสดงให้เห็นบรรยากาศของสถานที่จัดงานและเสื้อวิ่ง เป็นการเติมเต็มองค์ประกอบการรับรู้ของผู้เข้าร่วมงานและยังสามารถตัดสินใจเข้าร่วมแข่งขันได้ง่ายยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ เกรียงไกร กาญจนะโกนิน (2562) พบว่า การจัดการงานอีเวนต์ในขั้นตอนสุดท้ายสามารถวัดผลความสำเร็จของงานได้จากสื่อประชาสัมพันธ์จากสื่อสังคมออนไลน์ ที่มีการโต้ตอบหรือแสดงความคิดเห็นที่มีต่องานจากแต่ละช่องทาง การรวบรวมจากจำนวนยอดผู้ชมและผู้ติดตามของสื่อแต่ละประเภท ตลอดจนการกดเผยแพร่ไปยังบัญชีผู้ใช้อื่นๆ บ่งบอกได้ถึงความนิยมที่มีต่องาน ดังนั้นองค์ประกอบทางการจัดการอีเวนต์ประเภทกีฬา ด้านการประชาสัมพันธ์การจัดงาน จึงส่งผลต่อการรับรู้ของผู้เข้าร่วมงานวิ่งมาราธอนในรั้วมหาวิทยาลัย

3. องค์ประกอบทางการจัดการอีเวนต์ประเภทกีฬา ด้านจุดเด่นของการจัดงานวิ่ง ที่ส่งผลต่อการรับรู้ของผู้เข้าร่วมงานวิ่งมาราธอนในรั้วมหาวิทยาลัย กรณีศึกษา Silpakorn Cha-am Mini Half Marathon 2020 ผลการศึกษาพบว่า วิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยศิลปากรมหาวิทยาลัยชั้นนำแห่งการสร้างสรรค์ ถูกนำมาใช้เป็น

อัตลักษณ์สำหรับการจัดงานที่สื่อถึงความเป็นศิลปะที่ร่วมสมัยแต่ละแขนง เริ่มจากการการออกแบบเหรียญรางวัลและเสื้อวิ่งสำหรับผู้เข้าร่วมการแข่งขันควบคู่กับการจัดแสดงงานปะติมากรรมต่างๆ ภายในสถานที่จัดงาน รวมทั้งการกำหนดรูปแบบกิจกรรมนันทนาการที่นอกเหนือจากการแข่งวิ่งด้วย ศิลปะการแสดง เช่น กองเชียร์นักศึกษา มินิคอนเสิร์ต เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตราภรณ์ จรัสรัมย์ (2561) พบว่า การสร้างกิจกรรมภายในงานอีเวนต์ต้องความคิดสร้างสรรค์ผสมผสานกับจินตนาการเข้ากับศาสตร์ต่างๆ เช่น การตลาด การออกแบบ ศิลปะ การแสดงดนตรี เป็นต้น จะเห็นได้ว่ารูปแบบของการจัดงานอีเวนต์จะไม่ตายตัว สามารถปรับเปลี่ยนได้เพื่อให้เกิดประสบการณ์ที่แปลกใหม่ การสร้างงานอีเวนต์ให้โดดเด่นเป็นที่ประทับใจจะต้องสะท้อนภาพลักษณ์ของเจ้าภาพผู้จัดงานและตราสินค้าขององค์กรนั้นๆ ได้อย่างชัดเจน คำนึงถึงความแปลกใหม่ที่ผู้เข้าร่วมงานสามารถรับรู้และจะต้องไม่เคยพบเห็นที่ไหนมาก่อน อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี บนเนื้อที่ 621 ไร่ที่แวดล้อมไปด้วยระบบนิเวศทางธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีสภาพอากาศที่บริสุทธิ์ รวมทั้งยังมีความงดงามของสถาปัตยกรรมร่วมสมัยของอาคารเรียนและอาคารต่างๆ ทำให้กลายเป็นข้อได้เปรียบในการดึงดูดใจผู้เข้าร่วมงานที่ต้องการเดินทางสัมผัสกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีความสวยงามแปลกตา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Koo et al. (2014) พบว่า ผู้เข้าร่วมงานส่วนใหญ่ให้ความสนใจกับการเลือกสถานที่จัดงาน บางฤดูกาลมีการปรับเปลี่ยนสถานที่จัดงานจากตัวเมืองขนาดใหญ่ไปยังแหล่งชนบทหรือหมู่บ้านเล็กๆ ที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ ผู้เข้าร่วมงานยังสามารถเยี่ยมชมและทำกิจกรรมท่องเที่ยวภายในชุมชนต่อไปได้ ยิ่งไปกว่านั้นปัจจัยด้านสถานที่จัดงานยังส่งผลต่อการตัดสินใจกลับมา

ร่วมงานวิ่งอีกครั้งในฤดูกาลต่อไป ดังนั้นองค์ประกอบทางการจัดการอีเวนต์ประเภทกีฬา ด้านจุดเด่นของการจัดงานวิ่ง จึงส่งผลต่อการรับรู้ของผู้เข้าร่วมงานวิ่งมาราธอนในรั้วมหาวิทยาลัย

4. องค์ประกอบทางการจัดการอีเวนต์ประเภทกีฬา ด้านการจัดทำระบบการลงทะเบียน ที่ส่งผลต่อการรับรู้ของผู้เข้าร่วมงานวิ่งมาราธอนในรั้วมหาวิทยาลัย กรณีศึกษา Silpakom Cha-am Mini Half Marathon 2020 ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการรับสมัครผ่านทางระบบ Online ผ่านทางเว็บไซต์ www.fanaticrun.com ที่ผู้สมัครประเภทบุคคลทั่วไปสามารถเลือกประเภทการแข่งขันได้ด้วยตนเอง ผ่านการสร้างบัญชีผู้ใช้งานและกำหนดรหัสผ่านการใช้งานได้ทุกที่ทุกเวลา อีกทั้งภายในเว็บไซต์ยังมีการออกแบบระบบปฏิบัติการที่มีความสะดวกในการชำระเงินทั้งแบบบัตรเครดิต แบบโอนผ่านธนาคาร โดยการแนบหลักฐานการชำระ และการเลือกสถานที่จัดส่งเสื้อวิ่งและหมายเลขติดหน้าอก (Bib) ได้ทันที นอกจากนี้ยังมีกรรับสมัครแบบ On-site ที่สำนักงานของวิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี มหาวิทยาลัยศิลปากร สำหรับผู้สมัครที่มีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดอื่นๆ ในเขตภาคกลางตอนล่าง รวมทั้งกลุ่มบุคลากรและนักศึกษาของทางมหาวิทยาลัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pamela & Kirstion (2013) พบว่า การศึกษาพฤติกรรมผู้เข้าร่วมการแข่งขันงานวิ่งมาราธอนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับกระบวนการดูแลที่มีความสะดวกสบายไม่ยุ่งยากตั้งแต่เริ่มต้นการสมัคร การประสานงานดูแลเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกในรูปแบบการบริการภายในงานและของที่ระลึกที่กลุ่มผู้เข้าร่วมงานจะได้รับ อย่างไรก็ตามงานวิ่งมาราธอนที่ก่อตั้งมาจากชุมชนท้องถิ่นที่ผนึกกำลังร่วมกับหน่วยของรัฐและมหาวิทยาลัย อย่างงานจอมบึงมาราธอน ซึ่งเป็นอีกหนึ่งอีเวนต์ประเภทกีฬาที่ได้สร้างปรากฏการณ์และความนิยมจากผู้สมัคร

นานาชาติมาแล้วไม่ต่ำกว่า 3 ทศวรรษ ในแต่ละฤดูกาลการแข่งขันที่มีผู้เข้าร่วมงานมากกว่า 5,000 คน ความสำเร็จของงานที่เกิดขึ้นมาจากการนำอัตลักษณ์ทางการแข่งขันด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้เข้าร่วมงาน โดยการเป็นเจ้าบ้านที่ดีในการต้อนรับผู้มาเยือน การดูแลขั้นตอนการสมัคร การส่งเสียงเชียร์เพื่อให้กำลังใจ ตลอดจนการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่จัดงานและแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ทั้งหมดเป็นการสื่อสารด้านอารมณ์ให้รับรู้ถึงความเอาใจใส่จากเจ้าบ้านที่เปรียบเสมือนสมาชิกคนสำคัญของครอบครัว (สัจจา ไกรศรีรัตน์, 2560) ดังนั้นองค์ประกอบทางการจัดการอีเวนต์ประเภทกีฬาด้านการจัดทำระบบการลงทะเบียน จึงส่งผลต่อการรับรู้ของผู้เข้าร่วมงานวิ่งมาราธอนในรั้วมหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย

องค์ประกอบการจัดการอีเวนต์ประเภทกีฬาด้านแบ่งภาระงานหน้าที่บุคลากร ด้านการประชาสัมพันธ์ การจัดงาน ด้านจุดเด่นของการจัดงานวิ่ง และด้านการจัดทำระบบการลงทะเบียน ส่งผลต่อการรับรู้ของผู้เข้าร่วมงานวิ่งมาราธอนในรั้วมหาวิทยาลัย กรณีศึกษา Silpakorn Cha-am Mini Half Marathon 2020 นับว่าเป็นศักยภาพที่สร้างข้อได้เปรียบในการจัดงาน แต่อย่างไรก็ตามนักวางแผนจัดงานวิ่งยังคงจะต้องพิจารณาการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายนอกระดับมหภาคเพื่อส่งเสริมให้การวางแผนจัดงานมีมาตรฐานที่ดียิ่งขึ้นต่อไป รวมทั้งการตัดสินใจกลับมาแข่งขันซ้ำในฤดูกาลต่อไปและเผยแพร่ไปยังกลุ่มผู้ร่วมงานที่สนใจรายใหม่จะเห็นได้ว่าในแต่ละองค์ประกอบยังคงต้องอาศัยขั้นตอนหรือกระบวนการที่มีระบบมากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับที่ Pielichaty et al. (2017) ที่สนับสนุนแนวทางบริหารองค์ประกอบภายในอีเวนต์ด้วยวงจรการจัดงานให้มีความครอบคลุมทุกมิติต้องประกอบด้วย 1) การระดมความคิดในการสร้างสรรค์รูปแบบงานและกิจกรรม

(Ideal/Brief) 2) การวิเคราะห์งบประมาณที่คาดว่าจะใช้ (Finance and Feasibility) 3) การวางแผนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้าร่วมงาน (Planning) 4) การปฏิบัติตามแผนอย่างมีลำดับขั้นตอนในแต่ละช่วงเวลาให้ชัดเจน (Doing) 5) การปิดงาน การทบทวนภาพรวม และผลลัพธ์ของการจัดงานจากมุมมองผู้เข้าร่วมงาน (Competition, Shut-Down, Review)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาพบว่า การวิเคราะห์สมการพหุเชิงถดถอยขององค์ประกอบการจัดการอีเวนต์ประเภทกีฬาด้านกติกา ไม่ส่งผลต่อการรับรู้ของผู้เข้าร่วมงานวิ่งมาราธอนในรั้วมหาวิทยาลัย อาจมีสาเหตุมาจากประเภทของการแข่งขันยังขาดความหลากหลาย เนื่องจากในฤดูกาลปี 2020 มีระยะ 21 กิโลเมตร หรือ Half Marathon ที่เป็นการแข่งขันสูงสุดเท่านั้น หากทางจัดงานต้องการเพิ่มกลุ่มผู้เข้าร่วมงานที่เป็นกลุ่มนักวิ่งมืออาชีพ ควรเพิ่มระยะทาง 22 กิโลเมตร ตามมาตรฐานขององค์กรมาราธอนนานาชาติ (Association of international marathon and road race) รวมทั้งการพิจารณาการมอบรางวัลจำแนกตามระยะทาง จากนั้นจึงมีการจัดลำดับผลการแข่งขันตามเพศและช่วงอายุ นอกจากนี้ ผู้จัดงานสามารถนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามายืนยันผลการแข่งขันให้มีความน่าเชื่อถือ เช่น การใช้ Radio Frequency Identification: RFID เป็นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่จะถูกติดตั้งบริเวณหลัง Bib เพื่อใช้ในการบันทึกหรืออ่านคลื่นวิทยุในแต่ละจุดรับสัญญาณ (Checkpoint) ตลอดระยะทางการแข่งขัน เมื่อถึงเส้นชัยจะสามารถแสดงรายละเอียดของอัตราการก้าวเฉลี่ยและระยะทางสะสมได้

2. จากการศึกษาพบว่า ท่ามกลางการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ในประเทศไทยตั้งแต่ต้นเดือนมกราคม 2563 เป็นต้นมา การจัดงานอีเวนต์

ประเภทกีฬามาราธอน Silpakorn Cha-am Mini Half Marathon 2020 กำหนดให้มีการจัดงานในวันอาทิตย์ที่ 1 มีนาคม 2563 เป็นช่วงเวลาในประเทศไทยพบจำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แบ่งเป็นผู้ป่วยยืนยันสะสม 42 ราย ผู้ป่วยเข้าเกณฑ์เฝ้าระวังสูงถึง 2,953 ราย และเสียชีวิตแล้ว 1 ราย นับว่าเป็นความเสี่ยงต่อการตัดสินใจที่ยกเลิกเข้าร่วมการแข่งขันในฤดูกาลนี้ เนื่องจากเป็นการบรรจุผู้เข้าร่วมงานจำนวนมากไว้ในพื้นที่เดียวกัน อาจมีส่วนช่วยต่อการเพิ่มยอดผู้ติดเชื้อให้ทะยานสูงขึ้น ซึ่งการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสดังกล่าวทางองค์การอนามัยโลกได้อธิบายว่า ประชากรทั่วโลกทำได้แต่เพียงการเฝ้าระวังให้เกิดการติดเชื้อด้วยการรักษาสุขภาพส่วนบุคคล จนกว่าจะมีประเทศผู้ผลิตวัคซีนป้องกันเชื้อไวรัสได้สำเร็จ ซึ่งต้องอาศัยระยะเวลาการค้นคว้าและทดลองมากกว่า 9 เดือน ดังนั้นงานอีเวนต์ประเภทกีฬามาราธอนควรมีการปรับให้สอดคล้องการดำเนินชีวิตรูปแบบปกติวิถีใหม่ (New normal) สำหรับการแข่งขันในฤดูกาลหน้า โดย ก้องศักดิ์ ยอดมณี (2563) ได้เสนอแนวทางการจัดงานที่อาจต้องเลื่อนไปช่วงเดือนสิงหาคม เป็นต้นไป ระหว่างการแข่งขันควรมีทีมงานแจ้งเตือนการเว้นระยะห่างประมาณ 3-5 เมตร มีจุดคัดกรองการเข้าร่วมงาน งดการบ้วนน้ำลายลงในพื้นที่สาธารณะ และการขอความร่วมมือให้นักวิ่งพกน้ำดื่มมาด้วยตนเอง หรือการเปลี่ยนจุดบริการน้ำทุกระยะทาง 2 กิโลเมตร เป็น 10 กิโลเมตร ปรับขนาดการจัดงานให้มีผู้เข้าร่วมงานไม่เกิน 200 คน ตลอดจนการปรับเปลี่ยนไปสู่รูปแบบการแข่งขันแบบออนไลน์ (Virtual run)

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้วิจัยที่สนใจยังสามารถพัฒนาขอบเขตการศึกษาจากสถานที่จัดงานวิ่งมาราธอนจากรั้วมหาวิทยาลัยไปยังแหล่งท่องเที่ยวตามหัวเมืองเศรษฐกิจที่มีการจัดงานวิ่งอย่างต่อเนื่องทุกปี และจะต้องเป็นกลุ่ม

จังหวัดที่ได้รับความนิยมทางการท่องเที่ยว เช่น เชียงใหม่ ภูเก็ต ขอนแก่น นครพนม อุดรธานี กาญจนบุรี ชลบุรี ราชบุรี เป็นต้น เพื่อเป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมการแข่งขันจากกลุ่มตลาดเฉพาะสู่กลุ่มตลาดมวลชนต่อไป

2. ผู้วิจัยที่สนใจสามารถศึกษาประเด็นปัญหาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการปริมาณขยะและของเสียภายในงานวิ่งมาราธอน เนื่องจากการจัดงานในแต่ละครั้งอาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทางธรรมชาติและชุมชนท้องถิ่นในระยะยาว ซึ่งเป็นอีกหนึ่งแผนงานที่ต้องให้ความสำคัญด้วยความตระหนักรู้ โดยสามารถใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีปรากฏการณ์วิทยา และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนักวางแผนจัดงานอีเวนต์ประเภทมาราธอน เพื่อเป็นข้อมูลต่อการออกแบบงานอีเวนต์ให้มีความยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- ก้องศักดิ์ ยอดมณี. (2563, มิถุนายน). *วิ่งเพื่อสุขภาพ วางกำหนดใหม่ในการจัดงานหลังโควิด-19 ผ่อนคลาย*. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/sport/others/1873101>.
- เกรียงไกร กาญจนะโณคิน. (2562). *Hybrid Event Marketing When Digital and Event Become One*. นนทบุรี: ภาพพิมพ์.
- จิตราภรณ์ จรัสรัมย์. (2561). *ขั้นตอนการจัดงานอีเวนต์ กรณีศึกษางาน ICONSIAM Grand Opening จัดโดย บริษัท อินเด็กซ์ ครีเอทีฟ วิลเลจ จำกัด (มหาชน) (การศึกษาระดับปริญญาโทเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี.

- ระชาชนนท์ ทวีผล. (2562). ทศนคติและมุมมองของ PACER ต่อการพัฒนาการจัดงานอีเอนท์ประเภทกีฬาใน ร่วมหาวิทยาลัย กรณีศึกษา Silpakorn Chatham Mini Half Marathon. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 13(2), 154-169.
- รัชพงษ์ เขียวนวนพันธ์. (2561). รูปแบบการจัดการ มหกรรมกีฬาของสโมสรฟุตบอลไทยเพื่อ ส่งเสริมการท่องเที่ยว. *วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย*, 13(2), 37-50.
- ประยูรศรี บุตรแสนคม. (2555). การคัดเลือกตัวแปร พยากรณ์เข้าในสมการถดถอยพหุคูณ. *วารสาร วัฒนาการศึกษา*, 17(1), 43-60.
- ธนวรรณ วินัยเสถียร. (2563, มกราคม). พัฒนาการ อีเว้นท์ยุค 4.0 แรงขับเคลื่อนท่องเที่ยว. สืบค้น จาก https://www.thansettakij.com/content/tech/422437?fbclid=IwAR2MEsDT_wcdl_hpMnYgrPaGj8XqlmOuYWEiDLe6flOw28fB8mHP5zFq_A.
- ลลิตา บงกชพรรณราย. (2560). ปัจจัยด้านการสื่อสาร และทัศนคติที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมงาน วิ่งมาราธอน (วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์ มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สัจจา ไกรสรรัตน์. (2560). แนวทางการสื่อสารอัตลักษณ์ เชิงการแข่งขันของงานวิ่ง สสส. จอมบึงมาราธอน. ในสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏ จอมบึง, รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการ ระดับชาติครั้งที่ 5, ราชภัฏจอมบึงวิจัย 1 มีนาคม 2560. (1165-1177), ราชบุรี.
- อนุทิน ชาญวีรกุล. (2563). เพราะเมืองไทยไม่แพ้ชาติใด ในโลก. *รายงานสภาวะเศรษฐกิจการท่องเที่ยว REVIEW*, 1(2), 54-57.
- Cochran, W. G. (1971). *Sampling Techniques*. (3rd ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Hemmonsby, J., & Tichaawa, T. M. (2018). The effects of major sport event leveraging for tourism and destination branding: The case of South Africa as an emerging destination. *Geojournal of Tourism & Geosites*. 21(1), 213-225.
- Koo, K. S., Byon, K. K. & Thomas, B. (2014). Integrating Event Image, Satisfaction, Behavioral Intentional: Small – Scale Marathon Event. *Sport Marketing Quarterly*, 23(3), 127-137.
- Lampert, R., Olshansky, B., Heidbuchel, H., Lawless, C., & Cannom, D. (2013). Safety of Sports for Athletes With Implantable Cardioverter-Defibrillators; Results of a Prospective, Multinational Registry. *Circulation*, 127(20), 2021-2030.
- Engblom, S. (2010). A Study on Event Management Case: Tomatkamevalen (Doctoral Dissertation). Vaasa University of Applied Sciences, Business Economics and Tourism, Palosaari.
- Pamela, W., & Kirstion, H. (2013). Estimating Consumer's Willingness-to-Pay for Participation in and Traveling to Marathon Events. *Event Management*, 17(3), 271-282.
- Pielichaty, H., Els, G., Reed, I. & Mawer, V. (2017). *Event Project Management*. Routledge: New York.

องค์ประกอบของปัจจัยการตระหนักรู้ต่อจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยว
ของประเทศไทยสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีศักยภาพสูง
The Factors of Awareness Thailand's Destination Tourism
for Chinese Tourists High-Value

จารุวรรณ พิล่า^{1*} เกศรา สุกเพชร²

Charuwan Phila^{1*} Kassara Sukpatch²

Corresponding author's E-mail: Appletwit19@gmail.com

(Received: September 17, 2020; Revised: September 28, 2020; Accepted: September 28, 2020)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของปัจจัยการตระหนักรู้ต่อจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีศักยภาพสูง การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้การดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือการศึกษารายละเอียดของการตระหนักรู้ต่อจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงชาวจีน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทย ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ (ขาออก) จำนวน 400 คน โดยมีเครื่องมือในการเก็บรวบรวมเป็นแบบสอบถามเกี่ยวข้องกับปัจจัยการตระหนักรู้โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) ผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่าปัจจัยการตระหนักรู้ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านตราสินค้าที่อยู่ในใจของผู้บริโภค ด้านการระลึกถึงตราสินค้า ด้านการรู้จักตราสินค้า

คำสำคัญ: การตระหนักรู้ นักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีศักยภาพสูง

Abstract

This research aims to study "The Factors of Awareness Thailand's Destination Tourism for Chinese Tourists High-Value". The objective of this research learns about the components of awareness Thailand's destination tourism for Chinese tourists high-value. In term of quantitative data were collected by using the questionnaires from 400 Chinese tourists at Suvarnabhumi Airport. The sample data were analyzed by statistics such as Confirmatory factor analysis. Finally, The results revealed that, the Destination/Brand Awareness consisting of Top of mind, Brand recall, Brand recognition.

Keywords: destination/brand awareness, Chinese tourist high value

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการจัดการมหาบัณฑิต คณะการจัดการการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

² อาจารย์ประจำคณะการจัดการการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

¹ Master's candidate, Management Program, Graduate School of Tourism Management, National Institute of Development Administration

² Lecturer, Graduate School of Tourism Management, National Institute of Development Administration

ความเป็นมาของปัญหา

ปัจจุบันการท่องเที่ยวได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งในภาคเศรษฐกิจที่เติบโตเร็วที่สุดส่งผลให้แต่ละประเทศต่างตระหนักถึงอิทธิพลของการท่องเที่ยวที่จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาความเจริญรุ่งเรืองของประเทศ เมื่อมีจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวเป็นตัวเลือกให้กับนักท่องเที่ยวมากขึ้นก็ยิ่งส่งผลให้การแข่งขันจะยิ่งทวีความรุนแรง ในขณะที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มุ่งสู่การเป็นผู้นำในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ประเทศไทยเพื่อเป็นจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยว ยอดนิยม (Preferred destination) ทั้งในตลาดต่างประเทศและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) โดยเพิ่มการตระหนักรู้เพื่อสร้างประสิทธิภาพบนโลกสื่อสังคมออนไลน์ในการบริหารจัดการภาพลักษณ์และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเชิงบวกของประเทศไทย และส่งเสริมเอกลักษณ์ความสง่างามของความเป็นไทย เพื่อให้เกิดดุลยภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ได้เน้นการสร้างรายได้โดยการเข้าถึงตลาดที่มีศักยภาพในการใช้จ่ายสูง กลุ่มระดับกลางและระดับบนไปจนถึงระดับผู้ที่ชื่นชอบความหรูหรา โดยการรักษาสถานตลาดเดิมและขยายฐานตลาดใหม่ผ่านการจัดกิจกรรมเทรดโชว์โรดโชว์ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ทั้งนี้วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นการใช้จ่ายนักท่องเที่ยวกลุ่มศักยภาพ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2560) ทั้งนี้ประเทศจีนเป็นประเทศที่ส่งออกนักท่องเที่ยวในปี ค.ศ. 2019 จำนวน 85 ล้านคน ส่งผลให้มีโอกาสสูงในการสร้างรายได้ด้านการท่องเที่ยวสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เกศรา สุกเพชร และ โชคชัย สุเวชวัฒนกุล (2558) พบว่า คนชนชั้นกลางมีจำนวนมากกว่า 14 ล้านคน ในปี ค.ศ. 2014 คนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในธุรกิจสาขาการเงิน การค้า และการผลิต และคนกลุ่มนี้ถือว่าเป็นกลุ่มที่มีกำลังซื้อสูง โดยประชากรกลุ่มนี้จะอยู่กระจัดกระจายในพื้นที่ต่างๆ

ของประเทศ เช่น เมืองเซี่ยงไฮ้ เมืองปักกิ่ง เมืองเทียนจิน อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาด้านภูมิศาสตร์จะพบว่าประชากรกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะอาศัยในเขตเมืองทางตะวันออกของประเทศที่มีกำลังซื้อสูงสุดของจีน ในทางตรงกันข้าม กวอรวรณ สังกักร (2560) ให้ความเห็นว่าประเทศไทยประสบปัญหาคือจำนวนของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทยมีจำนวนมาก (ยกเว้นกลุ่มรายได้สูง) ทำให้ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวในประเทศไทยไม่เพียงพอ ในปัจจุบันนักท่องเที่ยวจีนส่วนใหญ่เป็นคนหนุ่มสาวและวัยทำงานที่มีรายได้มากขึ้นโดยเทคโนโลยีจะเข้ามามีส่วนช่วยสร้างการตระหนักรู้ทำให้ให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักและเข้าใจประเทศจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้นส่งผลให้แต่ละประเทศทั่วโลกจึงจำเป็นต้องหาวิธีและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีเพื่อดึงดูดกลุ่มนักท่องเที่ยวใหม่นี้พร้อมปรับตัวให้สอดคล้องกับเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือการศึกษารองคประกอบการตระหนักรู้ต่อจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงชาวจีน โดยคำถามของงานวิจัยเพื่อศึกษารองคประกอบของปัจจัยการตระหนักรู้ ประกอบด้วยตราสินค้าที่อยู่ในใจของผู้บริโภค การระลึกถึงตราสินค้า การรู้จักตราสินค้า ใช่หรือไม่ และในแต่ละองค์ประกอบด้านใดที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยการตระหนักรู้มากที่สุด

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. บริบททั่วไปเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวศักยภาพสูงชาวจีน

เมื่อพิจารณาเป็นรายมณฑล/เมือง พบว่าพื้นที่ที่มีนักท่องเที่ยวที่มีกำลังซื้อสูงสุดของจีน 9 ลำดับนั้น

ส่วนใหญ่จะกระจายตัวอยู่ภาคตะวันออกตามแนวชายฝั่งทะเลจีนตะวันออก ทั้งนี้พบนักท่องเที่ยวศักยภาพสูงถึง 5.44 ล้านคน เป็นที่ตั้งของเมืองทางเศรษฐกิจขนาดใหญ่ โดยเฉพาะที่เมืองเชียงใหม่ นักท่องเที่ยวศักยภาพสูงถึง 1.55 ล้านคน และอีกหนึ่งพื้นที่ที่พบว่ามีย่านนักท่องเที่ยวศักยภาพสูงจำนวนมาก ได้แก่ ภาคใต้ตอนกลางติดกับเขตปกครองพิเศษฮ่องกงที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวศักยภาพสูงประมาณ 1.99 ล้านคน ซึ่งเป็นที่ตั้งของเมืองใหญ่อย่างนครกวางโจว และนครเซินเจิ้น โดยเฉพาะที่นครกวางโจว พบว่ามีย่านนักท่องเที่ยวศักยภาพสูงเกือบ 7 แสนคน ในขณะที่พื้นที่ทางภาคตะวันตกและตอนกลางของประเทศจีนพบนักท่องเที่ยวศักยภาพสูงน้อยมาก (ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง, 2560)

ตารางที่ 1 พื้นที่กำลังซื้อสูงสุดของจีนในปี ค.ศ. 2017

มณฑล/ เมือง	จำนวน ประชากร/ ล้านคน	ขนาดของ มณฑล/ เมือง (ตร.กม.)	รายได้หลัง หักภาษี เฉลี่ย/ปี (หยวน)	รายได้หลัง หักภาษี เฉลี่ย/ปี (บาท)
เซี่ยงไฮ้	24.28	6,3402	54,305	283,282
ปักกิ่ง	21.54	16,808	52,530	274,022
เจ้อเจียง	53.37	101,800	38,529	200,986
เทียนจิน	15.17	11,760	34,074	177,747
เจียงซู	80.40	102,600	32,070	167,293
กวางตุ้ง	105.94	177,900	30,296	158,039
ฝูเจี้ยน	38.56	1212,400	27,608	144,017
เหอหลิน	43.9	145,900	26,040	135,837
ซานตง	100	157,700	24,685	128,769

ที่มา: ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง (2560)

อีกทั้งการวางแผนในการเดินทางเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวศักยภาพสูงกับกลุ่มทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

นักท่องเที่ยวกลุ่มศักยภาพสูงมีการใช้จ่ายมากกว่ากลุ่มทั่วไปเกือบ 3 เท่า โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายใช้สอยซื้อสินค้าสูงกว่ากลุ่มทั่วไป 4 เท่า ดังตารางที่ 2 อีกทั้งกิจกรรมระหว่างท่องเที่ยวต่างประเทศยอดนิยม 2 อันดับแรก อาทิ การช้อปปิ้ง และการพักผ่อนชายทะเล นอกจากนี้กลุ่มศักยภาพสูงยังชื่นชอบการลิ้มลองอาหารท้องถิ่น การเข้าเยี่ยมชม สถานที่ประวัติศาสตร์ รวมถึงกิจกรรมบันเทิง และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตารางที่ 2 ค่าใช้จ่ายสำหรับการเดินทางของกลุ่มนักท่องเที่ยวศักยภาพสูงชาวจีนเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวทั่วไป

ค่าใช้จ่ายในการ ท่องเที่ยว/ทริป	กลุ่มนักท่องเที่ยว ศักยภาพสูง/ทริป	กลุ่มนักท่องเที่ยว ทั่วไป/ทริป
รวมค่าใช้จ่ายสุทธิ	\$3,520	\$1,270
ค่าที่พักเฉลี่ยต่อคืน	\$280	\$120
ค่าใช้จ่ายที่พักต่อทริป	\$1,200	\$480
ค่าอาหารต่อทริป	\$350	\$150
ช้อปปิ้งต่อทริป	\$1,600	\$390
กิจกรรมต่อทริป	\$270	\$170
เดินทางต่อทริป	\$100	\$80

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2558)

2. ประเภทของนักท่องเที่ยวชาวจีนศักยภาพสูง
การจำแนกกลุ่มย่อยตามคุณลักษณะทางจิตวิทยาของกลุ่มนักท่องเที่ยวศักยภาพสูงชาวจีนจำนวน 2.1 ล้านคน ตามคุณลักษณะทางจิตวิทยา 4Cs Statements (Cross Cultural Consumer Characterisation) ออกได้เป็น 3 กลุ่มย่อย ได้แก่

2.1 กลุ่มที่มีไลฟสไตล์ที่มีกำลังซื้อสูง (Reformer oriented) อายุ 18-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.09 ส่วนใหญ่มีการศึกษาและหน้าที่การงานดี และวิถีการดำเนินชีวิตอย่างเป็นระบบและให้ความสนใจกับ

ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม มีการไต่ตรองก่อนตัดสินใจอีกทั้งยังมีจินตนาการกว้างไกลและต้องการความโดดเด่นหรือมีความแตกต่างที่สามารถยืนยันความสำเร็จของตนได้ มากไปกว่านั้นยังต้องการค้นหาการเรียนรู้สิ่งใหม่ที่น่าสนใจไปทางพัฒนา โดยช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มนี้คือการค้นหาข้อมูลเบื้องต้นได้อย่างครบถ้วนและทันเหตุการณ์ด้วยตัวเอง โดยเฉพาะผ่านเว็บไซต์ที่รวบรวมเนื้อหา (Top portal site) อาทิ Baidu Qihoo 360 หรือ Sohu รวมถึงหนังสือแนะนำการเดินทางและข้อมูลจากบริษัทที่ปรึกษาด้านการท่องเที่ยวหรือบริษัททัวร์ มากไปกว่านั้นข้อมูลบอกเล่าจากเพื่อนๆ หรือญาติที่อยู่ในสังคมระดับเดียวกันก็มีอิทธิพลสูงอีกด้วย

2.2 กลุ่มที่มีไลฟ์สไตล์แบบครอบครัวที่อบอุ่น อายุ 30-45 ปี (High-value mainstream oriented) คิดเป็นร้อยละ 35.37 นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีอยู่ในทุกช่วงอายุและทุกเพศ กล่าวได้ว่านักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีหลากหลายอาชีพโดยคนกลุ่มนี้มีความเชื่อนบนธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติเดิมๆ โดยกิจวัตรประจำวันเหมือนกันทุกวัน อีกทั้งยังคำนึงถึงความคุ้มค่าของการใช้เงินและไม่ชอบการลองอะไรใหม่ๆ มากไปกว่านั้นนิยมใช้การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนและเพิ่มความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว โดยกลุ่มนี้จะแสดงความสำเร็จผ่านการแต่งกายเครื่องประดับ ทั้งนี้ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นต้องคุ้มค่ากับความสะดวกสบาย ปลอดภัย หรือหรูหรามากกว่า โดยช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มนี้คือข้อมูลจากหนังสือแนะนำการเดินทางมีความสำคัญ รวมถึงคำบอกเล่าจากเพื่อนๆ หรือญาติซึ่งกลุ่มนี้ให้ความเชื่อถือกับข้อมูลจากบริษัททัวร์ มากกว่ากลุ่มศักยภาพสูงอื่นๆ

2.3 กลุ่มที่มีไลฟ์สไตล์แบบ ผู้คว้าชัย (Succeeder oriented) อายุ 46-55 ปี คิดเป็นร้อยละ

56.42 เป็นกลุ่มผู้มีการศึกษายุคหลังการปฏิวัติวัฒนธรรมของจีน ส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจดำรงตำแหน่งผู้บริหารหรือวิชาชีพเฉพาะ โดยมีลักษณะความสนใจกับภาพลักษณ์ของตน โดยเฉพาะการแต่งกายและแฟชั่นตามสมัย มีเชื่อมั่นตนเองสูง เชื่อว่าตนเองฉลาด แสวงหาความท้าทายรูปแบบใหม่ๆ ต้องการเกียรติและศักดิ์ศรีผ่านการได้รับอภิสิทธิ์ที่แตกต่างโดยช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มนี้คือหนังสือแนะนำการเดินทางรวมถึงข้อมูลจากบริษัทที่ปรึกษาด้านการท่องเที่ยวหรือบริษัททัวร์ ข้อมูลอีกส่วนหนึ่งเป็นการแสวงหาเองทางอินเทอร์เน็ต ทั้งเว็บไซต์และสมาร์ตโฟนผ่าน เว็บไซต์ที่รวบรวมเนื้อหา (Top portal site) อาทิ Baidu Qihoo 360 หรือ Sohu อีกช่องทางหนึ่ง ได้แก่ การบอกต่อในด้านบวก (Word of mouth) จากเพื่อนหรือญาติที่อยู่ในสังคมระดับเดียวกัน สอดคล้องกับ Sutinyamanee (2019) นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุจะมีพฤติกรรมและรูปแบบของการท่องเที่ยวที่แตกต่างจากนักท่องเที่ยวทั่วไปคือ การบริการที่มีคุณภาพและตัดสินใจซื้อด้วยเหตุผลและใช้ความพึงพอใจเป็นหลัก มากไปกว่านั้นยังมีความสามารถในการซื้อบริการในราคาสูงอีกด้วย

3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการตระหนักรู้ต่อจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยว

การตระหนักรู้ต่อจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยว หมายถึง ระดับของการรับรู้ของผู้บริโภคที่จะรับรู้ทุกส่วนประกอบต่างๆ ของตราสินค้าแล้วตีความหมายไปตามการรับรู้ซึ่งเป็นสิ่งที่ลูกค้าจะตระหนักรู้หรือระลึกถึงตราสินค้าทั้งในด้านคุณลักษณะของสินค้าและบริการที่มีความเชื่อมโยงถึงตราสินค้าได้โดยผ่านการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ (Aaker, 1991) อีกทั้ง Ghodeswar (2008) ยังกล่าวอีกว่าว่าการวางตำแหน่งของแบรนด์ (Brand positioning) จะช่วยในการจัดลำดับ

ความสำคัญของรูปแบบการสื่อสารที่จะช่วยกำหนดการสื่อสารแต่ละกลุ่มเป้าหมายได้ ดังนั้นการตระหนักรู้ต่อจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวควรประกอบด้วย 3 ประการดังนี้

3.1 ตราสินค้าที่อยู่ในใจของผู้บริโภค (Top of mind) คือ การอยู่ในความทรงจำของลูกค้าโดยลูกค้านั้นมีความทัศนคติที่ดีต่อสินค้ารวมถึงความจงรักภักดีต่อตราสินค้า การจดจำชื่อตราสินค้า การรับรู้ถึงคุณภาพและการเชื่อมโยงซึ่งจะสะท้อนภาพลักษณ์ต่างๆ ของตราสินค้า (Aaker, 1991) มากไปกว่านั้นลูกค้าจะเลือกตราสินค้าสินค้าที่เป็นที่รู้จักและจะซื้อบ่อยครั้งอีกด้วย (Szöcs & Berács, 2015)

3.2 การระลึกถึงตราสินค้า (Brand recall) คือ การอยู่ในความทรงจำของลูกค้าแต่ต้องใช้เวลาในการนึกถึงโดยสามารถเอ่ยชื่อตราสินค้าได้ โดยไม่มีสิ่งใดที่เตือนความทรงจำ (Aaker, 1991) ซึ่งตราสินค้าจะอยู่ในความทรงจำของลูกค้าทำได้โดยการทดลองใช้หรือต้องเป็นสิ่งที่ดีเพิ่มความพอใจให้กับลูกค้าสิ่งเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่คอยกระตุ้นลูกค้าเสมอ (Keller, 2013) อย่างไรก็ตามการสื่อสารทางการตลาดที่มีประสิทธิภาพซึ่งมีรายละเอียดสูงจะทำให้ผู้บริโภคได้สะดวกมากขึ้นจากการหาข้อมูลเพราะการสื่อสารจะช่วยสร้างการรับรู้ของผู้บริโภค เนื่องจากการสื่อสารที่ออกแบบมาตรงกับกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายจึงส่งผลให้เกิดความคาดหวังนำไปสู่การตัดสินใจในอนาคต (Laemlaksakul, 2016)

3.3 การรู้จักตราสินค้า (Brand recognition) คือ การกระตุ้นให้ลูกค้าจำได้แต่ไม่สามารถนึกชื่อของตราสินค้าได้แต่จะมีสิ่งเตือนความทรงจำ อาทิ การเห็นโฆษณา และได้ยินเรื่องราวบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับตราสินค้า (Aaker, 1991) ดังนั้นหากมีการกระตุ้นเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลให้ตราสินค้าจะอยู่ในความทรงจำของลูกค้าเมื่อต้องเห็นบางสิ่งถึงจะนึกชื่อตราสินค้าออก (Keller, 2013)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative approach) ในช่วงเดือน สิงหาคม พ.ศ. 2561 – มิถุนายน พ.ศ. 2563 โดยการศึกษาครั้งนี้ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้คือ นักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างคือนักท่องเที่ยวชาวจีน ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ (ขาออก) และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเริ่มต้นโดยการทำหนังสือขออนุญาตผู้อำนวยการท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เพื่อนำแบบสอบถามเก็บข้อมูลความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยวชาวจีน ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ (ขาออก) จำนวน 400 ชุด โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างการวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดคุณลักษณะของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในการใช้เป็นคำถามเพื่อคัดกรองผู้ที่เหมาะสมในการวิจัยโดยเริ่มต้นจากสอบถามกลุ่มตัวอย่างตามกระบวนการจากรายละเอียดคำถาม ดังนี้

1. เป็นนักท่องเที่ยวจีนที่เดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทย ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ขาออก
2. เป็นนักท่องเที่ยวจีนที่อาศัยอยู่ใน 9 เมือง ได้แก่ เมืองเชียงใหม่ เมืองปักกิ่ง มณฑลเจ้อเจียง เมืองเทียนจิน มณฑลเจียงซู มณฑลกวางตุ้ง มณฑลฝูเจี้ยน มณฑลเหลียวหนิง และมณฑลซานตง
3. หรือเป็นนักท่องเที่ยวจีนที่มีรายได้เฉลี่ยตั้งแต่ 50,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป

หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบ แล้วทำการให้คะแนน และลงรหัส ต่อจากนั้นจึงนำมาทำการประมวลผลและทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA) เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างตัวแปรแฝงแต่ละตัวแปรสังเกต

ของทั้งตัวแปรภายนอกและตัวแปรภายใน ซึ่งการวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวแปรนั้นเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวแปรแฝงที่ไม่สามารถสังเกตได้ และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Second order factor analysis) เพื่อยืนยันการวิเคราะห์องค์ประกอบครั้งแรกว่าตัวแปรแฝงในองค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่หนึ่งอยู่ภายใต้องค์ประกอบเดียวกัน โดยพิจารณาจากค่าสถิติของความสอดคล้องระหว่างโมเดลและข้อมูลเชิงประจักษ์

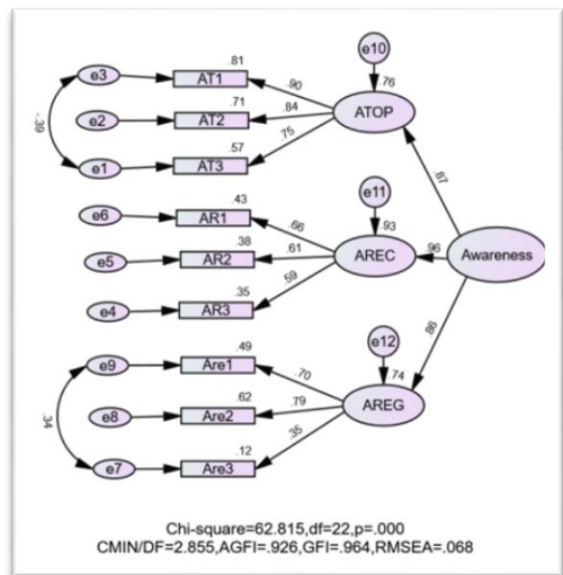
ผลการวิจัย

การสรุปผลวิจัยตามวัตถุประสงค์ 3 ข้อดังนี้

1. วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบเรื่องของการตระหนักรู้ต่อจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงชาวจีนจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยการตระหนักรู้ต่อจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวประกอบด้วย ตราสินค้าที่อยู่ในใจของผู้บริโภคการระลึกถึงตราสินค้าการรู้จักตราสินค้า

1.1 ผลการศึกษาคำศัพท์ประกอบการตระหนักรู้ต่อจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย สำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงชาวจีนพบว่า ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สอง ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ พบว่าค่าสัมประสิทธิ์คะแนนมาตรฐานของน้ำหนักรวมขององค์ประกอบมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จำแนกตามองค์ประกอบได้ดังนี้ ตราสินค้าที่อยู่ในใจของผู้บริโภค (ATOP) มีค่าสัมประสิทธิ์คะแนนมาตรฐานของน้ำหนักเท่ากับ 0.873 การระลึกถึงตราสินค้า (AREC) มีค่าสัมประสิทธิ์คะแนนมาตรฐานของน้ำหนักเท่ากับ 0.963 และการรู้จักตราสินค้า (AREG) มีค่าสัมประสิทธิ์คะแนนมาตรฐานของน้ำหนักเท่ากับ 0.861

1.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second order confirmatory factor analysis) พบว่าโมเดลการวัดองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของการตระหนักรู้ต่อจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงชาวจีน โดยผู้วิจัยปรับโมเดลให้มีความสอดคล้องกลมกลืนกันมากขึ้น ซึ่งปรับโมเดลนั้นจะพิจารณาค่าเสนอแนะจากโปรแกรมหรือดัชนีโมเดลและการเปลี่ยนแปลงพารามิเตอร์ที่คาดหวังมาตรฐาน จนกระทั่งโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิเคราะห์โมเดลที่มีการปรับแก้แล้ว คือ $\text{Chi-Square} = 62.815$, $\text{df} = 22$, $P = .000$, $\text{Chi-Square/df} = 2.885$, $\text{RMSEA} = 0.68$, $\text{GFI} = 0.964$, $\text{AGFI} = 0.926$ ซึ่งดัชนีดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด

ภาพที่ 1 โมเดลการวัดองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของการตระหนักรู้ต่อจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงชาวจีน

จากผลการศึกษาข้างต้นสามารถสร้างการตระหนักรู้ต่อจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวของ

ประเทศไทยสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีศักยภาพสูงได้ดังนี้

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ควรรับผิดชอบปัจจัยการตระหนักรู้ทั้ง องค์ประกอบ 3 เนื่องจากจะเป็นการสร้างการตระหนักรู้ในแต่ละระดับและใช้เครื่องมือที่แตกต่างกันแต่จุดเป้าหมายคือการประชาสัมพันธ์จุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวของประเทศไทยสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีศักยภาพสูงโดยวิธีดังต่อไปนี้

การเสริมสร้างปัจจัยการตระหนักรู้ด้านตราสินค้าที่อยู่ในใจของผู้บริโภคต่อจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยว ผลการศึกษาในครั้งนี้ปัจจัยการตระหนักรู้มีค่าน้ำหนักของตัวแปรที่มีค่าอิทธิพลต่อด้านตราสินค้าที่อยู่ในใจของผู้บริโภคเท่ากับ 0.87 สามารถทำได้โดยการส่งเสริมการสร้างเอกลักษณ์หรือการสร้างแบรนด์ให้กับสินค้าหรือบริการที่สร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับนักท่องเที่ยวมั่นใจเพื่อให้เกิดการบอกต่อกันในด้านบวกที่จะกระตุ้นอารมณ์ความรู้สึกของนักท่องเที่ยวให้ออกเดินทางท่องเที่ยวซ้ำอีกครั้ง นอกจากนี้ยังเป็นตัวเลือกแรกๆ ที่นักท่องเที่ยวต้องการเดินทางมาท่องเที่ยว อาทิเช่น ตราสินค้าจะอยู่ในใจของผู้บริโภคได้นั้นประเทศไทยหรือจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวจะต้องมีเอกลักษณ์อย่างชัดเจนเพื่อให้เอกลักษณ์เหล่านี้อยู่ในความคิดของนักท่องเที่ยวเสมอและนึกถึงชื่อประเทศไทยได้โดยไม่มีสิ่งกระตุ้น

การเสริมสร้างปัจจัยการตระหนักรู้การระลึกถึงตราสินค้าต่อจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยว ผลการศึกษาในครั้งนี้ปัจจัยการตระหนักรู้มีค่าน้ำหนักของตัวแปรที่มีค่าอิทธิพลต่อด้านตราสินค้าที่อยู่ในใจของผู้บริโภคเท่ากับ 0.93 อีกทั้งยังเป็นตัวชี้วัดที่เป็นตัวแทนที่จะสื่อถึงการตระหนักรู้มากที่สุดสามารถทำได้โดยการพัฒนาสารที่ต้องการสื่อออกไปไม่ว่าจะเป็น

การโฆษณา คลิปวิดีโอ ภาพ เสียง เพลง หรือการเล่าเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวให้เป็นທີ່จดจำ และนึกถึงได้เมื่อต้องการจะเดินทางท่องเที่ยวซึ่งจะเป็นตัวช่วยในการสร้างการรับรู้และกระตุ้นเมื่อนึกถึงแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เนื่องจากสิ่งที่ต้องการจะสื่อสารจะต้องตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายจึงจะส่งผลให้เกิดการตัดสินใจในการเดินทางออกท่องเที่ยวมายังจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยในอนาคต อาทิเช่น เมื่อนักท่องเที่ยวนึกถึงสปา อาหาร และวัฒนธรรม จะต้องนึกถึงประเทศไทย โดยต้องมีสิ่งกระตุ้นจึงจะนึกถึงประเทศไทยได้

การเสริมสร้างปัจจัยการตระหนักรู้ด้านการรู้จักตราสินค้าต่อจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยว ผลการศึกษาในครั้งนี้ปัจจัยการตระหนักรู้มีค่าน้ำหนักของตัวแปรที่มีค่าอิทธิพลต่อด้านตราสินค้าที่อยู่ในใจของผู้บริโภคเท่ากับ 0.86 สามารถทำได้โดยวิเคราะห์จุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยในแต่ละแห่งว่ามีจุดแข็ง และโอกาสด้านในบ้างที่จ่านำมาเสนอสู่กลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายหลัก จากนั้นทำการตลาดแบบบูรณาการ การใช้การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการที่ใช้เครื่องมือในการสื่อสารหลากหลายรูปแบบเพื่อสร้างการรับรู้ โฉมหน้าใจผู้บริโภคให้เกิดพฤติกรรมซื้อสินค้าและบริการ เพื่อสร้างการตระหนักรู้และเข้าถึงลูกค้ากลุ่มเป้าหมายได้มากที่สุด ทั้งนี้ต้องปรับปรุงการสื่อสารอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ทั้งนี้การกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวจำได้แต่ไม่สามารถนึกชื่อของตราสินค้าได้แต่จะมีสิ่งที่เตือนความทรงจำ อาทิ การเห็นโฆษณา และได้ยินเรื่องราวบางอย่างที่เกี่ยวข้องจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นให้เกิด

การจดจำได้ โดยวิธีการดังต่อไปนี้ 1) การทำการโฆษณาซ้ำๆ เพื่อโฆษณาจดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยว รวมถึงสินค้าและบริการผ่านช่องทางการสื่อสารทางการตลาดซ้ำๆ 2) การเตือนความจำเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถจำข้อมูลต่างๆ ได้ 3) การใช้สิ่งเร้าที่จดจำได้ง่ายนักท่องเที่ยวสามารถจดจำจดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวได้ง่ายมากขึ้น หากข้อมูลของผู้ดูแลจดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวโน้มน้าวได้ง่ายต่อการเข้าใจและจดจำ โดยคำศัพท์เชิงรูปธรรมที่จะช่วยในของการจดจำดีกว่าคำศัพท์เชิงนามธรรม อาทิ คำขวัญจังหวัด 4) การสนับสนุนให้เกิดการประมวลข้อมูลอย่างลึกซึ้งโดยนำข้อมูลใหม่มาเชื่อมโยงกับข้อมูลเก่าก็จะสามารถทำให้นักท่องเที่ยวสามารถจดจำได้ดีมากยิ่งขึ้น 5) การใช้ภาพซึ่งภาพเป็นช่องทางการสื่อสารอีกหนึ่งช่องทางในการนำเสนอจดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวที่สามารถทำให้เกิดการจดจำได้ดีมากยิ่งขึ้นและอยู่ในความทรงจำระยะยาว ดังนั้นการใช้การตลาดแบบบูรณาการจะทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกว่าคุณแต่ยังนึกชื่อของประเทศไทยไม่ออกทั้งที่ยังมีความรู้สึกคุ้นเคยอยู่

อภิปรายผล

ปัจจัยการตระหนักรู้ต่อจดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวสำหรับด้านตราสินค้าที่อยู่ในใจของผู้บริโภคจะเกิดผลก็ต่อเมื่อทำโฆษณาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การตลาดแบบโต้ตอบ กิจกรรมทางการตลาดแบบบูรณาการเป็นเวลายาวนานและซ้ำไปซ้ำมาจะช่วยในการสร้างการจดจำในรายละเอียดของสิ่งที่นำเสนอ (Barreda, Bilgihan, Nusair & Okumus, 2015) และในด้านของการอยู่ในความทรงจำของนักท่องเที่ยวนั้นต้องใช้เวลาในการนึกคิด จะเกิดผลก็ต่อเมื่อนักท่องเที่ยวสามารถเอ่ยชื่อจดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวได้

โดยไม่มีสิ่งใดที่เตือนความทรงจำ (Aaker, 1991) สอดคล้องกับ Keller (2013) กล่าวว่าจดหมายปลายทางที่จะเข้าไปอยู่ในความทรงจำของนักท่องเที่ยวได้นั้นต้องทำให้เกิดประสบการณ์ หรือต้องเป็นสิ่งที่เติมเต็มความสุขให้กับนักท่องเที่ยว สิ่งเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่คอยกระตุ้นนักท่องเที่ยวได้อยู่เสมอ มากไปกว่านั้นในด้านของการรู้จักตราสินค้าโดยการปรับปรุงการสื่อสารอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวจำได้แต่ไม่สามารถนึกชื่อของตราสินค้าได้แต่จะมีสิ่งเตือนความทรงจำ อาทิ การเห็นโฆษณา และได้ยินเรื่องราวบางอย่างที่เกี่ยวข้องจดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นให้เกิดการจดจำได้ (Aaker, 1991; Keller, 2013)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสามารถสรุปโมเดลที่ได้ดังกรอบแนวคิดการวิจัย ผลการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของโมเดลที่สร้างขึ้นจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยจะแสดงผลดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนที่สำคัญ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับโมเดลให้มีความสอดคล้องกลมกลืนกันมากขึ้น ซึ่งการปรับโมเดลนั้น จะพิจารณาค่าเสนอแนะจากโปรแกรมหรือดัชนีโมเดลและการเปลี่ยนแปลงพารามิเตอร์ที่คาดหวังมาตรฐานจนกระทั่งโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิเคราะห์โมเดลที่มีการปรับแก้ คือ Chi-Square = 62.815, df = 22, p = .000, Chi-Square/df = 2.855, RMSEA = 0.68, GFI = 0.964 และ AGFI = 0.926 ซึ่งดัชนีดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดในด้านของปัจจัยการตระหนักรู้ต่อจดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวด้านตราสินค้าที่อยู่ในใจของผู้บริโภค (Top of mind) ตัวบ่งชี้คือจดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวในประเทศไทยอยู่ในความคิดของนักท่องเที่ยว

อยู่เสมอ รองลงมาในด้านของปัจจัยการตระหนักรู้ต่อจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวด้านการระลึกถึงตราสินค้า (Brand recall) ตัวบ่งชี้เมื่อนึกถึงการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจะนึกถึงνωดสป่าไทย อาหารไทย วัฒนธรรมไทย และสุดท้ายปัจจัยการตระหนักรู้ต่อจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวด้านการรู้จักตราสินค้า (Brand recognition) ตัวบ่งชี้คือการที่นักท่องเที่ยวเคยเห็นการโฆษณาของการท่องเที่ยวของประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีขอบเขตในการศึกษา หากมีผู้สนใจศึกษาวิจัยในลักษณะนี้ต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

1. ผลการศึกษาในครั้งนี้การระลึกถึงตราสินค้า (Brand recall) เป็นภาพรวมที่จะนำไปสู่การระลึกถึงเท่านั้นดังนั้นควรที่จะพัฒนาให้ไปสู่การเข้าไปอยู่ในความทรงจำของนักท่องเที่ยวด้วย

2. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาภาพรวมของจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวในประเทศไทยสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนศักยภาพสูง ดังนั้นการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปควรจะมีการศึกษาวิจัยในจังหวัดที่เป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายกลุ่มเป็นนักท่องเที่ยวจีนศักยภาพสูง

3. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษา ก่อนเกิดโรคระบาดโควิด-19 ดังนั้นการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปควรศึกษาในภาวะหลังโรคระบาดโควิด-19 ว่ามีการองค์ประกอบใดเพิ่มเติมที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยว

กิตติกรรมประกาศ

บทความเรื่องนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่องความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของการตระหนักรู้ภาพลักษณ์ ความจงรักภักดีต่อจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงชาวจีนได้รับการสนับสนุนการวิจัยแผนงาน พัฒนาบัณฑิตศึกษา จากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

เอกสารอ้างอิง

- กวรรณ สงขร, และ คณะ. (2560). รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว: ตลาดนักท่องเที่ยวจีน (รายงานการวิจัย). เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สืบค้นจาก http://www.sri.cmu.ac.th/~ctrd/uploads/files/file_20171206_1512541832.pdf
- เกศรา สุขเพชร และ โชคชัย สุเวชวัฒนกุล. (2558). รายงานการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การจัดการใช้อุปทานการท่องเที่ยวไทยเพื่อการรองรับนักท่องเที่ยวจีนกลุ่มคุณภาพ (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ศูนย์ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ.
- วสวัตดี สุติญญานถี. (2562). สังคมสูงวัยกับรูปแบบการท่องเที่ยว: ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกรูปแบบการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล. วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 19(1), 95-109.

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2558). รายงานสรุปฉบับผู้บริหารโครงการศึกษาตลาดนักท่องเที่ยวศักยภาพสูงจีน อินเดีย รัสเซีย. กรุงเทพฯ: บริษัท อินทัช รีเสิร์ช แอนด์ คอนซัลแทนซ์ จำกัด.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2560). รายงานประจำปี 2560. สืบค้นจาก <https://www.tat.or.th/th/about-tat/annual-report>
- ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง. (2560). รายได้ชาวจีนใน 31 มณฑลเมืองประจำปี 2559 เชียงไฮ่ ปักกิ่ง และเจ้อเจียงติด 8 อันดับแรก. สืบค้นจาก <https://www.thaibizchina.com/%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B9%84%E0%B8%94%E0%B9%89%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%88%E0%B8%B5%E0%B8%99%E0%B9%83%E0%B8%99-31-%E0%B8%A1%E0%B8%93%E0%B8%91%E0%B8%A5-%E0%B9%80%E0%B8%A1%E0%B8%B7/>
- Aaker (1991). *Managing brand equity: capitalizing on the value of a brand name*. New York: A Division of Simon & Schudter Inc.
- Barreda, A. A., Bilgihan, A., Nusair, K., & Okumus, F. (2015). Generating brand awareness in Online Social Networks. *Computers in Human Behavior*, 50, 600-609. Doi: 10.1016/j.chb.2015.03.023
- Ghodeswar, B. M. (2008). Building brand identity in competitive markets: a conceptual model. *Journal of Product & Brand Management*, 17(1), 4-12.
- Keller, K. L. (2013). *Strateic Brand Management Building, Measuring, And Manaing Brand Equity*. England: Pearson Education Limited.
- Laemlaksakul, T. (2016). *Developing perceptions and brand equity to enhance the potential of adventure tourism in bencha burapha suvarnabhumi provinces*. (Doctoral dissertation). Tourism Management, Graduate School, National Institute of Development Administration. Retrieved from <http://libdms.nida.ac.th/thesis6/2016/b196956.pdf>
- Szőcs, A., & Berács, J. (2015). A Causal Model of Consumer-Based Brand Equity. *Acta Universitatis Sapientiae, Economics and Business*, 3(1), 5-26. Doi: 10.1515/auseb-2015-0001

ศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสู่การพัฒนา รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในภูมิภาคตะวันตก

The Potential Management of the Tourist Attractions on Health Tourism Development in the Western Region

ธนวรรษ ดอกจันทร์¹ นิพล เชื้อเมืองพาน¹

Thanawat Dokchan¹ Nipon Chuamuangphan¹

Corresponding author's E-mail: Thanawat.khing@hotmail.com¹

(Received: August 18, 2020; Revised: September 3, 2020; Accepted: November 4, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของแหล่งท่องเที่ยวในภูมิภาคตะวันตกต่อการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในพื้นที่ 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครปฐม จังหวัดราชบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นการวิจัยแบบคุณภาพ โดยการลงพื้นที่สำรวจด้วยตัวเอง เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ กลุ่มคนในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว หรือเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว จำนวน 10 คน ต่อพื้นที่ ตามกรอบปัจจัยการจัดการการท่องเที่ยวใน 5 มิติ คือ มิติคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว มิติความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว มิติปัจจัยพื้นฐานทางการท่องเที่ยว มิติการบริหารจัดการท่องเที่ยว และมิติด้านคุณค่าแหล่งท่องเที่ยว

จากการศึกษาพบว่า พื้นที่ที่มีศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคตะวันตกประกอบด้วย 5 ชุมชน ได้แก่ 1) ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม มีศักยภาพคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับดี 2) ชุมชนตลาดน้ำเหล่าตั๊กลัก จังหวัดราชบุรี มีศักยภาพคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3) ชุมชนหนองโรง จังหวัดกาญจนบุรี มีศักยภาพคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 4) ชุมชนหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี มีศักยภาพคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับดี และ 5) ชุมชนห้วยสัตว์ใหญ่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีศักยภาพคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับดี ซึ่งทั้ง 5 พื้นที่ดังกล่าวมีความโดดเด่นทางด้านทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ เหมาะสมในการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพตามศักยภาพและเชื่อมโยงในแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 5 แหล่งพื้นที่และได้มาซึ่ง รูปแบบการท่องเที่ยวแบบ ครึ่งวัน หนึ่งวัน และแบบสองวันหนึ่งคืน

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การจัดการการท่องเที่ยว ภูมิภาคตะวันตก

Abstract

This research aimed to study the health tourism attractions and its potential in the western region on health tourism development in 5 provinces area of Thailand, which are Nakhon Pathom Province, Ratchaburi province, Kanchanaburi province, Phetchaburi province and Prachuap Khiri Khan Province. Using a qualitative

¹ อาจารย์สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

¹ Lecturers, Tourism and Hotel Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University

method research to study on field survey by yourself. Study tourism factors, according to the dimensions of the health tourist attractions in 5 areas of western region, which are quality of tourist attractions dimension, tourist safety dimension, basic tourism fundamental dimension, tourism management dimension and tourists' attractions dimension.

The results revealed that there were 5 potential areas in western, that were 1) Mahasawat Community in Nakhon Pathom province has the potential of tourist attraction quality in the overall at a good level, 2) Lao Tuk Lak floating market in Ratchaburi province has the potential of tourist attraction quality in the overall at a moderate level, 3) Nong Rong Community in Kanchanaburi province has the potential of tourist attraction quality in the overall at a moderate level, 4) Nong Ya Plong Community in Phetchaburi province has the potential of tourist attraction quality in the overall at a good level and 5) Huaysatyai Community in and Prachuap Khiri Khan Province has the potential of tourist attraction quality in the overall at a good level. All of 5 areas are unique in natural resources and local culture. They are suitable for development to support health tourism according to the potential and linkage in all 5 destinations, the half-day, One day Trip and Two days one-night trip styles.

Keywords: health tourism, tourism management, western region

ความเป็นมาของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมภาคการบริการที่มีผลสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย นอกจากสร้างรายได้โดยมีมูลค่าเป็นอันดับต้นของมูลค่าทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศแล้ว ยังเป็นอุตสาหกรรมที่ทำให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย เกิดการลงทุน การจ้างงาน จนนำไปสู่การกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น ซึ่งในแต่ละปีสามารถสร้างรายได้ในรูปของเงินตราต่างประเทศ บิลหลายแสนล้านบาท และสร้างกระแสเงินหมุนเวียนภายในประเทศจากคนไทยเที่ยวไทยนับแสนล้านบาทเช่นกัน จากข้อมูลจากกองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2563) ประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามามากถึง 39.79 ล้านคน และมีรายได้มากถึง 1.93 ล้านล้านบาท ในขณะที่ประเทศไทยเองมีความได้เปรียบทางการท่องเที่ยว ซึ่งมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลายรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจุดแข็ง

เรื่องธรรมชาติที่สวยงาม คนไทยใจดี มีรูปแบบทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ มีประวัติศาสตร์น่าสนใจนับรวมไปถึงอาหาร และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (ศูนย์ข้อมูลความรู้ประชาคมอาเซียน, 2555)

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health tourism) เป็นการเดินทางไปท่องเที่ยว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวสวยสดงดงามในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ และวัฒนธรรมเพื่อเรียนรู้ถึงวิถีชีวิต การพักผ่อนหย่อนใจ และเรียนรู้วิธีการรักษาสุขภาพกายและใจให้ได้รับความเพลิดเพลิน มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น โดยในภูมิภาคเอเชียมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องอยู่ที่ร้อยละ 28.00 อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงด้านประชากรศาสตร์ ค่ารักษาพยาบาล ระยะเวลาในการดูแลรักษา และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่ส่งผลให้ผู้คนมีอายุเพิ่มขึ้น (สมบัติ

กาญจนกิจ และคณะ, 2561) อีกทั้งประเทศไทยยังได้กำหนดวิสัยทัศน์ให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพของโลก (Thailand hub of wellness and medical services) ภายใน 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2560-2569) ซึ่งมียุทธศาสตร์ที่สำคัญคือ การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการจัดบริการสุขภาพ และส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางของสุขภาพนานาชาติ (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2562)

การท่องเที่ยวในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทยโดยเฉพาะ 5 พื้นที่หลัก ได้แก่ จังหวัดนครปฐม จังหวัดราชบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม ทำให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวและเป็นที่สนใจในด้านท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ประกอบกับพื้นที่หลายจังหวัดมีชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สหภาพเมียนมาร์ ดังนั้นการดึงเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่แสดงถึงวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น รูปแบบการจัดงาน การนำเสนอที่น่าสนใจ และแสดงถึงศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ภูมิกาคนี้ จึงถือได้ว่าการท่องเที่ยวเป็นประตูด่านแรกที่จะนำไปสู่การทำธุรกิจท่องเที่ยวในอาเซียน ฉะนั้น ภูมิภาคตะวันตกจึงถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีต้นทุนที่สามารถนำมาพัฒนาสู่การเป็นแหล่งการท่องเที่ยวผ่านการนำเสนอธรรมชาติ วัฒนธรรม การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในแหล่งท่องเที่ยวนั้นต้องประกอบไปด้วยเอกลักษณ์ของสถานที่ ทศนคติทั้งของนักท่องเที่ยวและชุมชนต่อสถานที่ และปัจจัยที่ก่อให้เกิดอารมณ์ทางด้านบวกในขณะที่เยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวนั้น (Cai, 2002) การมีการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสามารถส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่ให้มีความพร้อมในการรองรับการท่องเที่ยว รวมทั้งยังสนับสนุนให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ในระยะยาวได้ ดังนั้นจึงควรส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่กำลังเป็นที่สนใจ และได้รับความนิยมให้มีคุณภาพรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว จากการศึกษาเบื้องต้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะการศึกษาถึงศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสู่การพัฒนาารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคตะวันตก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสู่การพัฒนาารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนในการศึกษา ได้แก่ 1) การศึกษาข้อมูลและวิจัยข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง 2) การสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามแนวคิดและทฤษฎีจากการทบทวนวรรณกรรม 3) การสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคตะวันตก 4) ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเ้า และ 5) วิเคราะห์และนำเสนอผล

2. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลหลัก

ประชากร คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและส่วนได้ส่วนเสียกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคตะวันตก โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ประกอบด้วยกลุ่มผู้นำในชุมชน กลุ่มผู้ประกอบการ ประชาชนชาวบ้าน ชาวบ้าน และนักท่องเที่ยว จากในพื้นที่ชุมชนท่องเที่ยวล่องเรือคลองมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม ชุมชนตลาดน้ำเหล่าตั๊กลัก จังหวัดราชบุรี ชุมชนพุ่น้ำร้อนหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ชุมชนหนองโรง จังหวัดกาญจนบุรี และชุมชนป่าละอู จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พื้นที่ละ 10 คน รวมทั้งหมด

50 คน โดยการคัดเลือกพื้นที่ชุมชนที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภาคตะวันตก ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ปัจจัยการท่องเที่ยว 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การเข้าถึง 2) สิ่งอำนวยความสะดวก 3) ที่พัก 4) จุดดึงดูดใจ และ 5) กิจกรรมการท่องเที่ยว นำไปสู่งการทำวิจัยในพื้นที่เป้าหมายดังกล่าว (ประพนธ์ เล็กสุมา และคณะ, 2562)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างประเด็นทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพใน 5 มิติ ประกอบด้วย 1) มิติคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว 2) มิติความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว 3) มิติปัจจัยพื้นฐานทางการท่องเที่ยว 4) มิติการบริหารจัดการท่องเที่ยว และ 5) มิติคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ตามประเด็นข้อคำถามจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยการสร้างประเด็นหลักในการวิเคราะห์ (Thematic analysis) ซึ่งประเด็นหลักในการวิเคราะห์เหล่านี้ จะอยู่บนพื้นฐานกรอบการวิจัย

ผลการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ศึกษาถึงศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสู่การพัฒนาในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคตะวันตก ได้แก่ 1) มิติคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว 2) มิติความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว 3) มิติปัจจัยพื้นฐานทางการท่องเที่ยว 4) มิติการบริหารจัดการท่องเที่ยว และ 5) มิติคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว จะเป็นการศึกษาสิ่งที่มีและสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่า

ซึ่งได้ผลการศึกษาตามพื้นที่การศึกษา 5 พื้นที่ ดังนี้

1. ชุมชนท่องเที่ยวล่องเรือคลองมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม

มิติคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีกิจกรรมที่สามารถดึงดูดใจถึง 6 กิจกรรม คือ 1) นั่งเรือชมวิถีชีวิตริมคลองมหาสวัสดิ์ 2) พายเรือเก็บดอกบัวที่นาบัวลุ่มแจ่ม 3) นั่งรถอีแต็กชมสวนผลไม้ 4) การทดลองทำข้าวตัง 5) ชิมผักข้าวแปรรูป และ 6) ชมสวนกล้วยไม้ มีเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าบ้านในการต้อนรับนักท่องเที่ยวอยู่ทุกช่วงเวลา แต่เนื่องจากพื้นที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจึงทำให้การดูแลด้านความสะอาดยังไม่ดีพอ จึงพบเห็นขยะได้บางบริเวณ แต่การเดินทางสะดวกสบาย ใกล้กรุงเทพ มีที่จอดรถกว้างขวาง และอีกทั้งยังสามารถไปท่องเที่ยวต่อได้อีกในแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เช่น อำเภอนครชัยศรี เป็นต้น

มิติความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว มีมาตรการความปลอดภัยที่ดี มีเจ้าหน้าที่ที่ได้เข้ารับการอบรมอย่างน้อย 1 คน ประจำอยู่ที่จุดท่องเที่ยว และยังมีบุคลากรที่มีความรู้ด้านการปฐมพยาบาล มีอุปกรณ์ขั้นพื้นฐานที่ครบครัน มีอุปกรณ์และเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัยที่อยู่ในสภาพใช้งานได้และมีจำนวนเพียงพอ และได้รับการตรวจสอบความปลอดภัยโดยช่างผู้เชี่ยวชาญปีละหนึ่งครั้ง มีมาตรฐานปลอดภัยพื้นฐานที่ครบครันและพร้อมใช้งาน เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

มิติปัจจัยพื้นฐานทางการท่องเที่ยว มีการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ มีอาหารและเครื่องดื่มที่สะอาดพร้อมรองรับนักท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวมีที่พักที่เปิดให้บริการ

แต่ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวนิยมใช้บริการที่พักใกล้เคียงและนักท่องเที่ยวนิยมใช้บริการล่องเรือในการเยี่ยมชมสถานที่

มิติการบริหารจัดการท่องเที่ยว การจัดตั้งกลุ่มในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว มีแผนผังแสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างชัดเจนเพื่อเป็นประโยชน์ ต่อการดำเนินการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว จัดตั้งศูนย์บริการหรือมีการกำหนดพื้นที่เพื่อเป็นศูนย์บริการอย่างชัดเจน และมีเจ้าหน้าที่ประจำ มีสื่อหลากหลายประเภทในการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ นิทรรศการ เป็นต้น ชุมชนช่วยกันในการรักษาความสะอาด มีการจัดการน้ำเสียที่ถูกต้อง รวมถึงมีระบบบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสม และมีการควบคุม มีการจัดการด้านขยะมูลฝอยดี การจัดเก็บ กำจัด และมีภาชนะรองรับขยะเป็นอย่างดี และสามารถจัดการให้พื้นที่สะอาดเรียบร้อยได้เกือบตลอดเวลา มีการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึกด้านการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะได้รับความรู้จากคนขับเรือ หรือเจ้าของจุดท่องเที่ยว

มิติคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว มีการจัดการด้านความสะอาดอย่างถูกสุขลักษณะ เช่น มีจำนวนห้องสุขาเพียงพอสำหรับผู้ใช้บริการ และน้ำที่ใช้เป็นน้ำสะอาด มีการจัดการด้านความปลอดภัยที่ดี รวมไปถึงการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และการจัดการด้านกำจัดของเสียต่างๆ อย่างถูกต้อง

2. ชุมชนตลาดน้ำเหล่าตั๊กลัก จังหวัดราชบุรี

มิติคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนตลาดน้ำเหล่าตั๊กลัก จังหวัดราชบุรีเป็นที่รู้จักของคนในจังหวัดและในปีที่ผ่านมายังเป็นที่ยังรู้จักเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และ ชาวต่างชาติ ซึ่งคนในชุมชนต่างช่วยกันอนุรักษ์ฟื้นฟูตลาดให้คงอยู่ในสภาพดี สะอาด และร่วมกันสร้างกิจกรรมในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมล่องเรือชมวิถีชีวิตชาวดำเนินสะดวกตามริมฝั่งแม่น้ำ หรือให้

นักท่องเที่ยวชิมอาหารพื้นบ้านที่มีความอร่อยและแปลก ชุมชนตลาดน้ำเหล่าตั๊กลัก ไม่มีเจ้าหน้าที่ดูแลประจำ เนื่องจากเป็นการจัดการเองของแต่ละคนชุมชน จึงทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีความน่าสนใจ และยังคงเอกลักษณ์ของชุมชนเก่าแก่เอาไว้

มิติความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว มีระบบรักษาความปลอดภัยแต่ควรปรับปรุง ในเรื่องของบุคลากรดูแลด้านการปฐมพยาบาล ที่ต้องผ่านการอบรมด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น เครื่องมือบรรเทาสาธารณภัยอยู่ในสภาพใช้งานได้และมีจำนวนเพียงพอ

มิติปัจจัยพื้นฐานทางการท่องเที่ยว ห้องน้ำและห้องสุขา ที่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เพิ่งได้รับการฟื้นฟูขึ้นมาอีกครั้ง และชาวบ้านหรือคนในชุมชนอยู่กันแบบเรียบง่าย มีความพร้อมในเรื่องของอาหาร มีเพียงพอต่อความต้องการ ที่พักในพื้นที่มีเพียง 1 แห่ง แต่บริเวณโดยรอบพื้นที่มีที่พักเอกชนให้เลือกมากมาย การให้บริการของมัคคุเทศก์เป็นคนในท้องถิ่น แต่ต้องติดต่อล่วงหน้า นั้น นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาท่องเที่ยวนิยมล่องเรือเพื่อชมวิถีชีวิตริมคลองชาวดำเนินสะดวกที่อยู่ใกล้เคียงมากกว่า

มิติการบริหารจัดการท่องเที่ยว การจัดตั้งองค์กรสำหรับ บริหารจัดการการท่องเที่ยวแต่ คนในพื้นที่ยังรับรู้ไม่ทั่วถึง และชุมชนยังขาดการประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จัก ยังไม่มีการจัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่เป็นทางการ ในเรื่องมาตรการป้องกันผลกระทบต่อน้ำที่เปราะบาง ชุมชนตลาดน้ำเหล่าตั๊กลัก มีป้ายประชาสัมพันธ์ และการจัดสร้างสิ่งก่อสร้างเพื่อป้องกันสภาพแวดล้อม มีการจัดการน้ำเสียที่ถูกต้อง รวมถึงมีระบบบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสม และมีการควบคุมให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องก่อนระบายน้ำลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ มีการจัดการด้านขยะมูลฝอยดี

การจัดเก็บกำจัดและภาชนะรองรับขยะเป็นอย่างดี ชุมชนมีรายได้จากการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว และกิจกรรมท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในพื้นที่เป็นที่ยอมรับของชุมชน

มิติคูณค่าของแหล่งท่องเที่ยว จากการศึกษาพบว่า ยังไม่ได้เกณฑ์มาตรฐานทางการท่องเที่ยว ในด้านการจัดการด้านความสะอาดอย่างถูกสุขลักษณะ แต่มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม มีการจัดการด้านการจัดของเสียต่างๆ อย่างถูกต้อง

3. ชุมชนหนองโรง จังหวัดกาญจนบุรี

มิติคูณภาพของแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนหนองโรง จังหวัดกาญจนบุรี มีชื่อเสียงในระดับภาค ซึ่งมีนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะ หรือบางคณะติดต่อมาเพื่อการศึกษาฐานการจัดการการท่องเที่ยว ในชุมชนหนองโรงในแต่ละเดือนมีปริมาณนักท่องเที่ยวมากกว่า 2,000 คน อีกทั้งชุมชนหนองโรงยังมีความหลากหลายทางกายภาพ เช่น ป่าไม้ ดิน และน้ำ โดยมีกิจกรรมที่รองรับนักท่องเที่ยวถึง 5 กิจกรรม คือ 1) นั่งรถอีแต็กเข้าป่าชุมชนเพื่อชมสมุนไพรนานาชนิด 2) การถักแหวนด้วยเถาวัลย์ 3) ร่วมกิจกรรมปลูกต้นกล้า 4) ชมสาธิตการทำข้าวเกรียบสาหร่ายสมุนไพร และ 5) ชมการสาธิตการทำแคบหมูไร้มัน ชุมชนหนองโรงมีเจ้าหน้าที่หรือพนักงานที่คอยให้บริการกับนักท่องเที่ยว อีกทั้งแหล่งท่องเที่ยวได้รับการจัดการด้านภูมิทัศน์ที่สวยงาม สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพพื้นที่เกือบทั้งหมด และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และคงความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

มิติคูณค่าของแหล่งท่องเที่ยว พบว่ามีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยโดยเป็น อาสาสมัคร เป็นชาวบ้านที่อยู่ในพื้นที่ ที่คอยเฝ้าระวังอันตรายที่เกิดขึ้น เช่น ไฟที่จะไหม้ในป่าชุมชน มีอุปกรณ์รักษาพยาบาลพื้นฐานอยู่ตามจุดท่องเที่ยว เช่น ยาแก้ปวด ยาต้ม และสมาชิกได้รับการอบรมด้านการปฐมพยาบาลจาก

หน่วยงานต่างๆ ประมาณปีละ 1 ครั้ง โต๊ะเก้าอี้ได้รับการดูแลจากสมาชิกในชุมชน และได้รับความช่วยเหลือจากองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโรงในเรื่องงบประมาณ ระบบการสื่อสารใช้โทรศัพท์ส่วนตัวในการติดต่อสื่อสารเรื่องต่างๆ

มิติปัจจัยพื้นฐานทางการท่องเที่ยว มีการจัดทำแพ็คเกจ (Package) ท่องเที่ยวชุมชน โดยมีราคาตามจำนวนคน ซึ่งโปรแกรมหลักคือ การท่องเที่ยวป่าชุมชนเพื่อเรียนรู้ มีห้องน้ำไว้บริการที่ศูนย์ต้อนรับนักท่องเที่ยวเป็นจุดหลัก และจุดอื่นๆ คือตามจุดท่องเที่ยว โดยยานพาหนะหลัก คือ รถอีแต็ก เป็นรถท้องถิ่นของชุมชนนำมาดัดแปลง เป็นรถนำเที่ยวทำให้มีเอกลักษณ์ของชุมชน อีกทั้งยังมีการติดป้าย แนะนำจุดท่องเที่ยว ไว้ให้นักท่องเที่ยวได้อ่านอีกด้วย

มิติการบริหารจัดการท่องเที่ยว ได้มีการตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลแหล่งท่องเที่ยวขึ้นมาเพื่อให้การดำเนินการกิจกรรมท่องเที่ยวเป็นไปอย่างราบรื่น มีแผนผังการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน เพื่อการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ในด้านมาตรการป้องกันผลกระทบต่อพื้นที่เปราะบาง ทางชุมชนได้มีการทำป้ายบอกกฎระเบียบของการท่องเที่ยวในพื้นที่ และพื้นที่ความเสี่ยง การทำรั้วป้องกันการลักลอบตัดไม้ การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความสำคัญแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งชุมชนมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็น ร่วมลงมือทำ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน ทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิม

มิติคูณค่าของแหล่งท่องเที่ยว การจัดการด้านความสะอาดอย่างถูกสุขลักษณะแต่ขาดห้องอาบน้ำ/ห้องสุขาสำหรับผู้พิการหรือผู้สูงอายุโดยเฉพาะในด้านการจัดการด้านความปลอดภัย แหล่งท่องเที่ยวขาดระบบป้องกัน และระบบเตือนภัยที่มีประสิทธิภาพและพร้อมที่

จะใช้งาน แต่มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ดี คือ มีการจัดการด้านกำจัดของเสียต่างๆ อย่างถูกต้อง

4. ชุมชนหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

มิติคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยมีนักท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อเดือนค่อนข้างมาก คนในชุมชนช่วยกันจัดให้มีความสมบูรณ์ทางกายภาพที่ดี และมีกิจกรรมที่รองรับนักท่องเที่ยวถึง 6 กิจกรรมคือ 1) กิจกรรมแช่ตัวด้วยน้ำแร่ที่ได้มาจากน้ำพุร้อน 2) แช่เท้าเพื่อผ่อนคลายความเครียด 3) นวดแผนไทยเพื่อผ่อนคลาย 4) กิจกรรมนั่งรถขับเคลื่อน 4 ล้อไปชมน้ำตกแม่กระดังลา 5) เลือกซื้อสินค้าพื้นเมือง ทางชุมชนหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี มีการตั้งคณะกรรมการ เพื่อดูแลจัดการด้านการท่องเที่ยว มีการจัดภูมิทัศน์ที่สวยงาม และอีกทั้งยังมีทางเข้าถึงได้สะดวกสบาย เชื่อมโยงการท่องเที่ยวที่หลากหลาย

มิติความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยเป็นอาสาสมัครในช่วงเวลาที่มีนักท่องเที่ยวมาก เช่น ช่วงเทศกาล หรือช่วงวันหยุดยาว มีหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดอบรมพัฒนาบุคลากรในด้านความปลอดภัย การรักษายาบาลเบื้องต้น เพื่อใช้ในกรณีฉุกเฉิน

มิติปัจจัยพื้นฐานทางการท่องเที่ยว ชุมชนหนองหญ้าปล้องมีความพร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยวได้พอสมควร มีการจัดห้องน้ำ-ห้องสุขา แบ่งแยกเป็นสัดส่วน และได้จัดแบ่งห้องสำหรับผู้สูงอายุ และคนพิการไว้ด้วย ส่วนมัคคุเทศก์กำลังพัฒนาเยาวชนในพื้นที่ ในการเป็นมัคคุเทศก์น้อย เพื่อส่งเสริมการมีรายได้ของเยาวชน อีกทั้งยังมียานพาหนะไว้คอยบริการ ทั้งการนำชมน้ำตก การพาขึ้นไปยังจุดกำเนิดน้ำพุร้อน เป็นต้น ด้านอาหาร

และเครื่องดื่ม มีร้านขายอาหารให้บริการจำนวน 3-4 ร้าน ซึ่งมีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

มิติการบริหารจัดการท่องเที่ยว มีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการท่องเที่ยวขึ้นมาแบบเป็นรูปธรรมเพื่อบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้มั่นคง และยั่งยืน ทางชุมชนต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป อีกทั้งยังจัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยว โดยมีเจ้าหน้าที่เป็นอาสาสมัคร แวะเวียนกันมา ผู้ประกอบการในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็น ในด้านการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้ง กิจกรรมท่องเที่ยว เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน ซึ่งทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น

มิติคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว มีการจัดการด้านความสะอาดอย่างถูกสุขลักษณะ และมีการจัดการด้านความปลอดภัยที่ได้รับมาตรฐาน อีกทั้งยังมีการจัดการสิ่งแวดล้อม มีการจัดการด้านกำจัดของเสียต่างๆ อย่างถูกต้อง ไม่ก่อให้เกิดมลพิษด้านต่างๆ และไม่รบกวนกิจกรรมการท่องเที่ยว

5. ชุมชน ห้วยสัตว์ใหญ่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

มิติคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนห้วยสัตว์ใหญ่มีชื่อเสียงในระดับชาติ เนื่องจากมีชาวต่างชาติและชาวไทยนิยมมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก และนักท่องเที่ยวที่มาต่างมีความพึงพอใจกับแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากป่าและแหล่งน้ำยังมีความสมบูรณ์ดี อีกทั้งยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้เลือกทำมากมาย เช่น 1) ท่องเที่ยวน้ำตกป่าละอู 2) ชมฟาร์มโคนม 3) ชมสวนทุเรียนป่าละอู (เฉพาะช่วงเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม) 4) ชมการทอผ้าของชาวไทยภูเขา และ 5) ชมการแสดงวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยง การบริการของเจ้าหน้าที่ทั้งเจ้าหน้าที่อุทยาน

แห่งชาติ และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยสัตว์ใหญ่ มีความช่วยเหลือเอาใจใส่นักท่องเที่ยวดี และแหล่งท่องเที่ยวสามารถเชื่อมโยงไปยังสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ ได้อีกอย่างน้อย 5 แห่ง

มิติความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว เนื่องจากชุมชนห้วยสัตว์ใหญ่ เป็นพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใน การดูแลของอุทยานแห่งชาติป่าละอู ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่ ที่ได้รับการอบรมอย่างดี ในด้านต่างๆ เช่น ด้านการปฐม พยาบาล มาคอยช่วยเหลือนักท่องเที่ยวในเวลาเกิด เหตุฉุกเฉิน แต่การจัดการอบรมให้กับคนในชุมชนหรือคน ในพื้นที่ เพื่อเรียนรู้การปฐมพยาบาลเบื้องต้นอย่างถูกต้อง

มิติปัจจัยพื้นฐานทางการท่องเที่ยว มีระบบ สาธารณูปโภคพื้นฐานทุกประเภทที่มีคุณภาพดีมาก เพียงพอด้านนักท่องเที่ยวในบางช่วงเวลา มีห้องน้ำสะอาด แยกเป็นชาย – และหญิง แต่ยังไม่มีเพียงพอต่อจำนวน นักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาล หรือช่วงวันหยุดยาว มีที่ จอดรถคอยบริการทั้งรถใหญ่และรถยนต์ส่วนตัว ในด้าน การบริการที่พักริมอยู่โดยรอบ แต่นักท่องเที่ยวนิยมไปพัก ในตัวเมืองหัวหิน

มิติการบริหารจัดการท่องเที่ยว มีเจ้าหน้าที่ คอยดูแลแหล่งท่องเที่ยวโดยเจ้าหน้าที่ เป็นเจ้าหน้าที่จาก กรมอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน แล ได้รับการดูแลหลัก จากองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ มีการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ นิทรรศการ เป็นต้น อีกทั้งพื้นที่ยังมีการจัดการน้ำเสียที่ถูกต้อง รวมทั้ง มีระบบบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสม และมีการควบคุมให้ ผู้ประกอบการ ปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง มีการจัดการ ด้านขยะมูลฝอยดี การจัดเก็บ กำจัดและภาชนะรองรับ ขยะเป็นอย่างดี ด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก ด้านการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน แหล่งท่องเที่ยวใช้ป้าย สัญลักษณ์ในการให้ความรู้ และระเบียบข้อห้ามของ

พื้นที่ตามความเหมาะสมของพื้นที่ มีการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น โดยมีตัวแทนของแต่ละ หมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

มิติคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว มีการจัดการด้าน ความสะอาดอย่างถูกสุขลักษณะ และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับการป้องกันอันตรายกับผู้ให้บริการ อันเนื่องมาจากอุบัติเหตุ ในด้านการจัดการความปลอดภัย ยังขาดระบบป้องกัน และระบบเตือนภัยที่มี ประสิทธิภาพและพร้อมที่จะใช้งาน และในด้านการ จัดการด้านสิ่งแวดล้อม แหล่งท่องเที่ยวมีการจัดการด้าน กำจัดของเสียต่างๆ อย่างถูกต้อง ไม่ก่อให้เกิดมลพิษด้าน ต่างๆ ต่อแหล่งน้ำพริ้นธรรมชาติและพื้นที่โดยรอบ และ ไม่รบกวนกิจกรรมการท่องเที่ยว

อภิปรายผล

ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม เป็น รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ประยุกต์ใช้ผลิตภัณฑ์ ทางการเกษตรที่มีในชุมชนเป็นเอกลักษณ์ทางการ ท่องเที่ยว สามารถแบ่งแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ออกเป็น 2 ลักษณะคือ 1) แหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพจิตใจ ประกอบด้วย วัดสุวรรณาราม สวนกล้วยไม้ เป็นสถานที่ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกผ่อนคลาย จิตใจสงบ ส่งผลต่อสุขภาพจิตที่ดีของนักท่องเที่ยว และ 2) แหล่งท่องเที่ยวสุขภาพกาย ประกอบด้วย นาบัว ลุงแจ่ม บ้านพักข้าว สวนผลไม้บุญเลิศ บ้านศาลาดิน ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวมุ่งเน้นทรัพยากรเชิงเกษตรที่มี อยู่ในพื้นที่เป็นหลัก โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาและการ แปรรูปผลิตภัณฑ์ในพื้นที่เป็นผลิตภัณฑ์เชิงสุขภาพ สำหรับนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธาตทิพย์ ขาวผ่องอำไพ และธีรศักดิ์ อุ่นอารมณเลิศ (2553) ได้ เสนอว่า ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์เป็นแหล่งท่องเที่ยว เชิงเกษตรที่สำคัญ มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากร

การเกษตร สวนผลไม้ ผสมผสานการเลี้ยงสัตว์ และมีการท่องเที่ยวชมคลอง รวมถึง มีการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์การเกษตรไปสู่ผลิตภัณฑ์เชิงสุขภาพ นำไปสู่การผลักดันให้คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวเกิดความตระหนักในการรักษาสุขภาพมากขึ้น

ชุมชนตลาดน้ำเหล่าตั๊กลัก จังหวัดราชบุรี เป็นรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชนที่ประยุกต์ทรัพยากรในพื้นที่และผลิตภัณฑ์ชุมชนสร้างสรรค์เพื่อกิจกรรมและผลิตภัณฑ์เชิงสุขภาพ โดยมีแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพจิตใจ ประกอบด้วย วัดเจริญสุขาราม ศาลเจ้าติลื้อย ศาลเจ้าแม่ทับทิม และมีกิจกรรมเชิงสุขภาพ ประกอบด้วย การรับประทานอาหารเช้าสุขภาพ การเดินชมวิถีชีวิตชุมชนริมน้ำ และมีการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวไปสู่ตลาดน้ำดำเนินด้วยเส้นทางน้ำ เพื่อสร้างจุดเด่นและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของ ยุพิน อุ่นแก้ว และโชคชัย สุเวชวัฒนกุล (2560) ที่ได้ศึกษาถึงการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ว่าเป็นการท่องเที่ยวในพื้นที่เน้นการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมระหว่างนักท่องเที่ยว และคนในชุมชนได้รับประสบการณ์ผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวตลอดจนทดลองการใช้ชีวิตตามวิถีชีวิตของชุมชนคำนึงถึงความโดดเด่นทางวิถีชีวิต วัฒนธรรมชุมชนและหรือสภาพทางธรรมชาติ ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ชุมชนห้วยสัตว์ใหญ่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ ที่ประยุกต์ใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติเพื่อกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ โดยมีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญได้แก่ น้ำตกป่าละอู ต้นทุเรียนพระราชทานจากสมเด็จพระเจ้า และช้างป่าจำนวนมาก รวมทั้งมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในพื้นที่คือหมู่บ้านปากาเกะญอ นอกจากนั้นมีฟาร์มโคนมซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์เชิงสุขภาพที่สำคัญได้รับพระราชทานอาชีพ

จากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุานิดา ทองมาแก้ว และคณะ (2560) ได้เสนอว่า ชุมชนห้วยสัตว์ใหญ่ เป็นชุมชนที่อุดมสมบูรณ์ด้วยป่านานาชนิด มีผู้อาศัย 3 เชื้อสายได้แก่ กระเหรี่ยง กระห่วย และไทย มีที่พักให้บริการนักท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ มีทรัพยากรการท่องเที่ยว เช่น เขาทุ่งเขาร่ม เขาหีบ น้ำตก มีประเพณี และวัฒนธรรมของคนพื้นถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์เช่น ประเพณีไหว้พระจันทร์ ประเพณีทำขวัญข้าว วิถีทอผ้าด้วยกี่เอว เป็นต้นซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความพร้อมด้านวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติ

ชุมชนหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ พุน้ำร้อนธรรมชาติ สิ้นค้าเกษตรพื้นบ้าน และศูนย์นวดผ่อนคลายเพื่อสุขภาพ ซึ่งชุมชนหนองหญ้าปล้องมีความโดดเด่นเรื่องกิจกรรมเชิงสุขภาพ มีความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกบุคลากรที่มีความรู้ เชิงสุขภาพ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่สอดคล้องกับ ปิทธิตา ตันติเวชกุล (2546) ได้เสนอว่าการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Health promotion tourism) เป็นการเดินทางไปท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาจากการท่องเที่ยวส่วนหนึ่งมาทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในที่พักผ่อนหรือสถานที่พักผ่อนอย่างถูกวิธีตามหลักวิชาการและมีคุณภาพมาตรฐานอย่างแท้จริง เช่น การนวด/อบ/ประคบสมุนไพร การบริการสูดอบบำบัด (Aroma therapy) และวารีบำบัด (Water therapy) การอาบน้ำแร่หรือน้ำพุร้อน การฝึกกายบริหารท่าฤๅษีดัดตน การฝึกปฏิบัติสมาธิแนวพุทธศาสนา การบริการอาหาร

และเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ และอื่นๆ โดยทั่วไป จึงมักนิยมการเดินทางไปท่องเที่ยว ในชนบทต่างจังหวัด ที่มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรมที่สวยงาม โดยจัดโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพที่หลากหลายบรรจุไว้ในโปรแกรมการท่องเที่ยวด้วย และเลือกพักแรมในสถานที่พักตากอากาศประเภทโรงแรม หรือรีสอร์ทที่มีศูนย์สุขภาพหรือศูนย์กีฬาให้บริการส่งเสริมสุขภาพที่มีมาตรฐานคุณภาพอย่างแท้จริง เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในสถานที่พักแรมนั้นๆ จัดไว้ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ดังนั้นในการให้บริการดังกล่าวแก่นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และ ผู้ให้บริการจึงต้องดำเนินการพัฒนาบริการ จัดโปรแกรมการท่องเที่ยวและกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่ถูกต้องตามหลักวิชาการและได้มาตรฐานคุณภาพที่เหมาะสม การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพจึงถือเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับการนิยมแพร่หลายเป็นอย่างมาก และมีประโยชน์ในการสร้างจิตสำนึกต่อการส่งเสริมสุขภาพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักท่องเที่ยวรวมทั้งการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมไปในตัวอีกด้วย

ชุมชนหนองโง จังหวัดกาญจนบุรี เป็นรูปการท่องเที่ยวชุมชน ที่ประยุกต์ทรัพยากรในพื้นที่เพื่อผลิตภัณฑ์เชิงสุขภาพ เช่น ชุดอาหารท้องถิ่นเชิงสุขภาพ เป็นต้น และยังมีกิจกรรมการนวดเชิงสุขภาพด้วยบุคลากรภายในพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีความโดดเด่นในเรื่องของศูนย์การเรียนรู้ป่าชุมชน สามารถเชื่อมโยงกิจกรรมการเที่ยวชุมชนและกิจกรรมเชิงสุขภาพในพื้นที่ด้วยการบริหารจัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชนสอดคล้องกับงานวิจัยของวิราสิริ วีศิริวิ และคณะ (2558) ที่ได้ศึกษาความเป็นไปได้การจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่ามีความเป็นไปได้ โดยการสร้างกิจกรรมเชิงสุขภาพ เช่น การนวด การอบสมุนไพร การนวดแผนโบราณ อาหารเชิงสุขภาพ โดย

การบูรณาการกับรูปแบบการท่องเที่ยวอื่นๆ โดยการขับเคลื่อนการพัฒนาผ่านการประสานงานภาครัฐและเอกชนร่วมกันวางแผนการดำเนินการและพัฒนา

สรุปผลการวิจัย

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย มีจำนวน 5 พื้นที่ที่มีศักยภาพเพียงพอสำหรับรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ คือ 1) ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม 2) ชุมชนห้วยสัตว์ใหญ่ ประจวบคีรีขันธ์ 3) ชุมชนหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี 4) ชุมชนหนองโง จังหวัดกาญจนบุรี และ 5) ชุมชนตลาดน้ำเหล่าตั๊กลัก จังหวัดราชบุรี ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวเหล่านี้มีศักยภาพเพียงพอที่จะรองรับ และสามารถพัฒนาศักยภาพในด้านต่างๆ ได้อีก เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่า และมีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศที่มีจุดหมายในการเดินทางมาท่องเที่ยวได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยอาศัยความโดดเด่นทางด้านทรัพยากรทางธรรมชาติ และควมมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต ตลอดจนกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถรองรับรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้ 3 รูปแบบ คือ 1) แบบครึ่งวัน (Half-day trip) 2) แบบหนึ่งวัน (One day trip) และ 3) แบบสองวันหนึ่งคืน (Two days one night)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

เนื่องจากศักยภาพการท่องเที่ยวในแต่ละแหล่งทั้ง 5 แหล่งพื้นที่ ในภูมิภาคตะวันตก มีความแตกต่างกัน จึงทำให้กิจกรรมท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยวแตกต่างกัน จึงควรพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ในแต่ละพื้นที่อย่างเหมาะสมตามบริบทพื้นที่ ได้แก่ ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ เป็นชุมชนที่เน้นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าว มีเอกลักษณ์ด้านการเกษตรเป็นสำคัญ แต่สามารถสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกับรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และอาหารได้ ชุมชนหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อย่างเห็นได้ชัดเจน คือ มีน้ำร้อนธรรมชาติเป็นเอกลักษณ์ทางการท่องเที่ยว ชุมชนห้วยสัตว์ใหญ่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวการผจญภัย และรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อย่างเช่น การเที่ยวน้ำตกป่าละอู เพื่อการบำบัดสุขภาพจิตใจ ชุมชนตลาดน้ำเหล่าตั๊กลัก จังหวัดราชบุรี เป็นชุมชนท่องเที่ยวที่รับการฟื้นฟูใหม่ ซึ่งแต่เดิมเคยรุ่งเรืองในอดีตจึงควรพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมหรือเชิงวิถีชีวิต และเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวหลัก เช่น ตลาดน้ำดำเนินสะดวก และตลาดน้ำอัมพวา เป็นต้น ส่วนชุมชนหนองโรง จังหวัดกาญจนบุรี เป็นชุมชนที่มีเอกลักษณ์ ด้านการทำสมุนไพร จึงควรศึกษาถึงการนำสมุนไพรมาใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาเน้นการศึกษาตัวแหล่งพื้นที่ที่มีความพร้อมและศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จึงควรทำการศึกษาในพื้นที่อื่นๆ เพิ่มเติม รวมถึงการจัดทำโมเดลพื้นที่ต้นแบบในด้านรูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงในแต่ละพื้นที่
2. ควรทำการศึกษาในเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างยั่งยืน เพื่อให้ได้พื้นที่ต้นแบบทางด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างเป็นรูปธรรม
3. ในการศึกษาเน้นการเก็บข้อมูลจากผู้ส่วนเกี่ยวข้อง ควรมีการศึกษาเพิ่มในเรื่องของความพึงพอใจหรือความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (2562). รายงานการวิจัยเรื่อง รายงานผลการวิจัยและสำรวจข้อมูลด้านบริการสุขภาพและบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพของไทย ประกอบการจัดทำศูนย์ข้อมูลรองรับนโยบาย Medical Hub (รายงานการวิจัย). นนทบุรี: กองสุขภาพระหว่างประเทศ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข.
- กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563, 22 มกราคม). สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวเดือนธันวาคม 2562. สืบค้นจาก <https://bit.ly/34mx0JQ>
- ฐานิตา ทองมาแก้ว, อมรรัตน์ ช่วยศรี, รัชภูมิ จินะ, อัสมาพร กว้างสวาสดี และนพดล สายคติกรณ์. (2560). การประชาสัมพันธ์เว็บไซต์แบกเบ้เที่ยวป่าละอู ด้วยสื่ออินโฟกราฟฟิค. *The ASEAN Undergraduate Conference in Computing (AUC2)*, 5(1), 130-136.
- ธารทิพย์ ขาวผ่องอำไพ และธีรศักดิ์ อุ่นอารมณเลิศ. (2553). ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาพทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. *วารสารศิลปศึกษาสาครวิจัย มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 1(2), 100-113.
- ปัทมิตา ตันติเวชกุล. (2546). การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ. *จุลสารการท่องเที่ยว*, 22(11), 29-41.
- ประพนธ์ เล็กสุมา และคณะ. (2562). แนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคตะวันตก. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 14(49), 20-30.

- ยุพิน ชุ่มแก้ว และโชคชัย สุเวชวัฒนกุล. (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 11(1), 1-15.
- วิราสิริ วีวีร์สิริ และคณะ. (2558). ความเป็นไปได้และรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดกาญจนบุรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 9(2), 210-218.
- ศูนย์ข้อมูลความรู้ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. (2555, 17 ธันวาคม). ภาพรวมการเปิดเสรีด้านการค้าขายของกับ AEC ที่มีผลกระทบต่อไทย. สืบค้นจาก <http://www.thai-aec.com/32>
- สมบัติ กาญจนกิจ และคณะ. (2561). การพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทย เพื่อเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย. *เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา*, 17(187), 15-27.
- Cai, L.A. (2002). Cooperative Branding for rural destinations. *Annals of Tourism Research*, 29(3), 720-742.

พฤติกรรมการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ของนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวาย

The Travel Behavior to Visit the Museum of Generation Y Tourists

ผศดี คุ่มรักษา^{1*} ไพฑูรย์ มนต์พานทอง²

Putsadee Kumraksa^{1*} Paithoon Monpanthong²

Corresponding author's E-mail: new_starseason@hotmail.com¹

(Received: September 16, 2020; Revised: September 28, 2020; Accepted: September 28, 2020)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ของนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวาย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายที่มีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่อหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมก่อนการเดินทางนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ซึ่งการได้เรียนรู้อดีต อารยธรรมต่างๆ ถือเป็นแรงจูงใจที่กระตุ้นให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยว ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ผ่านช่องทางเฟซบุ๊ก (Facebook) ส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางคือ เพื่อน/เพื่อนร่วมงาน และบางส่วนได้รับอิทธิพลจากผู้เขียนบล็อกการท่องเที่ยว (Blogger) สำหรับพฤติกรรมระหว่างการเดินทาง พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายชอบเดินทางเป็นกลุ่ม โดยมีเพื่อนเป็นผู้ร่วมเดินทาง จะใช้เวลาประมาณ 30 นาที ถึง 1 ชั่วโมง ในการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ ซึ่งกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ คือ การชมนิทรรศการ ที่มีรูปแบบการนำเสนอข้อมูลผ่านวิดีโอและเสียง และพฤติกรรมหลังการท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รู้สึกไม่แน่ใจที่จะกลับมาเที่ยวซ้ำในแหล่งท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ แต่มีความต้องการแนะนำ/บอกต่อ การท่องเที่ยวกับผู้อื่นโดยใช้ช่องทางในการบอกต่อผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย

คำสำคัญ: พฤติกรรมการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวาย พิพิธภัณฑ์

Abstract

The purpose of this research is to study the travel behavior to visit the museum of generation Y tourists. The study used quantitative research methodology, using questionnaires as a research tool from 400 generation Y Thai tourists who experienced to visit the museum. The data were analyzed by using descriptive statistics including frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results of generation Y tourists' travel behavior revealed that, pre-travel behavior, most tourists visited museums on the weekend. The purpose of visiting the museums was to learn about history, art and culture. Learning about past civilization was the key motivation encouraging them to visit. They sought information about museums from Facebook. The most influential person influencing their decision-making was friends/colleagues besides, some of tourists were influenced by travel bloggers. During-travel behavior, the results showed that generation Y tourists liked to travel in groups with friends and spent around 30 minutes to 1 hour for visiting a museum. Activities of their

¹ นักศึกษาหลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต คณะการจัดการการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

² อาจารย์ประจำคณะการจัดการการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

¹ Master's candidate, Management Program, Graduate School of Tourism Management, National Institute of Development Administration

² Lecturer, Graduate School of Tourism Management, National Institute of Development Administration

interests were exhibitions presenting through video and audio. Post-travel behavior, most tourists were unsure to revisit the museums, but they liked to recommend others to visit the museums through social media.

Keywords: travel behavior, generation Y tourists, museum

ความเป็นมาของปัญหา

ปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องทั้งจากจำนวนของนักท่องเที่ยวและรายได้ที่เพิ่มขึ้น อันเนื่องมาจากประเทศไทยมีฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งทรัพยากรทางธรรมชาติ มรดกวัฒนธรรม และวิถีชีวิต (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563) จึงเป็นจุดแข็งในการดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

พิพิธภัณฑ์ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่ได้รับการยกย่องให้เป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรม (Moreno-Gil & Ritchie, 2009) เป็นแหล่งรวบรวมความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ และความเจริญก้าวหน้าของอารยธรรมในแต่ละประเทศ ตลอดจนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ เสริมสร้างความรักและความภาคภูมิใจในถิ่นกำเนิดให้กับคนในชาติ (คมสิทธิ์ เกียนวัฒนา, 2552) โดย Office of National Museum (2005); กฤษฎา ตัสมา (2560) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์ว่า มีความสำคัญกับความเป็นอยู่ของประชาชนในด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยทำหน้าที่สงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมให้แก่ชุมชน ช่วยปลูกจิตสำนึกให้กับคนในชาติได้ตระหนักเห็นคุณค่าของทรัพยากรทางวัฒนธรรม และเป็นแหล่งข้อมูลทางด้านวิชาการที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทางด้านการศึกษา ส่วนในด้านเศรษฐกิจมีบทบาทในการสนับสนุนให้เกิดรายได้แก่ประเทศชาติและคนในท้องถิ่น ซึ่งเห็นได้ชัดจากประเทศที่พัฒนาแล้วอย่าง สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ที่ประสบความสำเร็จในการใช้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวจนทำให้เกิดการจ้างแรงงานและการกระจายรายได้ในท้องถิ่น (วอยซ์นิวส์, 2562)

สำหรับสถานการณ์การท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทยนั้น มีแนวโน้มที่ดีขึ้นทั้งจากจำนวนผู้เข้าชมและจำนวนพิพิธภัณฑ์ที่มีอัตราการเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องแสดงถึงพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจชมพิพิธภัณฑ์มากขึ้น (เปิดสถิติคนไทยสนใจเข้าชมพิพิธภัณฑ์เพิ่มขึ้น, 2561; ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2561) ด้วยเหตุนี้หลายๆ หน่วยงานจึงฟื้นฟู ปรับปรุง และสนับสนุนให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งเรียนรู้ระดับชาติที่ทันสมัย ตอบโจทย์พฤติกรรมของคนรุ่นใหม่ จึงมีการร่วมมือกันจัดตั้งโครงการต่างๆ เช่น โครงการ “มิวเซียม 4.0” “Museum Thailand” และ “Museum Thailand Awards” เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ใหม่ของพิพิธภัณฑ์ไทยให้มีความทันสมัย เป็นระบบ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของคนรุ่นใหม่ยุคศตวรรษที่ 21 และเป็นจุดเริ่มต้นในการยกระดับมาตรฐานพิพิธภัณฑ์ไทยสู่สากล (ทำไมคนไทยไม่ไปมิวเซียม?, 2559; สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ, 2561) จากสถานการณ์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าพิพิธภัณฑ์ไทยเริ่มมีการปรับตัวอย่างมาก และมีการลงทุนในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ใหม่ๆ หลายแห่งเพื่อให้ก้าวทันกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป และต้องการดึงดูดนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ๆ ให้สนใจท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์มากขึ้น ซึ่งจากการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย (Gen Y) ถือเป็นนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นกลุ่มผู้บริโภคที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในปัจจุบันและอาจเป็นกลุ่มผู้บริโภคที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของโลกเมื่อเทียบกับเจนเอเรชั่นรุ่นต่อไปในอนาคต โดยกลุ่มประชากรเจนเอเรชั่นวาย ในปี ค.ศ. 2015 มีอัตราส่วนอยู่ที่ร้อยละ 32 ของประชากรโลกหรือมากกว่า 2,000 ล้านคน ส่วนกลุ่มประชากรเจนเอเรชั่นวายของไทยพบว่า ในปี พ.ศ. 2558 จำนวน 18.7 ล้านคน หรือร้อยละ

28.00 ของประชากรภายในประเทศ ซึ่งมากกว่ากลุ่มประชากรไทยรุ่นก่อนอย่าง กลุ่มเบบี้บูมเมอร์ (Baby boomers) และกลุ่มเจนเนอเรชั่นเอ็กซ์ (Gen X) และด้วยอัตราการเกิดของประชากรไทยในรุ่นหลังยังคงอยู่ในระดับต่ำ จึงทำให้กลุ่มเจนเนอเรชั่นวายของไทยกลายเป็นกลุ่มผู้บริโภคที่มีขนาดใหญ่ที่สุดและมีอัตราการใช้จ่ายสูงเมื่อเทียบกับกลุ่มเจนเนอเรชั่นอื่นๆ (ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์, 2557) ประกอบกับในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา นโยบายส่งเสริมการทำตลาดเฉพาะกลุ่มเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพและเน้นการรักษาสัดส่วนรายได้จากตลาดในประเทศหรือไทยเที่ยวไทยเพิ่มมากขึ้น (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2559) จึงทำให้กลุ่มเจนเนอเรชั่นวายกลายเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ให้ความสนใจทำการตลาดเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยว (สมชาย ชมพูน้อย, 2560)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายและเห็นถึงความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวพืชรักษ์ที่สามารถพัฒนาให้ตอบโจทย์กับกลุ่มนักท่องเที่ยวยุคปัจจุบันได้ จึงต้องการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวพืชรักษ์ของนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายเพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใชวางแผน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวพืชรักษ์ เพราะหากพืชรักษ์สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ได้จะทำให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์จากการเติบโตของการท่องเที่ยวพืชรักษ์ที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งจากการทบทวนวรรณกรรมจากงานวิจัยต่างๆ พบว่า ยังไม่มีการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายในบริบทที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวพืชรักษ์ ดังนั้น ประเด็นดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่ผู้วิจัยให้ความสนใจและต้องการศึกษาในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวพืชรักษ์ของนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวาย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) มีประชากรของการศึกษา คือนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายที่เกิดในช่วงปี พ.ศ. 2524-2543 (กำหนดช่วงอายุตามนิยามขององค์การสหประชาชาติ (UN)) และมีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวพืชรักษ์ โดยขนาดกลุ่มตัวอย่างนำสัดส่วนประชากรกลุ่ม Generation Y ของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2561 จำนวน 18,731,470 คน (ระบบสถิติทางทะเบียน, 2561) มาคำนวณตามสูตรของ Yamane (1967) ได้จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยเก็บข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ในการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมนักท่องเที่ยวพืชรักษ์ของนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวาย สามารถวิเคราะห์ผลได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 พฤติกรรมนักท่องเที่ยว จำแนกตามความถี่ในการเดินทางท่องเที่ยวพืชรักษ์ (ต่อปี)

ความถี่ในการเดินทาง	จำนวน	ร้อยละ
1 - 3 ครั้ง	292	73.00
4 - 6 ครั้ง	71	17.75
10 ครั้งขึ้นไป	32	8.00
7 - 9 ครั้ง	5	1.25

จากตารางที่ 1 พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายที่มาท่องเที่ยวพืชรักษ์ส่วนใหญ่เดินทางท่องเที่ยว 1-3 ครั้ง/ปี จำนวน 292 คน คิดเป็นร้อยละ 73.00 รองลงมาคือ 4-6 ครั้ง/ปี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 17.75

ตารางที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยว จำแนกตามวัตถุประสงค์การเดินทาง

วัตถุประสงค์การเดินทาง	จำนวน	ร้อยละ
เรียนรู้ประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม	267	66.75
ศึกษาดูงาน/ทัศนศึกษา	195	48.75
พักผ่อนหย่อนใจ	187	46.75
แสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆ	158	39.50
ถ่ายภาพ	149	37.25
สนใจท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์เป็นพิเศษ	99	24.75
หลีกเลี่ยงความวุ่นวาย	64	16.00
แบ่งปันความรู้กับผู้อื่น	22	5.50
อื่นๆ	7	1.75

จากตารางที่ 2 พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเจเนอเรชั่นวายที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม จำนวน 267 คน คิดเป็นร้อยละ 66.75 รองลงมาคือ ศึกษาดูงาน/ทัศนศึกษา จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 48.75

ตารางที่ 3 พฤติกรรมการท่องเที่ยว จำแนกตามยานพาหนะที่ใช้เดินทาง

ยานพาหนะที่ใช้เดินทาง	จำนวน	ร้อยละ
รถรับจ้าง/ขนส่งสาธารณะ	178	44.50
รถยนต์ส่วนบุคคล	176	44.00
ยานพาหนะของหน่วยงาน	27	6.75
รถจักรยานยนต์ส่วนบุคคล	9	2.25
รถบริษัทนำเที่ยว	7	1.75
อื่นๆ	3	0.75

จากตารางที่ 3 พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเจเนอเรชั่นวายที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ส่วนใหญ่เดินทางด้วยรถรับจ้าง/ขนส่งสาธารณะ จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 44.50 รองลงมาคือ รถยนต์ส่วนบุคคล จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00

ตารางที่ 4 พฤติกรรมการท่องเที่ยว จำแนกตามช่วงเวลาในการเดินทาง

ช่วงเวลาในการเดินทาง	จำนวน	ร้อยละ
วันหยุดสุดสัปดาห์	225	56.25
วันธรรมดา	127	31.75
วันหยุดนักขัตฤกษ์/วันหยุดประจำปี	48	12.00

จากตารางที่ 4 พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเจเนอเรชั่นวายที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ส่วนใหญ่เดินทางท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 56.25 รองลงมาคือ วันธรรมดา จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 31.75

ตารางที่ 5 พฤติกรรมการท่องเที่ยว จำแนกตามช่องทางรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว

ช่องทางการรับรู้ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
เฟซบุ๊ก (Facebook)	297	74.25
คำบอกเล่าจากครอบครัว เพื่อน คนรู้จัก	125	31.25
ป้ายโฆษณา/โปสเตอร์	85	21.25
ยูทูบ (Youtube)	72	18.00
โทรทัศน์/วิทยุ	69	17.25
Instagram	63	15.75
เว็บไซต์สมาคมท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์	62	15.50
Twitter	44	11.00
หนังสือพิมพ์/สื่อสิ่งพิมพ์	40	10.00
กระทรวงท่องเที่ยว/กระทรวงวัฒนธรรม	37	9.25
เว็บไซต์กรมศิลปากร	34	8.50
อื่นๆ	24	6.00
เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์	20	5.00
บริษัทนำเที่ยว	19	4.75
Line	18	4.50

จากตารางที่ 5 พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเจเนอเรชั่นวายที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทาง เฟซบุ๊ก (Facebook) จำนวน 297 คน

คิดเป็นร้อยละ 74.25 รองลงมาคือ คำบอกเล่าจากครอบครัว เพื่อนหรือคนรู้จัก จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25

ตารางที่ 6 พฤติกรรมการท่องเที่ยว จำแนกตามบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทาง

บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเดินทาง	จำนวน	ร้อยละ
เพื่อน/เพื่อนร่วมงาน	237	59.25
ผู้เขียนบล็อกการท่องเที่ยว (Blogger)	117	44.25
ครอบครัว	105	26.25
อื่นๆ	37	9.25
ดารา/นักแสดง	31	7.75
หัวหน้างาน	17	4.25

จากตารางที่ 6 พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเจเนอเรชั่นวายที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางจากเพื่อน/เพื่อนร่วมงาน จำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 59.25 รองลงมาคือ ผู้เขียนบล็อกการท่องเที่ยว (Blogger) จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 44.25

ตารางที่ 7 พฤติกรรมการท่องเที่ยว จำแนกตามประเภทพิพิธภัณฑ์ที่สนใจ

ประเภทพิพิธภัณฑ์	จำนวน	ร้อยละ
ประวัติศาสตร์และโบราณคดี	237	59.25
ศิลปะร่วมสมัย	209	52.25
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	193	48.25
ศิลปะ	192	48.00
ท้องถิ่น/ชุมชน	155	38.75
ธรรมชาติวิทยา	114	28.50
มานุษยวิทยาและชาติพันธุ์	111	27.75
ทางการแพทย์	59	14.75
พิพิธภัณฑสถานศึกษา	31	7.75

จากตารางที่ 7 พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเจเนอเรชั่นวายที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานส่วนใหญ่สนใจพิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์และโบราณคดี จำนวน 237 คน คิดเป็น

ร้อยละ 59.25 รองลงมาคือ พิพิธภัณฑสถานศิลปะร่วมสมัย จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 52.25

ตารางที่ 8 พฤติกรรมการท่องเที่ยว จำแนกตามแรงจูงใจในการเดินทาง

แรงจูงใจในการเดินทาง	จำนวน	ร้อยละ
เรียนรู้รู้ดีดี อารยะธรรมต่างๆ	270	67.50
ความน่าสนใจของการจัดนิทรรศการ	244	61.00
สุนทรียศาสตร์ทางด้านอารมณ์	168	42.00
ความทันสมัยของเทคโนโลยีและนวัตกรรม	146	36.50
ความตื่นเต้นสนุกสนาน	142	35.50
ความหลากหลายของกิจกรรม	94	23.50
ความคุ้มค่าเงิน/คุ้มค่าเวลา	88	22.00
ความมีชื่อเสียงของพิพิธภัณฑ์	83	20.75
ความสะดวกสบายในพิพิธภัณฑ์	60	15.00
สร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น	45	11.25
ความปลอดภัย	42	10.50
อื่นๆ	3	0.75

จากตารางที่ 8 พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเจเนอเรชั่นวายที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานส่วนใหญ่มีแรงจูงใจในการเดินทางคือ เรียนรู้รู้ดีดี อารยะธรรมต่างๆ จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 67.50 รองลงมาคือ ความน่าสนใจของการจัดนิทรรศการ จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 61.00

ตารางที่ 9 พฤติกรรมการท่องเที่ยว จำแนกตามลักษณะของการเดินทางและผู้ร่วมเดินทางท่องเที่ยว

ลักษณะของการเดินทาง	จำนวน	ร้อยละ
เดินทางเป็นกลุ่ม	270	67.50
เดินทางคนเดียว	130	32.50
เพื่อน	154	57.00
ครอบครัว	65	24.10
คนรัก	30	11.10
เพื่อนร่วมงาน	20	7.40
อื่นๆ	1	0.40

จากตารางที่ 9 พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานใหญ่ชอบเดินทางเป็นกลุ่ม จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 67.50 และเดินทางคนเดียว จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50

สำหรับผู้เดินทางเป็นกลุ่ม พบว่า ส่วนใหญ่มาเดินทางร่วมกับเพื่อน จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 57.00 รองลงมาคือ เดินทางร่วมกับครอบครัว จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 24.10

ตารางที่ 10 พฤติกรรมการท่องเที่ยว จำแนกตามระยะเวลาที่ใช้ในการเที่ยวชมพิพิธภัณฑสถาน

ระยะเวลาในการเที่ยวชม	จำนวน	ร้อยละ
30 นาที ถึง 1 ชั่วโมง	187	46.75
1 ชั่วโมงขึ้นไป ถึง 2 ชั่วโมง	166	41.50
2 ชั่วโมงขึ้นไป	40	10.00
น้อยกว่า 30 นาที	7	1.75

จากตารางที่ 10 พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานใหญ่ใช้เวลาในการเที่ยวชมพิพิธภัณฑสถานประมาณ 30 นาที ถึง 1 ชั่วโมง จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 46.75 รองลงมา 1 ชั่วโมงขึ้นไป ถึง 2 ชั่วโมง จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 41.50

ตารางที่ 11 พฤติกรรมการท่องเที่ยว จำแนกตามลักษณะการเที่ยวชมพิพิธภัณฑสถาน

ลักษณะการเที่ยวชม	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ใช้เจ้าหน้าที่นำชม	338	84.50
ใช้เจ้าหน้าที่นำชม	62	15.50

จากตารางที่ 11 นักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานใหญ่จะไม่ใช้เจ้าหน้าที่ในการนำชม มีจำนวน 338 คน คิดเป็นร้อยละ 84.50 ส่วนผู้ที่ใช้เจ้าหน้าที่นำชม มีจำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 15.50

ตารางที่ 12 พฤติกรรมการท่องเที่ยว จำแนกตามกิจกรรมที่สนใจในพิพิธภัณฑสถาน

กิจกรรมที่สนใจในพิพิธภัณฑสถาน	จำนวน	ร้อยละ
ชมนิทรรศการ	377	94.25
ฟังบรรยาย/เสวนาทางวิชาการ	151	37.75
ซื้อผลิตภัณฑ์/ของที่ระลึก	120	30.00
แต่งกายถ่ายภาพ	75	18.75
เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)	59	14.75
วาดภาพ/ถ่ายภาพประกวด	39	9.75
ตอบคำถามชิงรางวัล	24	6.00
อื่นๆ	2	0.50

จากตารางที่ 12 พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานใหญ่สนใจกิจกรรมชมนิทรรศการ จำนวน 377 คน คิดเป็นร้อยละ 94.25 รองลงมา คือ ฟังบรรยาย/เสวนาทางวิชาการ จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 37.75 ซื้อผลิตภัณฑ์/ของที่ระลึก จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00

ตารางที่ 13 พฤติกรรมการท่องเที่ยว จำแนกตามวิธีการนำเสนอข้อมูลของพิพิธภัณฑสถาน

วิธีการนำเสนอข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
วิดีโอทัศน์และเสียง	260	65.00
รูปภาพ	211	52.75
มัลติมีเดีย/เจ้าหน้าที่เล่าเรื่อง	176	44.00
กิจกรรมการมีส่วนร่วม	140	35.00
ป้าย/บอร์ดข้อความ	133	33.25
ปราชญ์ชาวบ้าน	114	28.50
การสแกน QR Code	80	20.00
สื่อสิ่งพิมพ์ (หนังสือ แผ่นพับ)	72	18.00
อื่นๆ	5	1.25

จากตารางที่ 13 พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานใหญ่ชอบวิธีการนำเสนอผ่านวิดีโอทัศน์และเสียง จำนวน 260 คน คิดเป็น

ร้อยละ 65.00 รองลงมาคือ รูปภาพ จำนวน 211 คน คิดเป็น ร้อยละ 52.75 มัคคุเทศก์/เจ้าหน้าที่เล่าเรื่อง จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00

ตารางที่ 14 พฤติกรรมการท่องเที่ยว จำแนกตามการกลับมาเที่ยวซ้ำในแหล่งท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์

พฤติกรรมการกลับมาเที่ยวซ้ำ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่แน่ใจ	237	59.25
กลับมาแน่นอน	141	35.25
ไม่กลับมาอีก	22	5.50

จากตารางที่ 14 นักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ส่วนใหญ่ไม่แน่ใจที่จะกลับมาเที่ยวซ้ำ จำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 59.25 กลับมาแน่นอน จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.25 และไม่กลับมาอีก จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.50

ตารางที่ 15 พฤติกรรมการท่องเที่ยว จำแนกตามพฤติกรรมการแนะนำ บอกต่อ การท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์

พฤติกรรมการแนะนำ บอกต่อ	จำนวน	ร้อยละ
บอกต่อแน่นอน	234	58.50
ไม่แน่ใจ	157	39.25
ไม่บอกต่อ	9	2.25

จากตารางที่ 15 นักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ส่วนใหญ่ต้องการแนะนำ บอกต่อ การท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 58.50 ไม่แน่ใจ จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 39.25 และ ไม่ต้องการบอกต่อ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.25

ตารางที่ 16 พฤติกรรมการท่องเที่ยว จำแนกตามช่องทางในการแนะนำ บอกต่อ

ช่องทางแนะนำ บอกต่อ	จำนวน	ร้อยละ
สื่อโซเชียลมีเดีย	272	68.00
ปากต่อปาก	189	47.25
ตั้งกระทู้ลงเว็บไซต์การท่องเที่ยว	8	2.00

จากตารางที่ 16 พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ส่วนใหญ่จะแนะนำ บอกต่อผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย จำนวน 272 คน คิดเป็นร้อยละ 68.00 ปากต่อปาก จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 47.25 และตั้งกระทู้ลงเว็บไซต์การท่องเที่ยว จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00

อภิปรายผล

จากการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ของนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวายสามารถนำประเด็นสำคัญมาจัดกลุ่มเพื่ออภิปรายผลได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์และแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์

จากผลการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวายส่วนใหญ่เดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์เพื่อเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม โดย การเรียนรู้ที่ดี อารยะธรรมต่างๆ ถือเป็นแรงจูงใจที่กระตุ้นให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2560) ที่ระบุว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวายชอบออกไปเรียนรู้ แสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่ จึงสนใจเรียนรู้ใน ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตต่างๆ เช่นเดียวกับผล การศึกษาของ คมลสิทธิ์ เกียนวัฒนา (2552) ที่ศึกษา พฤติกรรมการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ของเยาวชนไทย ถือว่า เป็นกลุ่มบุคคลที่มีอายุช่วงหนึ่งอยู่ในเกณฑ์เดียวกับกลุ่ม เจนเอเรชั่นวาย โดยระบุว่านักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ ท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ ส่วนใหญ่เดินทางมาเพื่อต้องการการ เรียนรู้ ซึ่งต่างจากผลการศึกษาของ Gofman, Moskowit and Mets (2011) ที่ศึกษาการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ของ กลุ่มคนวัยหนุ่มสาว พบว่า นักท่องเที่ยวต้องการมาเที่ยวชม พิพิธภัณฑ์เพื่อความสนุกสนาน ได้พบปะผู้คนและกลุ่มเพื่อน และ วริดา เลิศพิพัฒน์นันท์ (2561) พบว่า ปัจจัยหลักที่ ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวของคนไทยกลุ่ม เจนเอเรชั่นวายมากที่สุด คือ ความต้องการการพักผ่อน

รองลงมาคือ ความต้องการแสวงหาประสบการณ์และสังคมใหม่ๆ และการศึกษาของ คมสิทธิ เกียนวัฒนา (2552) ระบุว่า ความน่าสนใจของฟิฟิธกันท์เป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อแรงจูงใจในการท่องเที่ยวฟิฟิธกันท์มากที่สุด จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงวัตถุประสงค์และแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่แตกต่างกันไป โดยจะเห็นว่านักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวายไม่ได้ต้องการเดินทางเพื่อการเรียนรู้เพียงอย่างเดียว แต่ยังต้องการความสนุกสนาน การพักผ่อน คลายเครียด และประสบการณ์แปลกใหม่ในขณะท่องเที่ยวด้วย

2. รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวฟิฟิธกันท์

รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวฟิฟิธกันท์ พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวายส่วนใหญ่เดินทางท่องเที่ยวฟิฟิธกันท์ในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยเป็นการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง ด้วยรถรับจ้าง/ขนส่งสาธารณะ และมีจำนวนไม่น้อยที่ใช้รถยนต์ส่วนบุคคลในการเดินทางเพราะมีความสะดวกสบายมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วนิดา เลิศพิพัฒนานนท์ (2561) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวายชอบจัดการวางแผนการเดินทางด้วยตนเองและนิยมเดินทางท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยใช้รถยนต์ส่วนบุคคลในการเดินทาง และของ คมสิทธิ เกียนวัฒนา (2552) ที่ระบุว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะใช้เวลาท่องเที่ยวฟิฟิธกันท์ในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์/อาทิตย์) โดยเดินทางด้วยรถรับจ้างหรือขนส่งสาธารณะสำหรับการเลือกใช้นานพาหนะในการเดินทางนั้น ศรุตา กรุณามิตร (2561) ให้ความเห็นว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวายจะพิจารณาจากความคุ้มค่าในเรื่องของราคาและระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทาง เพื่อเลือกใช้นานพาหนะให้เหมาะสมกับสถานการณ์ จากผลการศึกษายังพบว่า มีนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวายบางส่วน (มากกว่าร้อยละ 30) ชอบเดินทางช่วงวันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) ซึ่งแสดงถึงพฤติกรรมการใช้ชีวิตอย่างอิสระของกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย

(Benckendorff, 2010) และรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวแบบใหม่ที่สามารถทำงานไปด้วยเที่ยวไปด้วยได้ (Bleisure)

3. ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวฟิฟิธกันท์

ด้านช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการเดินทางท่องเที่ยวฟิฟิธกันท์ พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวายส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย โดยใช้ช่องทางเฟซบุ๊ก (Facebook) ในการค้นหาข้อมูล คล้ายกับผลการศึกษาของ ภัสสรณัฐ รวยธนาสมบัติ (2558) พบว่า อินสตาแกรม (Instagram) เป็นช่องทางที่กลุ่มเจนเอเรชั่นวายนิยมใช้ในการค้นหาข้อมูลข่าวสารมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ คมสิทธิ เกียนวัฒนา (2552) และ วนิดา เลิศพิพัฒนานนท์ (2561) ที่ระบุว่า อินเทอร์เน็ตและสื่อโซเชียลมีเดียต่างๆ มีผลต่อการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวมากที่สุด แต่ผลการศึกษาของ Angelika (2015) พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านคำบอกเล่าจากเพื่อน ครอบครัว หรือคนรู้จักทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวายมีโอกาสตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวมากกว่า เนื่องจากมีความน่าเชื่อถือเพราะเป็นข้อมูลที่ได้รับจากผู้มีประสบการณ์ตรงในการท่องเที่ยว

4. บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวฟิฟิธกันท์

บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวฟิฟิธกันท์ของนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวายส่วนใหญ่ คือ เพื่อน/เพื่อนร่วมทาง สอดคล้องกับการศึกษาของ ภัสสรณัฐ รวยธนาสมบัติ (2558) ที่ระบุว่า เจนเอเรชั่นวายเป็นกลุ่มบุคคลที่มีสังคมเพื่อนเยอะเพราะมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันอยู่ตลอดเวลาผ่านสื่อสังคมออนไลน์และออฟไลน์จึงทำให้เพื่อนเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจกระทำสิ่งต่างๆ เช่นเดียวกับ Pendergast (2009) ที่ศึกษาความแตกต่างระหว่างลักษณะของเจนเอเรชั่นวายกับเจนเอเรชั่นอื่นๆ พบว่า เพื่อนถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจของกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย และ

Bethany (2003) กล่าวว่า นอกจากเพื่อนแล้ว ครอบครัวยังมีการกระตุ้นให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถาน นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้เขียนบล็อก การท่องเที่ยว (Blogger) ถือเป็นหนึ่งในบุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถาน เพราะนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายมากกว่าร้อยละ 40 เลือกตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวตาม Blogger เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ได้ง่ายผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้การโฆษณาชวนเชื่อไม่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว ดังนั้น การใช้บุคคลใกล้ชิดหรือบุคคลในวัยกลุ่มนักท่องเที่ยวเจนเนอเรชั่นวายเป็นผู้บอกเล่าเรื่องราวให้ข้อมูลประสบการณ์ต่างๆ จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการตัดสินใจได้มากกว่า (Angelika, 2015) สำหรับพฤติกรรมการเดินทางพบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายส่วนใหญ่มักเดินทางท่องเที่ยวเป็นกลุ่ม โดยมีเพื่อนเป็นผู้ร่วมเดินทาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ คมสิทธิเกียรติวัฒนา (2552) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวเยาวชนไทยส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานกับกลุ่มเพื่อน แต่ผลการศึกษาของ วนิดา เลิศพิพัฒนานนท์ (2561) พบว่า ผู้ร่วมเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายจะเป็นคนในครอบครัว จำนวน 1-3 คน ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า เพื่อนและครอบครัวเป็นกลุ่มบุคคลที่นักท่องเที่ยวเจนเนอเรชั่นวายให้ความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว

5. ลักษณะของการเที่ยวชมพิพิธภัณฑสถาน

ลักษณะของการเที่ยวชมพิพิธภัณฑสถาน พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายส่วนใหญ่จะใช้เวลาในการเที่ยวชมประมาณ 30 นาที – 1 ชั่วโมง และไม่ใช้เจ้าหน้าที่ในการนำชม จึงทำให้เจ้าหน้าที่ไม่มีความจำเป็นต่อการเที่ยวชมพิพิธภัณฑสถาน ซึ่งต่างจากการศึกษาของ วรพรมนใจกระจำ และคณะ (2557) ที่ระบุว่า เจ้าหน้าที่นำชมมีความสำคัญและมีผลต่อการรับรู้ของนักท่องเที่ยว ทั้งนี้จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่น

วายมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างจากกลุ่มนักท่องเที่ยวทั่วไป โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายชอบมากกว่าที่จะแสวงหาการเรียนรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ Tapscott (2009) ที่กล่าวว่า กลุ่มเจนเนอเรชั่นวายเป็นกลุ่มบุคคลที่รักอิสระ มีความมั่นใจ และชอบตัดสินใจทำอะไรด้วยตนเอง

6. กิจกรรมและรูปแบบการนำเสนอข้อมูลในการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถาน

ด้านกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายส่วนใหญ่ให้ความสนใจ คือ การชมนิทรรศการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Wu and Wall (2017) ที่ระบุว่า การจัดนิทรรศการเป็นกิจกรรมสำคัญที่จะช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ โดยพิพิธภัณฑสถานควรมีการจัดแสดงนิทรรศการพิเศษทุกเดือนร่วมกับการมีกิจกรรมสนทนาการอื่นๆ เพื่อเพิ่มความน่าสนใจ ทั้งนี้ผลการศึกษาระบุว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายส่วนใหญ่ให้ความสนใจพิพิธภัณฑสถานการจัดแสดงประเภทประวัติศาสตร์และโบราณคดีมากที่สุด ซึ่งต่างจากการศึกษาของ คมสิทธิเกียรติวัฒนา (2552) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสนใจพิพิธภัณฑสถานการจัดแสดงด้านวิทยาศาสตร์มากที่สุด เพราะมีการสื่อสารที่สามารถจับต้องหรือสาธิตให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเองได้ ในขณะที่ วนิดา เลิศพิพัฒนานนท์ (2561) ศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในบริบททั่วไป พบว่า กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายชอบทำมากที่สุดในขณะท่องเที่ยว คือ การถ่ายภาพ ดังนั้น การจัดกิจกรรมเที่ยวชมนิทรรศการให้น่าสนใจ จำเป็นต้องคำนึงถึงหัวข้อ เนื้อหาการจัดแสดง รวมถึงกิจกรรมที่มีส่วนร่วมอื่นๆ เช่น กิจกรรมนันทนาการ ถ่ายภาพ เล่นเกมส์ ฯลฯ เพราะถือเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยเพิ่มความน่าสนใจและความสนุกสนานให้กับการเที่ยวชมนิทรรศการได้ นอกจากนี้วิธีการนำเสนอข้อมูลถือเป็นปัจจัยที่สามารถช่วยให้การจัดกิจกรรมเที่ยวชมนิทรรศการมีความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้น โดยผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายส่วนใหญ่ชอบวิธีการนำเสนอข้อมูลผ่านวีดิทัศน์และเสียง

เพราะเป็นสื่อที่ทันสมัยที่ช่วยให้การจัดแสดงคู่มือชีวิตชีวา ซึ่งเหมาะกับนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายที่ชื่นชอบในนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ รวมถึงชื่นชอบความบันเทิง สนุกสนาน (Tapscott, 2009) สอดคล้องกับการศึกษาของ ปรีดี ปลื้มสำราญกิจ และฟ้า วิไลชา (2561) ที่ระบุว่า นอกจากความน่าสนใจของการจัดกิจกรรมนิทรรศการแล้ว การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการนำเสนอถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นความสนใจให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นและสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับนักท่องเที่ยวได้

7. พฤติกรรมหลังการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์

หลังการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์นักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายส่วนใหญ่รู้สึกไม่แน่ใจที่จะกลับมาเที่ยวซ้ำ แต่ต้องการที่จะแนะนำ/บอกต่อ การท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์กับผู้อื่น โดยใช้ช่องทางในการบอกต่อผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ภัสสรณัฐ รวยธนาสมบัติ (2558) ที่ระบุว่า กลุ่มเจนเนอเรชั่นวายเป็นกลุ่มบุคคลที่ชื่นชอบการเข้าถึงคม โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางหลักในการติดต่อสื่อสาร แบ่งปันประสบการณ์ระหว่างกลุ่มเพื่อนและบุคคลอื่นๆ ทำให้สังคมเพื่อนกลายเป็นเครือข่ายขนาดใหญ่ที่มีอิทธิพลต่อกันเกี่ยวกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการต่างๆ ดังนั้น หากพิพิธภัณฑ์สามารถสร้างความพึงพอใจ ประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายได้ จะทำให้เกิดการกระจายข่าวสาร บอกต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ออกไปในวงกว้าง ซึ่งถือเป็นผลดีกับแหล่งท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษามีการจำแนกพฤติกรรมการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ ได้ดังนี้

1. พฤติกรรมก่อนการเดินทางท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายส่วนใหญ่เดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ 1-3 ครั้งต่อปี โดยมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์เพื่อเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ชอบเดินทางในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ โดย

เดินทางด้วยรถรับจ้าง/ขนส่งสาธารณะ ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ผ่านช่องทาง เฟซบุ๊ก (Facebook) มาก ส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางคือ เพื่อน/เพื่อนร่วมงาน และบางส่วนได้รับอิทธิพลจากผู้เขียนบล็อกการท่องเที่ยว (Blogger) นอกจากนี้การศึกษายังพบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายส่วนใหญ่สนใจพิพิธภัณฑ์ประเภทประวัติศาสตร์และโบราณคดีมากที่สุด ขณะที่แรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ คือ การได้เรียนรู้ข้อดี ธาระธรรมต่างๆ

2. พฤติกรรมระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายส่วนใหญ่ชอบเดินทางเป็นกลุ่ม โดยมีเพื่อนเป็นผู้ร่วมเดินทาง ระหว่างเที่ยวชมพิพิธภัณฑ์จะใช้เวลาประมาณ 30 นาที - 1 ชั่วโมง และไม่ใช้เจ้าหน้าที่ในการนำชม ส่วนกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ คือ การชมนิทรรศการ ขณะที่ด้านการนำเสนอข้อมูลนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ชอบวิธีการนำเสนอข้อมูลผ่านสื่อวีดิทัศน์และเสียง

3. พฤติกรรมหลังการเดินทางท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายส่วนใหญ่รู้สึกไม่แน่ใจที่จะกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในแหล่งท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ แต่มีความต้องการแนะนำ/บอกต่อ การท่องเที่ยวกับผู้อื่น โดยใช้ช่องทางในการบอกต่อผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย

จากผลการศึกษาทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ของนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวาย ซึ่งผู้ประกอบการพิพิธภัณฑ์ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายให้มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งมีผลดีต่อการเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงมรดก วัฒนธรรม การท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. พิพิธภัณฑ์ควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างช่องทางการรับรู้ข่าวสารให้กับนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายผ่านทางระบบออนไลน์ สื่อโซเชียลมีเดียต่างๆ (Facebook, Line, Instagram) และผ่านระบบออฟไลน์ด้วยการประชาสัมพันธ์ผ่านบุคคลใกล้ชิดหรือบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวาย เช่น เพื่อน ครอบครัว เป็นต้น

2. พิพิธภัณฑ์ควรมีการประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยี เช่น วิดีทัศน์และเสียง ในการสื่อความหมายบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดแสดงให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อตอบสนองตามพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวาย

3. พิพิธภัณฑ์ควรส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในช่วงวันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) เพื่อเป็นทางเลือกหนึ่งให้กับนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายบางส่วนที่สามารถทำงานไปด้วยเที่ยวไปด้วยได้ (Bleisure)

4. พิพิธภัณฑ์ควรมีการพัฒนาเนื้อหา (Content) ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ให้มีความน่าสนใจหรือมีวิธีการนำเสนอให้แปลกใหม่ สนุกสนาน เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวาย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2559). รายงานภาวะเศรษฐกิจท่องเที่ยว (ฉบับที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563). รายงานภาวะเศรษฐกิจท่องเที่ยว (สถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทยไตรมาส 3/2562). กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

กฤษฎา ตัสมา. (2560). การจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในยุคโลกาภิวัตน์. วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์, 12(24), 70-84.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2560). พฤติกรรมนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่อายุ 18-35 ปี ที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ. สืบค้นจาก <https://tatreviewmagazine.wordpress.com/2/2017/07/23/>

คมสิทธิ เกียนวัฒนา. (2552). การศึกษาแรงจูงใจของเยาวชนไทยต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ทำไมคนไทยไม่ไปมิวเซียม? พิพิธภัณฑ์ไทยยุคใหม่ ไฉไลกว่าเก่า. (2559, 11 มิถุนายน). ไทยรัฐออนไลน์. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/content/635191>

ปรีดี ปลื้มสำราญกิจ และฟ้า วิไลขำ. (2561). พิพิธภัณฑ์: แหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. วารสารห้องสมุด, 62(1), 45.

เปิดสถิติคนไทยสนใจเข้าชมพิพิธภัณฑ์เพิ่มขึ้น. (2561, 3 กรกฎาคม). บานเมือง. สืบค้นจาก <http://www.banmuang.co.th/news/education/116939>

ภัสสรณัฐ รวยธนาสมบัติ. (2558). การศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความตั้งใจซื้อสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคในแต่ละเจนเนอเรชั่น (การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ระบบสถิติทางทะเบียน. (2561). จำนวนประชากรแยกอายุ ทั่วประเทศ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2561. สืบค้นจาก http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age_disp.php

วนิดา เลิศพิพัฒนานนท์. (2561). รูปแบบพฤติกรรมและแรงจูงใจในการท่องเที่ยวของคนไทย Gen Y. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 12(ฉบับพิเศษ), 134-149.

- วรรณมน ใจกระจ่าง, วีรานันท์ ดำรงสกุล และชิตชยางค์ ยมาภัย. (2557). *การสื่อความหมายในนิทรรศการ บทสนทนาในความมืด*. สืบค้นจาก <https://gsbooks.gs.kku.ac.th/57/grc15/files/hmo40.pdf>
- วอยซ์นิวส์. (2562, 7 มกราคม). *ทูปสถิติ! พิพิธภัณฑ์ลูฟวร์ มีผู้เข้าชมทะลุ 10 ล้านคนในปี 2018*. สืบค้นจาก <https://voicetv.co.th/read/piP7TelyU>
- ศรุดา กรณามิตร. (2561). *ปัจจัยและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของคนเดียวของ GENERATION Y* (การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. (2561). *ฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย*. สืบค้นจาก <http://www.sac.or.th/databases/museumdatabase/>
- ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์. (2557). *กลยุทธ์มัดใจผู้บริโภค Gen Y*. สืบค้นจาก https://www.scbeic.com/th/detail/file/product/130/dzi68owq5l/8372_20141112161337.pdf
- สมชาย ชมพูน้อย. (2560, 6 กรกฎาคม). *ททท.เจ้าจะเจ้ Gen Y สร้างคอนเทนต์ดึงดูดกลุ่มเบบี้บูมเมอร์ไทย*. สืบค้นจาก <http://www.brandage.com/article/798/Gen-Y>
- สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ ประกาศผลการคัดเลือกรางวัล Museum Thailand Awards 2018. (2561, 30 สิงหาคม). *สยามรัฐออนไลน์*. สืบค้นจาก <https://siamrath.co.th/n/44684>
- Angelika, B. (2015). *Role of Social Media in Generation Y travellers' travel decision making process* (Bachelor Thesis of Business Administration in Tourism and Hospitality Management). Modul University Vienna, Austria.
- Benckendorff, P., Moscardo, G., & Pendergast, D. (2010). *Tourism and Generation Y*. New York: CABI Publishing.
- Bethany, L. E. (2003). *Relationship of Motivations, Decision Making, and Satisfaction in Museum Visitor Behavior* (The degree of Master's Thesis). University of Florida, United Stated.
- Gofman, A., Moskowitz, H. R., & Mets, T. (2011). Marketing Museums and Exhibitions: What Drives the Interest of Young People. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 20(6), 601-618.
- Moreno-Gil, S., & Ritchie, J. R. B. (2009). Understanding the museum image formation process - a comparison between residents and tourists. *Journal of Travel Research*, 47(4), 480-493.
- Office of National Museum. (2005). *Museum Management in Business Aspect*. Bangkok: The Fine Arts Department Ministry of Culture.
- Pendergast, D. (2009). Generational theory and home economics: future proofing the profession. *Family and Consumer Sciences Research Journal*, 37(4), 504-522.
- Tapscott, D. (2009). *Grown up digital: How the net generation is changing the world*. Oxon: McGraw-Hill.
- Wu, M., & Wall, G. (2017). Visiting heritage museums with children Chinese parents' motivations. *Journal Of Heritage Tourism*, 12(1), 36-51.
- Yamane, T. (1967). *Elementary sampling theory*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

**ความรู้ความเข้าใจและขั้นตอนเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี
ของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน ในเขตพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก**
**Knowledge and Understanding of Bookkeeping and Accounting Procedures
of the Community Welfare Fund Committee in Phitsanulok Province**

วัชรระ คำช้าง^{1*} ภัทรพร พงศาปรมัตถ์²

Watchara Khamchang^{1*} Pattaraporn Pongsapornamat²

Corresponding author's E-mail: watcharakh61@nu.ac.th¹

(Received: July 9, 2020; Revised: September 15, 2020; Accepted: October 12, 2020)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจและขั้นตอนการจัดทำบัญชีของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน ในเขตพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 98 กองทุน เลือกลุ่มตัวอย่างจากคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกจำนวน 9 กองทุน จาก 9 อำเภอในจังหวัดพิษณุโลก อำเภอละ 1 กองทุน โดยแต่ละกองทุนมีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 3 คน รวม 27 คน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการทดสอบและวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ร่วมกับการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น 1) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีสำหรับผู้ทำบัญชีของกองทุน โดยแบบทดสอบมีจำนวนทั้งหมด 25 ข้อ และ 2) การจดบันทึกการสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์ เพื่อให้เห็นภาพและเข้าใจขั้นตอนจัดทำบัญชีของคณะกรรมการกองทุนปัญหาที่เกิดขึ้นรวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหา

ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี และมีขั้นตอนการจัดทำบัญชีที่ไม่เหมาะสม โดยปัญหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการ คือ หน่วยงานกำกับดูแลไม่มีแบบบัญชี ทะเบียน และรายงานการเงินของกองทุนสวัสดิการชุมชน เพื่อให้แต่ละกองทุนใช้เป็นแนวทางในการถือปฏิบัติอย่างชัดเจน และบุคลากรขาดความรู้ความสามารถในการจัดทำบัญชี รวมถึงไม่มีที่ปรึกษาที่มีรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชี

คำสำคัญ: ขั้นตอนการจัดทำบัญชี คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน

Abstract

The purpose of this study is to study knowledge and understanding of bookkeeping and accounting procedures of the community welfare fund committee in the area of Phitsanulok province, totaling 98 funds. Selecting the samples from the community welfare fund committee in Phitsanulok province area, totaling 9 funds from 9 districts in Phitsanulok province, 1 fund per district, each fund has 3 informants, totaling 27 persons. This research is a qualitative research. Using test method and participation observation method with informal interview. The research instruments are 1) a test of knowledge and understanding about bookkeeping

¹ นิสิตหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร

¹ Master's candidate, Accountancy Program, Faculty of Business, Economics and Communications, Naresuan University

² Lecturer, Accountancy Program, Faculty of Business, Economics and Communications, Naresuan University

for the fund's bookkeeper, in which the test has total of 25 items, and 2) taking notes of observation and interview to visualize and understand the accounting procedures of the fund, problems that arise, including solutions to problems.

The research results were found that most welfare fund committees have insufficient knowledge and understanding about bookkeeping, and inappropriate accounting procedures. Most problems about bookkeeping of the welfare fund committees are the regulator does not have the accounting form, register and financial report of the community welfare fund for give to each fund to clearly use as a guideline for implementation, and the personnel have insufficient knowledge in bookkeeping including lack of consultants with knowledge in bookkeeping.

Keywords: accounting procedures, community welfare fund committee

ความเป็นมาของปัญหา

หลังจากที่ประเทศไทยประสบกับสภาวะเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ก่อให้เกิดปัญหาคุณภาพชีวิตของคนไทยมากยิ่งขึ้น คนว่างงานจากการถูกปลดออกเนื่องจากการล้มละลายของธุรกิจ ดังนั้นความคิดเกี่ยวกับการฟื้นฟูระบบคุณค่าเดิมของไทยเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันแบบช่วยเหลือเกื้อกูลจึงเกิดขึ้น เพื่อบรรเทาปัญหาคุณภาพชีวิตของคนไทย โดยริเริ่มการจัดสวัสดิการชุมชนขึ้น เป็นการช่วยเหลือกันเองในชุมชน และต่อมาได้พัฒนาเกิดขึ้นเป็นกองทุนสวัสดิการชุมชน ซึ่งกองทุนสวัสดิการชุมชนภายใต้การดูแลของสถาบันพัฒนาชุมชน (พอช.) (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) พอช., 2562ก) โดยกองทุนสวัสดิการชุมชน มีลักษณะการดำเนินงานในรูปแบบของระบบสมาชิก คือ สมาชิกร่วมกันกำหนดกฎเกณฑ์ขึ้นมาเพื่อใช้ในการดำเนินงานของกองทุน เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการ การสมทบเงินทุนของสมาชิก และอื่นๆ ในรูปของระเบียบข้อบังคับกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยมีกลุ่มตัวแทนจากสมาชิกหรือบุคคลอื่นที่สมาชิกเห็นชอบเข้ามาบริหารจัดการกองทุน ในนามของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนจะต้องบริหารจัดการ

กองทุนทั้งในเรื่องของการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก และการบริหารจัดการเงินทุนของกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับกองทุนสวัสดิการชุมชน (ข้อบังคับสถาบันพัฒนาชุมชน (องค์การมหาชน) ฉบับที่ 17 ว่าด้วยโครงการพัฒนาสวัสดิการชาวบ้าน พ.ศ. 2542, 2542)

โดยจุดมุ่งหมายของกองทุนสวัสดิการชุมชน คือ กองทุนสวัสดิการชุมชนสามารถสร้างหลักประกันในเรื่องของความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งในรูปของสิ่งของ เงินทุน น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูลของคนในชุมชน ในรูปแบบของการจัดสวัสดิการได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน กองทุนสวัสดิการชุมชนจะประสบความสำเร็จหรือบรรลุจุดมุ่งหมายได้ กองทุนจะต้องมีความมั่นคงทางการเงินเพื่อที่จะสามารถจัดสรรสวัสดิการได้อย่างต่อเนื่องและปัจจัยที่สำคัญอย่างมากอีกประการหนึ่งก็คือ การบริหารจัดการที่ดี เมื่อมีการบริหารจัดการที่ดีกองทุนก็จะสามารถดำเนินงานต่อไปด้วยความยั่งยืน ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยการบริหารจัดการจะต้องมีความโปร่งใสในการทำงาน สามารถตรวจสอบได้ มีการจัดทำบัญชีที่ถูกต้องและทันเวลา (พอช., 2562ก) เมื่อพูดถึงการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง และทันเวลา ต้องอาศัยผู้ทำบัญชีที่มีความรู้

ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี และมีระบบหรือขั้นตอนการจัดทำบัญชีที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์พิศาวรรณวิจิตร, 2560) สำหรับหน่วยงานกำกับดูแลของกองทุนสวัสดิการชุมชนกำหนดให้กองทุนต้องมีการจัดทำบัญชี และต้องรายงานผลการดำเนินงานของกองทุนให้สมาชิกและหน่วยงานกำกับดูแลรับทราบทุกปี แต่ไม่ได้กำหนดรูปแบบหรือหลักเกณฑ์การจัดทำบัญชีที่ชัดเจน เพื่อให้แต่ละกองทุนใช้เป็นแนวทางในการถือปฏิบัติ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความรู้ความเข้าใจและขั้นตอนเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยผู้วิจัยได้ตั้งคำถามงานวิจัยว่า 1) คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีเพียงพอหรือไม่ 2) มีขั้นตอนเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีอย่างไร เหมาะสมหรือไม่ และ 3) มีปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีหรือไม่อย่างไร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนา การบริหารจัดการที่ดีของกองทุนสวัสดิการชุมชนต่อไป

จังหวัดพิษณุโลกมีกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลครอบคลุมทั้งจังหวัด (ข้อมูล ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2562) (พอช., 2562) ประกอบกับกองทุนสวัสดิการชุมชนทุกแห่งจัดตั้งขึ้นโดยมีบริบท วัตถุประสงค์ และเงื่อนไขที่ต้องมีการจัดทำบัญชีและการรายงานผลการดำเนินงานที่เหมือนกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เลือกจังหวัดพิษณุโลกเป็นกรณีศึกษาเพื่อทำการวิจัยในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจและขั้นตอนเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน ในเขตพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกองทุนสวัสดิการชุมชน ในเขตพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. **ประเภทของการวิจัย** การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยวิธีการทดสอบ และวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participation observation) ร่วมกับการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview)

2. **ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** ผู้วิจัยได้เลือกกองทุนสวัสดิการชุมชนในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก เนื่องจากจังหวัดพิษณุโลกมีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 9 อำเภอ ดังนั้นเพื่อเป็นการศึกษาในภาพรวมของจังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยจึงเลือกตัวแทนอำเภอละ 1 กองทุน รวม 9 กองทุน โดยพิจารณากองทุนที่มีเงินทุนสูงสุดของแต่ละอำเภอเป็นอันดับแรก โดยใช้ข้อมูลจากระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์พื้นที่ปฏิบัติการ พอช. (GIS) (พอช., 2562) เพื่อทำการศึกษาในครั้งนี้

2.1 ประชากร คือ คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลในเขตพื้นที่ในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 98 กองทุน

2.2 กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 9 กองทุน จาก 9 อำเภอของพื้นที่ในจังหวัดพิษณุโลก อำเภอละ 1 กองทุน โดยผู้วิจัยใช้รหัส F1 ถึง F9 แทนชื่อของแต่ละกองทุน คณะกรรมการกองทุนที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ มีทั้งสิ้นจำนวน 27 คน ประกอบด้วย

2.2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี คือ กรรมการที่เป็นผู้ทำบัญชี หรือตำแหน่งอื่นที่ทำหน้าที่ในลักษณะเดียวกัน กองทุนละ 1 คน รวมจำนวน 9 คน

2.2.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ร่วมกับการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เพื่อศึกษาขั้นตอนการจัดทำบัญชี ปัญหาและแนวทาง

การแก้ไขปัญหามีเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี คือ กรรมการที่เป็นผู้ทำบัญชี จำนวน 9 คน ซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกันกับกลุ่มที่ใช้ทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี และกรรมการผู้ที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนร่วมในกระบวนการขั้นตอนการจัดทำบัญชีของกองทุน กองทุนละ 2 คน รวม 18 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 27 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

3.1 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี โดยแบบทดสอบจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี ได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชี องค์ประกอบของบัญชี วัตถุประสงค์ของการจัดทำบัญชี การวิเคราะห์รายการทางบัญชี การบันทึกบัญชี จำนวน 25 ข้อ แบ่งเป็น 4 ตอน ทั้งนี้ข้อคำถามทุกข้อได้รับการพัฒนามาจาก ปาฐกถา (2558)

3.2 แบบบันทึกการสังเกตและการสัมภาษณ์เกี่ยวกับขั้นตอน ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหามีเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี โดยคำถามสัมภาษณ์จะเป็นคำถามกว้างๆ แบบไม่จำกัดคำตอบเพื่อให้เห็นภาพและเข้าใจขั้นตอนการจัดทำบัญชี ปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางการแก้ไขปัญหามี

4. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

4.1 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี ได้ดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้วยผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ราย พบว่าได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) เฉลี่ยเท่ากับ 0.79 โดยอยู่ในช่วงคะแนน 0.67–1.00 โดยทุกข้อคำถามมีค่าเกินกว่า 0.50 หมายความว่าคำถามนั้นตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย (ประสพชัย พสุนนท์, 2558) และได้ทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบทดสอบออกไปทดสอบ (Try-out) จำนวน 25 ชุด กับกลุ่มที่มีลักษณะ

ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบว่าข้อคำถามสามารถสื่อความหมายตรงตามความต้องการและมีความเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งได้ค่าดัชนีความยากง่าย (Difficult index) ของคำถามแต่ละข้อเฉลี่ยเท่ากับ 0.55 โดยอยู่ในช่วงคะแนน 0.16 – 0.76 (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2543) นำเสนอว่า หากค่าดัชนีความยากง่ายอยู่ในช่วง 0.40 – 0.59 ถือว่าข้อคำถามมีความยากง่ายที่เหมาะสม

4.2 แบบสังเกตและการสัมภาษณ์เกี่ยวกับขั้นตอนและปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี ได้ดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้วยผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ราย ประกอบด้วย 1) อาจารย์สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยนเรศวร 2) นักวิชาการเงินและบัญชีชำนาญการ และ 3) นักวิชาการตรวจเงินแผ่นดินชำนาญการพิเศษ ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC) เฉลี่ยเท่ากับ 0.70 โดยอยู่ในช่วงคะแนน 0.33 – 1.00 กรณีข้อคำถามที่มีค่า IOC ไม่ถึง 0.50 ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยผู้วิจัยดำเนินการทบทวนแนวคิดและศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกองทุนสวัสดิการชุมชน การจัดทำบัญชี เพื่อเป็นกรอบแนวความคิดในการกำหนดหัวข้อคำถามและสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และศึกษางานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัย ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการวิจัย เช่น การสร้างเครื่องมือวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การสรุปและอภิปรายผล เป็นต้น

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Fieldwork) ในเดือนพฤษภาคม 2563 ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบบันทึกการสังเกตและการสัมภาษณ์เกี่ยวกับขั้นตอนและปัญหาเกี่ยวกับ

การจัดทำบัญชี เพื่อรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ร่วมกับสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ โดยคำถามสัมภาษณ์จะเป็นคำถามปลายเปิด แบบไม่จำกัดคำตอบ เพื่อให้เห็นภาพและเข้าใจขั้นตอนการจัดทำบัญชี ปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาระหว่างการสัมภาษณ์จะทำการจดบันทึกข้อมูลลงแบบฯ และใช้อุปกรณ์บันทึกเสียง โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ไม่เกิน 1 ชั่วโมง 30 นาที จากนั้นผู้วิจัยจะดำเนินการถอดความในรูปแบบของข้อความตัวอักษร เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล นำไปสู่การสรุปผลการวิจัย เมื่อดำเนินการสัมภาษณ์เสร็จสิ้นแล้วผู้วิจัยจะทำการแจกแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบัญชีให้กับกรรมการที่เป็นผู้ทำบัญชี หรือตำแหน่งอื่นที่ทำหน้าที่ในลักษณะเดียวกัน โดยใช้เวลาในการทำแบบทดสอบไม่เกิน 45 นาที จากนั้นผู้วิจัยจะดำเนินการรวบรวมผลคะแนนจากการทำแบบทดสอบ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล นำไปสู่การสรุปผลการวิจัยต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

6.1 การทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี นำผลรวมคะแนนจากการทำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี ของผู้ทำบัญชีของแต่ละกองทุน หาค่าร้อยละของคะแนน และทำการเทียบกับเกณฑ์ร้อยละของคะแนน ที่ได้กำหนดไว้ดังแสดงในตารางที่ 1 เพื่อเป็นการสรุปผลการทดสอบว่ากรรมการที่เป็นผู้ทำบัญชี มีความรู้ความเข้าใจเพียงพอเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีหรือไม่

ตารางที่ 1 เกณฑ์การประเมินความรู้ความเข้าใจ

ผลรวมคะแนน (ร้อยละ)	ผลการทดสอบ
≥ 64	เพียงพอ
< 64	ไม่เพียงพอ

โดยพิจารณากำหนดจากดัชนีความยากง่าย (Difficult index) โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.55 ซึ่งหมายความว่าคำถามของแบบทดสอบโดยรวมมีความยากง่ายที่เหมาะสม (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543) และพิจารณาร่วมกับเกณฑ์ผ่านที่เหมาะสมลักษณะของแบบทดสอบ (Optimal Difficulty Level: OD) เท่ากับ $63.833 \approx 64$ (อานุภาพ เลขะกุล, 2551) ได้นำเสนอว่าเกณฑ์ผ่านที่เหมาะสมของลักษณะแบบทดสอบแต่ละประเภทจะเท่ากับครึ่งหนึ่งของผลรวมคะแนนที่ได้จากการตอบถูกต้อง (Perfect score) และคะแนนที่ได้จากความบังเอิญ (Chance score)

6.2 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ นำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสังเกต และการตอบคำถามสัมภาษณ์ นำมาทำการวิเคราะห์เพื่อพิสูจน์ว่าขั้นตอนการจัดทำบัญชีของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนมีความเหมาะสมหรือไม่ โดยขั้นตอนการจัดทำบัญชีต้องเป็นไปตามขั้นตอนการจัดทำบัญชีที่เหมาะสม ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการรวบรวม (Collecting) ข้อมูลหรือรายการทางบัญชีที่เกิดขึ้น 2) ขั้นตอนการบันทึก (Recording) รายการทางบัญชีที่เกิดขึ้นลงสมุดบัญชีขั้นต้น 3) ขั้นตอนการจำแนก (Classifying) ข้อมูลที่บันทึกแยกตามหมวดบัญชีประเภทต่างๆ ลงในสมุดบัญชีขั้นปลาย (บัญชีแยกประเภท) 4) ขั้นตอนการสรุปข้อมูล (Summarizing) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการจำแนกในสมุดบัญชีขั้นปลาย (บัญชีแยกประเภท) มาสรุปเป็นรายงานทางการเงิน (Accounting report) จึงจะถือว่าขั้นตอนการจัดทำบัญชีของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนมีความเหมาะสม และรวบรวมปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหากับการจัดทำบัญชี นำไปสู่การสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก จากการให้ผู้ทำบัญชีของแต่ละกองทุนทำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี โดยสามารถสรุปผลการทำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของแต่ละกองทุนได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลรวมคะแนน (ร้อยละ) การทำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกองทุนสวัสดิการชุมชน

กองทุน สวัสดิการชุมชน	ผลรวมคะแนน		ผลการทดสอบ
	(25 คะแนน)	(ร้อยละ)	
(F1)	17	68	เพียงพอ
(F2)	12	48	ไม่เพียงพอ
(F3)	14	56	ไม่เพียงพอ
(F4)	11	44	ไม่เพียงพอ
(F5)	13	52	ไม่เพียงพอ
(F6)	12	48	ไม่เพียงพอ
(F7)	12	48	ไม่เพียงพอ
(F8)	12	48	ไม่เพียงพอ
(F9)	13	52	ไม่เพียงพอ
รวม	116	464	
(25 คะแนน)	$\bar{X} = 12.89$: Max = 17: Min = 11		
(ร้อยละ)	$\bar{X} = 51.56$: Max = 68: Min = 44		

จากตารางที่ 2 ผลรวมคะแนน (ร้อยละ) ของการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของแต่ละกองทุน มีค่าเฉลี่ยผลรวมคะแนน (ร้อยละ) เท่ากับ 51.56 หรือ 12.89 คะแนน ผลรวมคะแนน (ร้อยละ) สูงสุดเท่ากับ 68 หรือ 17 คะแนน และผลรวมคะแนน (ร้อยละ) ต่ำสุดเท่ากับ 44 หรือ 11 คะแนน โดยพบว่า

มีเพียง 1 กองทุน ที่สามารถทำแบบทดสอบได้คะแนนผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คือ F1 จึงสามารถสรุปได้ว่า ผู้ทำบัญชีของแต่ละกองทุนส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี โดยเฉพาะเรื่องขององค์ประกอบของบัญชี และการวิเคราะห์รายการทางบัญชี

จากการศึกษาขั้นตอนการจัดทำบัญชีของกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 9 กองทุน พบว่า มีการจัดทำบัญชีโดยใช้เกณฑ์เงินสด (Cash basis) กล่าวคือบันทึกบัญชีเมื่อได้รับเงินหรือจ่ายเงินไปจริง โดยไม่ได้คำนึงถึงงวดเวลา ไม่มีการใช้คำศัพท์ทางบัญชี เช่น เดบิต เครดิต ค่าเสื่อมราคา รายได้ค้างรับ รายจ่ายค้างจ่าย เป็นต้น โดยการจัดทำบัญชีจะแบ่งเป็น 2 ระบบ คือ ระบบเกี่ยวกับการรับเงิน และระบบเกี่ยวกับการจ่ายเงิน โดยส่วนใหญ่แล้วแต่ละกองทุน จะมีการรวบรวมเอกสารหลักฐานทางบัญชี รายการบัญชี และรอบระยะเวลาทางบัญชีที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันบ้างในบางรายการขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของคณะกรรมการกองทุน แต่ส่วนที่แตกต่างกัน คือ ขั้นตอนการจัดทำบัญชี เมื่อพิจารณาตามหลักของขั้นตอนการจัดทำบัญชีที่เหมาะสม ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การรวบรวม (Collecting) ข้อมูลหรือรายการทางบัญชีที่เกิดขึ้น 2) การบันทึก (Recording) บันทึกรายการทางบัญชีที่เกิดขึ้นในสมุดบัญชีขั้นต้น 3) การจำแนก (Classifying) ข้อมูลที่บันทึกแยกตามหมวดบัญชีประเภทต่างๆ ลงในสมุดบัญชีขั้นปลาย (บัญชีแยกประเภท) และ 4) การสรุปข้อมูล (Summarizing) นำข้อมูลที่ได้จากการจำแนกในบัญชีแยกประเภทดังกล่าวมาสรุปเป็นรายงานทางการเงิน (Accounting report) โดยสามารถสรุปขั้นตอนการจัดทำบัญชีของกองทุนสวัสดิการชุมชนได้ว่า กองทุนส่วนใหญ่ มีการจัดทำบัญชีข้ามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การจัดทำบัญชีข้ามขั้นตอนของการบันทึก (Recording) รายการทางบัญชีที่เกิดขึ้นในสมุดบัญชีขั้นต้น โดยทุกสิ้นเดือนกรรมการที่เป็นผู้ทำบัญชีของกองทุนจะทำการรวบรวมเอกสารหลักฐานการรับเงินและการจ่ายเงิน เพื่อบันทึกรายการลงทะเบียนแยกประเภทรายรับ-รายจ่ายด้วยยอดรวม เสมือนเป็นการสรุปว่าในแต่ละเดือนเกิดรายรับและรายจ่าย ประเภทใดบ้าง เป็นจำนวนเท่าใด แต่จะไม่มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดของที่มาหรือคำอธิบายเกี่ยวกับรายการที่เกิดขึ้น หากต้องการทราบรายละเอียดดังกล่าวต้องกลับไปดูที่ตัวเอกสารเท่านั้น และเมื่อสิ้นปีกรรมการที่เป็นผู้ทำบัญชีของกองทุนจะนำข้อมูลจากทะเบียนแยกประเภทรายรับ-รายจ่ายไปจัดทำรายงานสถานะเงินกองทุน จำนวน 2 กองทุน คือ (F2) และ (F7)

2. การจัดทำบัญชีข้ามขั้นตอนของการจำแนก (Classifying) ข้อมูลที่บันทึกแยกตามหมวดบัญชีประเภทต่างๆ ลงในสมุดบัญชีขั้นปลาย (บัญชีแยกประเภท) โดยทุกสิ้นเดือนกรรมการที่เป็นผู้ทำบัญชีของกองทุนจะทำการรวบรวมเอกสารหลักฐานการรับเงินและการจ่ายเงิน เพื่อบันทึกรายการลงสมุดบัญชีรายรับ-รายจ่าย โดยบันทึกข้อมูลว่าเป็นการรับเงินและการจ่ายเงินอะไรบ้าง จากใคร เมื่อไหร่ เท่าใด และเมื่อสิ้นปีกรรมการที่เป็นผู้ทำบัญชีของกองทุนจะนำข้อมูลจากสมุดบัญชีรายรับ-รายจ่ายของแต่ละเดือนไปจัดทำรายงานสถานะเงินกองทุน จำนวน 5 กองทุน คือ (F4), (F5), (F6), (F8) และ (F9)

โดยมีเพียงจำนวน 2 กองทุน คือ (F1) และ (F3) ที่มีขั้นตอนการจัดทำบัญชีที่เหมาะสม

จากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกพบว่า กองทุนส่วนใหญ่มีปัญหาในการจัดทำบัญชีดังต่อไปนี้

1. หน่วยงานกำกับดูแลไม่มีแบบบัญชีทะเบียน และรายงานการเงินของกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อให้แต่ละกองทุนใช้เป็นแนวทางในการถือปฏิบัติอย่างชัดเจน มีเพียงแบบรายงานสถานะเงินกองทุนเท่านั้น โดยให้แต่ละกองทุนจัดทำบัญชีตามความรู้ความเข้าใจของแต่ละกองทุนเอง ประกอบกับแบบรายงานสถานะเงินกองทุน ยากต่อการทำความเข้าใจ คิดเป็นร้อยละ 78 โดย F4 กล่าวว่า "...ทำยังไงก็ไม่บอก รูปแบบอะไรก็ไม่มีให้ ให้คิดเองทำเอง พอถึงเวลาก็ให้รายงานแล้วใส่แบบรายงานนี้ทิ้ง กรอกผิดกรอกถูก กรอกยังงี้ก็ไม่บอก พี่ละงะ รายรับ รายได้ รายจ่าย ค่าใช้จ่าย พี่ก็กรอกมั่วๆ ไป ให้มันดูโล่งก่อน..."

2. บุคลากรที่มีขาดความรู้ความสามารถในการจัดทำบัญชี คิดเป็นร้อยละ 78 โดย F4 กล่าวว่า "...พี่ไม่ได้จบบัญชีมาหรอกน้องเอ๊ย ครูพักลักจำทั้งนั้น เคยทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านมาบ้าง ก็จำเอามาทำ ูๆ ปลายๆ ใจจริงพี่ก็อยากให้คนที่เขารู้ คนที่เขาทำเป็นเข้ามาทำนะ แต่ก็อย่างที่บอกแหละที่ทำกันอยู่เพราะมันไม่มีใครมาทำทำด้วยใจ จิตอาสาทั้งนั้น เด็กๆ ที่เรียนบัญชี จบบัญชีในกองทุนก็มีนะ แต่ไม่มีเงินจ้างเขา เขาคิดแพง ให้ทำเฉยๆ เขาก็ไม่มาทำให้หรอก..."

3. ขาดที่ปรึกษาที่มีรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชี คิดเป็นร้อยละ 67 โดย F7 กล่าวว่า "...คนมีความรู้จะมีเยอะนะ แต่เขาไม่มีเวลามาดูให้เราหรอก บางทีพี่ไม่เข้าใจ พี่ก็ยกไปถามเจ้าหน้าที่ที่ อบต. เขาก็ไม่ค่อยว่างดูให้ ส่วนคนอื่นก็กะ พี่ๆ ใครเขาจะทำให้ ..."

4. การสื่อสารที่ไม่ชัดเจนระหว่างกองทุน กับผู้ประสานงานของหน่วยงานกำกับดูแล ในเรื่องการตอบคำถามหรือตอบข้อสงสัย คิดเป็นร้อยละ 56 โดย F7 กล่าวว่า "...พี่เคยโทรไปถามเจ้าหน้าที่นะ พัฒนาชุมชนจังหวัดอะ เขาก็เหมือนไม่รู้อะ ตอบไม่ค่อยได้ แล้วนะโทรติดๆ ยากมาก..." โดย F6 กล่าวว่า "...พี่คุยกับเขา

ไม่ค่อยรู้เรื่องเลยนะเจ้าหน้าที่ พัฒนาชุมชนจังหวัด ยิ่งเรื่องบัญชีเขาให้คำปรึกษาเราไม่ค่อยได้ บอกแต่ให้ทำๆ มาเถอะ ถ้าผิดเดี๋ยวแก้ไข...”

จากการศึกษาแนวทางการปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก โดยคณะกรรมการกองทุนที่มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวดังต่อไปนี้

1. หน่วยงานกำกับดูแลควรจัดทำคู่มือแบบบัญชี ทะเบียน และรายงานการเงินของกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยจัดทำให้อยู่ในลักษณะที่เข้าใจได้ง่าย และมีขั้นตอนที่ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติเพื่อให้แต่ละกองทุน ใช้เป็นแนวทางในการถือปฏิบัติอย่างชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกัน พร้อมกับจัดอบรมเกี่ยวกับการใช้งานคู่มือแบบบัญชี ทะเบียน และรายงานการเงินของกองทุนสวัสดิการชุมชนดังกล่าว เพื่อสร้างความเข้าใจที่ชัดเจน โดยคิดเป็นร้อยละ 89 โดย F1 กล่าวว่า “...เขาน่าจะมีคู่มือบัญชีให้นะ พี่จบ ปวส. บัญชีมา เคยทำให้องค์กรหมู่บ้านมาก่อน อย่างกองทุนหมู่บ้าน เขาก็มีคู่มือให้เลยนะ มีบงมีแบบพร้อม บอกเสร็จสรรพเลยว่าจะอันนี้ลงแบบนี้แบบนี้ กองทุนพี่ก็เอามาประยุกต์ใช้ สำหรับพี่ พี่ว่ามันก็ช่วยได้เยอะอยู่ ดูพอจะเข้าใจง่ายดี ดูเป็นขั้นตอนดี ...” โดย F2 กล่าวว่า “...ควรจะมีรูปแบบมาให้เลยเป็นมาตรฐานเดียวกันไปเลย ทำมาเป็นคู่มือเลยยิ่งดี เอาที่มันเข้าใจง่ายๆ ด้วยนะ ยากๆ พี่ก็กลัวทำไม่ได้ อีกไม่ได้จบบัญชีมาด้วย...”

2. จัดตั้งภาคีกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอหรือระดับจังหวัดขึ้น เพื่อให้กองทุน ที่มีศักยภาพให้การช่วยเหลือกองทุน ที่ยังมีปัญหาหรือขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน โดยการให้คำปรึกษาคำแนะนำ ถึงวิธีการปฏิบัติงานที่ถูกต้องเหมาะสม และเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยคิดเป็นร้อยละ 79 โดย F5 กล่าว

ว่า “...พี่ว่าควรจะมีการรวมกลุ่มระหว่างกองทุนนะ อย่างกองทุนที่เขาเก่งๆ ทำงานดีๆ เข้มแข็งๆ ก็เข้ามาช่วยกองทุนที่ยังไม่ค่อยเข้มแข็ง ตั้งเป็นภาคีก็ได้ พี่ว่าน่าจะช่วยได้เยอะอยู่นะ ...”

3. หน่วยงานกำกับดูแลควรมีทีมงานที่คอยเป็นที่ปรึกษาให้กับกองทุน โดยการเข้าถึงกองทุนแต่ละกองทุน เพื่อทราบปัญหาที่แท้จริง และช่วยแก้ไขปัญหานั้นๆ โดยคิดเป็นร้อยละ 79 โดย F6 กล่าวว่า “...ควรจะมีทีมงานที่ดูแลกองทุนโดยเฉพาะ เอาที่แบบรู้ให้รอบด้าน ทั้งบริหารจัดการ ทั้งบัญชี เข้ามาสอนที่กองทุนเลย เข้ามาตรวจยิ่งดีที่พี่ชอบ จะได้รู้ว่าที่ทำอะไรมันถูกมันผิด ยังไง เอมมาก็ไม่ใช่ตรวจอย่างเดียวนะ สอนด้วย ใ้ที่พี่ไม่รู้จะได้รู้ ใ้ที่พี่ไม่ถูกจะได้ทำให้ถูก เพราะทุกวันนี้ที่ทำอะไรก็พี่ไม่รู้ผิดหรือถูก...”

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจและขั้นตอนการจัดทำบัญชีของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน ในเขตพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก รวมถึงเพื่อทราบปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาลักษณะการจัดทำบัญชีของกองทุนสวัสดิการชุมชน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา และการบริหารจัดการที่ดีของกองทุนสวัสดิการชุมชน ซึ่งจากการศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี และขั้นตอนการจัดทำบัญชี ของกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 9 กองทุน โดยกรรมการที่เป็นผู้ทำบัญชีของแต่ละกองทุนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี โดยเฉพาะเรื่องขององค์ประกอบของบัญชี และการวิเคราะห์รายการทางบัญชี รวมทั้งกองทุนส่วนใหญ่มีขั้นตอนการจัดทำบัญชีที่ไม่เหมาะสม มีการจัดทำบัญชีที่ซ้ำซ้อนขั้นตอน สามารถจัดกลุ่มของกองทุน ออกเป็น 4 กลุ่มดังต่อไปนี้

1. กลุ่มของกองทุนสวัสดิการชุมชนที่คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน มีความรู้ความเข้าใจเพียงพอเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี และมีขั้นตอนการจัดทำบัญชีที่เหมาะสม โดยมีการรวบรวม (Collecting) ข้อมูลหรือรายการทางบัญชีที่เกิดขึ้น จากนั้นบันทึก (Recording) รายการทางบัญชีที่เกิดขึ้น และมีการจำแนก (Classifying) ข้อมูลที่บันทึกแยกตามหมวดบัญชีประเภทต่างๆ และสรุปข้อมูล (Summarizing) นำข้อมูลที่ได้จากการจำแนกในบัญชีแยกประเภทดังกล่าวมาสรุปเป็นรายงานทางการเงิน (Accounting report) จำนวน 1 กองทุน คือ (F1)

2. กลุ่มของกองทุนสวัสดิการชุมชนที่คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน มีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี แต่มีขั้นตอนการจัดทำบัญชีที่เหมาะสม จำนวน 1 กองทุน คือ (F3)

3. กลุ่มของกองทุนสวัสดิการชุมชนที่คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน มีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี มีขั้นตอนการจัดทำบัญชีที่ไม่เหมาะสม โดยไม่มีขั้นตอนของการบันทึก (Recording) รายการทางบัญชีที่เกิดขึ้นในสมุดบัญชีขั้นต้น จำนวน 2 กองทุน คือ (F2) และ (F7)

4. กลุ่มของกองทุนสวัสดิการชุมชนที่คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน มีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี และมีขั้นตอนการจัดทำบัญชีที่ไม่เหมาะสม โดยไม่มีขั้นตอนของการจำแนก (Classifying) ข้อมูลที่รวบรวมมาแยกตามหมวดบัญชีประเภทต่างๆ จำนวน 5 กองทุน คือ (F4), (F5), (F6), (F8) และ (F9)

การจัดทำบัญชีที่มีขั้นตอนที่ไม่เหมาะสม ประกอบกับผู้ทำบัญชียังขาดความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี ส่งผลให้การจัดทำบัญชีให้ไม่มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ข้อมูลทางบัญชีตกหล่น

ไม่ครบถ้วน เป็นเหตุให้นำเสนอข้อมูลที่ไม่ถูกต้องครบถ้วน สอดคล้องกับผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีและงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาในการจัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านและวิสาหกิจชุมชน พบว่า การจัดทำบัญชีให้มีประสิทธิภาพต้องอาศัยผู้ทำบัญชีที่มีความรู้ความสามารถ (ปิยฉัตรทองแพง, 2562; ปัญญพร ศรีชนาพันธ์, วรพรรณ เขียวรุจี, และปิณดา ศิริภักดิ์, 2558; ลลิตา แวนแก้ว, ญาณินห์ ตั้งภิญโญพุดผิคุณ, และไตรรงค์ สวัสดิกุล, 2558) เข้าใจหลักพื้นฐานทางบัญชี การบันทึกรายการและที่มาของตัวเลขที่ใช้ในการบันทึกบัญชี รวมถึงผู้ทำบัญชีต้องมีความเข้าใจในขั้นตอนการจัดทำบัญชี (พิมพ์พิศา วรณวิจิตร, 2560) โดยปัญหาในการจัดทำบัญชี เพราะไม่ให้ความสำคัญในการจัดทำบัญชี และขาดความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับบัญชี (ปิญญพร ศรีชนาพันธ์ และคณะ, 2558; ศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์ และสุภชัย พาหุมนันโต, 2554)

โดยกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกมีปัญหายุ่งเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี และได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกองทุนสวัสดิการชุมชน

1.1 หน่วยงานกำกับดูแลไม่มีแบบบัญชีทะเบียน และรายงานการเงินของกองทุนสวัสดิการชุมชน เพื่อให้แต่ละกองทุนใช้เป็นแนวทางในการถือปฏิบัติอย่างชัดเจน

1.2 บุคลากรที่มีขาดความรู้ความสามารถในการจัดทำบัญชี

1.3 ขาดที่ปรึกษาที่มีรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชี

1.4 การสื่อสารที่ไม่ชัดเจนระหว่างกองทุน กับผู้ประสานงานของหน่วยงานกำกับดูแล ในเรื่องการตอบคำถามหรือตอบข้อสงสัย

2. แนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกองทุนสวัสดิการชุมชน

2.1 หน่วยงานกำกับดูแลควรจัดทำคู่มือแบบบัญชี ทะเบียน และรายงานการเงินของกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยจัดทำให้อยู่ในลักษณะที่เข้าใจได้ง่าย และมีขั้นตอนที่ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติเพื่อให้แต่ละกองทุน ใช้เป็นแนวทางในการถือปฏิบัติอย่างชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกัน พร้อมกับจัดอบรมเกี่ยวกับการใช้งานคู่มือแบบบัญชี ทะเบียน และรายงานการเงินของกองทุนสวัสดิการชุมชนดังกล่าว เพื่อสร้างความเข้าใจที่ชัดเจน

2.2 จัดตั้งภาคีกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอหรือระดับจังหวัดขึ้น เพื่อให้กองทุนที่มีศักยภาพให้การช่วยเหลือกองทุนที่ยังมีปัญหาหรือขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน โดยการให้คำปรึกษาคำแนะนำ ถึงวิธีการปฏิบัติงานที่ถูกต้องเหมาะสม และเป็นมาตรฐานเดียวกัน

2.3 หน่วยงานกำกับดูแลควรมีทีมงานที่คอยเป็นพี่เลี้ยงให้กับกองทุน โดยการเข้าถึงกองทุนแต่ละกองทุน เพื่อทราบปัญหาที่แท้จริง และช่วยแก้ไขปัญหานั้นๆ

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี และขั้นตอนการจัดทำบัญชีของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน ในเขตพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก รวมถึงเพื่อทราบปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกจำนวน 9 กองทุน โดยใช้แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีสำหรับผู้ทำบัญชีของกองทุน และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ร่วมกับการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เพื่อให้เห็นภาพและเข้าใจ

ขั้นตอนจัดทำบัญชี ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของคณะกรรมการกองทุน ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี โดยเฉพาะเรื่องขององค์ประกอบของบัญชี และการวิเคราะห์รายการทางบัญชี และมีขั้นตอนการจัดทำบัญชีที่ไม่เหมาะสม มีการจัดทำบัญชีที่ข้ามขั้นตอน โดยปัญหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการ คือ หน่วยงานกำกับดูแลไม่มีแบบบัญชี ทะเบียน และรายงานการเงินของกองทุนสวัสดิการชุมชน เพื่อให้แต่ละกองทุนใช้เป็นแนวทางในการถือปฏิบัติอย่างชัดเจน และบุคลากรขาดความรู้ความสามารถในการจัดทำบัญชี ขาดที่ปรึกษาที่มีรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชี รวมถึงปัญหาด้านการสื่อสารกับหน่วยงานกำกับดูแล

ดังนั้นหน่วยงานกำกับดูแลควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อเป็นการยกระดับการบริหารจัดการที่ดี ความน่าเชื่อถือและความ เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน ในเขตพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

1. ควรจัดทำคู่มือแบบบัญชี ทะเบียน และรายงานการเงินของกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยจัดทำให้อยู่ในลักษณะที่เข้าใจได้ง่าย มีขั้นตอนที่ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ ไม่ซับซ้อน ใช้งานได้ง่าย และมีความเหมาะสมกับสภาพการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชน กำหนดให้แต่ละกองทุนฯ ใช้เป็นแนวทางในการถือปฏิบัติ เพื่อสร้างความเป็นมาตรฐานเดียวกัน และง่ายต่อการตรวจสอบ

2. จัดอบรมเกี่ยวกับการใช้งานคู่มือแบบบัญชี ทะเบียน และรายงานการเงินของกองทุนสวัสดิการชุมชนดังกล่าว โดยเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติเพื่อสร้างความ

เข้าใจที่ชัดเจน พร้อมกับการติดตาม และประเมินผลจากการเข้ารับฝึกอบรม

3. จัดตั้งภาคีกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ/ระดับจังหวัดขึ้น เพื่อให้กองทุนฯ ที่มีศักยภาพให้การช่วยเหลือกองทุนฯ ที่ยังมีปัญหาหรือขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน โดยการให้คำปรึกษาคำแนะนำ ถึงวิธีการปฏิบัติงานที่ถูกต้องเหมาะสม

4. ควรมีทีมงานที่คอยเป็นพี่เลี้ยงให้กับกองทุน ปฏิบัติงานเชิงรุก โดยการเข้าถึงกองทุนฯ แต่ละกองทุนฯ เพื่อทราบปัญหาที่แท้จริง และช่วยแก้ไขปัญหานั้นๆ

5. ควรจัดให้มีการตรวจสอบการบริหารงาน และการจัดทำบัญชีของกองทุนสวัสดิการชุมชน ของคณะกรรมการกองทุนฯ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดทำบัญชี และการบริหารจัดการที่ดีของกองทุนสวัสดิการชุมชน ทั้งยังเป็นการช่วยยกระดับความน่าเชื่อถือของกองทุนสวัสดิการชุมชนในภาพรวมอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัยครั้งนี้ หน่วยงานกำกับดูแล สามารถนำข้อมูลจากผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกองทุนสวัสดิการชุมชนในภาพรวม ให้มีความเป็นมาตรฐานเดียวกันต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ที่สนใจสามารถนำไปแนวทางในการศึกษาความรู้ความเข้าใจและขั้นตอนเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนในระดับภาค หรือระดับประเทศ เพื่อให้ทราบข้อมูลในระดับที่กว้างขึ้น และเพื่อทราบปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกองทุนสวัสดิการชุมชนในระดับภาพรวมที่กว้างขึ้น และอาจใช้เป็นแนวทางในการศึกษาความรู้

ความเข้าใจ ขั้นตอน ปัญหาและแนวทางการแก้ไข ปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกองทุนลักษณะอื่น

เอกสารอ้างอิง

"ข้อบังคับสถาบันพัฒนาชุมชน (องค์การมหาชน) ฉบับที่ 17 ว่าด้วย โครงการพัฒนาสวัสดิการชาวบ้าน พ.ศ. 2542" (2542, 4 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 126 ตอนพิเศษ 79ง. หน้า 119-124.

ประสพชัย พสุนนท์. (2558). ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามสำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 18(มกราคม-ธันวาคม), 375-396.

ปิยฉัตร ทองแพง. (2562). การจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาของกองทุนหมู่บ้านหนองคูใหญ่ ตำบลเปือย อำเภอบึงนาราง จังหวัดศรีสะเกษ. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 13(1), 114-123.

ปัญญพร ศรีชนาพันธ์, วรพรรณ เขียวรุ้ง และปิณฑา ศิริภักดิ์. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาในการจัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง. วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) มหาวิทยาลัยนเรศวร, 8(2), 88-97.

ปาริชาติ ขำเรือง. (2558). โจทย์และแบบฝึกหัด (Problems & Exercises) รายวิชาหลักการบัญชีขั้นต้น. สืบค้นจาก <http://pws.npru.ac.th/parichart/data/files/แบบฝึกปฏิบัติ.pdf>

พิมพ์พิศา วรณวิจิตร. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ในจังหวัดมหาสารคาม. Veridian E-Journal Silpakom University, 10(1), 1926-1942.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ลลิตา แวนแก้ว, ญาณินท์ ตั้งภิญโญพุดผิคุณ และไตรรงค์ สวัสดิกุล. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณสมบัติทางการบัญชีที่ดีกับคุณภาพการทำงานของผู้ทำบัญชีในจังหวัดขอนแก่น. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 34(2), 155-163.

ศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์ และสุภชัย พาหุมนันโต. (2553). การศึกษาระบบบัญชี สำหรับกลุ่มผู้ผลิตโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 6(1), 75 - 89.

สถาบันพัฒนาชุมชนองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2562ก). *คู่มือการดำเนินงานสวัสดิการชุมชน ประจำปี 2562*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาชุมชนองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).

สถาบันพัฒนาชุมชนองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2562ข). *E-Service ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)*. สืบค้นจาก <http://gis.codi.or.th>

อานูภาพ เลขะกุล. (2551). การสร้างข้อสอบแบบเลือกตอบ (Multiple choice question). *ฐานข้อมูลด้านแพทยศาสตรศึกษาไทย Thai Medical Education Database: TMED คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. สืบค้นจาก http://www.tmed.in.th/articles_expert.php

ผลกระทบของความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่ที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดหนองบัวลำภู

Effects of Modern Accounting Expertise on Working Efficiency for Accountants of Local Governing Administrative Organization in Nongbua Lumphu Province

นุชรี พิทักษ์^{1*} มินทิศา ถึงฝั่ง¹ นิตกรณ จันทรสุนทรียะศักดิ์¹

Nutcharee Pitak^{1*} Mintita Tuengfang¹ Nitigorn Junsuriyasak¹

Corresponding author's E-mail: nutchy1988@gmail.com¹

(Received: August 28, 2020; Revised: October 30, 2020; Accepted: November 27, 2020)

บทคัดย่อ

ผลกระทบของความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่กับประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดหนองบัวลำภู มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์และผลกระทบของความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่กับประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 157 คน และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า นักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 30 – 40 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่า ประสบการณ์ในการทำงาน 5 - 10 ปี และตำแหน่งงานในปัจจุบัน หัวหน้าส่วนการคลัง และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่โดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพการทำงานโดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และผลกระทบของความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่กับประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่ ด้านการปฏิบัติการด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน และด้านการบริการ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม

คำสำคัญ: ความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่ ประสิทธิภาพการทำงาน นักบัญชี

Abstract

The objective of this research was to examine the relation and the effect of modern accounting expertise with the efficiency on working of accountants in local governing administrative organization of nongbua lumphu province. The samples were 157 persons from the accountants of local governing administrative organization in Nongbua Lumphu province and the instruments were questionnaires. The statistics using for data analysis included percentage, mean, standard division, multiple correlation and multiple regression.

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

¹ Lecturers, Accountancy Program, Faculty of Business Administration, Pitchayabundit College

The results of findings were as follows : for overall and each aspect, there were found that the accountants of local governing administrative organizations consisted mainly of women with the age of 30-40 years, educational levels of bachelor degree or lower, working experiences for 5-10 years and with the present position as the heads of finance. The concepts of accountants in local governing administrative organizations on the modern accounting expertise were in high level for overall and each aspect and the concepts of accountants in local governing administrative organizations on working efficiency were in high level for overall and each aspect.

The results on analysis of relation and effect of modern accounting expertise with the working efficiency of accountants in local governing administrative organization, There were found that the modern accounting expertise on the aspects of operation, planning, co-ordination and services was on positive effect with working efficiency for overall.

Keywords: modern accounting expertise, working efficiency, accountants

ความเป็นมาของปัญหา

การบริหารงานของภาครัฐนอกจากการให้ความสำคัญกับนโยบายที่ได้หาเสียงไว้กับประชาชนแล้วยังต้องปรับการบริหารงานให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมถึงความเจริญทางด้านเทคโนโลยีที่มากขึ้น ส่งผลทำให้การบริหารงานในรูปแบบเดิมดังเช่นในอดีตไม่สามารถนำมา แก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามที่คาดหวังได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาครัฐจำเป็นต้องพยายามหาเครื่องมือ แนวทาง และวิธีการ การบริหารงานรูปแบบใหม่ๆ เพื่อให้สามารถส่งมอบงานบริการสาธารณะให้ทันต่อการเปลี่ยนของสภาพแวดล้อม การปรับตัวขององค์กรดังกล่าว ส่งผลทำให้บุคลากรในหน่วยงานจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเอง ทั้งในด้านความรู้ ความสามารถเฉพาะของตนเองด้วยเช่นกัน เนื่องจากการทำงานของบุคลากรภาครัฐจำเป็นต้องมีคุณภาพได้มาตรฐาน เพราะรัฐบาลไทยได้มี คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางในการบริหารงานภาครัฐ และส่งเสริมให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

สามารถทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการดำเนินการตามนโยบายชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.), 2553) บุคลากรโดยเฉพะนักบัญชีซึ่งมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายการบริหารจัดการ การใช้จ่ายเงินงบประมาณของหน่วยงานภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับ จำเป็นต้องเรียนรู้ พัฒนาความสามารถของตนอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านของความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน และความเชี่ยวชาญในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานภายใต้ระบบการปฏิบัติงานสมัยใหม่ได้ดีมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่ (Modern accounting expertise) เป็นการปฏิบัติงานที่เกิดจากทักษะ ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ในกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดบันทึกการจัดหมวดหมู่ การสรุปผล ข้อมูลเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจในรูปแบบของตัวเงิน ซึ่งกระบวนการปฏิบัติงานทางการบัญชีได้เปลี่ยนแปลง

จากที่เคยใช้ระบบบันทึกด้วยมือ จัดเก็บข้อมูลที่เป็นเอกสาร ได้นำเอาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เทคโนโลยีสารสนเทศและโปรแกรมสำเร็จรูปเข้ามาช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น ระบบปฏิบัติการบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Electronics-Local Administrative Accounting System: E-LAAS) จัดเก็บข้อมูลในรูปของข้อมูลดิจิทัล ผู้ปฏิบัติงาน ทางการบัญชีสามารถปฏิบัติงาน ค้นหาและใช้ข้อมูลทางการบัญชีขององค์กรได้ทุกแห่ง โดยได้นำเอาระบบย่อยการทำงานต่างๆ ที่มีกระบวนการต่อเนื่องกันมาประกอบกันขึ้น และสามารถรวบรวมข้อมูลทั้งหมดไว้ในส่วนกลางเพื่อการวิเคราะห์ในเชิงนโยบายด้วยข้อมูลที่ถูกต้องตามความเป็นจริง มีความทันสมัยและตรวจสอบง่าย ทำให้ข้อมูลทางการบัญชีมีความถูกต้อง รวดเร็ว เชื่อถือได้ ช่วยในการ สนับสนุน การตัดสินใจและวางแผน ทำให้การปฏิบัติงานทางการบัญชีมีประสิทธิภาพ เป็นมาตรฐาน รวมถึงต้องมีทักษะด้านอื่นๆ นอกเหนือจากทักษะดังกล่าว เช่น ทักษะกระบวนการในการใช้เหตุผล ทักษะในการใช้ดุลยพินิจในสถานการณ์ที่มีความซับซ้อน ทักษะในการใช้วิจารณ์อย่างมีเหตุผล สามารถแก้ปัญหา จัดลำดับความสำคัญของงานและทักษะในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้เป็น อย่างดี ซึ่งการปรับตัวดังกล่าวจะทำให้พนักงานบัญชีมีคุณลักษณะความสามารถของการปฏิบัติงานบัญชี สมัยใหม่ ซึ่งการประเมินความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่ สามารถประเมินได้จากองค์ประกอบ ดังนี้ ด้านการปฏิบัติการ (Operation) ทั้งในส่วนของการวิเคราะห์หิวิจัย กำหนดเป้าหมาย ตรวจสอบ และประเมินผล ด้านการวางแผน (Planning) ที่ต้องสามารถกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดเป็นเป้าหมายของการทำงาน ด้านการประสานงาน (Co-ordination) เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายอันหนึ่งอันเดียวกันขององค์กร และด้านการบริการ

(Service) ทั้งส่วนของการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับงานการถ่ายทอดความรู้ และการฝึกอบรม เป็นต้น (สำนักงาน ก.พ., 2553)

ประสิทธิภาพการทำงาน (Work efficiency) เป็นผลลัพธ์ของการปฏิบัติงานของพนักงาน โดยเฉพาะพนักงานที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์จึงเป็นที่ต้องการขององค์กร สภาวะแวดล้อมในการทำงานถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานทั้งในด้านเวลา (Time) คุณภาพงาน (Quality of work) และปริมาณงาน (Quantity of work) จึงใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความมีประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรได้ (ประชุม รอดประเสริฐ, 2545) ซึ่งหากสิ่งแวดล้อมในการทำงานดีก็ทำให้พนักงานมีการพัฒนางานได้ตลอดเวลา ก็จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลกระทบของความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่ที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบว่าความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานหรือไม่ อย่างไร ซึ่งทำการเก็บข้อมูลจากนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดหนองบัวลำภู ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัย สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่ของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ผลการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการบริหารจัดการองค์กรให้บรรลุตรงตามวัตถุประสงค์ เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติและส่วนรวมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อทดสอบความสัมพันธ์และผลกระทบของความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่กับประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดหนองบัวลำภู

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทของการวิจัย

สำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการกองคลัง หัวหน้าส่วนการคลัง เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี และนักวิชาการเงินและบัญชี ส่วนการคลังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จำนวน 2,966 คน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2562)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการกองคลัง หัวหน้าส่วนการคลัง เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี และนักวิชาการเงินและบัญชีส่วนการคลังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยการกำหนดการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 204 คน เนื่องจากปฏิบัติงานในจังหวัดหนองบัวลำภู จึงทำให้สะดวกต่อการเก็บข้อมูล

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) สร้างตามความมุ่งหมายและครอบคลุมแนวความคิดการวิจัยที่กำหนดขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดหนองบัวลำภู ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 5 ข้อ โดยครอบคลุมข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ

ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และตำแหน่งงานในปัจจุบัน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่ของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดหนองบัวลำภู ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) จำนวน 16 ข้อ โดยครอบคลุมเนื้อหาความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติการ จำนวน 4 ข้อ ด้านการวางแผน จำนวน 4 ข้อ ด้านการประสานงาน จำนวน 4 ข้อ ด้านการบริการ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดหนองบัวลำภู ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) จำนวน 15 ข้อ โดยครอบคลุมเนื้อหาประสิทธิภาพการทำงาน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเวลา จำนวน 5 ข้อ ด้านคุณภาพของงาน จำนวน 5 ข้อ ด้านปริมาณงาน จำนวน 5 ข้อ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ติดต่อประสานงานกับองค์กรส่วนท้องถิ่นในจังหวัดหนองบัวลำภูเพื่อบริการในการเก็บข้อมูล

4.2 ดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามไปให้ประชากรกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ในวันที่ 20 ตุลาคม 2562 จำนวน 204 ฉบับ ตามชื่อที่อยู่ของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในหนองบัวลำภูโดยแนบซอง ติดแสตมป์ไปพร้อมกัน และขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือ ในการตอบกลับภายใน 15 วัน หลังจากได้รับแบบสอบถาม

4.3 เมื่อครบกำหนดตามระยะเวลา 45 วัน ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของ แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจำนวน 157 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 77 ของแบบสอบถามที่ส่งไป ซึ่งสอดคล้องกับ Aaker, Kumar

และ Day (2001) ได้นำเสนอว่า การส่งแบบสอบถาม ต้องมีอัตราตอบกลับอย่างน้อยร้อยละ 20 จึงถือว่า ยอมรับได้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยแบ่งได้ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้วิธีประมวลผลทางหลักสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และร้อยละ

5.2 วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่ที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยใช้วิธีประมวลผลทางหลักสถิติเชิงพรรณนา นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 ทดสอบความสัมพันธ์และผลกระทบของผลกระทบของความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่ที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยใช้วิธีการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า นักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 77.71 อายุ 30-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.23 รองลงมาน้อยกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.85 ระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 63.69 รองลงมาสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 36.31 ประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.39 รองลงมาน้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.66 และตำแหน่งงาน

ในปัจจุบันหัวหน้าส่วนการคลัง คิดเป็นร้อยละ 47.13 เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี คิดเป็นร้อยละ 22.93

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่ และประสิทธิภาพการทำงาน โดยรวมของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดหนองบัวลำภู

ตัวแปร	WE	EO	EP	ECO	ES	VIFs
$\bar{X}$	4.14	4.07	4.09	4.13	4.12	
S.D.	0.53	0.61	0.62	0.63	0.62	
WE	-	0.82**	0.83**	0.89**	0.82**	
EO		-	0.73**	0.79**	0.76**	2.99
EP			-	0.83**	0.68**	3.53
ECO				-	0.87**	7.39
ES					-	4.51

จากตารางที่ 1 พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละด้าน มีความสัมพันธ์กันหรือเกิดเป็น Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFs ปรากฏว่าค่า VIFs ของตัวแปรอิสระ ความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่ มีค่าตั้งแต่ 2.99–7.39 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระไม่ถึงขั้นก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity (Black, 2006)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่ ในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.82–0.89 จากนั้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม (WE) ได้ดังนี้

$$WE = 0.61 + 0.19EO + 0.23EP + 0.31ECO + 0.13ES$$

ตารางที่ 2 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ถดถอยกับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม ของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดหนองบัวลำภู

ความเชี่ยวชาญ ทางการบัญชีสมัยใหม่	ประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม		t	p-value
	B	Std. Error		
ค่าคงที่ (a)	0.61	0.12	4.99	0.00*
ด้านการปฏิบัติการ	0.19	0.05	4.17	0.00*
ด้านการวางแผน	0.23	0.05	4.52	0.00*
ด้านการประสานงาน	0.31	0.07	4.34	0.00*
ด้านการบริการ	0.13	0.06	2.32	0.02*
F = 222.602, p = .000, Adj R ² = 0.850				

จากตารางที่ 2 พบว่า ความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่ ด้านการปฏิบัติการ (EO) ด้านการวางแผน (EP) ด้านการประสานงาน (ECO) และด้านการบริการ (ES) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อนำความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่ ด้านการปฏิบัติการ (EO) ด้านการวางแผน (EP) ด้านการประสานงาน (ECO) และด้านการบริการ (ES) ไปสร้างสมการพยากรณ์ของประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม (WE) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (Adj R²) เท่ากับ 0.85 โดยได้สมการพยากรณ์ ดังนี้

$$WE = 0.61 + 0.19EO + 0.23EP + 0.31ECO + 0.13ES$$

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง ผลกระทบของความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่ที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงาน ของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดหนองบัวลำภู สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. นักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่โดยรวม ด้านการปฏิบัติการ ด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน ด้านการบริการอยู่ในระดับมาก เนื่องจากนักบัญชีจะต้องเป็นผู้ที่มีการพัฒนาความรู้และเข้าใจในกระบวนการปฏิบัติงานทางการบัญชีอย่างชัดเจนจนเกิดความเชี่ยวชาญในขั้นตอน ระเบียบวิธีการอย่างละเอียด ซึ่งความเชี่ยวชาญของนักบัญชีจะเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ การศึกษาการแสวงหาความรู้ อันเกิดได้จากการปฏิบัติงานของนักบัญชีเองผนวกกันกับการขวนขวายความรู้ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นจากการ เปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งการคิดวิเคราะห์ เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นประกอบในการปฏิบัติงาน มีการจำแนก แยกแยะ แยกหมวดหมู่ เพื่อที่จะนำรายละเอียดต่างๆ ใช้ประกอบในการแก้ปัญหาและนำเสนอหรือสรุปให้กับผู้บริหารองค์กรได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไอลดา ศรีมานนท์ (2561) พบว่า นักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรพัฒนาตน ให้เกิดความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่ ทั้งในด้านการปฏิบัติการให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ วิเคราะห์ แก้ไขปัญหาด้วยความรู้และประสบการณ์ ด้านการวางแผน มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติวิธีการต่างๆ ให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ ด้านการประสานงาน โดยยึดถือหน้าที่ วัตถุประสงค์ และมาตรฐานการปฏิบัติขององค์กร และด้านการบริการ มีองค์ความรู้ ความสามารถ เทคนิควิธีการเพียงพอในการให้คำปรึกษา แนะนำ การจัดทำฐานข้อมูลให้สอดคล้องและสนับสนุน ภารกิจของหน่วยงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเกิดความสำเร็จและยังส่งผลให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้

2. นักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา อยู่ในระดับมาก เนื่องจากนักบัญชี คิดว่าการใช้เวลาในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่เพื่อที่จะช่วยให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร การทำงานตรงต่อเวลาและใช้เวลาทำงานอย่างคุ้มค่าทำให้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี มีความตั้งใจ และกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานให้สำเร็จในระยะเวลาที่กำหนดปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และตรงตามระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ และแนวปฏิบัติขององค์กร ผลงานที่มีคุณภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ เช่น มีความครบถ้วนของงาน มีความน่าเชื่อถือเป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชชาภรณ์เลิศสุบินรักษ์ (2561) ได้กล่าวว่า บุคลากรการประปาส่วนภูมิภาคเขต 8 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม ด้านคุณภาพของงาน ด้านต้นทุนงาน ด้านปริมาณงาน และด้านงานสำเร็จทันเวลา อยู่ในระดับมาก เนื่องจากการประปาส่วนภูมิภาคมีการส่งเสริมยุทธศาสตร์หนึ่งที่มีมุ่งเน้นในการก้าวขึ้นเป็นผู้นำในด้านการบริการน้ำประปา ทำให้บุคลากรมุ่งเน้นในการปฏิบัติงานตามที่ได้กำหนดไว้อย่าง มีมาตรฐานทั้งด้านคุณภาพและปริมาณของงาน นอกจากนั้นยังคำนึงถึงการประหยัดต้นทุนในการทำงาน และสามารถปฏิบัติงานได้ทันต่อความต้องการขององค์กรและลูกค้า ดังนั้นบุคลากรการประปาส่วนภูมิภาคจึงมีการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้ทิศทางขององค์กรมุ่งไปสู่การเป็นองค์กรที่เป็นเลิศ มีการเพิ่มมาตรฐานการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ สามารถสร้างผลงานและผลตอบแทน ต่อผู้มีส่วนได้เสียได้อย่างยั่งยืน และมีขีดความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น

3. ความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่ด้านการปฏิบัติการ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวก

กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยรวม ด้านคุณภาพของงานและด้านปริมาณงาน เนื่องจาก เมื่อนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่เกี่ยวกับการปฏิบัติการทางการบัญชี จะต้องมีการศึกษาการจัดทำบัญชีและรายงานทางการเงิน การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีที่กำหนด เพื่อแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานทางบัญชีได้สำเร็จทันเวลา จากความรู้และประสบการณ์ สร้างความเข้าใจ ความเชื่อมั่น ให้กับผู้บังคับบัญชาในข้อมูลเชื่อถือได้จากการปฏิบัติการทางการบัญชีที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณญาพันธุ์โสภณ (2562) พบว่า การเรียนรู้ทางการบัญชีที่ดี ด้านตรวจสอบตนเอง มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยรวม และด้านปริมาณการเรียนรู้ทางการบัญชีที่ดี ด้านการสังเกตและการศึกษา มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยรวม ด้านต้นทุน และด้านปริมาณ และการเรียนรู้ทางการบัญชีที่ดี ด้านการเรียนรู้จากผู้อื่น มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยรวม ด้านคุณภาพด้านต้นทุน และด้านเวลา ดังนั้น ผู้ทำบัญชีควรมุ่งเน้นพัฒนาการเรียนรู้ทางบัญชีของตนเองในด้านการตรวจสอบตนเอง ด้านการสังเกตและการศึกษา และด้านการเรียนรู้จากผู้อื่น เพื่อที่จะสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้บริหารองค์กรและผู้ใช้ข้อมูลทางบัญชี

4. ความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่ด้านการวางแผน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยรวม ด้านคุณภาพของงานและด้านเวลา เนื่องจากการวางแผนเป็นกระบวนการก่อนการปฏิบัติงานทางการบัญชี โดยการ

วางแผนเป็นตัวกำหนดทิศทาง จุดมุ่งหมายของนักบัญชี อีกทั้งยังเป็นกรอบสำหรับการตัดสินใจให้ผู้ปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี สามารถให้ข้อมูลอันถูกต้อง แม่นยำ เชื่อถือได้ ให้กับผู้ใช้ข้อมูลได้ทันเวลาที่ต้องการ เพราะการปฏิบัติงานทางการบัญชีในสมัยใหม่ ข้อมูลที่นักบัญชีปฏิบัติให้เป็นปัจจุบัน อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และให้ข้อมูลได้ทันเวลา เป็นไปตามมาตรฐานบัญชีที่กำหนด แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่จำเป็น และสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การวางแผนทางการบัญชี ถือเป็นกระบวนการต่อเนื่องของการปฏิบัติงานทางการบัญชี มีหลายกิจกรรมหรือหลายขั้นตอนที่จะดำเนินการทางบัญชีให้มีประสิทธิภาพ การวางแผนทางการบัญชีของนักบัญชีจะต้องมีรูปแบบ วิธีการ และลำดับ ก่อนหลังที่ชัดเจน สามารถอธิบายให้บุคคลอื่นที่ต้องการทราบได้อย่างละเอียด ตลอดทั้งยังสามารถที่จะหาทางป้องกัน หรือแก้ไขปัญหานั้นจะเกิดขึ้นในอนาคตได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไอลดา ศรีมานนท์ (2561) พบว่า นักบัญชีต้องทราบและระบุปัญหาที่เกิดขึ้น และสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้อย่างทันเวลา การประสานงานทางการบัญชีเป็นกลุ่มการดำเนินงานเชื่อมต่อกันระหว่างนักบัญชีหรือหน่วยงานที่จะต้องสื่อสารกัน การดำเนินงานประสานงานจะต้องประกอบไปด้วย ข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจน รวดเร็ว ทันเวลาจึงจะทำให้การสื่อสารนั้นมีประสิทธิภาพ การบริการเป็นอีกงานหนึ่งที่นักบัญชีต้องดำเนินงานให้การบริการแก่ผู้ที่ต้องการใช้ข้อมูลการบัญชี จะต้องดำเนินงานภายใต้กรอบเวลาที่กำหนด หากไม่สามารถดำเนินงานในกรอบเวลาได้ก็ถือว่าไม่มีประสิทธิภาพ

5. ความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่ ด้านการประสานงาน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยรวม ด้านคุณภาพของงานและด้านเวลา เนื่องจากการประสานงานเป็นการจัดให้คนในองค์การทำงานให้สัมพันธ์ และ

สอดคล้องโดยยึดถือหน้าที่ วัตถุประสงค์ และมาตรฐานการปฏิบัติขององค์การเป็นหลักการประสานงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย มีคุณภาพ ประหยัดเวลา และทรัพยากร ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีแก่ผู้เกี่ยวข้อง ความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่ ในการปฏิบัติหน้าที่บรรลุมิติวัตถุประสงค์ให้เกิดประสิทธิภาพต้องมีการประสานงานภายในหน่วยงาน และระหว่างหน่วยงาน อยู่ในกรอบของระเบียบกฎหมายทางราชการที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ยอมรับในผลการประเมินของหน่วยการบังคับบัญชาที่อยู่เหนือขึ้นไป และนำผลของการประเมินมาปฏิบัติหรือแก้ไข เพื่อให้ได้ตามมาตรฐานเชื่อถือได้ ดังนั้นการปฏิบัติงานของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องอาศัยความเชื่อมโยงกับหลายฝ่าย หลายหน่วยงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรโดยรวม ตามมาตรฐานและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชชาภรณ์ เลิศสุนันท์ (2561) ได้กล่าวว่า ความเป็นเลิศในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในงานมีความสัมพันธ์ และผลกระทบเชิงบวกเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงาน โดยรวม ด้านคุณภาพของงาน ด้าน ต้นทุนงาน ด้านปริมาณงาน และด้านงานสำเร็จทันเวลา เนื่องจากการปฏิบัติงานของบุคลากรที่มีถ่ายทอดความรู้โดยการนำความรู้ ความเชี่ยวชาญที่มีไปแบ่งปันกับบุคลากรอื่นๆ เช่น การเสวนา การสัมมนา กลุ่ม เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนทัศนคติ ประสบการณ์ในการทำงานระหว่างกัน ก่อให้เกิดประโยชน์ในกระบวนการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จ และสามารถทำงานทดแทนกันได้อย่างสมบูรณ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รักชาติ แดงเทพิทธิ์ และนริศรา แดงเทพิทธิ์ (2562) ได้กล่าวว่า สภาพแวดล้อมในการทำงานด้านการติดต่อสื่อสาร มีความสัมพันธ์และ

ผลกระทบเชิงบวกเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยรวม เนื่องจากการติดต่อสื่อสารมีความสำคัญที่จะสร้างความเข้าใจ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานภายในองค์กรให้ได้ทราบถึงเป้าหมายสำคัญขององค์กร จึงทำให้พนักงานได้มีความเข้าใจและมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรที่วางไว้

6. ความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่ด้านการบริการ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยรวม ด้านปริมาณงาน และด้านเวลา เนื่องจาก นักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถปฏิบัติงานบริการทางการบัญชีให้สำเร็จลุล่วง ตรงตามวัตถุประสงค์และตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการทางบัญชีได้ จะต้องมีความรู้และความสามารถ เทคนิควิธีการเพียงพอในการให้คำปรึกษา แนะนำ วินิจฉัย ชี้แจง ถ่ายทอดความรู้ การจัดทำฐานข้อมูล หรือระบบสารสนเทศ ให้สอดคล้องและสนับสนุนภารกิจของหน่วยงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ให้ผู้รับบริการทางการบัญชีมีความเชื่อถือได้และการบริการทางการบัญชีสำหรับนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องให้บริการให้สำเร็จได้ทันเวลาที่กำหนด จึงจะถือว่ามีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธาพร นามศรี (2562) พบว่า ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย ด้านความรู้เกี่ยวกับโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี ด้านความเชี่ยวชาญทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการจัดการความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และด้านความสามารถในการโอนถ่ายฐานข้อมูลทางการบัญชี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิผลในการบริการข้อมูลทางการบัญชี ประกอบด้วย ด้านการให้บริการข้อมูลอย่างเท่าเทียมกัน ด้านการให้บริการข้อมูลอย่างรวดเร็ว ด้านการให้บริการ

ข้อมูลอย่างเพียงพอ ด้านการให้บริการข้อมูลอย่างต่อเนื่อง และด้านการให้บริการข้อมูลอย่างก้าวหน้า ดังนั้น นักบัญชีจึงควรให้ความสำคัญกับทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน โดยพัฒนาความรู้ ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง จนเกิดเป็นทักษะในการจัดการสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำเสนอข้อมูลทางการบัญชีที่มีความเข้าใจได้ เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ เชื่อถือได้และเปรียบเทียบกันได้ส่งผลให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร

สรุปผลการวิจัย

1. นักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 77.71 อายุ 30-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.23 ระดับการศึกษา ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 63.69 ประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.39 และตำแหน่งงานในปัจจุบัน หัวหน้าส่วนการคลัง คิดเป็นร้อยละ 47.13

2. นักบัญชีมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่โดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน และมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพการทำงานโดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน

3. ความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับการมีประสิทธิภาพการทำงาน และด้านตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การมีประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม ได้แก่ ด้านการปฏิบัติการ ด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน และด้านการมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับการมีประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. นักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน จังหวัดหนองบัวลำภู ควรให้ความสำคัญ กับการ ปฏิบัติการทางการบัญชีสมัยใหม่ ด้านการปฏิบัติการ ทางการบัญชีให้ถูกต้องโดยยึดระเบียบ แบบแผนของ ทางราชการ ยอมรับผลการประเมินจากหน่วยราชการ บังคับบัญชาและนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และใช้ เป็นแนวทางปฏิบัติงาน เพื่อให้องค์กรสามารถ ดำเนินงานให้สำเร็จบรรลุผล ตามเป้าหมายขององค์กร

2. นักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน จังหวัดหนองบัวลำภู ควรส่งเสริมการวางแผนการ ดำเนินงานทางบัญชี เพราะการวางแผนเป็นแนวทาง และกรอบการดำเนินงานต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อ เสริมสร้างการปฏิบัติงานให้เป็นมาตรฐาน

3. นักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน จังหวัดหนองบัวลำภู ควรให้ความสำคัญ กับการ ประสานงานระหว่างหน่วยงาน องค์กร ประชาชน หรือ ผู้ที่ต้องการใช้ข้อมูลทางการบัญชีของหน่วยงาน ที่ปฏิบัติงานอยู่ เพราะการประสานงานเป็นการสื่อสาร และแลกเปลี่ยนข้อมูล รวมทั้ง ระเบียบ ข้อกฎหมายใน การปฏิบัติงานให้ถูกต้องและได้มาตรฐาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลกระทบหรือปัจจัยด้าน อื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานของ นักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสามารถนำ ข้อมูลจากการวิจัยไปประยุกต์ใช้งานให้เกิดประสิทธิภาพ มากขึ้น เช่น แรงจูงใจในการทำงาน สายการบังคับ บัญชา เป็นต้น

2. ควรศึกษาตัวแปรประสิทธิภาพการทำงาน เป็นตัวแปรอื่น เช่น ความสำเร็จขององค์กร ความเครียด ในการทำงาน เป็นต้น เพื่อให้ทราบปัจจัยด้านความ

เชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่ที่มีผลต่อบัณฑิตอื่น ๆ หรือไม่ อย่างไร และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการ กำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2562, 23 มีนาคม)

ระบบข้อมูลกลางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.

สืบค้นจาก <http://info.dla.go.th>

ประชุม รอดประเสริฐ. (2545). นโยบายและการ วางแผน หลักการและทฤษฎี. กรุงเทพฯ: ภาค วิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

เมธพร นามศรี. (2562). ผลกระทบของทักษะด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อประสิทธิภาพ ในการบริการข้อมูลทางการบัญชีของนักธุรกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัญชี มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

รักชาติ แดงเทพโพธิ์ และนริศรา แดงเทพโพธิ์. (2562). ผลกระทบของสภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของ นักวิชาการโสตทัศนศึกษาในมหาวิทยาลัย มหาสารคาม. วารสารคณะกรรมการบัญชีและการ จัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 66(4), 81-92.

วรัญญา พันธุ์โสภณ. (2562). ผลกระทบของการเรียนรู้ ทางการบัญชีที่ดีที่มีต่อประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ (วิทยานิพนธ์ปริญญา บัณฑิตมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม

วิชาภรณ์ เลิศสุบินรักษ์. (2561). ผลกระทบของความ
เป็นเลิศในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องที่มีต่อ
ประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรการ
ประปาส่วนภูมิภาคเขต 8 (วิทยานิพนธ์
ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, มหาสารคาม.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน
ก.พ.). (2553). คู่มือสมรรถนะหลัก. กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.

ไอลดา ศรีमानนท์. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่าง
ความเชี่ยวชาญทางการบัญชีสมัยใหม่กับ
ประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานของนักบัญชี
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียง
เหนือ (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัญชี
มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
มหาสารคาม.

Aaker, D.A., V. Kumar and G.S. Day. (2001). *Marketing
Research*. 7thed. New York: John Wiley and
Sons.

Black, K. (2006). *Business Statistics for Contemporary
Decision Making*. 4th ed. New York: John
Wiley & Son.

**การสร้างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษ
สำหรับพนักงานต้อนรับส่วนหน้าของโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย**
**Developing the Instructional Self-learning Media of English Speaking Skills
for Hotel Front Office Staff in Muang District, Loei Province**

ศรียัตรา นวรัตน์ภรณ์¹

Srijittra Navaruttanaporn¹

Corresponding author's E-mail: srijittra9@yahoo.com¹

(Received: June 25, 2020; Revised: September 9, 2020; Accepted: November 18, 2020)

บทคัดย่อ

จากงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่าพนักงานต้อนรับส่วนหน้าของโรงแรมมีปัญหาในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษ และมีความต้องการการพัฒนาทักษะการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษมากที่สุดของพนักงาน โดยวิธีการเรียนรู้จากชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้น งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) สร้างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และ 3) ศึกษาระดับความพึงพอใจของพนักงานต้อนรับส่วนหน้าที่มีต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา คือพนักงานต้อนรับส่วนหน้า จำนวน 49 คน จากโรงแรม 19 แห่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษ มีค่าเท่ากับ 73.24/77.02 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน หลังใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ระดับความพึงพอใจของพนักงานต้อนรับส่วนหน้าโดยภาพรวมที่มีต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้านเอกสารคู่มือ ด้านวิดีโอ และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ชุดสื่อสื่อสารการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทักษะการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษ พนักงานต้อนรับส่วนหน้า

Abstract

Previous research results have shown that front office staff experienced problems when communicating in English. The most requirement method of improving their English communication skills was by learning from instructional self-learning media. Therefore, the researcher conducted further research as required by developing the instructional self-learning media of English speaking skills. The aims of this research were: 1) to develop the instructional self-learning media of English speaking skills revealing an efficiency ratio E1/E2 at 70/70, 2) to compare staff's learning achievements between pre-test and post-test after learning by the instructional self-learning media and 3) to study the staff's satisfaction levels with the instructional self-learning media. The target group was 49 front office staff from 19 hotels in Muang District, Loei Province.

¹ อาจารย์ประจำ สาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

¹ Lecturer, English Studies Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Loei Rajabhat University

The research results revealed as follows: 1) The effectiveness of the created instructional self-learning media of English speaking skills was 73.24/77.02., 2) The post-test learning achievement was significantly higher than that of the pre-test with the significant level at .05 and 3) The staff's overall satisfaction levels towards the instructional self-learning media consisting of a training manual, video, and the benefits obtained from the instructional self-learning media of English speaking skills were at the highest level.

Keywords: the instructional self-learning media, English speaking skills, hotel front office staff

ความเป็นมาของปัญหา

การพัฒนาการบริการและคุณภาพของการบริการ เป็นหัวใจสำคัญของอุตสาหกรรมด้านการโรงแรม เพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ มากขึ้น และสามารถสร้างความประทับใจในการให้บริการให้กับลูกค้าหรือนักท่องเที่ยว (สุกิตา กาฬสินธุ์ และนิสากร จารุมณี, 2558; Perterson and McCathy, 2003; Tsuar and Lin, 2003) สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การที่บุคลากรในท้องถิ่น สถานประกอบการที่พัก โรงแรม รีสอร์ท เกสเฮ้าส์ หรือโฮมสเตย์ สามารถพูดสื่อสารกับลูกค้าหรือนักท่องเที่ยวได้จะสามารถช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดและของประเทศได้เป็นอย่างดี ซึ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการบริการของธุรกิจการโรงแรมคือ พนักงานโรงแรม ซึ่งนอกจากความชำนาญของการปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบแล้ว ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการให้บริการที่มีคุณภาพแก่ลูกค้าชาวต่างชาติ (ศรีจิตรา นวรัตนภรณ์, 2556; สุกิตา กาฬสินธุ์ และนิสากร จารุมณี, 2558)

การพูดสื่อสารภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพย่อมมีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพหากผู้พูดสามารถสื่อสารได้อย่างน่าสนใจ ถูกต้อง และเหมาะสมจะช่วยให้เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่หรือประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดี ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน มีความมั่นคงในชีวิต และเป็นกำลังสำคัญขององค์กรและประเทศชาติต่อไป (เสรี วงษ์มณฑา, 2561; Admission Premium, 2018) ซึ่งการที่จะมีทักษะการพูดที่ดีต้องเกิด

จากการฝึกฝน อย่างไรก็ตามความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในการพูดสื่อสารกับชาวต่างชาติของคนไทยแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน ผลการศึกษาระดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรบางกลุ่มยังพบปัญหาว่าความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษนั้น ยังไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติหรือเจ้าของภาษาได้อย่างเข้าใจและมีประสิทธิภาพ (ศรีจิตรา นวรัตนภรณ์, 2556; สุกิตา กาฬสินธุ์ และนิสากร จารุมณี, 2558; เสรี วงษ์มณฑา, 2561) โดยเฉพาะความเข้าใจด้านภาษาและวัฒนธรรม เช่น การกล่าวทักทายเมื่อพบกับลูกค้า การกล่าวขอบคุณ การกล่าวขอโทษ/ขออภัยเมื่อเกิดเหตุการณ์หรือข้อผิดพลาด ในระหว่างที่ลูกค้ามาถึง อยู่ระหว่างการพัก หรือลูกค้าเตรียมออกจากที่พัก การกล่าวเสนอความช่วยเหลือ การกล่าวอำลาเมื่อลูกค้ากำลังจะเดินทางออกจากโรงแรม และการกล่าวอวยพรให้ลูกค้าเดินทางกลับอย่างปลอดภัย เป็นต้น อย่างไรก็ตามการสื่อสารระหว่างกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกันทางด้านสังคม วัฒนธรรม และด้านวัฒนธรรมนั้น ภาษาและวัฒนธรรมจะคู่กันเสมอ เมื่อบุคคลที่ต่างภาษาและต่างวัฒนธรรมมีการติดต่อสื่อสารกัน หากบุคคลเหล่านี้ไม่เข้าใจในภาษา และไม่เข้าใจในวัฒนธรรมของอีกฝ่ายหนึ่งย่อมเกิดปัญหาความไม่เข้าใจกัน (Canale and Swain 1980; Savignon, 1983; Maley, 1986) ดังนั้น หากบุคคลมีความเข้าใจในภาษาอังกฤษรวมถึงวัฒนธรรมของผู้ที่สื่อสารด้วยและสามารถเลือกภาษาพูด และเลือกแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับบริบทในการสื่อสารนั้น ได้อย่างถูกต้อง

เหมาะสมกับบุคคลนั้น ก็สามารถประสบความสำเร็จในการสื่อสารได้อย่างแท้จริง และสามารถสร้างความประทับใจให้กับลูกค้า หรือคู่สนทนาได้เป็นอย่างดี

จากการวิจัยครั้งที่ผ่านๆ มา พบว่า พนักงานที่ปฏิบัติหน้าที่ในแผนกต้อนรับส่วนหน้าของโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย มีปัญหาในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษในระดับมาก คือ การตอบปฏิเสธการจองห้องพัก การตอบรับการจองห้องพัก การลงทะเบียนเข้าพัก การบอกทิศทาง และการคืนห้องพัก นอกจากนี้ ผลการวิจัยดังกล่าวยังมีข้อค้นพบที่สำคัญคือ พนักงานต้อนรับส่วนหน้ายังมีข้อจำกัดในเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และจากการจัดเวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชน พนักงานต้อนรับส่วนหน้า มีความต้องการที่จะพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในการพูดสื่อสารของตนเองมากที่สุดโดยการเรียนรู้จากชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เนื่องจากพนักงานมีข้อจำกัดของเวลาในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันและไม่สามารถเข้ารับการอบรมโดยพร้อมเพรียงกันได้ ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองจึงสามารถตอบโจทย์ความต้องการในการพัฒนาทักษะการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษ พนักงานต้อนรับส่วนหน้า พนักงานสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ และสามารถทบทวนบทเรียนได้ตลอดเวลา (ศรีจิตรา นวรัตน์ภรณ์, 2556)

ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง คือ สื่อการเรียนรู้เปรียบเสมือนตัวกลางที่นำมาใช้ประกอบการเรียนรู้ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เพื่อถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ ความต้องการ หรือจุดมุ่งหมายที่วางไว้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนสามารถค้นคว้า และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (ดวงกมล สรรพโพธิ์, 2552; อรรถพล ศุภรัตน์, 2553; เสรี วงษ์มณฑา, 2561; Njoku, 2015)

การเรียนรู้จากชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองตามแนวทางคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) เป็นการเรียนรู้

ที่ถูกสร้างขึ้นด้วยตนเองของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนไม่ได้รับเอาความรู้และเก็บข้อมูลความรู้จากการเรียนโดยทันที แต่จะนำความรู้ใหม่และความรู้หรือประสบการณ์เดิมที่มีมาเป็นเกณฑ์ในการไตร่ตรองเพื่อช่วยในการตัดสินใจให้เกิดความเข้าใจของผู้เรียนเอง วิธีการเรียนด้วยตนเองโดยที่ให้ผู้เรียนสามารถศึกษาจากเอกสารคู่มือ และสามารถดูวิดีโอทัศน์การสนทนาแต่ละสถานการณ์จาก DVD หรือดูวิดีโอทัศน์จาก YouTube ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ โดยเริ่มจากการส่งเสริม ให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยทำกิจกรรมต่างๆ และศึกษาด้วยตนเอง ตามความสนใจ โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้ชี้แนะ แนะนำและให้ความร่วมมือกับผู้เรียน เมื่อมีปัญหาหรือคำถาม นอกจากนั้นยังส่งเสริมให้ ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้และแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้การวิจัยครั้งนี้อาศัยทฤษฎีแนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการพูดสื่อสารของ Widdowson (1981) กล่าวคือ ความสามารถในการสื่อสารเป็นความรู้ความสามารถที่เน้นการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ทางสังคม (Social context) ทั้งนี้จะต้องมีความสัมพันธ์กันระหว่างการใช้ทักษะทางภาษา (Language skill) และความสามารถในการใช้ภาษาในการสื่อสาร (Communicative ability) และใช้เกณฑ์การวัดความสามารถของการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยอิงทฤษฎีของ Hilsdon (1990)

จากการศึกษาเนื้อหาบทสนทนาเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารสำหรับพนักงานต้อนรับส่วนหน้าที่มีอยู่ใน YouTube หรือ Website ทั่วไปนั้น บริบทไม่ตรงกับสถานการณ์ ปัญหา หรือความต้องการของพนักงานต้อนรับส่วนหน้า ตลอดจนสำเนียงและความเร็วในการออกเสียงภาษาอังกฤษของผู้แสดงนั้นเร็วเกินไป ซึ่งเป็นเรื่องยากที่พนักงานจะฟังหรือเรียนรู้ได้เข้าใจ และยากที่จะเลียนแบบการออกเสียง ซึ่งตามแนวคิดของ Jackson (2005) ได้กล่าวว่า การวิเคราะห์ความต้องการที่แท้จริงของพนักงานหรือผู้เรียน ควรจัดเนื้อหากิจกรรม

ที่สอดคล้องและครอบคลุมความต้องการของผู้เรียน เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาและความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน เพื่อประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ

ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเน้นตอบสนองผลลัพธ์จากงานวิจัยครั้งที่ผ่านมาในเรื่องปัญหาการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษและความต้องการที่จะพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในการพูดสื่อสารของพนักงาน โดยเรียนจากชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เนื่องจากพนักงานมีข้อจำกัดของเวลาในการปฏิบัติงานที่ไม่ตรงกัน ไม่สามารถเข้าอบรมเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ในเวลาเดียวกันได้ ดังนั้น ผู้วิจัยเลือกวิธีที่จะสร้างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และศึกษาชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองว่ามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 หรือไม่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตลอดจนความพึงพอใจต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับพนักงานต้อนรับส่วนหน้าของโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับพนักงานต้อนรับส่วนหน้าของโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย
3. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของพนักงานต้อนรับส่วนหน้าของโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย ที่มีต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีขอบเขตในการศึกษาดังนี้

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง มี 1 ชุดประกอบด้วยเนื้อหาเป็น 6 หัวข้อ คือ 1) คำถามเกี่ยวกับวัฒนธรรม

ของเจ้าของภาษาอังกฤษ 2) การสนทนาเกี่ยวกับตอบปฏิเสธการจองห้องพัก 3) การตอบรับการจองห้องพัก 4) การลงทะเบียนเข้าพัก 5) การบอกทิศทาง และ 6) สนทนาเกี่ยวกับการคืนห้องพัก

1.2 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา เป็นพนักงานโรงแรมที่ปฏิบัติหน้าที่ในแผนกต้อนรับส่วนหน้าของโรงแรมขึ้นทะเบียนในทำเนียบรายชื่อที่พักในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย (สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดเลย, 2561) จำนวน 19 โรงแรม มีพนักงานต้อนรับส่วนหน้ารวมทั้งสิ้น 49 คน

1.3 ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยอยู่ระหว่าง 10 มกราคม 2563 ถึง 11 มีนาคม 2563

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยมีจำนวน 3 ชุด คือ ชุดที่ 1 แบบวัดระดับความสามารถในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษ (แบบเลือกตอบ) (ก่อน-ระหว่าง-หลังเรียน) ด้วยชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 100 ข้อ ชุดที่ 2 ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษ และชุดที่ 3 แบบประเมินระดับความพึงพอใจของพนักงานต้อนรับส่วนหน้าที่มีต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

แนวคิดของสร้างชุดสื่อการเรียนรู้

การออกแบบรายวิชาภาษาอังกฤษเฉพาะกิจและกระบวนการสร้างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับพนักงานต้อนรับส่วนหน้าของโรงแรม ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการวางหลักสูตรการเรียนรู้เนื้อหาทางภาษาโดยเน้นสถานการณ์ (Situation) และหัวข้อ (Topic) ของ Robinson (1991) ประยุกต์ใช้แนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการออกแบบรายวิชาภาษาอังกฤษเฉพาะกิจของ Hutchison และ Water (1989) และประยุกต์ใช้ขั้นตอนการสร้างสื่อของ Bawcom (1995) เนื่องจากมีความสอดคล้องและเหมาะสมในการนำแนวคิด

มาวางแผนการทำหลักสูตรเนื้อหาของภาษาอังกฤษสำหรับพนักงานต้อนรับส่วนหน้า รวมถึงขั้นตอนการออกแบบ และขั้นตอนการสร้างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในการผลิตสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับพนักงานต้อนรับส่วนหน้าของโรงแรม ขั้นตอน การสร้างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ผู้วิจัยประยุกต์ขั้นตอนการสร้างบทเรียนสอนทักษะการพูด Bawcom (1995) 11 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดแนวทางและหลักการ

ขั้นที่ 2 การเลือกหัวข้อเรื่องจากความสนใจของผู้เรียนเป็นหลัก

ขั้นที่ 3 สร้างแบบสอบถามเพื่อสำรวจความสนใจและความต้องการของผู้เรียน

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามว่าผู้เรียนต้องการหรือสนใจเรียนอะไร

ขั้นที่ 5 กำหนดเนื้อหา

ขั้นที่ 6 รวบรวมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ผู้เรียนสนใจเรียนเพื่อจัดทำชุด

ขั้นที่ 7 เลือกสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา

ขั้นที่ 8 กำหนดขอบเขตและเรียงลำดับเนื้อหา

ขั้นที่ 9 สร้างสื่อการเรียนรู้

ขั้นที่ 10 ทดลองใช้สื่อการเรียนรู้

ขั้นที่ 11 แก้ไขปรับปรุงชุดสื่อการเรียนรู้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้เครื่องมือวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและดำเนินการเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้

3.1 ทำหนังสือขอความร่วมมือถึงผู้จัดการโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลยเพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการศึกษาวิจัยและการเก็บข้อมูล

3.2 รับแบบตอบรับการให้ความร่วมมือในการศึกษาวิจัยและดำเนินการนัดหมายวัน และเวลาเพื่อผู้วิจัยเข้าพบกับกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาเพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของ

การวิจัยและอธิบายขั้นตอนการเรียน ระยะเวลาการดำเนินการ การปฏิบัติ และประโยชน์ที่กลุ่มเป้าหมายจะได้รับจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจให้กับกลุ่มเป้าหมาย

3.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำเครื่องมือในการวิจัยไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาซึ่งสามารถแบ่งการดำเนินการออกเป็น 4 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยมอบชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในการผลิตสื่อสารภาษาอังกฤษให้กับกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาคนละ 1 ชุดและทดสอบระดับความสามารถในการผลิตสื่อสารภาษาอังกฤษ (แบบเลือกตอบ) ก่อนเรียน (Pre-test) จำนวน 100 ข้อ เป็นเวลา 2 ชั่วโมงและเก็บรวบรวมแบบวัดระดับความสามารถก่อนเรียนทันที

ระยะที่ 2 ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 ถึง 6 กลุ่มเป้าหมายเรียนรู้ด้วยตนเองจนครบ ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบระดับความสามารถในการผลิตสื่อสารภาษาอังกฤษระหว่างเรียน (During learning test) ด้วยชุดสื่อจำนวน 100 ข้อ เวลา 2 ชั่วโมง และเก็บรวบรวมแบบวัดระดับความสามารถระหว่างเรียนทันที

ระยะที่ 3 ภายหลังจากระยะที่ 2 อีก 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบระดับความสามารถในการผลิตสื่อสารภาษาอังกฤษ หลังเรียน (Post-test) ด้วยชุดสื่อจำนวน 100 ข้อ เวลา 2 ชั่วโมง และเก็บรวบรวมแบบวัดระดับความสามารถหลังเรียนทันที

ระยะที่ 4 สัปดาห์ที่ 9 กลุ่มเป้าหมายได้ประเมินระดับความพึงพอใจต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองและผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบประเมินระดับความพึงพอใจ

3.4 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความเรียบร้อย ความสมบูรณ์ของคำตอบ ตรวจคำตอบและรวบรวมเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

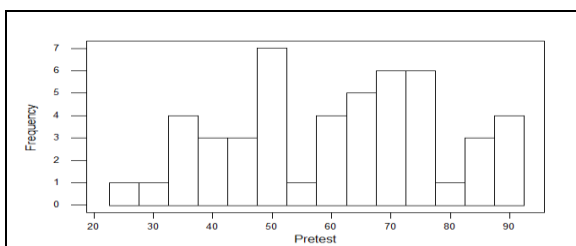
ผู้วิจัยนำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ นำมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้

โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลค่าร้อยละ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: S.D.) และค่า p-value ของ One Way ANOVA เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของพนักงานแผนกต้อนรับส่วนหน้าของโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ของค่า Pre-test และข้อมูลทั่วไป

กลุ่มคะแนน Pre-test				
ระดับ	น้อย	ปานกลาง	สูง	รวม
Normality Test: p-value = 0.181				
จำนวนคน	17	24	8	49
ช่วงคะแนน	0-50	50-79	80-100	0-100
คะแนนรวม	699	1602	693	2994
คะแนนเฉลี่ย	41.11	66.75	86.62	61.10
S.D.	7.364	7.103	3.067	17.595
ศึกษาภาษาเพิ่มเติม	6 (35.30)	11 (64.70)	6 (75.00)	23 (46.90)
จบการศึกษา (ป.ตรี และ โท)	6 (35.30)	17 (70.80)	7 (87.50)	30 (61.20)

ภาพที่ 1

จากตารางที่ 1 และภาพที่ 1 ผลทดสอบความเป็นโค้งปกติด้วยค่า Pre-test โดยใช้ Normality test พบว่า p-value = 0.18 แต่เมื่อสร้างกราฟคะแนนสอบ Pre-test ของพนักงานทั้ง 49 คน พบว่าสามารถแบ่งตามคะแนนออกเป็น 3 กลุ่มอย่างชัดเจน คือ 1) กลุ่มที่ 1 สอบได้คะแนน Pre-test น้อย จะมีคะแนน Pre-test น้อยกว่า

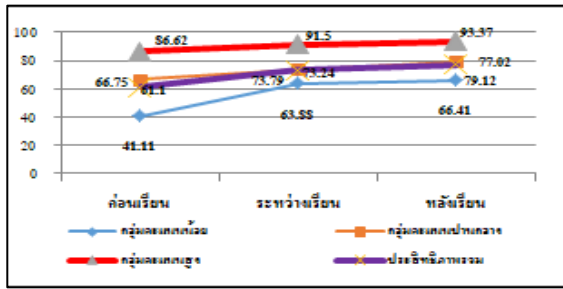
50 คะแนน ในกลุ่มมีผู้ศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติม คิดเป็นร้อยละ 35.30 และจำนวนผู้จบการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 35.30 2) กลุ่มที่ 2 สอบได้คะแนน Pre-test ปานกลาง จะมีคะแนนระหว่าง 50 ถึง 79 คะแนน ในกลุ่มมีผู้ศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติม คิดเป็นร้อยละ 64.70 และจำนวนผู้จบการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 70.80 และ 3) กลุ่มที่ 3 สอบได้คะแนน Pre-test สูงจะมีคะแนน Pre-test มากกว่า 50 คะแนน ในกลุ่มมีผู้ศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติม คิดเป็นร้อยละ 75.00 และจำนวนผู้จบการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 87.50

การวัดประสิทธิภาพชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับพนักงานต้อนรับส่วนหน้าของโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยใช้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70

จากการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 คือ ประสิทธิภาพของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับพนักงานต้อนรับส่วนหน้าของโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการเปรียบเทียบค่าร้อยละของคะแนนระหว่างเรียนและคะแนน หลังเรียน ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การวัดประสิทธิภาพชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยใช้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70

	ก่อนเรียน	ระหว่างเรียน	หลังเรียน
E กลุ่มคะแนนน้อย	41.11	63.88	66.41
E กลุ่มคะแนนปานกลาง	66.75	73.79	79.12
E กลุ่มคะแนนสูง	86.62	91.50	93.37
E คะแนนรวม	61.10	73.24	77.02

ภาพที่ 2

จากตารางที่ 2 และภาพที่ 2 แสดงผลการวัดประสิทธิภาพของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 พบว่า ค่าประสิทธิภาพรวมของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับพนักงานต้อนรับส่วนหน้าของโรงพยาบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลยเท่ากับ 73.24/77.02 ซึ่งเป็นค่าประสิทธิภาพของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของพนักงานต้อนรับส่วนหน้าของโรงพยาบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลยโดยใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

จากการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ ข้อที่ 2 คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของพนักงานต้อนรับส่วนหน้าของโรงพยาบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลยโดยใช้ ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วย One way ANOVA ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของพนักงานต้อนรับส่วนหน้าของโรงพยาบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

	ก่อนเรียน	หลังเรียน
ผลสัมฤทธิ์ (กลุ่มคะแนนน้อย)	41.11	66.41
ผลสัมฤทธิ์ (กลุ่มคะแนนปานกลาง)	66.75	79.12
ผลสัมฤทธิ์ (กลุ่มคะแนนสูง)	86.62	93.37
ผลสัมฤทธิ์ (รวม)	61.10	77.02
p-value (รวม)	.00	

จากตารางที่ 3 ผลสัมฤทธิ์รวมทางการเรียนของพนักงานต้อนรับส่วนหน้าของโรงพยาบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลยโดยใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง พบว่าค่าผลสัมฤทธิ์หลังเรียน ($\bar{X} = 77.02$) ซึ่งสูงกว่าค่าผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนเท่ากับ ($\bar{X} = 61.10$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p\text{-value} < .05$)

การประเมินระดับความพึงพอใจของพนักงานแผนกต้อนรับส่วนหน้าที่มีต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับพนักงานต้อนรับส่วนหน้าของโรงพยาบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย

จากการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ ข้อที่ 3 คือ การประเมินระดับความพึงพอใจของพนักงานแผนกต้อนรับส่วนหน้าที่มีต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับพนักงานต้อนรับส่วนหน้าของโรงพยาบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การประเมินระดับความพึงพอใจของพนักงานแผนกต้อนรับส่วนหน้าที่มีต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับพนักงานต้อนรับส่วนหน้าของโรงพยาบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย

ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	ความพึงพอใจ
1. ด้านเอกสารคู่มือ	4.65	0.55	มากที่สุด
2. ดีวีดี (DVD) /YouTube	4.61	0.55	มากที่สุด
3. ประโยชน์ที่ได้รับ	4.70	0.54	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า 1) ระดับความพึงพอใจด้านเอกสารคู่มือสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษของพนักงานต้อนรับส่วนหน้าในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.55) 2) ความพึงพอใจด้าน DVD (ดีวีดี) ภาพประกอบ พร้อมเสียงภาษาอังกฤษในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.55)

3) ประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้จากชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.54)

อภิปรายผล

ผลการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับพนักงานต้อนรับส่วนหน้าของโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย นำมาอภิปรายผลเพื่อเป็นการขยายผลการวิจัยให้ชัดเจนยิ่งขึ้นตลอดจนข้อค้นพบในการศึกษาวิจัยเพื่อเป็นแนวทางและสามารถนำผลการศึกษาวินิจฉัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของพนักงานต้อนรับส่วนหน้าของโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย

จากผลการทดสอบความเป็นโค้งปกติของคะแนน Pre-test ด้วยการทดสอบ Normality test พบว่าค่า p-value = 0.18 ซึ่งเป็นโค้งปกติ แต่เมื่อสร้างกราฟของคะแนน Pre-test ขึ้นมาพบว่า มีข้อมูลมีการกระจายเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีคะแนน Pre-test ต่ำ ปานกลางและสูงตามลำดับ และเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปในแต่ละกลุ่มจึงพบความสัมพันธ์ 1) กลุ่มที่มีอัตราส่วนของผู้ที่ศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมต่ำ จะมีคะแนน Pre-test ต่ำและกลุ่มที่มีอัตราส่วนของผู้ที่ศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมสูง จะมีคะแนน Pre-test สูงขึ้น โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชยาพล ชมชัยยา (2559) ที่ค้นพบว่าปัจจัยการอบรมภาษาอังกฤษส่งผลกับความสามารถ ในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษ และ 2) ยังพบความสัมพันธ์ว่าอัตราส่วนของผู้ที่จบระดับปริญญาตรีขึ้นไปในกลุ่มนั้นต่ำ คะแนน Pre-test จะต่ำ และถ้าอัตราส่วนของผู้ที่จบระดับปริญญาตรีขึ้นไปในกลุ่มนั้นสูง คะแนน Pre-test จะสูง

กลุ่มพนักงานต้อนรับส่วนหน้าที่จบการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีแนวโน้มที่จะสามารถสื่อสารและเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี

2. การวัดประสิทธิภาพชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70

จากผลการวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพรวมของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับพนักงานต้อนรับส่วนหน้าของโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลยเท่ากับ 73.24/77.02

นำคะแนน Pre-test ของพนักงานต้อนรับส่วนหน้ามาสร้างเป็นกราฟ พบว่า สามารถแยกออกเป็น 3 กลุ่มอย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงอภิปรายผลออกเป็นกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่มีคะแนน Pre-test ต่ำ มีค่าประสิทธิภาพในการเรียนเริ่มต้นที่ร้อยละ 41.11 2) กลุ่มที่มีคะแนน Pre-test ปานกลาง มีค่าประสิทธิภาพในการเรียนเริ่มต้นที่ร้อยละ 66.75 และ 3) กลุ่มที่มีคะแนน Pre-test สูง มีค่าประสิทธิภาพในการเรียนเริ่มต้นที่ร้อยละ 86.62 ทั้งนี้อาจเพราะมีความรู้พื้นฐานด้านภาษาอังกฤษที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ Vygotsky (1978, อ้างถึงใน ติศนา เขมมณี, 2556) ว่าการเรียนรู้นั้นจะให้ความสำคัญของความแตกต่างระหว่างบุคคล

เมื่อพนักงานต้อนรับส่วนหน้าทุกกลุ่มได้รับชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตัวเองซึ่งประกอบด้วยวัฒนธรรมเจ้าของภาษา การพูดสื่อสารในสถานการณ์ที่ซับซ้อนเกี่ยวกับการปฏิเสธการจองห้องพัก การตอบรับการจองห้องพัก การลงทะเบียนเข้าพัก การบอกทิศทาง และการคืนห้องพัก ผู้เรียนเริ่มศึกษาจากชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตัวเองจากสัปดาห์ที่ 1 จนถึงสัปดาห์ที่ 6 เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ จึงเริ่มทำการเก็บคะแนนระหว่างเรียน (During learning test) ผลคือ 1) กลุ่มที่มีคะแนน Pre-test ต่ำ ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตัวเองเพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 44.11 คิดเป็นร้อยละ 63.88 2) กลุ่มที่มีคะแนน Pre-test ปานกลาง ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตัวเองเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 66.75 คิดเป็นร้อยละ 73.79 และ 3) กลุ่มที่มีคะแนน Pre-test สูง ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในชุดสื่อ

การเรียนรู้ด้วยตัวเองเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 86.62 คิดเป็นร้อยละ 91.50

ในสัปดาห์ที่ 8 เริ่มทำการเก็บคะแนน Post-test เพื่อคำนวณค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) จากการเรียนรู้ด้วยตนเองตามทฤษฎี Constructivism เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้และทบทวนความรู้จากชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตัวเอง สามารถจดจำการแก้ไขปัญหาได้ผลการศึกษา คือ 1) กลุ่มที่มีคะแนน Pre-test ต่ำ ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตัวเองเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากร้อยละ 63.88 เป็นร้อยละ 66.41 2) กลุ่มที่มีคะแนน Pre-test ปานกลาง ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตัวเองเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 73.79 เป็นร้อยละ 79.12 และ 3) กลุ่มที่มีคะแนน Pre-test สูง ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตัวเองเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 91.50 เป็นร้อยละ 91.37

สรุป พนักงานต้อนรับส่วนหน้าที่มีความรู้ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษที่แตกต่างกัน แต่สามารถมีประสิทธิภาพการเรียนรู้ที่ดีขึ้น โดยศึกษาจากชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้เป็นผลจากการเรียนรู้ด้วยตนเองตามทฤษฎี Constructivism เพราะชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองประกอบด้วยเอกสารคู่มือมีเนื้อหาเกี่ยวกับภาษา คำศัพท์ จำนวน หรือประโยคเฉพาะที่ผู้เรียนสามารถจดจำ และเข้าใจง่าย และแต่ละบทสนทนาในสถานการณ์ต่างๆ เป็นสำนวนที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริง และผู้เรียนสามารถในการศึกษาจากคู่มือ และดูวิดีโอ ฟังเสียง และฝึกพูดตามได้ ซึ่งตรงกับแนวคิดของ กษกร ธิปัตติ (2547) ที่อธิบายว่า ลักษณะของชุดฝึกหรือชุดการเรียนรู้ที่ดีควรมีลักษณะที่สามารถเข้าใจง่าย มีคำอธิบายที่ชัดเจน มีความเหมาะสมกับวัย และความสามารถของผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถฝึกด้วยตนเอง และตรงตามประเด็นปัญหาที่ผู้เรียนประสบอยู่

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของพนักงานต้อนรับส่วนหน้าของโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

จากคะแนนทดสอบก่อนเรียนของกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา พบว่า มีผลคะแนนแตกต่างกันอย่างชัดเจนทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีคะแนนต่ำ กลุ่มที่มีคะแนนปานกลาง และกลุ่มที่มีคะแนนสูง โดย 1) กลุ่มที่มีคะแนนต่ำ มีคะแนนเฉลี่ยเริ่มต้นที่ 44.11 และมีคะแนนเฉลี่ยภายหลังการเรียนที่ 66.41 2) กลุ่มที่มีคะแนนปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ยเริ่มต้นที่ 66.75 และมีคะแนนเฉลี่ยภายหลังการเรียนที่ 79.12 3) กลุ่มที่มีคะแนนสูง มีคะแนนเฉลี่ยเริ่มต้นที่ 86.62 และมีคะแนนเฉลี่ยภายหลังการเรียนที่ 93.37 ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อพนักงานทุกคนผ่านการเรียนรู้ด้วยชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการเรียนรู้จากคู่มือและเรียนรู้บทสนทนาจากวิดีโอในแผ่น ดีวีดี (DVD) หรือ YouTube บนสมาร์ตโฟน อย่างอิสระและสามารถเรียนรู้ ทบทวนบทเรียนได้ตลอดเวลาอย่างไม่จำกัด จึงทำให้กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษานั้นมีความรู้ความเข้าใจดีขึ้น จึงทำคะแนนการวัดระดับความสามารถระหว่างเรียน และหลังเรียนได้ดีขึ้น ตรงตามแนวคิดทฤษฎีของ Vygotsky (1978, อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี, 2556) ว่า การเรียนรู้นั้นจะให้ความสำคัญของความแตกต่างระหว่างบุคคล และการได้ช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อให้เกิดความก้าวหน้า จากระดับพัฒนาการที่ผู้เรียนเป็นอยู่ไปถึงระดับพัฒนาการที่ผู้เรียนมีศักยภาพที่จะไปถึงได้ ซึ่งสอดคล้องกับ อนุชา คະชาชัย (2555) กล่าวว่า การเรียนผ่านระบบมัลติมีเดียช่วยลดความสามารถที่แตกต่างของการเรียนระหว่างบุคคล โดยธรรมชาติ ผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถในการเรียนรู้ที่ใช้เวลาแตกต่างกัน สอดคล้องกับข้อค้นพบของ ทศนีย์ ธราพร (2557) และ Diyyab, Abdel-Haq & Aly (2013)

ผลการศึกษาค้นพบว่า ผลสัมฤทธิ์รวมทั้งก่อนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันในทางที่ขึ้นอย่างชัดเจน ($p\text{-value} < .05$)

สรุป จากชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับพนักงานต้อนรับส่วนหน้าในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย สามารถช่วยพัฒนาการเรียนรู้ในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษของกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากชุดสื่อการเรียนรู้สามารถตอบโจทย์ความต้องการในการเรียนรู้ และเป็นแรงเสริมให้กลุ่มเป้าหมายมีความสนใจในการเรียนรู้ พนักงานจึงพยายามเรียนรู้และทำความเข้าใจ ทดสอบหลังเรียนได้ดีขึ้นเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง (น้ำลิน เทียมแก้ว, 2556; อภิชา ปลัดทอง, 2559; วิจิตร พลสำโรง และคณะ, 2561; Good, 1973; Homby, 2000)

4. ระดับความพึงพอใจของพนักงานแผนกต้อนรับส่วนหน้าที่มีต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มเป้าหมายที่ศึกษามีความพึงพอใจต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับมากที่สุดเนื่องจากกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาสามารถที่จะเรียนรู้ด้วยตัวเองและฝึกพูดจากสถานการณ์จำลองจากชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างไม่จำกัดจำนวนครั้งในการเรียนรู้ (สุทธิกานต์ บ่อจักรพันธ์, 2559) และลดความแตกต่างของการเรียนรู้ระหว่างบุคคล (อนุชา คชะชัย, 2555) จากผลของการวิจัยที่ผู้วิจัยได้สำรวจความต้องการและศึกษาปัญหาของพนักงานต้อนรับส่วนหน้าในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย และได้สร้างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองขึ้นมาสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียนของผู้เรียนเป็นหลัก นอกจากนี้ Admission Premium (2018) กล่าวว่า การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษยังมีผลต่อความก้าวหน้าในอาชีพ ด้วยเหตุผลที่เป็นแรงเสริมดังกล่าวมาข้างต้น พนักงานต้อนรับส่วนหน้าจึงพยายามเรียนรู้และทำความเข้าใจ ทดสอบหลังเรียนได้ดีขึ้นเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง สอดคล้องกับ น้ำลิน เทียมแก้ว (2556), อภิชา ปลัดทอง (2559), วิจิตร พลสำโรง และคณะ (2561), และ Homby (2000) ได้กล่าวในทางเดียวกันว่า ความรู้สึกสนุก รู้สึกชอบ รู้สึกเต็มใจ รู้สึกยินดี และมีเจตนาที่ดีต่อสิ่งที่ได้รับการตอบสนอง

ตรงตามความต้องการ ทำให้เกิดความสนใจและเกิดความมุ่งมั่นที่จะทำสิ่งนั้นให้สำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่าในแต่ละสถานการณ์หลักยังมีสถานการณ์ย่อย รวมถึงมีคำศัพท์เฉพาะในแต่ละสถานการณ์ จึงเป็นข้อจำกัดในการจดจำบทเรียนเนื่องจากพื้นฐานความรู้ด้านภาษาอังกฤษของกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาแตกต่างกัน ดังนั้น การจัดการอบรมเฉพาะสถานการณ์จะช่วยพัฒนาการเรียนรู้ด้านการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษของพนักงานแผนกต้อนรับส่วนหน้าได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากปัจจุบัน การวัดประสิทธิภาพชุดสื่อการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะวิเคราะห์จากการใช้คะแนนจากการวัดความสามารถจากทำแบบวัด (แบบเลือกตอบ) ซึ่งอาจไม่สะท้อนถึงความสามารถในการพูดสื่อสารจริง ดังนั้นจึงควรศึกษาคะแนนการประเมินระดับความสามารถในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับพนักงานต้อนรับส่วนหน้าของโรงแรม (สัมภาษณ์ก่อนเรียน-ระหว่างเรียน-หลังเรียน)

เอกสารอ้างอิง

- กชกร ธิปัตติ. (2547). *การเรียนรู้กับการพัฒนาการเรียนรู้*. การสอน. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ชยาพล ชมชัยยา. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันของผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ที่ทำงานอยู่ในกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*, 12(2), 167.

- ดวงกมล สรรไพโรจน์. (2552). การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ แบบสถานการณ์จำลอง เรื่องภาวะโลกร้อน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- ทิศนา แหมมณี. (2556). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทัศนีย์ ธรภาพ. (2557). วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษเพื่อการโรงแรม โดยใช้รูปแบบการสอน แบบเน้นภาระงานเพื่อส่งเสริมทักษะในการสื่อสาร. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*, 7(5), 205-221.
- น้ำลิน เทียมแก้ว. (2556). รายงานวิจัยความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประจำปีการศึกษา 2555 (รายงานการวิจัย). มหาสารคาม: สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิจิตรา พลสำโรง, ภัทริษฐ์ คำมั่น, ภาณุ ศิริธรรม และ ชลธาร กาบวัลลอย. (2561). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองเม็ก อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ขอนแก่น.
- ศรีจิตรา นวรัตน์ภรณ์. (2556). รายงานการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความต้องการ ปัญหา ความสามารถ และรูปแบบการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการพูดสื่อสารของพนักงานต้อนรับส่วนหน้าของโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย (รายงานการวิจัย). เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สุทธิกานต์ ป่อจักรพันธ์. (2559). การพัฒนาสื่อมัลติมีเดีย เรื่องคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม. *วารสารวิชาการการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 3(2), 6.
- สุกิตา กาฬสินธุ์ และนิสากร จารุมณี. (2558). ความจำเป็นในการใช้ภาษาอังกฤษของพนักงานต้อนรับส่วนหน้าของโรงแรม ในพื้นที่ท่องเที่ยวภาคใต้ของประเทศไทย ในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 2558. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่*, 7(2), 1-22.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2561). ความจำเป็นที่คนไทยต้องมีความเชี่ยวชาญภาษาอังกฤษเพื่อเสริมสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันระดับโลกาภิวัตน์. *วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 40(1), 22-33.
- สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจังหวัดเลย. (2561). ทะเบียนในทำเนียบรายชื่อที่พักในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย. เลย: สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจังหวัดเลย.
- อภิชา ปลัดทอง. (2559). การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้บทเรียนแสงจักษ์เว็บ สำหรับนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- อนุชา คชะชัย. (2555). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องระบบต่างๆ ในร่างกาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดอู่ตะเภา. *Veridian E-journal, Slipakorn University*, 5(1), 93-94.

- อรรถพล ศุภรัตน์. (2553). *การพัฒนาศักยภาพครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ด้านการผลิตสื่อการเรียนรู้อยู่โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศงคราญ เขต 2* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- Admission Premium. (2018). *ทำไมภาษาอังกฤษจึงสำคัญสำหรับคนทำงาน*. สืบค้นจาก <https://www.Admissionpremium.com/libra/news/3570>
- Bawcom, L. (1995). Designing an Advanced Speaking Course. *English Teaching Forum*, 33(1), 41-43.
- Canale, M., & Swain, M. (1980). *Approach to communicative competence*. Singapore: Seameo Regional Language Centre.
- Diyyab, E. A., Abdel-Haq, E. M., & Aly, M. A. (2013). *Uing a Multimedia-Based Program for Developing Student Teachers EFL Speaking Fluency Skills*. Faculty of Education Department of Curricula and Teaching Methods. Arab Republic of Egypt Benha University.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education* (3rd ed). New York: McGraw – Hill Book Inc.
- Hilsdon, J. (1990). *The Group Oral Exam: Advantages and limitations in language testing in the 1990s*. The Communicative Legacy: Modern English Publications in Association with the British Council.
- Hornby, G. (2000). Improving parental involvement. *Educational Review*, 63(1), 37-52.
- Hutchison, T. & Water, A. (1989). *English for Specific Purposes*. Oxford: Oxford University Press.
- Jackson, J. (2005). An inter-university, cross-disciplinary analysis of business education: Perceptions of Disciplinary analysis of business educations of business faculty in Hong Kong. *English for Specific Purposes*, 24, 293-306.
- Maley, A. (1986). New lamp for old: Realism and Surrealism in Foreign Language Teaching. *ELT journal*, 37, 297-299.
- Njoku, C. N. (2015). Developing and Evaluating of English Language Instructional Materials: Tool for the Enhancement and Innovations in Education in Nigeria. *Journal of Research Development*, 24(1), 1-8.
- Peterson, C. A., & McCarthy, C. (2003). Hotel Development of Cultural Tourism Elements. *Tourism Review*, 58(2), 38-42.
- Robinson, P. (1991). *ESP Today: a Practitioner's Guide*. Hemel Hempstead: Prentice Hall International.
- Savignon, S. J.. (1983). *Communicative Competence: Theory and classroom practice*. Massachusetts: Addison Wesley Publishing Company Inc.
- Tsaur, S. H., & Lin, Y. C. (2003). Promoting service quality in tourist hotels: the role of HRM practices and service behavior. *Tourism Management*, 25, 471-481.
- Widdowson, H. G. (1981). *Teaching English as communication*. London: Oxford University Press.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย (Research and Development Journal, Loei Rajabhat University) เป็นวารสารที่นำเสนอผลงานบทความทางวิชาการ/บทความวิจัย/บทความวิทยานิพนธ์ที่หลากหลาย สาขาวิชาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการจัดทำวารสาร ซึ่งกำหนดตีพิมพ์วารสาร 4 ฉบับ/ปี (รอบ 3 เดือน) บทความทางวิชาการ/บทความวิจัย/บทความวิทยานิพนธ์ที่จะตีพิมพ์ในวารสารต้องผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก และการประสานงานระหว่างผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิ ต้องได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการเท่านั้น ผู้ประสงค์ส่งผลงานบทความเพื่อขอรับการพิจารณาตีพิมพ์ลงในวารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย สำหรับอาจารย์และพนักงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ไม่ต้องชำระค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์ นักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ต้องชำระค่าธรรมเนียมเรื่องละ 1,000 บาท และบุคคลภายนอก ต้องชำระค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์เรื่องละ 2,000 บาท โดยส่งบทความผ่านระบบออนไลน์เท่านั้น ที่เว็บไซต์ <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/researchjournal-lru> โดยกองบรรณาธิการได้กำหนดเนื้อหาการส่งบทความ เพื่อให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกันดังต่อไปนี้

ส่วนประกอบของบทความ

1. บทความวิจัย/วิทยานิพนธ์

1.1 ชื่อเรื่อง ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.2 ชื่อและสังกัดของผู้เขียน ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ครบทุกคนพร้อมวุฒิการศึกษาสูงสุด โดยใส่หมายเลขที่ชื่อผู้เขียนที่เป็นผู้ติดต่อพร้อมอีเมลติดต่อที่ชัดเจน

1.3 บทคัดย่อและคำสำคัญ (ภาษาไทย)

1.3.1 บทคัดย่อภาษาไทย สรุปเนื้อหาของบทความให้เข้าใจถึงที่มาของการทำวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย ผลที่ได้จากการวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ความยาวไม่เกิน 250 คำ

1.3.2 คำสำคัญภาษาไทย ไม่เกิน 4 คำ (ไม่ใช่วลี หรือ ประโยค)

1.4 บทคัดย่อและคำสำคัญ (ภาษาอังกฤษ)

1.4.1 บทคัดย่อภาษาอังกฤษ แปลจากบทคัดย่อภาษาไทย โดยให้มีขนาดและเนื้อหาเหมือนกับบทคัดย่อภาษาไทย

1.4.2 คำสำคัญภาษาอังกฤษ แปลจากคำสำคัญภาษาไทย

1.4.3 บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ต้องได้รับการตรวจทานภาษาอังกฤษจากผู้เชี่ยวชาญทางภาษาให้ถูกต้องก่อนการส่งบทความขอตีพิมพ์ในวารสาร

1.5 เนื้อเรื่อง

1.5.1 ความเป็นมาของปัญหา ให้อธิบายถึงเหตุผล และชี้ให้เห็นความสำคัญของงานวิจัยที่ทำ

1.5.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย ให้ระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้ชัดเจน โดยบอกเป็นข้อๆ ตามลำดับความสำคัญ

1.5.3 วิธีดำเนินการวิจัย ให้ระบุประเภทการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ การเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล

1.5.4 ผลการวิจัย ให้แสดงผลจากการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ซึ่งอาจมีภาพประกอบ แผนภูมิ ตาราง หรือการสื่อในลักษณะอื่นๆ ที่ผู้อ่านดูแล้วเข้าใจ

1.5.5 อภิปรายผล อภิปรายให้ผู้อ่านเห็นความสัมพันธ์และความเป็นไปได้ของผลการศึกษา สนับสนุนหรือคัดค้านทฤษฎี เปรียบเทียบหรือตีความเพื่อเน้นความสำคัญของงานให้เข้าใจง่ายที่สุด

1.5.6 สรุปผลการวิจัย ข้อสรุปที่ได้จากการวิจัยความยาวไม่เกิน 150 คำ

1.5.7 ข้อเสนอแนะ ให้แนะนำการนำผลจากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ และแนะนำเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

1.5.8 เอกสารอ้างอิง ให้ระบุชื่อเอกสารที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความทั้งหมด โดยเรียงลำดับตามตัวอักษรชื่อผู้แต่ง (คนไทย) หรือ ตัวอักษรนามสกุลผู้แต่ง (คนต่างชาติ) และการอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายบทความต้องสอดคล้องกัน ดังรูปแบบที่อธิบายไว้ในข้อ 3

2. บทความทางวิชาการ

2.1 ชื่อเรื่อง ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.2 ชื่อและสังกัดของผู้เขียน ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ครบทุกคนพร้อมวุฒิการศึกษาสูงสุด โดยใส่หมายเลขที่ชื่อผู้เขียนที่เป็นผู้ติดต่อพร้อมอีเมลติดต่อที่ชัดเจน

2.3 บทคัดย่อและคำสำคัญ (ภาษาไทย)

2.3.1 บทคัดย่อภาษาไทย สรุปความเป็นมาของสิ่งที่นำเสนอ และสรุปภาพรวมทั้งหมดของบทความ ความยาว 10-15 บรรทัด

2.3.2 คำสำคัญภาษาไทย ไม่เกิน 4 คำ (ไม่ใช่วลี หรือ ประโยค)

2.4 บทคัดย่อและคำสำคัญ (ภาษาอังกฤษ)

2.4.1 บทคัดย่อภาษาอังกฤษ แปลจากบทคัดย่อภาษาไทย โดยให้มีขนาดและเนื้อหาเหมือนกับบทคัดย่อภาษาไทย

2.4.2 คำสำคัญภาษาอังกฤษ แปลจากคำสำคัญภาษาไทย

2.4.3 บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ต้องได้รับการตรวจทานภาษาอังกฤษจากผู้เชี่ยวชาญทางภาษาให้ถูกต้องก่อนการส่งบทความขอตีพิมพ์ในวารสาร

2.5 เนื้อเรื่อง

2.5.1 ความนำ ควรประกอบด้วย

- 1) ความเป็นมาหรือภูมิหลังหรือความสำคัญของเรื่องที่นำเสนอ
- 2) วัตถุประสงค์ของการนำเสนอบทความที่ต้องการให้ผู้อ่านทราบเรื่องอะไรบ้าง ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับเรื่องหรือเนื้อหาของบทความ
- 3) ขอบเขตของเรื่องที่นำเสนอ ระบุนกรอบในการอ่านโดยการเขียนขอบเขตเพื่อบอกให้ผู้อ่านทราบและเข้าใจตรงกัน

4) คำจำกัดความ ควรระบุไว้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านหากคำเหล่านั้นมีความหมายที่แตกต่างจากคำทั่วไป หรือคำที่ผู้อ่านอาจจะไม่เข้าใจความหมาย

2.5.2 เนื้อหา ต้องมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

2.5.3 บทสรุป ข้อสรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากเนื้อหา/เนื้อเรื่อง ความยาวไม่เกิน 150 คำ

2.5.4 เอกสารอ้างอิง ให้ระบุชื่อเอกสารที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความทั้งหมด โดยเรียงลำดับตามตัวอักษรชื่อผู้แต่ง (คนไทย) หรือ ตัวอักษรนามสกุลผู้แต่ง (คนต่างชาติ) และการอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายบทความต้องสอดคล้องกัน

ข้อกำหนดในการเตรียมต้นฉบับ

ให้พิมพ์ต้นฉบับโปรแกรม Microsoft Word ชนิดอักษร Cordia New หรือ Cordia UPC แบบ 1 คอลัมน์ สำหรับบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และแบบ 2 คอลัมน์สำหรับเนื้อหาบทความ โดยใช้ขนาดตัวอักษร 14 ปกติ จำนวนหน้า 7-12 หน้า ขนาดกระดาษ 16K 195*270 mm ห่างจากขอบกระดาษบน 1.8 ซม. ด้านล่าง 2.5 ซม. ห่างจากระยะขอบกระดาษด้านซ้ายและขวาด้านละ 1.8 ซม. การเว้นวรรคระหว่างประโยคให้เคาะเว้นวรรค 2 ครั้ง โดยมีรายละเอียดแต่ละรายการดังต่อไปนี้

1. **ชื่อเรื่อง** ขนาดตัวอักษร 17 ตัวหนา จัดไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ
2. **ชื่อผู้เขียน** ให้ใช้ขนาดตัวอักษร 14 ปกติ ไว้ขอบด้านขวาน้ำกระดาษ
3. **คำสำคัญ (Keywords)** หัวข้อหลักในตัวบทความให้ใช้ขนาดตัวอักษร 14 ตัวหนา เนื้อหาของคำสำคัญให้ใช้ขนาดตัวอักษร 15 ปกติจัดชิดขอบกระดาษด้านขวา
4. **ชื่อหัวข้อหลักและรอง** หัวข้อหลักในตัวบทความให้ใช้ขนาดตัวอักษร 15 ตัวหนา ชิดขอบด้านซ้ายของคอลัมน์และหัวข้อย่อยให้ใช้ขนาดตัวอักษร 14 ตัวหนา ชิดขอบด้านซ้ายของคอลัมน์
5. **รูปแบบและตาราง** ชื่อตารางให้จัดวางบนตารางโดยใช้ขนาดตัวอักษร 14 ตัวหนา จัดให้ชิดขอบด้านซ้ายของคอลัมน์ ส่วนคำบรรยายรูปภาพจัดไว้ให้อยู่ใต้รูปภาพ
6. **ความห่างระหว่างข้อความ** การเว้นวรรคระหว่างประโยคให้เคาะเว้นวรรค 2 ครั้ง กรณีที่ขึ้นหัวข้อใหม่ (หัวข้อหลัก) ให้กด Enter 2 ครั้ง กรณีที่ขึ้นหัวข้อใหม่ (หัวข้อย่อย) ให้กด Enter 1 ครั้ง

การอ้างอิงเอกสาร

1. การลงรายการอ้างอิงในเนื้อเรื่อง

ให้ใช้ระบบนาม-ปี ทั้งผู้แต่งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยแยกเป็น

1.1 ข้อมูลนาม-ปี **อยู่หน้าข้อความ** ชื่อผู้เขียนเป็นส่วนหนึ่งของข้อความ ใส่ปีพิมพ์ไว้ในวงเล็บ ตามรูปแบบ **ชื่อ – สกุล (ปีพิมพ์) / Surname (Date)** โดยไม่ต้องใส่เลขหน้า ยกเว้นการอ้างอิงแบบคัดลอกข้อความในเครื่องหมายอัญประกาศ (" ") เท่านั้น

ในกรณีที่มิมีจำนวนผู้แต่งน้อยกว่า 6 คนให้ลงชื่อทุกคน มีคำว่า และ (and หรือ & ในกรณีเป็นผู้แต่งชาวต่างประเทศ) เชื่อมคนสุดท้ายและคั่นแต่ละคนด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ส่วนในกรณีที่ผู้แต่ง 6 คนหรือมากกว่า

ให้ลงชื่อผู้แต่งคนแรก และคำว่า และคณะ (et al. ในกรณีเป็นผู้แต่งชาวต่างประเทศ) ต่อท้าย นอกจากนี้ การอ้างอิงงานเดียวกันที่มีผู้แต่งตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป หลังการอ้างอิงครั้งแรกไปแล้ว ให้ลงชื่อผู้แต่งคนแรก และคำว่า และคณะ (et al. ในกรณีเป็นผู้แต่งชาวต่างประเทศ) ต่อท้าย เช่น

ชื่อผู้แต่ง	ภาษาไทย (อ้างอิงครั้งแรก)	ภาษาไทย (อ้างอิงครั้งต่อๆ ไป ในบทความ)	ภาษาอังกฤษ	ภาษาอังกฤษ (อ้างอิงครั้งต่อๆ ไป ในบทความ)
1 คน	วันทนา ทับทิม (2552)	วันทนา ทับทิม (2552)	Brown (2009)	Brown (2009)
2 คน	วันทนา ทับทิม และอุษา งามดี (2552)	วันทนา ทับทิม และอุษา งามดี (2552)	Smith and Brown (2009)	Smith and Brown (2009)
3-5 คน	วันทนา ทับทิม, สมใจ พิมพา และ อุษา งามดี (2553)	วันทนา ทับทิม และคณะ (2553)	Smith, Bradley, and Brown (2011)	Smith et al. (2011)
≥ 6 คน	วันทนา ทับทิม และคณะ (2552)	วันทนา ทับทิม และคณะ (2552)	Smith et al. (2009)	Smith et al. (2009)
ผู้แต่งเป็นสถาบัน (มีชื่อย่อที่เป็นทางการ)	สำนักงานคณะกรรมการวิจัย แห่งชาติ (วช., 2555)	วช. (2555)	National University of Singapore (NUS, 2015)	NUS (2015)
ผู้แต่งเป็นสถาบัน (ไม่มีชื่อย่อที่เป็นทางการ)	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย (2560)	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย (2560)	Loei Rajabhat University (2003)	Loei Rajabhat University (2003)

1.2 ข้อมูลนาม-ปี อยู่ท้ายข้อความ ชื่อผู้เขียนไม่ได้อยู่ในข้อความที่อ้าง ให้ชื่อผู้แต่งและปีพิมพ์ คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ไว้ในวงเล็บ วางไว้ท้ายข้อความที่อ้าง เช่น

ชื่อผู้แต่ง	ภาษาไทย (อ้างอิงครั้งแรก)	ภาษาไทย (อ้างอิงครั้งต่อๆ ไป ในบทความ)	ภาษาอังกฤษ	ภาษาอังกฤษ (อ้างอิงครั้งต่อๆ ไปใน บทความ)
1 คน	(วันทนา ทับทิม, 2552)	(วันทนา ทับทิม, 2552)	(Brown, 2009)	(Brown, 2009)
2 คน	(วันทนา ทับทิม และอุษา งามดี, 2552)	(วันทนา ทับทิม และอุษา งามดี, 2552)	(Smith and Brown, 2009)	(Smith and Brown, 2009)
3-5 คน	(วันทนา ทับทิม, สมใจ พิมพา และอุษา งามดี 2553)	(วันทนา ทับทิม และคณะ, 2553)	(Smith, Bradley, & Brown, 2011)	(Smith et al., 2011)
≥ 6 คน	(วันทนา ทับทิม และคณะ, 2552)	(วันทนา ทับทิม และคณะ, 2552)	(Smith et al., 2009)	(Smith et al., 2009)
ผู้แต่งเป็นสถาบัน (มีชื่อย่อที่เป็นทางการ)	(สำนักงานคณะกรรมการวิจัย แห่งชาติ [วช.], 2555)	(วช., 2555)	(National University of Singapore [NUS], 2015)	(NUS, 2015)
ผู้แต่งเป็นสถาบัน (ไม่มีชื่อย่อที่เป็นทางการ)	(มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2560)	(มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2560)	(Loei Rajabhat University, 2003)	(Loei Rajabhat University, 2003)

2. การอ้างอิงเอกสารทุติยภูมิ (อ้างถึงใน)

ในกรณีที่เป็นกรอ้างอิงงานที่ถูกอ้างอิงอยู่ในงานเขียนอื่น และประสงค์จะอ้างอิงงานนั้นด้วย ให้ได้ข้อความเพิ่มว่า อ้างถึงใน ชื่อผู้แต่งงานเขียนแหล่งที่ 2 ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค และปีพิมพ์ สำหรับภาษาอังกฤษใช้ as cited in secondary source author, year และลงรายละเอียดของเอกสารทุติยภูมิในอ้างอิงท้ายบทความ เช่น

ชียอนันต์ สมุทวณิช (อ้างถึงใน พนม คลีฉายา, 2542)

Allport's diary (as cited in Nicholson, 2003).

3. การลงรายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (Reference)

ใช้การลงรายการอ้างอิงตามรูปแบบของ APA (American Psychological Association 6th edition) ระบุเฉพาะรายการที่ถูกอ้างอิงในเนื้อหาของบทความเท่านั้น โดยให้เรียงลำดับเอกสารตามตัวอักษรชื่อผู้แต่ง (กรณีภาษาไทย) หรือนามสกุลของผู้แต่ง (กรณีภาษาอังกฤษ) และเรียงเอกสารภาษาไทยไว้ก่อนภาษาอังกฤษ แสดงการลงรายการเพื่อเป็นตัวอย่างดังนี้

3.1 หนังสือทั่วไป (อ้างอิงทั้งเล่ม)

3.1.1 ฉบับพิมพ์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง (ครั้งที่พิมพ์ ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

3.1.2 ฉบับพิมพ์ มีบรรณาธิการ

ชื่อผู้แต่ง (บรรณาธิการ). (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง (ครั้งที่พิมพ์ ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

3.1.3 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง (ครั้งที่พิมพ์ ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป). สืบค้นจาก <http://www.xxxxxxx>

ตัวอย่าง

ศักดิ์ดา ดาดวง. (2551). เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตเพื่อชีวิต (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น.
มัญชุสา วัฒนพร (บรรณาธิการ). (2542). คู่มือการจัดและตกแต่งสวนในบ้าน (พิมพ์ครั้งที่ 8, เล่ม 2). กรุงเทพฯ: บ้านและสวน.

วีระชัย ณ นคร. (2556). สารานุกรมเรื่องหญ้าแฝก (พิมพ์ครั้งที่ 7). สืบค้นจาก <http://ebook.lib.ku.ac.th/item/2/20170123>

Hogue, A. (2008). *First steps in academic writing* (2nd ed.). NY: Pearson Education.

Chen, A., & Xu, K. (Eds). (2011). *Fabulous furniture*. Hong Kong: Artpower.

Sarrazin, N. (2016). *Music and the Child*. Retrieved from <http://textbooks.opensuny.org/music-and-the-child/>

3.2 บทความหรือบทในหนังสือ

ชื่อผู้แต่งบทความหรือบท. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความหรือบท. ใน ชื่อบรรณานุกรม (บรรณานุกรม), ชื่อหนังสือ (หมายเลขหน้าที่ปรากฏบทความ). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

สุปราณี แจ่มบำรุง. (2546). ปริมาณสารอาหารอ้างอิงที่ควรได้รับประจำวัน. ใน สุปราณี แจ่มบำรุง และคณะ (บรรณานุกรม), ปริมาณสารอาหารอ้างอิงที่ควรได้รับประจำวันสำหรับคนไทย พ.ศ. 2546 (น. 21-26). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

Haybron, D.M. (2008). Philosophy and the science of subjective well-being. In M. Eid & R. J. Larsen (Eds.), *The science of subjective well-being* (pp. 17-43). New York, NY: Guilford Press.

3.3 บทความวารสาร

3.3.1 ฉบับพิมพ์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, เลขของปีที่(เลขของฉบับที่), เลขหน้าที่ปรากฏบทความ.

3.3.2 ออนไลน์ (มีรหัส DOI – Digital Object Identifier)

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, เลขของปีที่(เลขของฉบับที่), เลขหน้าที่ปรากฏบทความ. doi:xx.xxxx

3.3.3 ออนไลน์ (ไม่มีรหัส DOI ให้ลง URL ของวารสาร)

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, เลขของปีที่(เลขของฉบับที่), เลขหน้าที่ปรากฏบทความ. สืบค้นจาก <http://www.xxxx>

ตัวอย่าง

ปิยะวิทย์ ทิพรส. (2553). การจัดการป้องกันและลดสารให้กลิ่นโคลน Geosmin ในผลิตภัณฑ์แปรรูปสัตว์น้ำ. *วารสารสุทธภิรัชต์*, 24(72), 103-119.

จรรยาลักษณ์ สิริกุลนฤมิตร, และกัญญา เมธารมณ. (2561). องค์ประกอบของการสื่อสารเพื่อการสร้างกระแสนิยมเพลงเกาหลีในประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจ*, 41(157), 1-20. doi: 10.14456/jba.2018.5

ดิเรก หงษ์ทอง. (2558). พงศาวดารเขมรใน “นิพานวังน่า”: ความสำคัญต่อการตีความชีวิตของเจ้านายเขมรพลัดถิ่นในสยาม. *วารสารอารยธรรมศึกษาโขง-สาละวิน*, 6(1), 203-222. สืบค้นจาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jnuks/index>

Siriwongworawat, S. (2003). Use of ICT in Thai libraries: An overview. *Program*, 37(1), 38-43.

Samorna, S. (2013). Social movements against gold mining. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 88(2013), 299-305. doi:10.1016/j.sbspro.2013.08.509

Kramanon, R., & Gray, R. (2015). Differentials in happiness among the young old, the middle old and the very old in Thailand. *Journal of Population and Social Studies [JPSS]*, 23(2), 180-192. Retrieved from <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jpss/article/view/102342>

3.4 วิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ และคุณูปนิพนธ์

3.4.1 ฉบับพิมพ์

ชื่อผู้เขียนวิทยานิพนธ์. (ปีพิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์ (วิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). ชื่อสถาบันที่จบ, เมืองของสถาบันที่จบ.

3.4.2 จากฐานข้อมูลที่สถาบันบอกรับ คลังข้อมูลสถาบัน ฐานข้อมูลพาณิชย์ และเว็บไซต์

ส่วนบุคคล

ชื่อผู้เขียนวิทยานิพนธ์. (ปีพิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์ (วิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, ชื่อสถาบัน, เมือง, ประเทศ). สืบค้นจาก ระบุชื่อฐานข้อมูล หรือ <http://www.xxxxxx>. (หมายเลขประจำรายการ - ถ้ามี)

ตัวอย่าง

เข้มทอง ศิริแสงเลิศ. (2540). การวิเคราะห์ระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

กฤษดี ปิยะวัฒนธน. (2546). โครงสร้างเงินทุนของธุรกิจ SMEs ในประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ). สืบค้นจากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย.

จรัส อุ่นจิรวัด. (2548). กลวิธีการถ่ายทอดทางสังคมขององค์การที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานและความผูกพันในองค์การสำหรับพนักงานสถาบันการเงินพิเศษของรัฐ (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก <http://library.swu.ac.th>

Nickels, D. W. (2005). *The relationship between IT-business alignment and organizational culture: An exploratory study* (Unpublished doctoral dissertation). University of Memphis, Memphis, TN.

Li, S. (2000). *Network traffic control and bandwidth management in Internet: A differentiated services case study* (Master's thesis). Retrieved from ProQuest Dissertation and Theses database. (AAT MQ64392)

DiNicola, M.D. (2004). *Pathological Internet use among college students: The prevalence of Pathological Internet use and its correlates* (Doctoral dissertation). Retrieved from <http://www.ohiolink.edu/etd>

3.5 รายงาน รายงานการวิจัย

ชื่อผู้วิจัย. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง (รายงานการวิจัย). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

ยุวลักษณ์ เวชวิทยาลัง. (2550). รายงานการวิจัยเรื่อง ความต้องการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรบุคคลในธุรกิจ SMEs จังหวัดสมุทรปราการ (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

Huguet, J. W., & Chamrathirong, A. (Eds.). (2011). *Thailand migration report: Migration for development in Thailand: Overview and tools for policy makers*. Retrieved from http://publications.iom.int/bookstore/free/tmr_2011.pdf

3.6 เอกสารประกอบการนำเสนอในที่ประชุม สัมมนา รายงานการประชุม

3.6.1 บทความที่เผยแพร่ในรายงานการประชุม

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปี). ชื่อบทความ. ใน ชื่อบรรณานุกรม (บรรณานุกรม), ชื่อหัวข้อกลุ่มนำเสนอ (หน้าที่ปรากฏบทความ). doi หรือ ชื่อการประชุม, เมืองที่จัดการประชุม.

3.6.2 บทความออนไลน์ของบทความที่นำเสนอในที่ประชุม

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปี, เดือน). ชื่อบทความ. บทความนำเสนอในการประชุม..., สถานที่จัดการประชุม. บทความสืบค้นจาก <http://www.xxxxxxx>

3.6.3 บทความ/โปสเตอร์นำเสนอในงานประชุมที่ไม่มีการตีพิมพ์เผยแพร่เป็นทางการ

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปี, เดือน). ชื่อบทความ. บทความ หรือ โปสเตอร์นำเสนอในการประชุม..., สถานที่จัดการประชุม.

ตัวอย่าง

สุภักดิ์ ปัญญา, และสมชาย อารยพิทยา. (2560). การพัฒนาบนฐานข้อมูลสมุนไพรในตำรับยาหม้อพื้นบ้านในภาคเหนือตอนบน. ใน สำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้, รายงานการประชุมวิชาการ ประจำปี 2560 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ภาคบรรยาย (น. 592-603). การประชุมวิชาการ ประจำปี 2560 มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.

Mo, L., และจิตรลดา แสงปัญญา. (2560, พฤษภาคม). ปัญหาครอบครัวในสังคมไทย: ภาพสะท้อนจาก นวนิยายไทยช่วง พ.ศ. 2508-2557. บทความนำเสนอ ณ โครงการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 5: "งานวิชาการรับใช้สังคม" ในโอกาสครบรอบ 25 ปี ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ. บทความสืบค้นจาก <https://hcuconf.hcu.ac.th/download/2017/hcu-conference-2017-abstract-pdf.pdf>

กุลศิริ เตียนศรี, และอชฌา พงศ์พิทักษ์ดำรง. (2557, พฤศจิกายน). *How to approach to abnormal pain in children*. บทความนำเสนอ ณ การประชุมวิชาการประจำปี 2557: สุขภาพดีสมวัย อนามัยแม่และเด็กในยุค AEC, นครราชสีมา.

Katz, I., Gabayan, K., & Aghajan, H. (2007). A multi-touch surface using multiple cameras. In J. Blanc-Talon, W. Philips, D. Popescu, & P. Scheunders (Eds.), *Lecture Notes in Computer Science: Vol. 4678. Advanced Concepts for Intelligent Vision Systems* (pp. 97-108). doi: 10.1007/978-3-540-74607-2_9

Liu, S. (2005, May). *Defending against business crises with the help of intelligent agent based early warning solutions*. Paper presented at the Seventh International Conference on Enterprise Information Systems, Miami, FL. Abstract retrieved from http://www.iceis.org/iceis2005/abstracts_2005.htm

Brown, S., & Caste, V. (2004, May). *Integrated obstacle detection framework*. Paper presented at the IEEE Intelligent Vehicles Symposium, Detroit, MI.

3.7 บทความในหนังสือพิมพ์

3.7.1 ฉบับพิมพ์

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปี, วันที่ เดือนที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อหนังสือพิมพ์, เลขหน้าที่ปรากฏบทความ.

3.7.2 ออนไลน์

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปี, วันที่ เดือนที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อหนังสือพิมพ์. สืบค้นจาก <http://www.xxxxxxx>

3.7.1 กรณีไม่ปรากฏชื่อผู้เขียนบทความ

ชื่อบทความ. (ปี, วันที่ เดือนที่พิมพ์). ชื่อหนังสือพิมพ์, เลขหน้าที่ปรากฏบทความ.

ชื่อบทความ. (ปี, วันที่ เดือนที่พิมพ์). ชื่อหนังสือพิมพ์. สืบค้นจาก <http://www.xxxxxxx>

ตัวอย่าง

จินดารัตน์ โพธิ์นอก. (2560, 16 พฤศจิกายน). มหาวิทยาลัยนวัตกรรม. *เดลินิวส์*, น. 8.

ชนัดดา ชินะโยธิน. (2561, 18 ธันวาคม). คู่กับทูตโปแลนด์ ผู้ที่เคย Backpack มาเที่ยวไทย เพราะหลงใหลวิถีชีวิต-ผู้คน และการฝึกความอดทนกับสภาพจราจร. *มติชนสุดสัปดาห์*. สืบค้นจาก https://www.matichonweekly.com/column/article_156170

รื้อฟื้น! อดีตชุมชนชุมชน ทายาทผ้าขาวม้าไทย สร้างผลิตภัณฑ์ระดับห้าดาว!. (2561, 19 ธันวาคม). *ผู้จัดการรายวัน*, น. 5.

Leesa-nguansuk, S., & Sritama, S. (2018, May 25). EU data privacy laws creating local waves. *Bangkok Post*, p. B3.

Judd, J. (2018, December 17). On International Migrants Day, a sea change for Thai fishing?. *The Nation*. Retrieved from <http://www.nationmultimedia.com/detail/opinion/30360513>

Bangkok tops Agoda's 2018 list of Asian destinations. (2018, December 11). *The Nation*. Retrieved from <http://www.nationmultimedia.com/detail/thailand/30360181>

3.3.8 เว็บไซต์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์, วันที่ เดือน). ชื่อบทความ. สืบค้นจาก <http://www.xxxxxxx>

ตัวอย่าง

เนื่อแพร่ เล็กเฟื่องฟู, วรประภา นาควัชร, และปภัสสร แสงสุขสันต์. (2560, 2 มิถุนายน). Big Data บอกอะไรได้บ้างเกี่ยวกับตลาดแรงงานไทย. สืบค้นจาก <https://www.pier.or.th/?abridged=big-data-บอกอะไรได้บ้างเกี่ยวกับตลาดแรงงานไทย>

Koh, D. (2018, November 4). Spreading digital health initiatives in Thailand with the Khon Kaen Health project. Retrieved from <https://www.healthcareitnews.com/news/spearheading-digital-health-initiatives-thailand-khon-kaen-smart-health-project>

ใบสมัครสมาชิกวารสารวิจัยและพัฒนา

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว.....
ขอสมัครสมาชิกวารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย กำหนด.....ปี
โดยจัดส่งเอกสารไปที่.....
.....
โทรศัพท์.....โทรสาร.....
E-mail Address.....
พร้อมนี้ข้าพเจ้าได้จัดส่งค่าสมาชิกวารสารวิจัยและพัฒนา จำนวน.....บาท

☐ โอนเข้าบัญชีออมทรัพย์ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เลขที่
บัญชี 981-2-85863-6 ชื่อบัญชี วารสารวิจัยและพัฒนา ม.ราชภัฏเลย พร้อมแฟกซ์สำเนาใบโอนเข้า
บัญชีมาที่ โทรสาร 042-813061, 042-811143

ลงชื่อ.....(ผู้สมัคร)

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

***อัตราค่าสมาชิก 1 ปี (4 ฉบับ) เป็นจำนวนเงิน 200 บาท**

Research and Development Journal, Loei Rajabhat University

ISSN 1905-1867

VOL 16, NO 55, January - March 2021

CONTENTS

Page

Thai Senior Tourists and Nostalgia in Hotels Chakrapong Jotikasthira Piyachat Puangniyom Nuchanart Komolnila	1
The Story of Tai Daeng Ethnic in Ban Huey Puk Nao: The Area of History and Textiles with the Revival of Life and Culture Thairoj Phoungmanee Thanchanok Homsawat Supawadee Sumran	13
Tai Dan Sai: Vocabulary Tai Dan Dialect is Different from Tai Loei Dialect, Tai Lom Dialect, Tai Ae Dialect and other Isan Dialect Ekkasit Maneesri	25
The Elements of Managing Sport Event That Affecting to Runners' Perception in University: A Case Study of Silpakorn Cha-am Mini Half Marathon 2020 Rachanon Taweephol	36
The Factors of Awareness Thailand's Destination Tourism for Chinese Tourists High-Value Charuwan Phila Kassara Sukpatch	48
The Potential Management of the Tourist Attractions on Health Tourism Development in the Western Region Thanawat Dokchan Nipon Chuamuangphan	58
The Travel Behavior to Visit the Museum of Generation Y Tourists Putsadee Kumraksa Paithoon Monpanthong	70
Knowledge and Understanding of Bookkeeping and Accounting Procedures of the Community Welfare Fund Committee in Phitsanulok Province Watchara Khamchang Pattaraporn Pongsapornamat	82
Effects of Modern Accounting Expertise on Working Efficiency for Accountants of Local Governing Administrative Organization in Nongbua Lumphu Province Nutcharee Pitak Mintita Tuengfang Nitigorn Junsuriyasak	94
Developing the Instructional Self-learning Media of English Speaking Skills for Hotel Front Office Staff in Muang District, Loei Province Srijittra Navaruttanaporn	105

Research and Development Institute
234 Loei-Chiangkan Road, T.Muang A.Muang, Loei 42000
Tel. 0-4283-5223-8 ext 41141-2, 0-4280-8000 ext 51143 Fax 0-4281-1143
<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/researchjournal-lru>, E-mail: research_lru@hotmail.com